BİNBİR GECE MASALLARI

14 AFA

AFA – Binbir Gece Masalları: 14
AFA – Yayınları: 237

ISBN 975-414-185-1
Takım: ISBN 975-414-154-1

Haziran, 1993

Binbir Gece Masalları,
Dr Mardrus'ün Fransızca çevirisinden Türkçeye aktarılmıştır.

© AFA Yayıncılık A.Ş.

Yayına Hazırlayan: **Atilla Birkiye**

Dizgi: AFA Yayıncılık A.Ş.
Baskı: Özener Matbaası
Cilt: Güven Mücellithanesi

AFA Yayıncılık A.Ş., Babıali Cad. Sıhhiye Apt. 19/8 Cağaloğlu – İSTANBUL

☎526 39 80

BİNBİR GECE MASALLARI

Çeviren:

Alim Şerif Onaran

Sidi Robert de Montesquieu'ye sunulur.
J.C.M.

HARUN REŞİT'İN BAĞDAT KÖPRÜSÜ ÜZERİNDEKİ RASTLANTILARININ ÖYKÜSÜ

Ve şahın bu anıyla kaşlarının hemen çatıldığını ve geçmiş olaylarla acı çekerek heyecanlandığını gören Şehrazat, bir an önce bu yeni öyküyü anlatmaya başlamış; ve demiş ki:

Bana kadar ulaştı ki, ey zamanın şahı ve başımın tacı, Tanrı'nın lütuflarını esirgemeyesi Harun Reşit, günlerden bir gün, kendisi gibi kentin soylu tacirlerinin kılığına bürünmüş olan Vezir Cafer

ile Cellat Mesrur yanında olduğu halde sarayından çıkmış. Dicle'nin iki yakasını birbirine ulaştıran taş köprüye henüz ulaşmışlarken, iki ayağını altına alarak yere oturmuş çok yaşlı bir körün gelip geçen hayır sahiplerinden sadaka dilendiğini görmüş. Ve Halife, bu yaşlı sakatın önünde durmak üzere gezmesini kesmiş ve uzanan eline bir altın dinar koymuş. Dilenci şiddetle Halife'nin elini yakalamış; ve ona "Ey cömert hayır sahibi, Allah merhametli yüreğinin bu verisini en seçkin kutsamalarıyla karşılasın! Ama çekip gitmeden önce senden isteyeceğim bir başka lütfu da benden esirgeme! Kolunu kaldırıp kulak tözüme bir yumruk ya da bir tokat indir!" demiş. Ve böylece konuşarak Halife'nin tokadı vurabilmesi için tuttuğu eli bırakıvermiş. Ama yine de, onun, kendisine bu doyumu sağlamaksızın çekip gideceğinden korktuğu için uzun giysisinin eteğini yakalamış.

Bunu görüp duyan Halife, çok şaşırmış; ve köre "Amca, Tanrı beni böyle bir isteği yerine getirmekten korusun! Çünkü Allah rızası için bir sadaka vermiş bulunan kişi, bu sadakadan yararlanan kimseye kötü davranarak bunun erdemini yok etmemelidir! Ve beni yerine getirmeye zorladığın kötü davranış bir inanç sahibine de yaraşmaz!" demiş. Ve böylece konuşarak körden eteğini kurtarmak üzere çaba harcamış. Ama, Halife'nin böyle davranacağını kestirerek, onu bırakmamak için körün de daha büyük bir çaba göstereceğini hesaplayamamış. Ve de kör "Benim cömert efendim, uygunsuz ve kaba davranışımdan ötürü beni bağışla ve kulak tözüme bir tokat indirmen için yalvarışlarımı yerine getir. Yoksa, sadakanı geri almanı yeğlerim. Çünkü Tanrı önünde andımı bozmamak ve seni ve beni gören Rabb'imin huzurunda günaha girmemek için ancak bu koşulla sadakanı kabul edebilirim" demiş. Ve sonra "Yeminimin nedenini bilseydin, efendim, bana hak verirdin!" diye eklemiş.

Halife kendi kendine "Bu kör adamın uygunsuzluğuna karşı Güçlüler Güçlüsü Tanrı'ya sığınmaktan başka çare yok!" demiş. Ve gelip geçenlerin uzun boylu meraklarını çekmemek için körün ken-

disinden istediği şeyi çabucak yapmış; o da tokadı yiyince kendisine teşekkür ederek onu bırakmış ve iki elini göğe kaldırarak başı üzerine Tanrı'nın kutsamasını dilemiş. El-Reşit böylece yakayı kurtarınca, iki arkadaşıyla oradan uzaklaşmış ve Cafer'e "Vallahi! Bu körün öyküsü herhalde şaşırtıcı bir öykü olmalı; başına gelen de garip bir olay olsa gerek! Şimdi, onun yanına dön, Emir-ül-Müminin adına kendisine geldiğini ve yarın ikindi namazı saatinde, benim kendisini sarayda görmeyi buyurduğumu söyle!" demiş. Cafer de körün yanına gitmiş ve efendisinin buyruğunu ona aktarmış. Daha birkaç adım atmışlarken, köprünün sol yakasında, hemen hemen körün karşısına gelen yerde, iki bacağı sakat ve dudağı yarık ikinci bir dilenci görmüşler. Cellat Mesrur, efendisinin bir işareti üzerine, iki ayağı sakat ve dudağı yarık adama yaklaşmış ve ona, o gün için talihinde yazılı olan sadakayı vermiş. Adam da başını kaldırmış ve "He, vallahi! Ben tüm okul hocalığı yaşamımda, senin cömert elinden aldığım sadaka kadar kazanmamıştım, efendim!" diyerek gülmeye başlamış. Bu yanıtı işiten El-Reşit de, Cafer'e doğru dönmüş ve ona "Başım üzerine yemin ederim! Bu adam eğer bir okul hocası ise ve de sonradan sokaklarda dilenecek derekeye düşmüşse, kuşkusuz, öyküsü çok garip olmalı! Hemen onun yanına git de yarın körün geleceği saatte, sarayın kapısında bulunmasını söyle!" demiş. Ve buyruk yerine getirilmiş. Onlar da gezilerini sürdürmüşler.

Ama henüz topalın yanından ayrılalı çok olmaksızın, onun kendilerinden sonra yanına yaklaşmış bulunan bir şeyhe, yüksek haykırışlarla Tanrı'dan kutsamalar dilediğini duymuşlar. Ne olduğunu anlamak için ondan yana bakmışlar. Ve şeyhin duymakta olduğu kutsamalar ve övgülerden tümden şaşırmış, kaçmanın yollarını aradığını görmüşler. Ve topalın sözlerine kulak verince, şeyhin ona verdiği sadakanın Mesrur'un verdiğinden çok daha fazla ve zavallı adamın benzerini hiç almadığı kadar büyük olduğunu anlamışlar. Ve Harun, Cafer'e, basit bir kişinin kendisininkinden daha büyük bir cömertlik göstermesinden dolayı şaşkınlığını belirtmiş ve "Bu şeyhi

tanımak ve bu cömertliğinin nedeni üzerinde derinlemesine bilgi edinmek isterdim. Haydi git de Cafer, ona, yarın öğleden sonra kör ile topalın geldiği saatte, onun da huzurumda bulunmasını istediğimi kendisine bildir!" diye eklemiş. Ve buyruk yerine getirilmiş.

Ve yollarına devam ederlerken, köprü üzerinde, ancak şahların ve sultanların sergileyebileceği şahane bir mevkibin ilerlediğini görmüşler. Mevkibin önünde giden atlı bağırıcılar "Kudretli Çin hükümdarının kızının ve Sint ve Hint hükümdarının kızının kocası efendimize yer açın!" diye haykırıyorlarmış. Mevkibin başında da gidişinden soylu olduğu belli olan bir atın üzerinde, görünümü parlak ve soyluluk belirten bir emir ya da şah oğlu, kasılarak atını sürüyormuş. Onun hemen ardında da, mavi ipekten bir dizgini tutan iki seyis, harika koşumlanmış ve üzerinde işlemeli al bir sayvan altında bir tahtırevan yüklü deveyi yediriyorlarmış. Tahtırevanda, öndeki atlının eşleri olan ve yüzleri turuncu renkte peçeyle örtülmüş iki sultan, biri sağda, biri solda olmak üzere oturuyormuş. Mevkibin ardından da, türü bilinmedik çalgılarla Hint ve Çin havaları çalan bir çalgıcı takımı geliyormuş.

Harun, hayran olarak ve de şaşırarak, yoldaşlarına "İşte benim başkentime pek seyrek olarak gelen türden soylu bir yabancı! Ben kendi ülkemde, dünyanın en mağrur şahlarını, sultanlarını ve emirlerini ve deniz aşırı ülkelerden gelen kâfirleri, Frenkleri ve uzak Batı bölgelerindeki hükümdarların bana yolladığı elçi ve temsilcilerini kabul ettim. Ama bütün bu kişilerin hiçbiri, şatafat ve görkemde bununla karşılaştırılacak durumda değildi" demiş. Sonra celladı Mesrur'a dönüp ona "Çabucak, ey Mesrur, şu mevkibi izle; ne görülmesi gerekiyorsa gör ve bu soylu yabancıyı körün, topalın ve cömert şeyhin geldiği sırada huzurumda bulunmaya davet ettikten sonra gecikmeksizin, saraya gelerek bana bilgi ver" demiş.

Mesrur da buyruğu yerine getirmek üzere yanlarından ayrılınca, Halife ile Cafer nihayet köprüyü aşmışlar. Ama tam sonuna geldikleri sırada, önlerine açılan cirit oynanan ve yarışmalar yapılan

meydanı, büyük bir seyirci topluluğunun, durup dinlenmeksizin dolu dizgin oraya buraya sürdüğü ve büyük kamçı darbeleri ve mahmuz vuruşlarıyla kötü davranarak baştan aşağı kan ve köpük içinde bıraktığı ve bacakları ve bedeni yaprak gibi titreyen beyaz bir kısra-

ğa binmiş bir genç adama baktıklarını görmüşler.

Atları çok seven ve onlara kötü davranılmasından acı duyan Halife, bunu görünce, öfkenin sınırına ulaşmış ve seyircilere "Acaba bu genç adam bunca uysal ve güzel bir kısrağa neden bu kadar kaba davranıyor?" diye sormuş. Onlar da "Bilmiyoruz, bunu sadece Allah bilir! Ama her gün, aynı saatte, bu genç adamın kısrağıyla buraya geldiğini görüyor ve bu insanlığa yakışmaz davranışını izliyoruz!" diye yanıt vermişler. Sonra da "Ne de olsa, kısrağın yasal sahibidir ve ona keyfince davranabilir!" diye eklemişler. Harun, Cafer'e dönmüş ve ona "Ey Cafer, bu genç adamın kısrağına neden böyle kötü dav-

randığını kendisinden öğrenme işini sana bırakıyorum. Eğer bunu sana açıklamayı reddederse, kim olduğunu kendisine söyler ve yarın, öğleden sonra, körün, topalın, cömert şeyhin ve yabancı atlının geleceği saatte huzurumda bulunması buyruğunu verirsin!" demiş. Cafer de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve o gün, Halife, onu meydanda bırakarak tek başına sarayına dönmüş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Altmış Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

Cafer de işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve o gün, Halife, onu meydanda bırakarak tek başına sarayına dönmüş.

Ertesi gün, ikindi namazından sonra, Halife duruşma divanına girmiş ve büyük vezir Cafer de, hemencecik, bir gün önce Bağdat Köprüsü üzerinde ve meydanda gördükleri kendini tokatlatan kör, okul hocası topal, cömert şeyh, ardında Hint ve Çin havaları çalınan soylu atlı ve beyaz kısrağın sahibi genç adamı huzura sokmuş. Ve bunların hepsi, huzurunda yerlere kadar eğilip saygı sunup elleri arasından yeri öperlerken, Halife başıyla onlara ayağa kalkmaları için işaret vermiş; Cafer de onları, düzgün bir şekilde tahtın ayak ucundaki halıya yerleştirmiş.

O zaman El-Reşit, ilkin beyaz kısrağın sahibi genç adama dönmüş ve ona "Ey genç adam, dün binmiş olduğun çok uysal görünen bir beyaz kısrağa insanlığa yaraşmaz tarzda kötü davranmaya ve sana yanıt veremeyecek dilsiz bir hayvana bu denli acımasızca küfürler ve kamçı darbeleri yağdırmaya seni iten nedeni bana söyler misin? Çünkü ben de, birçok aygır ve kısrağı terbiye ettim, yola getir-

dim. Ama bindiğim atlara senin yaptığın gibi asla kötü davranma ihtiyacını duymadım. Sakın bana, kısrağını seyredenleri eğlendirmek için hırpaladığını söyleme; çünkü bu insanlığa yaraşmaz görünüm onları eğlendirmediği gibi, onları ve onlarla birlikte beni de çok incitmiştir. Neredeyse, vallahi, halkın içinde kendimi ortaya koyup layık olduğun şekilde seni cezalandıracak ve çok nefret uyandıran bu görünüme son verecektim. Şimdi sen bana, yalansız dolansız ve davranışının nedeniyle ilgili hiçbir şeyi gizlemeden konuş; benim hiddetimden kurtulmanın ve bağışlanmayı sağlamanın tek yolu budur. Ben, eğer anlattıkların beni tatmin eder ve sözlerin davranışının özrünü oluştursa, seni bağışlamaya ve hareket tarzındaki rahatsız ediciliği unutmaya hazırım" demiş.

Beyaz kısrağın sahibi genç adam, Halife'nin sözlerini işitince, benzi sapsarı olmuş ve açıkça çok büyük bir sıkıntıya ve sonsuz bir kedere düştüğü görülerek sesini kesip başını eğmiş. Ve böylece, gözlerinden akan yaşlar göğsüne düşerken ve tek bir söz söylemeksizin öylece ayakta durmayı sürdürürken, Halife ona karşı tavrını değiştirmiş ve çok daha sevecenlikle ve tatlı bir sesle "Ey genç adam, Emir–ül–Müminin'in huzurunda olduğunu unut ve burada sanki dostlarının arasındaymışsın gibi alabildiğine özgürce konuş; çünkü anlıyorum ki, senin öykün, oldukça garip bir öykü ve davranışının nedeni oldukça garip bir neden olmalı. Ve ben, utkulu cetlerimin erdemleri üzerine sana herhangi bir kötülük yapılmayacağına yemin ederim!" demiş. Ve yanı başındaki Cafer de, genç adama başı ve gözleriyle açıkça "Olanca güvenle konuş. Hiçbir tedirginliğin olmasın!" anlamına gelen işaretler yapmaya koyulmuş.

Bunun üzerine genç adam, yitip gitmiş olan soluğunu yeniden kazanmış ve başını kaldırıp bir kez daha Halife'nin önünde eğilip saygı duruşunda bulunduktan sonra demiş ki:

GENÇ ADAMIN ÖYKÜSÜ

Bil ki, ey Emir–ül–Müminin, adım Seydi Neman'dır ve mahallemde tanınmış biriyim. Benim öyküm, senin buyruğunla anlatacağım öykü, İslam inancının bir gizidir. Ve eğer iğnenin ucuyla gözün iç köşesine yazılsa, uyanık bir ruhla okuyacak olan için ders oluştururdu.

Babam ölünce, miras olarak Tanrı'nın alnıma yazdığı şeyi bıraktı. Ve Tanrı'nın başıma yığdığı lütuflarının pek çok ve ruhumun asla dileyemeyeceği kadar seçkin olduğunu gördüm. Ve yine bir günden ertesi güne mahallemin en zengin ve en hatırı sayılır adamı olduğumu anladım. Ama yeni yaşantım bana doyum ve gurur sağlayacağına, benim sükûnet ve yalnızlığa yönelik zevklerimi çok belirgin olarak geliştirdi. Hiçbir aile kaygısı ve sorumluluğu olmaksızın, bekâr hayatımı sürdürerek her sabah Tanrıya şükürler ettim. Her akşam kendi kendime "Ya Seydi Neman, yaşamın ne kadar alçakgönüllü ve sakin! Ve bekârlığın yalnızlığı ne kadar hoş!" diyordum.

Ama günlerden bir gün, efendim, şiddetli ve anlaşılmaz şekilde yaşamımı değiştirmek arzusuyla uyandım. Bu arzu ruhuma evlenme şekli altında girdi. O saat ve o anda ayağa kalktım; yüreğimde hissettiğim heyecanla, kendi kendime "Böyle evinde tek başına, inindeki bir çakal gibi, yanı başında hiçbir tatlı varlık, gözlerini fe-
ahlatacak bir kadının her zaman taze bedeni ve Yaradan'ın soluğunu sana gerçekten hissettirecek bir sevecenlik olmaksızın yaşamaktan utanmıyor musun ya Seydi Neman? Bizim genç kızlarımızdan yararlanmak için, yılların seni güçsüz ve iktidarsız kılmasını mı bekliyorsun?" dedim.

Çok doğal olan ve ilk kez içime dolan bu düşüncelerle, artık canın değerli olduğunu ve onun tüm isteklerinin doyurulması gerektiğini düşünerek ruhumun isterlerini yerine getirmekte kararsızlık göstermedim. Ama mahallemin ünlü ailelerinden ya da çarşıdaki zengin tacirlerden birinin kızı ile evlenmemi sağlayacak hiçbir evli kadın tanımadığım için ve zaten kendi gözlerimle görmedikçe, yani gözlerimle görüp karım olacak kimsenin güzelliklerini ve meziyetlerini anlamadıkça evlenmemeye de azmetmiş bulunduğumdan, ayrıca ancak evlilik sözleşmesi yapıldıktan sonra eşim olacak kadının yüzünü görmek âdetine uymak istemediğimden kendi kendime karımı, esir pazarında alınıp satılan güzel esirelerden seçmeye karar verdim. Hemen evimden çıkıp kendi kendime "Ya Seydi Neman, tanınmış birilerinin kızıyla evlenecek yerde gidip esire genç kızlardan eş seçme kararın harika! Çünkü böylece birçok sıkıntıdan ve tedirginlikten uzak kalmış olacak; sadece karının yeni edineceğin ailesinin yükünü sırtında; kuşkusuz uğursuz bir ihtiyar olacak anasının bakışlarının ağırlığını midende; ve karının sıkıcı yakınlarının: büyük, küçük kardeşlerinin, babasının, amcasının ağırlıklarını omuzlarında duymaktan sakınmış olmakla kalmayacak, aynı zamanda, her vesileyle kendisinin ünlü bir ailenin kızı olduğunu hatırlatarak gelecekte sende kusurlar bulacak ve kendisi üzerinde bir hak talep edemeyeceğin; seni, yalnızca görevlerle karşı karşıya bırakacak durumlar, ilgi ve mükellefiyetlerle donatmaktan başka bir şey düşünmeyen karından da kurtulacaksın! Yoksa, bekâr hayatını terk ettiğinden dolayı pişmanlık duyar ve kan çıkarasıya kadar parmaklarını ısırır durursun! Ama sen kendin, ellerin ve gözlerinle denetleyerek kendine bir eş seçersen; akraba bağıntılarından uzak, güzelliğiyle tek başına yaşamını sadeleştirir bu eş; karmaşıklıklardan kaçınır, uygunsuzluğu olmayan bir evliliğin yararlarından fayda sağlarsın!" diyordum.

Bu yeni fikirlerle donanmış olarak, o sabah, ey Emir-ül-Müminin, her türlü tatlılık içinde, karşılıklı sevgi ve kutsamalarla birlikte

yaşayacağım hoş bir eş seçmek üzere esir kadın pazarına gittim. Çünkü, doğam gereği sevecenlikle yüklü olduğumdan, henüz en küçük parçasını bile hiçbir canlı varlığa harcamamış bulunduğum bende birikmiş bir sevecenliğin tümünü kendisine vereceğim ve ruh ve bedenini gönlümce değerlendireceğim genç bir kız bulmayı bütün gücümle arzu ediyordum.

Tam da o gün, esir kadın pazarının kurulduğu gündü ve Çerkezistan'dan, İyonya'dan, Uzak Kuzey Adaları'ndan, Habeşistan'dan, İran'dan, Horasan'dan, Urum Elleri'nden, Anadolu Kıyıları'ndan, Serendip'ten, Hint ve Çin'den derlenmiş genç kızları içeren yeni bir kafile Bağdat'a gelmişti. Pazarın ortasına ulaştığımda, simsarlar ve tellallar, bu çeşitli ırkların neden olacağı kargaşayı önlemek için ayrı ayrı çeşitli gruplar oluşturmuşlardı. Bu grupların her birinde, her yanlarıyla incelensinler ve her pazarlık bilinçli olarak ve hile karışmaksızın sonuçlansın diye, her genç kız değerlerine göre yerleştirilmişti.

Baht öyle istemiş ki, zaten kimse bahtından kaçamaz, adımlarım beni tam da Uzak Kuzey Adaları'ndan gelmiş genç kızların bulunduğu topluluğa doğru sürükledi. Zaten ayaklarım gözlerimin takılı kaldığı o yana sürüklenmekten kendilerini alıkoyamazlardı; çünkü bu grup, yöresindeki esmer kızların oluşturduğu topluluklardan, kızlarının parlaklığı ve saf gümüş beyazlığındaki vücutları üzerine altın gibi sarı ve gür saçlarının dökülüşüyle ayrılıyordu. Ve bu grubu oluşturan ayakta dinelmiş genç kızlar, çok şaşılacak şekilde aynı analar ve babaların çocukları olan kızkardeşlermişçesine birbirlerine benziyorlardı. Ve hepsinin de henüz ıslak kayalar halindeki İran firuzeleri gibi mavi gözleri vardı...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

Ve hepsinin de henüz ıslak kayalar halindeki İran firuzeleri gibi mavi gözleri vardı. Ve ben, sultanım, ömrümce böylesine garip güzellikte genç kızları hiç görmemiş olduğumdan, hayranlık içinde kalmıştım ve ruhumun, bağrımdan koparak bu heyecan verici görünüme doğru atıldığını hissediyordum. Bir saatlik bir sürede, hepsi aynı eşitlikte güzel olduklarından dolayı içlerinden herhangi birini saptamayı sağlayamadığımdan sonunda bana en genci gibi görüneninin elinden tuttum ve onu pazarlık etmeksizin ve parayı kıskanmaksızın çabucak satın aldım. Çünkü her yanından zarafet taşıyor ve madendeki gümüş ve soyulmuş badem gibi görünüyor; sarı ipekten gür saçlarıyla, hançer ağzı gibi kıvrık koyu kirpikleri gerisindeki deniz tatlılığındaki bir bakışı barındıran büyüleyici iri mavi gözleriyle, aşırı derecede açık ve solgun bir güzelliği yansıtıyor, bana şairin şu dizelerini hatırlatıyordu:

Sen ey, değerli Çin gülünün teni gibi amber görünüşlü ve küçük ağzı iki dolu tanesi dizisi üzerinde çiçek açmış eflatun papatya gibi olan!
Sümbül taç yaprağıyla gölgelendirilmiş, kadim bir firavunun eşininkilerden de uzun ve çekik iki akik gözün sahibi!
Ey şahane varlık! Seni sevdiğimiz en güzel şeylerle kıyaslamakla aldanmış olurum, çünkü sen kıyaslanamaz güzelliktesin!
Birleşme yerinin sevgili çukurundaki benin değil midir, insanı çılgınlığa itip ayaklarını dolaştıran!
Göz kamaştıran parlaklığının uyumuna yatkın boyun, bhank ağacının taze dallarını kıskandırmaz mı?
Tavrın, deniz üstündeki bir korsan gemisininkinden de alımlı değil midir ve de tüm yürekler gözlerinin denizinde bunun için boğulmuyorlar mı?

Ve ben, bu ışık saçan genç kızı elinden tuttum ve çıplaklığını harmanimle örttükten sonra onu evime götürdüm. Tatlılığı, sessizliği ve alçakgönüllülüğüyle beni sardı. Yabancı güzelliği, solgunluğu, erimiş altın gibi sarı saçları ve kuşkusuz utançtan her zaman önüne eğik ve benimkilerle karşılaşmaktan her zaman kaçınan mavi gözleriyle beni ne kadar çektiğini anlatamam! Bizim dilimizi hiç konuşamadığından, yanıtsız kalmaya mecbur sorularla onu yormaktan kaçınıyor ve Yüce Bağışlayıcı'ya, görünümü bile kendiliğinden bir büyülenme sağlayan bu kadını evime yolladığı için şükürler ediyordum.

Ama daha onun eve geldiğinin ilk akşamında, davranışlarının ne denli garip olduğunu fark etmekten kendimi alamadım. Çünkü gece olur olmaz, mavi gözleri daha da koyulaştı ve bakışı gündüzünki tatlılığını yitirdi ve içlerinde ateş yanıyor gibi kıvılcımlar saçmaya

başladı. Bir tür etkileşmeyle, yüzünde daha büyük bir solgunluk, dudaklarında hafif bir titreyiş belirdi. Ve sanki çıkıp hava almak arzuları yaşıyormuşçasına zaman zaman kapıdan yana bakmaya başladı. Ama gece vakti, gezinti için uygun olmadığından ve zaten akşam yemeği vakti geldiğinden, sofraya oturdum ve onu da yanıma oturttum.

Yemeğin getirilmesini beklerken başbaşa kalışımızdan yararlanarak ona, gelişinin benim için nasıl bir kutsama olduğunu ve onu görmekle yüreğimde ne tür ince duyguların filizlendiğini anlattım. Onu tatlı tatlı okşuyor ve yatıştırmaya ve vahşi ruhunu evcilleştirmeye çalışıyordum. Sonunda yavaşça elini tutup dudaklarıma ve yüreğime götürdüm. Sanki en hafif dokunuşla parçalanabilecek eski bir kumaşa dokunur gibi ona özenle dokunup saçlarının ipek çekiciliği üzerinden parmaklarımı hafifçe geçirdim. Bu dokunuşla hissettiklerimi, ey sultanım, hiç unutmayacağım. Canlı saçlarının sıcaklığını duyacak yerde, bu saçların sarı yeleleri buz gibi bir madenden yapılmış ya da elim eriyen buzda ıslanmış bir ipeğin ağırlığını taşıyor gibiydi. Artık onun doğal olarak baştan aşağı telkârî altınla örülmüş olduğundan kuşku duymuyordum.

İçimden, yaratıkların Efendisi'nin sonsuz gücüyle, bizim iklimimizde yaşayan genç kızlara gecenin kanadı gibi siyah ve saçak saçlar bağışlarken, Kuzey'in açık tenli kızlarının alınlarını bu buzlu alevle taçlandırmasının kerametini düşünüyordum. Ve ey sultanım, bizim iklimimizdeki kadınlardan bu denli farklı ve değişik bir yaratığın kocası olarak, şaşkınlıkla karışık bir zevkin heyecanıyla titremekten kendimi alamıyor, yüzüne hayranlık ve şaşkınlıkla bakıyordum.

Biraz sonra başlarında tepsilerle köleler içeri girip yemek tabaklarını önlerimize koydular. Ben de derhal bu yiyecekleri gören karımın belirgin bir sıkıntıya uğradığını ve mat saten renkli yanağında ilkin bir kızıllığın sonra da bir solgunluğun belirdiğinin farkı-

na vardım; o sırada görmeksizin yiyeceklere bakan gözleri iri iri açılmıştı.

Ben de bütün bunları onun mahcupluğuna ve bizim âdetlerimizi bilmezliğine vererek getirilen yemeklerden alması için onu teşvik ederken, kendim de tereyağlı pilavı, her zaman yaptığımız gibi avuçlayarak yemeye başlamıştım. Ama bu görünüm, karımın iştahını arttıracak yerde, hiç kuşku yok, iğrenme değilse de nefrete yakın bir duyguyla sarsılmasına neden oldu. Benim verdiğim örneği izleyecek yerde, başını çevirdi ve bir şey arıyormuş gibi yöresine bakınmaya başladı. Uzun bir kararsızlık anından sonra, bakışlarımın ona yemesi için yalvardığını görerek bağrından çektiği çocuk kemiğinden oyulmuş ince bir kürdan, kulak karıştırmak için kullandığımız çöpe benzer bir ayrıkotu çıkardı. Bu ince sapı iki parmağı arasında tutarak, ağır ağır pilavın pirincine batırarak bunu daha da ağır ağır ve tane tane dudaklarına götürdü. Bu mini mini lokmaların her biri arasına uzun zaman aralıkları girmesini bekledi. Böylece, ben yemeğimi çoktan yediğim halde o, bu tarzda ancak on iki pirinç tanesinden fazlasını almamış bulunuyordu. O akşam için bütün yediği yemek bu oldu. Yaptığı belirsiz bir hareketten onun doyum sağlamış olduğunu anladım. Ben de başka bir şey yemesi için onu sıkıştırıp sıkıntısını arttırmak, canını sıkmak ya da ürkütmek istemedim.

Bu da yabancı karımın, ülkemizde oturanlardan değişik bir varlık olduğu hakkındaki inancımı pekiştirdi. Kendi kendime "Bu genç kız, beslenmek için, küçük bir kuşun yemlenmesinden daha az bir gıdayla yetindiğine göre nasıl buranın kadınlarından başka türlü olmaz? Bedeninin ihtiyacı böyle olursa, ruhunun ihtiyacı nasıl olmalı acaba?" dedim. Ve içine girilmez gibi görünen ruhunu keşfetmek için, gayret gösterme kararı aldım.

O akşam, kendi kendime onun davranış tarzının akla uygun bir açıklamasını yapmaya gayret ederek erkeklerle, hatta kocası ile yemek yemekten sakınması ve de bunu ağırbaşlılık icabı yapması ge-

rektiğinin kendisine öğretildiğini düşündüm. Ve içimden "Evet, böyle olmalı! Ama mahcup ve saf olduğundan bunu biraz abartılı yapıyor. Kim bilir, belki de daha önce bir şeyler yemiştir! Ya da henüz yememişse, tek başına ve de özgürce yemek için kendini tutmaktadır" dedim. Ve hemen ayağa kalktım ve sonsuz bir itinayla onu elinden tutup onun için hazırlatmış bulunduğum odaya götürdüm.

Onu orada, keyfince hareket etmekte özgür kalsın diye rahat bıraktım. Ve oradan yavaşça çekildim.

O gece için, onu incitirim korkusuyla ya da ona münasebetsiz görünmemek için, düğün gecelerinde erkeklerin her zaman yaptığı gibi karımın odasına girmek istemedim; bu ölçülü davranışımla, karımın takdirini kazanacağımı ve bununla ona, ülkemin erkeklerinin vahşi varlıklar ve görgüden yoksun kimseler olmadığını, gerektiğinde ince ve ihtiyatlı olmayı bildiklerini kanıtlayacağımı düşündüm. Bununla birlikte, başın üzerine yemin ederim ki, ey Emir-ül-Müminin, o gece gözüme hoş görünen Kuzeylilerin kızı olup vücudu garip bir zarafet ve gizemlilikle hareket eden açık tenli, gencecik karımın içine işlemek arzusu bende yok değildi. Ama zevkim, eşyayı zorlayarak saygınlığımı tehlikeye atamayacağım kadar değerliydi. Zemini hazırlayarak meyvenin ekşiliğini gidermesi ve uygun tazelikte bir olgunluğa kavuşması için beklemeyi yeğliyordum. Bununla birlikte, o geceyi evime koku saçan genç yabancının sarışın güzelliğini ve üzerinde şebnemler varken toplanmış ve onun kadar ince tüylü ve arzulanır, kayısıya benzer parlak bedenini düşünerek uykusuz geçirdim...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Altmış Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

... O geceyi evime koku saçan genç yabancının sarışın güzelliğini ve üzerinde şebnemler varken toplanmış ve onun kadar ince tüylü ve arzulanır, kayısıya benzer parlak bedenini düşünerek uykusuz geçirdim.

Ertesi gün, yemek zamanı biraraya gelince, onu güler yüzle karşıladım. Daha önceleri buraya gelmiş ya da Frenk kralları tarafından yollanmış Batılı prenslere yapıldığını gördüğüm gibi, önünde eğildim. Ve onu, aralarında bir gün önceki gibi tereyağında kabarmış ve taneleri birbirinden ayrılan harika pişmiş ve tarçınla çeşnilendirilmiş pilav da bulunan yemeklerle dolu tepsilerin önünde yanıma oturttum. Ama karım tıpkı bir gün önceki gibi davrandı; öteki yemeklerin hiçbirine dokunmaksızın sadece pilav tabağına ilgi göstererek taneleri birer birer ve ağır ağır çubukla alıp ağzına götürerek yedi.

Ben de, bu yemek yeme tarzına bir gün öncekinden de çok şaşarak, kendi kendime "Acayip! Bu tarzda yemek yemeyi nerede öğrenmiş bu kız? Belki de, ülkesinde, ailesinin içinde öğrenmiştir. Yoksa çok az yiyen biri olarak mı böyle yapıyor? Ve de daha sonra bir öncekinden fazla yememek için taneleri mi sayıyor? Ama tasarruf etmek düşüncesiyle ve bana perhiz yapmayı ve müsrif olmamayı öğretmek için böyle yapıyorsa, vallahi aldanıyor; çünkü buralarda bundan korkmayız ve de tasarruf yapmazsak asla çöküp gitmeyiz. Çünkü Kısmet Dağıtıcı'ya şükürler olsun ki, büyük bir rahatlıkla ve gerektiği kadardan, hatta çok daha fazlasından kendimizi yoksun kılmadan yiyip içecek şeyimiz var!" dedim.

Ama karım, benim düşüncelerimi ve şaşkınlığımı anlamış olsa da olmasa da, sanki bana daha çok acı vermek istiyormuşçasına, her gün bu anlaşılmaz tarzda yemek yemeyi sürdürdü; uzun uzadıya pi-

rinç tanelerinden başka şeye dokunmuyor ve yemekten sonra da bana tek bir söz söylemeksizin ve yüzüme bakmaksızın, küçük sivri çubuğu silerek kemikten kutusuna sıkıştırıyordu. Ve o sabah, onun yaptığını gördüğüm şey sadece bu oldu. O akşam yemekte de aynı şeyler oldu, ertesi gün de, onu izleyen günlerde de, sofra kurulup birlikte yemeye oturulduğunda de hep böyle oldu.

Bir kadının, o denli az yiyecekle daha fazla yaşamasının mümkün olmadığını anlayınca, bunun altında karımın varlığından da daha garip bir giz yattığından artık kuşku duymaz oldum. Bu da beni, zamanla benimle birlikte ruhumun dilediği gibi yaşamaya alışabileceği umudu içinde biraz daha sabretmekten yana yöneltti. Ama çok geçmeden umudumun boş olduğunu ve ne pahasına olursa olsun, bizimkine hiç benzemeyen bu tarzda yaşama tarzındaki sırrın açığa çıkarılması gerektiğini anladım. Bunun fırsatı da, hiç beklemediğim bir sırada kendiliğinden ortaya çıktı.

Gerçekten, kendimce on beş günlük bir sabır ve tahammül süresi geçirdikten sonra, ilk kez olarak zifaf odasına bir ziyaret girişiminde bulunmaya karar verdim. Bir gece, karımın çoktan uyumuş bulunduğuna inanarak benimkinin karşısında bulunan daireye doğru yöneldim; ve uykusunda onu tedirgin etmemek için adımlarımı sakınarak odasının kapısına ulaştım. Çünkü onu, katı bir şekilde uyandırmaksızın, gözümün önünde canlandırdığım gibi, göz kapakları örtülü ve kıvrık uzun kirpikleriyle bir cennet hurisi gibi uyurken seyretmek istiyordum.

İşte bu kapıya ulaştığımda, içeriden karımın ayak seslerini duydum. Gecenin bu geç saatinde onu uyanık tutan maksadı anlayamadığımdan, merak duyarak işin ne olduğunu anlayabilmek için kapının ardındaki perdenin gerisine saklandım.

Birdenbire kapı açıldı ve dışarı çıktığı zamanlar büründüğü giysileri üzerinde olduğu halde karım belirdi ve en küçük bir gürültü yapmaksızın mermer döşeme taşları üzerinde kayarak yürüdü. Karanlıkta önümden geçerken ona baktım ve şaşkınlıktan kanım yüre-

ğimde dondu. Karanlıkta yanan ve öldürmek ve parçalamak üzere, izlediği yolu aydınlatan bir kaplanın gözlerine benzeyen ve iki küçük meşale haline gelmiş olan gözleri, geceleyin yüzünü tamamıyla aydınlatıyordu. Bu yüz, bize karşı gizlice girişecekleri felaketleri önceden sezdirmek üzere uykularımıza sızan kötü niyetli ecinnilerin korkulu yüzlerine benzer gibiydi. Ama aynı zamanda bende, solgun yüzü, yanan gözleri ve başının üzerinde dehşet saçarcasına diken diken olmuş sarı saçlarıyla, en kıyıcı türünden bir ecinniye olduğu izlenimini de bırakıyordu.

Ve ben, sultanım, çenelerimin kırılacakmış gibi sıkıldığını ve ağzımda tükürüğümün kuruduğunu ve soluğumun kesildiğini hissettim. Zaten ayağım kesilmiş ve bana ait olmayan bu yerde, bu perdenin arkasındaki varlığımdan en küçük bir işaret vermemek için donmuş kalmıştım. O zaman gizlendiğim yerden, yiten soluğumu gevşeterek ayrılmak için onun uzaklaşmasını bekledim. Evin avlusuna bakan pencereye doğruldum ve kafesin ardından baktım. Oradan, onun sokak kapısını açtığını ve çıplak ayaklarıyla toprağı çiğneyerek dışarı çıktığını fark edecek zaman buldum. Biraz uzaklaşmasını bekledim; sonra da yarı açık bıraktığı kapıya koştum ve sandaletlerimi elime alarak onu uzaktan izledim.

Dışarısı soluk ay tarafından aydınlanıyor ve gök, tüm öteki gecelerde olduğu gibi yıldızların titrek ışığı altında, tüm varlığıyla ululuğunu yayıyordu. Duyduğum heyecana karşın ruhumu yaratıkların Sahibi'ne doğru yükselttim ve içimden "Ey Tanrım, ey Yüce Övülesi Tanrı, benim için her şeyiyle bilinmez olmasına ve belki de senin yüzünü inciten kâfir bir ırka mensup bulunmasına karşın, yabanın kızı olan karım bakımından sabırla ve dürüstlükle davrandığım senin malumundur! Şimdi, senin göklerinin hayırlı parıltısı altında, bu gece, onun ne yapacağını bilmiyorum. Ama, uzaktan yakından onun davranışlarının suçortağı değilim; ve senin yasana ve senin, barış ve dua üzerine olası Elçi'nin öğretilerine aykırı iseler onları önceden reddediyorum!" dedim. Böylece kaygılarımı yatıştırarak karımı gideceği yere kadar izlemekte kararsızlık göstermedim.

Böylece o, sanki aramızda doğmuş ve mahallelerimizde büyümüş gibi dikkat çeken bir güvenlilikle kentin bütün sokaklarını geçti. Ben de, geceleyin ardında uğursuzca uçuşan saçının savruluşuna bakarak onu uzaktan izledim. Kentin son evlerine ulaştı ve yüzlerce yıldan beri ölülerin barınmasına yarayan tenha alanlara uzandı. Taşları son kertede eskimiş ilk mezarlığı ardında bırakarak yeni ölüleri gömmeyi sürdürdükleri yere doğru çabucak seyirtti. Ben de "Her-

halde onun burada gömülü ve kendisiyle birlikte yabancı ülkelerden gelerek vefat etmiş bir dostu ya da kızkardeşi olmalı! Ve tenhalık ve sessizlik dolayısıyla ona karşı görevlerini geceleyin yerine getirmek istiyor" diye düşündüm. Ama birdenbire dehşet saçan halini ve alevli gözlerini hatırlayarak kanım yeniden yüreğimde dondu.

O sırada mezarlar arasında, türünü anlayamadığım bir şekil yükseldi ve karımın karşısına çıktı. Görünümünün uyandırdığı dehşet ve avlanma halindeki sırtlan başına bakarak bunun mezarsal şekil içinde beliren bir gulyabani olduğunu anladım.

Bir mezar taşının ardında, bacaklarım titreyerek altımda kıvrılırken yere kadar eğilerek gizlendim. Böylece, bu koşullar sayesinde, içinde bulunduğum korkunç şaşkınlığa karşın, beni görmesinden sakınarak, gulyabaninin karıma yaklaştığını, elini tuttuğunu ve kendisiyle birlikte onu bir çukurun kenarına sürüklediğini gördüm. İkisi, çukurun kıyısında birbirinin yüzüne bakarak başbaşa oturdular. Gulyabani toprağa doğru eğildi ve elinde yuvarlak bir şey tutarak onu sessizce karıma teslim etti. Bu şeyin yaşamını yitirmiş bir bedenden yeni koparılmış bir insan kafası olduğunu fark ettim. Karım, vahşi bir hayvan feryadı koparark dişlerini bu ölü kafanın etine batırdı ve korkunç şekilde kemirmeye başladı.

O zaman ben, sultanım, bu manzarayı görerek göğün tüm ağırlığıyla başıma çöktüğünü hissettim. Bu korkulu durumda, varlığımı belli eden bir dehşet çığlığı kopardım. Çünkü karımın ansızın ardında tünemekte olduğum taşın üzerinde dineldiğini görmüştüm. Yüzüme bir dişi kaplanın avının üzerine atılacağı sıradaki acıkmış gözleriyle baktı. Ben de artık kurtuluş olmaksızın yitip gittiğimden kuşku duymadım. Kendimi savunmak için en ufak bir hareket yapma zamanı bulmadan ve kötülüklere karşı beni koruyacak yardımcı bir deyim söyleyemeden önce, kolunu başımın üzerine uzattığını gördüm ve vurgulanışı çöllerde işitilen kükremelere benzer bilmedi-

ğim bir dilde birkaç hecelik haykırışlarını işittim. Üzerime bu şeytansı heceleri kusar kusmaz birdenbire bir köpeğe dönüştüm...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Altmış Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Üzerime bu şeytansı heceleri kusar kusmaz birdenbire bir köpeğe dönüştüm. Karım da ardında o korkunç gulyabani olduğu halde üzerime atıldı. İkisi birden beni öylesine şiddetle tekmelemeye başladılar ki, oracıkta nasıl ölüp kalmadığımı bilmiyorum. Bununla birlikte, içinde bulunduğum büyük tehlike ve canın yaşama bağlılığı bana iki ayağımın üzerine dinelip kuyruğum apış aramda kaçma gücünü ve cesaretini verdi; ardımdan da öfkeyle karım ve gulyabani beni izliyorlardı. Bu, onların beni mezarlıktan epeyce uzaklaştırmalarına kadar böylece sürdü. O zaman, acıdan inleyerek havlayan ve her on adımda bir sırtüstü yuvarlanan bana kötü davranmaktan ve ardımı kovalamaktan vazgeçtiler. Ben de yitik ve bahtsız bir köpek olarak kentin kapılarını aşmakta acele ettim. Bütün bir geceyi, kent boyunca topallayarak, dolanıp durarak ve aralarında bulunmamı yadırgayan mahalle köpeklerinin ısırmalarından sakınarak geçirdikten sonra, onların kıyıcı saldırılarından kurtulmak üzere aklıma kendime bir sığınak bulma fikri geldi; ve sabahın o er saatinde açılmış bulunan ilk dükkânın içine kendimi can havliyle fırlattım ve gizlenmek üzere gidip bir köşeye sokuldum. Oysa burası, koyun başı ve ayakları satan bir sakatatçı dükkânı imiş. Dükkân sahibi ilkin beni izlemek üzere dükkâna girmek isteyen saldırganlara karşı benden yana çıktı ve onları kaçırıp uzaklaştırmada başarı sağladı; ama

bunu, sonradan apaçık bir şekilde uzaklaştırmak üzere benim yanıma gelmek için yapmıştı. Dolayısıyla artık ümit ettiğim sığınma ve korunmayı orada bulamayacağımı anladım. Çünkü bu sakatatçı, aşı-

rı derecede şekilci ve boş inançlara kapılarak köpeklerin iğrenç yaratıklar olduğuna ve bir köpek rastlantısal olarak yanlarından geçerken ona sürtünse, temizlenmek için yeterince su ve sabun bulunamayacağına inanan biriydi. Yanıma yaklaştı, işaretleri ve konuşmasıyla dükkânından beni çabucak uzaklaştırmaya çalıştı. Ama ben, acıklı bir sesle inleyerek iyice büzülmüş ve tostoparlak olmuştum ve ona bağışlanma dileyen gözlerle bakıyordum. O zaman, biraz acı-

yarak beni tehdit için elinde salladığı bastonu bir yana bıraktı; dükkânını kesinlikle benim varlığımdan kurtarmayı kafasına koymuş olacak ki bu kez eline pişmiş ayaklardan, kokulu nefis bir parça aldı ve onu bana göstermeye açıkça özen göstererek parmaklarının ucunda tuttu ve böylece sokağa çıktı. Ben de, sultanım, bu güzel parçadan çıkan hoş kokuya kapılarak köşemden kalktım ve sakatatçıyı izledim; o da benim dükkândan dışarı çıktığımı görür görmez, parçayı bana fırlattı ve dükkânına girdi. Ben de bu nefis eti yutar yutmaz, çabucak köşeme çekilmek istedim. Ama bunu, elinde o korkunç budaklı değnekle eşikte durmuş benim hareketimi gözeten kelle satıcısını hesaba katmadan düşünmüştüm. Ben de, bana bu sığınağı sağlaması için yalvaran bir tavır takınarak ve kuyruğumu sallayarak ona bakıp duruyordum. Ama o boyun eğmez tavrını sürdürdü ve bana niyetleri hakkında artık hiçbir kuşku bırakmayacak şekilde "Defol, pezevenk!" diye haykırıp değneğini de sallamaya başladı.

O zaman ben, bir yandan epeyce hakaret görmüş olarak, öte yandan hemen o sırada bile çarşının her yanından kopup gelerek bana çemkirmeye başlamış olan mahalle köpeklerinin saldırısından korkarak, bacaklarımı rüzgâra verdim ve olanca çabuklukla, sakatatçının hemen yanında bulunan bir fırıncının açık dükkânına kaçtım.

Oysa, daha ilk bakışta, kuruntularla kendini yiyip bitiren ve boş inançlara kapılmış koyun başı satıcısının tersine, bu fırıncı bana hoş ve hayırlı yüzlü biri olarak göründü. Gerçekten de öyleydi. Kendisine aç olduğum hakkında hiçbir belirti göstermediğim halde, merhametli yüreği onu hemen bana domates salçasına batırılmış iri bir ekmek parçası atmaya zorladı ve bana, tatlı bir sesle "Al, ey zavallı, ağız tadıyla ye!" dedi; ben, öbür köpeklerin yaptığı gibi Tanrı'nın nimeti üzerine açgözlülükle atılmaktan ve oburluk göstermekten uzak, cömert fırıncıya başımla bir işaret yaparak ve kuyruk sallayarak minnettarlığımı gösterdim. O da benim bu uygarca davranışımdan etkilenmiş olacak ki, bunu bana göstermek istedi; çünkü ba-

na iyi yürekle güldüğünü gördüm. Ben de, sanki aç değilmişim ve yemek ihtiyacım yokmuş da, sırf ona zevk vermiş olmak için ekmek parçasını dişlerimle aldım, ona saygı duyduğum ve de ona onur vermiş olmak için bunu yaptığımı anlaması için ekmeği ağır ağır yemeye başladım. O, bütün bunların farkına varıp beni çağırdı ve dükkânının yanında oturmamı istediğini belirten bir işaret yaptı. Ben de

küçük zevk iniltileri koparırarak gidip yanına oturdum ve ona, o an için kendisinden beni korumasından başka bir şey istemediğimi göstermek üzere başımı sokaktan yana çevirdim. Tanrı'nın ona bağışladığı zekâ sayesinde, benim bütün niyetlerimi anladı ve yüreklendirircesine okşayıp bana güvence verdi. O zaman beni dükkânına sokmasını düşünmek cüretini duydum. Ama bunu ancak onun izniyle yapabileceğimi ona hissettirecek bir ustalıkla anlattım. O da benim

içeri girmeme karşı koymaktan uzak, tersine sevecenlikle dolu, kendisini rahatsız etmeksizin dükkânın içinde kalabileceğim bir yer gösterdi. Bu yere sahip oldum ve o andan başlayarak dükkânında kaldığım sürece orada barındım.

Efendim de o andan başlayarak bana büyük bir bağlılık gösterdi ve bana karşı son kertede iyilikle davrandı ve ben yanında bulunmadıkça ve beni iyice doyurmadıkça kahvaltı, öğle yemeği ve akşam yemeği yiyemez oldu. Ben de kendimden yana, ona, en güzel köpek yüreğinin sağlayabileceği eksiksiz bir sadakat ve bağlılık gösterdim. Onun iyiliklerine duyduğum minnetle gözümü ondan hiç ayırmıyor ve gösterdiğim özenin onun hoşuna gittiğini anladığım için ardında bağlılıkla onu izlemeksizin ne dükkânın içinde ne de sokakta bensiz bir adım atmasına bile izin vermiyor; o da eğer rastlantısal olarak herhangi bir işaretini görüp dışarı çıkmak zorunda olduğunu daha önce anlamamışsam, ıslık çalarak bana dostça sesleniyordu. O zaman hemen yerimden kalkıp kendimi sokağa fırlatıyordum ve kapının önünde bir anda bin kez koşuşarak ve bin kez gidiş geliş yaparak sıçrayıp duruyordum. Sonra da, kâh ardından kâh önünden koşarak ve zaman zaman ona sevincimi ve memnunluğumu göstermek için dönüp yüzüne bakarak, tam anlamıyla ona eşlik ediyordum.

Efendim fırıncının dükkânında belli bir süre böylece yaşadıktan sonra, günlerden bir gün, ekmekçi dükkânına fırından iyice kabarmış olarak yeni çıkmış bir ekmek somunu almak üzere bir kadın girdi. Kadın, efendime parasını ödeyerek bir ekmek aldı ve kapıya doğru yöneldi. Ama efendim, kadından aldığı paranın sahte olduğunun farkına vararak kendisine seslendi ve ona "Hala, Tanrı ömrünü uzatsın! Ama, senin için mahzur yoksa, bu paranın yerine bir başkasını vermeni yeğlerdim!" dedi. Aynı zamanda söz konusu parayı kadına uzattı. Kaşarlanmış bir ihtiyar olan kadın, şiddetli itirazlar yaparak ve sağlam olduğunu iddia ederek "Onu yapan ben değilim ve zaten para alırken karpuz ya da hıyar alır gibi seçim yapılmaz ki!" diyerek parayı geri almayı reddetti. Efendim de bu kadının dayanık-

sız iddialarına kanmış olmaktan uzakta, sakin bir sesle ve herhangi bir aşağılama göstermeden "Senin paran o denli belirgin şekilde sahte ki, şurada gördüğün ayrımda bulunmaktan aciz dilsiz bir hayvan olan köpeğim bile bunu aldanmaksızın belirler!" dedi; ve yapacağı hareketin sonucuna asla inanmaksızın, beni adımla çağırarak "Baht! Baht! Gel, gel buraya!" diye bağırdı. Ben de, onun sesini duyunca, kuyruğumu oynatarak ona doğru koştum. O da içine para koyduğu tahta çekmeceyi yere devirdi; içindeki bütün paraları önüme saçtı. Ve de bana "Bak, bak! Bütün bu paralara bak! Bunların hepsini iyice gör! Hepsini iyice seyret! İçlerinde sahtesi var mı bana söyle!" dedi. Ben de bütün madeni paraları birbiri ardından pençelerimle hafifçe ayırarak dikkatle inceledim ve sahte parayı bulmakta gecikmedim. Onu, yığından ayırarak bir yana koydum. Ve onu bulmuş olduğumu gösterecek şekilde pençemi üzerine bastırdım ve küçük haykırışlar koparıp kıpırdayıp durarak yüzüne baktım.

Bunu gören ve benim türümden bir hayvanda bunca kavrayış beklemekten uzak olan efendim son kertede şaşkınlık ve hayranlık duydu. Ve "Tanrı en yücedir! Tanrı'dan daha güçlü varlık yoktur!" diye haykırdı. Yaşlı kadın da, bu kez, gözlerinin tanıklığına karşı çıkamayarak ve zaten gördüğü şeyden dehşete düşerek, çabucak sahte parayı geri aldı ve karşılık olarak sağlam para verdi; ve sendeleyerek çıkıp gitti. Efendime gelince, gösterdiğim kavrayışa şaşırmış, hâlâ heyecan içinde, komşularını ve çarşıdaki bütün esnafı çağırdı...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Altmış Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

Efendime gelince, gösterdiğim kavrayışa şaşırmış, hâlâ heyecan içinde, komşularını ve çarşıdaki bütün esnafı çağırdı. Hayranlıkla, olup biteni, kendisini zaten yeterince şaşırtmış bulunan yeteneğimi abartmaksızın, onlara anlattı.

Efendimin anlattıklarını duyan, orada bulunan herkes, hiç böyle harika bir köpek görmediklerini söyleyerek zekâm üzerine fikir yürüttüler. Efendimin söylediklerini kendileri denetlemek için, onun iyiniyetinden asla kuşku duyduklarından değil, ama sadece beni daha çok övmek gayesiyle kavrayışımın kanıtını bulmak istediler. Dükkânlarında bulunan bütün sahte paraları getirdiler ve bunları iyi durumdaki paralarla karıştırarak bana gösterdiler. Ben de, bunu görerek "Ya Allah! Bu kişilerin bunca sahte para bulması şaşılacak şey!" diye düşündüm.

Bununla birlikte, çekingenlik göstererek efendimin yüzünü komşularının yanında kara çıkarmamak için önüme koydukları bütün paraları dikkatle inceledim. Ve diğerlerinden ayırarak pençemin altına almadığım bir tek sahte para bile kalmadı.

Ünüm kentin bütün çarşılarına yayıldı, hatta efendimin karısının çene düşüklüğü yüzünden haremlerde bile anılır oldu. Sabahtan akşama kadar, ekmekçi dükkânının içi, sahte paraları ayırt etmedeki becerimi denemek isteyen meraklı kalabalıklarla dolup taştı. Ben de bütün gün, efendimin huzurunda, günden güne artan ve kentin en uzak semtlerinden bile gelen müşterilerin arzularını doyurmaktan geri kalmadım. Böylece, şöhretim, efendime kentin bütün fırıncıları biraraya gelse bile edinemeyecekleri kadar çok müşteri kazandırdı. Efendim benim ortaya çıkışımı, kendisi için bir hazineden de değerli olduğumdan dolayı, kutsamaktan hiç geri durmadı. Ve serveti, acı duygulara kapılan komşusu sakatatçının karnını o kadar ağrıttı ki, düşkırıklığından parmaklarını kemirdi. Kıskançlığından, kimi vakit beni kaçırtmak için, kimi vakit de dışarı çıktığımda mahallenin köpeklerini üzerime saldırtarak bana sıkıntı yaratmak için tuzaklar hazırlamaktan geri durmadı. Ama, artık korkacak bir şey kalmamıştı; çünkü, artık, benim küçük marifetimin hayranı diğer dükkâncılar tarafından da tutarlı şekilde korunuyordum.

Böylece uzun bir süre genel bir ilgiyle çevrili olarak aynı şekilde yaşamayı sürdürdüm; ve eğer insan şeklinde yaratılmış eski halim hiç durmadan aklıma gelip durmasa, gerçekten bu yaşamımdan memnun olacaktım. Bana en çok acı veren de, köpekler içinde bir köpek oluşum değil, konuşma alışkanlığından yoksun oluşum ve kendimi anlatmayı sadece bakışlarıma ya da ayaklarımı oynatmaya veya açıkça anlam ifade etmeyen bağırmalara indirgemiş bulunmam idi. Ve birçok kez, mezarlıkta geçirdiğim o korkunç geceyi hatırladığımda, sırtımda tüyler diken diken oluyor ve tir tir titriyordum.

Böylece, günlerden bir gün ünümü merak eden saygın görünüş-

lü yaşlı bir kadın, herkes gibi fırına ekmek almaya geldi. Ve yine herkes gibi, bir kez ekmek aldıktan sonra, beni denemek için, önüme, aralarında sahte bir paranın da bulunduğu birkaç madeni para attı. Ben de hemen kötü nitelikli parayı diğerlerinden ayırıp kadının yüzüne gelip denetlesin gibilerden bakarak üstüne pençemi koydum. Bana "Harikasın! Evet sahte olan bu!" diyerek parayı geri çekti. Beni büyük bir hayranlıkla inceledi; efendime aldığı ekmeğin parasını ödedi ve çekip giderken bana, açıkça "Beni izle!" anlamına gelen bir işaret yaptı.

Ben de, ey Emir–ül–Müminin, bu kadının benimle çok özel bir nedenle ilgilendiğini anladım; çünkü beni dikkatle incelemesi, başkalarının bana bakışlarından çok farklı bir tarzda olmuştu. Bununla birlikte, ihtiyatla davranıp, sadece ardından bakmakla yetinip onun çekip gitmesine ilgisiz kaldım. Ama, o, birkaç adım attıktan sonra benden yana dönerek, yerimden kıpırdamaksızın, sadece ona bakmakla yetindiğimi görünce, ilkinden daha ısrarlı bir işaret yaptı. O zaman, ben, ihtiyattan daha da güçlü bir merakla, efendim dükkânın dibinde ekmek pişirmekle uğraşırken, bu durumdan sokağa atılıp kadını izlemek için yararlandım. Ve kararsızlık içinde kuyruğumu oynatıp zaman zaman duraksayarak onun ardından yürüdüm. Ama kendisi tarafından yüreklendirilerek, sonunda, kararsızlığımı yendim ve onunla birlikte evinin önüne ulaştım.

Kadın evinin kapısını açıp ilkin kendisi içeri girdi ve çok tatlı bir sesle "Gir, gir içeri, ey zavallı! Pişman olmayacaksın!" diyerek beni kendisi gibi yapmayı davet etti. Ben de onun ardından eve girdim. O zaman kapıyı kapatarak beni içerdeki daireye götürdü ve bir odanın kapısını açarak beni içeri soktu. Orada, bir divanın üzerine oturmuş, nakış işleyen ay kadar güzel bir genç kız gördüm. Bu genç kız beni görür görmez başını örttü; yaşlı kadın da ona "Kızım, sana, fırıncının ünlü köpeğini, hani şu sahte paraları geçerli paralardan ayırmayı bilen köpeği getirdim. Sen, bu köpek hakkında ilk söylentilerin ortaya çıktığını duyunca, kuşkularımı sana açıkladığımı bi-

liyorsun! Bugün efendisi fırıncının dükkânına ekmek satın almaya gittim; ve olayların gerçekliğinin tanığı oldum; ve Bağdat'ı hayran bırakan bu bulunmaz köpeği ardıma takarak getirdim. Tahminimden yanılıp yanılmadığımı bilmem için bana ne düşündüğünü söyle, kızım!" dedi. Genç kız da hemen "Vallahi, anacağım, aldanmış değilsin! Sana bunun kanıtını göstereceğim!" diye yanıt verdi.

Ve genç kız o saat ve o anda ayağa kalktı ve eline su dolu kızıl bakırdan bir leğen aldı; üzerine benim işitmediğim birkaç sözcük fısıldadı ve bu sudan üzerime birkaç damla serperek "Eğer köpek olarak doğmuşsan, köpek kal! Ama bir insan olarak doğmuşsan, bu suyun erdemiyle silkin ve insan şekline dön!" dedi. O anda silkindim ve büyü bozuldu, yeniden doğduğum zamanki gibi insan olmak üzere köpek şeklimi yitirdim.

O zaman içim minnetle dolu, böylesine bir lütufta bulunduğu için teşekkür etmek üzere kurtarıcımın ayaklarına atıldım ve urbasının eteğini öptüm; ve kendisine "Ey kutsanmış genç kız, Tanrı seni verilerinin en iyileriyle donatarak sana borçlu bulunduğum iyiliği karşılasın! Sen ki, tanımadığın, evinde bir yabancı olarak bulunan beni, iyiliklerinden yararlandırmakta tereddüt etmedin! Sana teşekkür etmek ve layık olduğun şekilde kutsamak için gerekli sözleri nasıl bulsam acaba? Bil ki, ben artık kendime ait değilim ve sen beni değerimi fazlasıyla geçen bir bedel karşılığı satın alınış oldun! Ve de şimdi senin malın olmuş, sahiplenmiş bulunduğun kölenin kim olduğunu iyice anlaman için, kulağına ağırlık getirmeden ve anlayışını yormadan birkaç sözcükle öykümü anlatacağım" dedim.

O zaman kendisine kim olduğumu ve bekâr durumdayken birdenbire bir kadın edinmeye nasıl karar verdiğimi ve nasıl kentimiz Bağdat'ın tanınmış ailelerinden birinin kızını değil de, alınıp satılan yabancı esirelerden biriyle evlenmek istediğimi anlattım. Kurtarıcımla anası beni dikkatle dinlerlerken, Kuzeyli kızın garip güzelliğine nasıl kapıldığımı ve onunla evlenmemi ve ona karşın nasıl dostluk ve anlayış gösterdiğimi, olup bitenler karşısında inceliğimi ve

olağanüstü davranışlara karşı nasıl sabırla dayanıklılık gösterdiğimi de anlattım. Sonra da o korkunç gecede gördüklerimi ve o olayı izleyen her şeyi, başından sonuna kadar, hiçbir ayrıntıyı atlamadan onlara öyküledim. Ama onu burada tekrarlamanın hiç yararı yok.

Kurtarıcım ve anası benim öykümü duyunca, Kuzeyli bir genç kız olan karıma nefretin sınırına ulaşırcasına nefret duydular. Ve kurtarıcımın anası, bana "Oğlum, sen ne garip bir yanılmaya kapılmışsın! Nasıl oluyor da kentimiz her renkten genç kızla bu kadar zenginleşmişken ve Tanrı'nın lütfu genç kızlarımızın başı üzerinde bunca seçkinlik ve bollukla yığılmaktayken, senin ruhun yabancıların kızı üzerine sarkıyor? Kuşkusuz, böylece ayırt etmeksizin bir seçim yapmış olmandan ötürü ve senden, kan, ırk, dil ve köken bakımlarından ayrı olan bir kişiye bahtını teslim etmiş olmandan dolayı böyle büyülenmen gerekliymiş! Ve bütün bunlar, çok iyi anlıyorum ki, Şeytan'ın, o Taşlanası Melunun marifetidir. Ama, artık, kızımın aracılığıyla seni yabancının kötülüklerinden kurtarıp yeniden eski insan haline getirmiş bulunan Tanrı'ya şükürler edelim!" dedi. Ben de, onun ellerinden öptükten sonra "Ey kutsanası ana, Tanrı'nın ve senin saygın yüzünün karşısında, düşüncesizce davranışımdan dolayı pişmanlık gösteriyorum. Ve de nasıl senin merhametine sığınmışsam, öylece ailene de katılmaktan başka bir şey istemiyorum. Bu durumda, beni asil ruhlu kızının yasal kocası olarak kabul etmek istersen, sadece kabul ettiğini söylemen yeter!" diye yanıt verdim. O da "Benden yana, bunda bir uygunsuzluk yok!" diye yanıt verdi. Sonra da kızına "Ama sen kızım, ne dersin? Tanrı'nın yolumuza çıkardığı bu harika genç adam sana uygun geliyor mu?" diye sordu. Kurtarıcım da "Evet, vallahi! Bana da uygun geliyor, anacığım! Ama mesele bununla bitmiyor! İlkin onu, bundan böyle de eski karısının fenalıklarından ve kötü darbelerinden korunacak hale getirmemiz gerek! Çünkü, onun insan varlıklarını toplumdışı eden sihrinin bozulması yetmez! Onu her zaman için zarar veremeyecek hale koymamız gerek!" diye yanıt verdi. Böyle konuştuktan sonra, içinde bulunduğu-

muz odadan dışarı çıktı, ama biraz sonra parmakları arasında tuttuğu bir şişeyle geri döndü. Bana içi su dolu olan bu şişeyi verdi ve "Seydi Neman, başvurduğum benim eski kitaplarım, şimdilik senin evine yabancı kötülük girmediğini, ama girmekte de gecikmeyeceğini öğretti. Ve yine öğretti ki, ikiyüzlü karın, hizmetçilerin önünde, senin yokluğundan dolayı büyük bir tedirginliğe kapılmış gibi görünüyor. Sen de, o şimdi dışarıda iken, çabucak ellerine teslim ettiğim

bu şişeyle evine dön ve onu avluda bekle! Öyle davran ki, eve döndüğünde seninle birdenbire karşı karşıya gelsin! Seni beklentisinin tersine, yeniden görmenin şaşkınlığı içinde iken, sırtını çevirip kaçmak isteyecektir. Sen de derhal 'İnsan şeklini terk et ve bir kısrak ol!' diyerek onun üzerine bu şişenin içindeki sudan serpersin! O da hemen silkinip insan biçiminden, kısrakların içinde bir kısrağa dönecektir! Hemen sırtına atla, yelelerine yapış ve karşı durmasına bakmaksızın, ağzına çabucak dayanıklılığı denenmiş çifte gem geçir. Ve layık olduğu şekilde onu cezalandırmak için, şiddetli kamçı

darbeleriyle döv! Her Allah'ın günü, ona bu tarzda davranmayı sürdür! Yoksa kötülüğü depreşir ve bundan sen acı çekersin!" dedi.

Ben de, ey Emir–ül–Müminin, duyup itaat ettiğim yanıtını verdim. Acele evime giderek onun uzaktan geldiğini görecek şekilde ve birdenbire karşısına çıkabilecek tarzda kendimi gizleyerek eski karımın gelişini beklemeye başladım. O da ortaya çıkmakta gecikmedi. Onu görünce beni saran tutkuya ve heyecanlandıran güzelliğine karşın, oraya gelişimle ilgili görevi yerine getirmekte kusur etmeyerek onu tam olarak bir kısrağa dönüştürmekte başarı sağladım. O zamandan beri benim kanımdan ve ırkımdan olan kurtarıcımla yasal bağlarla birleşmiş bulunduğumdan, ey Emir–ül–Müminin, meydanda gördüğün kısrağa, kuşkusuz bakışlarını incitmiş olan, ama yabancının bunca tehlikeli olan kötülüğünü düşününce haklı göreceğin tarzda kötü davranmaktan geri durmuyorum!

Halife, Seydi Neman'ın bu öyküsünü işitince, ruhunda büyük bir şaşırma duymuş ve genç adama "Kuşkusuz, öykün garip ve senin bu beyaz kısrağa karşı davranışın haklıdır. Yine de senin karın nezdinde girişimde bulunarak bu kısrağı yine de kısrak şeklinde tutsan da, o denli şiddetle her gün cezalandırmaksızın işlem görmesini sağlayacak bir yol bulsan! Ama bunun yerine getirilmesi mümkün değilse, ne yapacağını Tanrı bilir!" demiş.

Ve böylece konuşarak, El–Reşit, ikinci kişiye, yürüyüşüyle soyunun asaletini belirten bir ata binmiş ve ardında tahtırevana oturmuş iki soylu genç kadın ve Hint ve Çin havaları çalan çalgıcılar olduğu halde, bu atı çalımla süren yakışıklı biniciyle dönmüş ve ona...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Altmış Altıncı Gece Olunca

Küçük Dünyazat "Ablacığım, lütfen, Halife, ardında Hint ve Çin havalarının çalındığı genç atlıya dönünce, neler olduğunu çabucak bize söyle!" diye haykırmış. Şehrazat da "Tüm dost yüreğimle!" diye yanıt vermiş. Ve sözünü şöylece sürdürmüş.

... Halife, huzurunda bulunan ve yürüyüşle soyluluğunu belirten atın üzerinde çalımla yol aldığı sırada kendisine rastladığı gence dönmüş ve ona "Ey genç adam, yüzüne bakarak senin soylu bir yabancı olduğunu anladım; ve kolayca sarayıma girmen için, seni görmekle kulaklarımız, gözlerimiz şenlensin diye huzuruma getirttim. Böylece, eğer bizden istediğin bir şey ya da bize anlatacağın duyulmaya değer bir öykün varsa, daha fazla bekleme!" demiş. Genç adam da, Halife'nin önünde yeri öptükten sonra "Ey Emir–ül–Müminin! Benim Bağdat'a geliş nedenim, bir elçilik ya da temsilcilik görevine dayanmıyor; merak nedeniyle de gelmiş değilim, sadece doğmuş bulunduğum yeri göreyim ve artık ölünceye kadar orada yaşayayım diye geldim. Ama benim öyküm o denli şaşırtıcıdır ki, efendimiz Emir–ül–Müminine anlatmakta hiç kararsızlık göstermek istemem!" diye yanıt vermiş. Ve de şu öyküyü anlatmış:

ATLININ ÖYKÜSÜ

Bil ki, ey sultanım ve başımızın tacı, benim eski mesleğim, aynı zamanda babamın da, babamın babasının da mesleği olan, odunculuktu; ve Bağdat'ın oduncuları içinde en fakir olanıydım. Sefaletim büyüktü ve geçimsiz, cimri, kavgacı, açgözlü ve aşağılık yaratılışlı olan kendi karımın varlığıyla her gün ağırlaşıyordu. Bütün bu niteliklerine karşılık karım, hiçbir işe yaramıyordu ve incelik ve kıvraklıkta mutfağımızın süpürgesi pekâlâ onunla kıyaslanabilirdi. Bir at sineğinden daha yapışkan ve tedirgin olmuş bir tavuktan daha yaygaracı olduğundan, birçok tartışmadan ve ağız dalaşından sonra onunla hiç konuşmamaya ve hiç tartışmadan tüm arzularını yerine getirmeye karar verdim; böylece günün yorucu çalışmalarından sonra eve geldiğimde bir parça kafa dinlendirebilecektim. Bu alçak kadın, Nasip Dağıtıcı'nın çektiğim zahmetlere karşılık sağladığı birkaç gümüş dirhemi de, daha eşiği aşar aşmaz elimden almak için koşmakta asla kusur etmiyordu. İşte böylece hayatım akıp gidiyordu, ey Emir-ül-Müminin!

Günlerden bir gün, çalı çırpıyı bağladığım urganlar pek tarazlandığı için yeni urgan satın almak ihtiyacını duyarak, karıma söz yöneltme fikri beni dehşete düşürmekle birlikte, bu yeni urganı satın almak için ne denli ihtiyaç içinde bulunduğumu kendisine açıklamaya karar verdim. Ve daha satın alma sözü ağzımdan çıkar çıkmaz, ey Emir-ül-Müminin, göğün bütün fırtınalarının başımda estiğini duyduğumu sandım. Şimdi efendimizin huzurunda tekrarlanması gerekmeyen hakaret ve suçlamalarla dolu bir kasırga esti sanki. Ve bütün bunları sonuçlandırmak için bana "Ah, haytaların ve rezille-

rin en kötüsü! Benden bu parayı Bağdat'ın orospu karılarına harcamak için istiyorsun. Ama canını sıkma, senin davranışını dört gözle izliyorum. Gerçekten bir urgan almak üzere bu parayı istiyorsan, pekâlâ; seninle birlikte gelecek ve onu ben yanımda iken satın aldığını göreceğim. Zaten, bundan böyle, ben yanında olmadan evden çıkmayacaksın!" dedi. Bunu söyleyerek hiddet içinde beni çarşıya sürükledi, ekmek parası çıkarmak için gerekli urganı sağladığım tacire parayı kendi ödedi. Ama birçok pazarlıkla ve karımın bir bana, bir ürkmüş tacire çevirdiği kuşku dolu bakışları altında gerçekleşen bu olaylı satın almanın nasıl sonuçlandığını ancak Tanrı bilir!

Ama, sultanım, bu olay, benim o günkü bahtsızlığımın sadece başlangıcıydı. Çarşıdan çıkınca, işime gitmek üzere karımdan izin isteyince, bana "Nereye? Nereye? Ben seninle birlikteyim, yanından ayrılmaya da hiç niyetim yok!" dedi. Lafı daha fazla uzatmadan, eşeğimin sırtına atladı ve "Bundan böyle çalı çırpı toplamaya gittiğini iddia ettiğin dağa giderken yanında olacağım ve yaptığın işi izleyeceğim!" diye ekledi.

Bunu işitince, sultanım, gözümün önünde tüm dünyanın kararDığını gördüm ve benim için ölmekten başka çare kalmadığını anladım. Kendi kendime "İşte, ey zavallı, bu uğursuz kadın Tanrı'nın sana bağışladığı birazcık soluğu da aldırmayacak! Daha önce, hiç değilse, ormanda yalnız kalarak biraz sükunet bulabiliyordum. Artık o da bitti! Sefalet ve umutsuzluk içinde öl artık! Başvuracak yer ve güç olarak sadece Tanrı vardır. Biz ondan gelir, yine ona döneriz!" dedim. Bir kez ormana ulaşınca, karın üzeri yatıp kendimi kara ölümün bağrına terk etmeyi kararlaştırdım.

Böyle düşünerek, tek bir söze yanıt vermeksizin, üzerinde canım ve yaşamım üstünde ağırlığını duyuran varlığı taşıyan eşeğin ardından yürüdüm. Böylece, insanın canı değerli olduğu için, ölümden sakınmak üzere, yolda, o güne kadar düşünmediğim bir fikir aklıma geldi. Ve onu hemen uygulamakta kusur etmedim.

Gerçekten, dağın eteğine gelir gelmez ve karım eşeğin sırtın-

dan iner inmez, ona "Dinle, ey kadın! Madem ki senden hiçbir şey saklama ihtimali yok, sana, urganı, çalı çırpıyı bağlamak için değil, bizi sonsuza dek zengin kılacak bir maksat için satın aldığımı itiraf edeceğim!" dedim. Karım bu beklenmedik açıklamanın onu içine attığı şaşkınlıktan henüz kurtulamamışken, onu yıllardan beri kurumuş bulunan eski bir kuyunun ağzına doğru götürdüm ve ona "Bu kuyuyu görüyorsun! İşte bahtımız bunun içindedir! Urganı sarkıtıp gidip onu alacağım" dedim. Amcamın kızı gittikçe daha fazla şaşkınlığa kapılırken "Evet, vallahi! Epeyce bir zaman var ki, sana bahtımda yazılı olan bir kuyudan söz etmiştim. İşte bugün bu kuyuya inip onu aramam gereken gündür! Bundan dolayı sana o urganı alman için rica etmeyi kararlaştırmıştım!" diye ekledim.

Ben daha bu defineden ve kuyuya inmekten söz eder etmez, açıkça gerçekleşeceğini umduğum şey oldu. Çünkü karım "Yo, vallahi! Kuyunun içine ben gireceğim! Çünkü sen defineyi nasıl açacağını ve de nasıl dışarı çıkaracağını bilemezsin. Sonra senin dürüstlüğüne de hiç güvenmem!" dedi. Ve hemen başından örtüsünü çıkararak bana "Haydi şu urganla çabucak beni bağla ve bu kuyuya sarkıt!" dedi. Ben de, sultanım, sadece laf olsun diye biraz güçlük çıkardıktan ve kararsızlık göstermem karşısında savurduğu küfürleri yuttuktan sonra, içimi çekerek "Tanrı'nın iradesi ve de senin dediğin neyse, o olsun! Ey iyi kişilerin kızı!" dedim. Urganı sıkı sıkıya kollarının altından geçirerek onu bağladım ve kuyu boyunca aşağı sarkıttım. Dibe ulaştığını hissedince de, urganı kuyuya atarak her şeyi salıverdim. Ve anamın bağrından kopalıdan beri ilk kez bir ferahlık soluğu salıverdim. Uğursuz karıya "Ey hayırlı kimselerin kızı, orada, gelip seni çıkarasıya kadar gönül hoşluğuyla kal!" diye haykırdım. Verdiği yanıttan kaygılanmadan, rahatça işime döndüm. Mutluluk içinde, çoktan beridir bu denli keyiflenmediğimden, sanki kanatlanmışçasına, kendimi kuşlar kadar hafif hissettim.

Böylece sıkıntılarımın nedeninden kurtulunca, sonunda sakin ve barış içinde yaşamın tadını tadabildim. Ama, iki gün geçince,

içimden "Ya Ahmet, Tanrı'nın ve dua ve barış üzerine olası Elçisi' nin yasası, bir yaratığın kendi türünden başka bir yaratığın canını almasına izin vermez! Sen ise, amcanın kızını bir kuyunun dibine saldın ve onu boğulma tehlikesiyle başbaşa bıraktın. Peki, onun ölümü senin vicdanını tedirgin etmeyecek mi, git çıkar onu kuyudan! Zaten bu ders onun kötü huylarını artık sonsuza dek silip atmıştır!" dedim.

Vicdanımın bu tarzda yol göstermesine karşı duramayarak kuyuya doğru yöneldim ve ona yeni bir urgan uzatarak amcamın kızına "Haydi, çabucak şuna sarıl da, seni yukarı çekeyim. Umarım ki, bu ders seni yola getirmiştir" diye haykırdım. Urganın kuyunun dibine ulaştığını hissettiğimde, karıma, sıkı sıkıya kendisini onunla bağlaması için biraz bekledim. Bunu izleyerek, kendisinin hazır olduğunu urganı silkeleyerek haber vermesi üzerine urganın ucundaki ağırlığı fazla olduğundan, büyük zahmetlere katlanarak onu yukarı çektim. Ve bu urgana bağlı olanın amcamın kızı değil de, görünümü pek güven verici olmayan bir ecinni olduğunu görünce, ey Emir–ül–Müminin, ne denli şaşırdığımı görmeliydiniz...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Altmış Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Bu urgana bağlı olanın, amcamın kızı değil de, görünümü pek güven verici olmayan bir ecinni olduğunu görünce, ey Emir–ül–Müminin, ne denli şaşırdığımı görmeliydiniz. Bu ecinni toprağa ayak basar basmaz, önümde eğilerek bana "Gördüğün hizmet için, ey Seydi Ahmet, sana pek çok teşekkürler ederim. Bil ki,

gerçekten, ben, göklerde uçma yeteneği olmayan ve ancak yeryüzünde sürünen, ama böyle de olsa ivmesi çok büyük olan ve bu yolda havai ecinnilerden de büyük bir süratle hareket edebilen ecinnilerden biriyim. Dolayısıyla, bir yeryüzü ecinnisi olan ben, ikâmet yeri olarak yıllardan beri eski kuyuların dibini seçtim. Orada, iki gün önce evrenin en kötü kadını yanıma gelinceye kadar barış içinde yaşıyordum. Arkadaş olarak kendisini orada gördüğümden beri bana işkence etmeyi sürdürdü ve bütün bu zaman içinde, durup dinlenmeden, çiftleşme âdetini yitirmiş ve bekâr yaşamakta olan beni, üzerinde çalışıp durmaya zorladı! Ya Allah! Beni, bu felaket saçan kadından kurtardığın için sana çok şey borçlu olduğumu biliyorum. Hiç kuşkusuz, bu denli önemli olan bir hizmet ödülsüz kalamaz ve de bu ödül, değerbilir bir ruhun verisi olacaktır! Dileyeceğini dile ki, onu hemen yerine getirebileyim!" dedi.

Ve bir an, soluk almak üzere sustu; ben de kendi bakımımdan onun iyiniyetlerinden emin olarak "Vallahi! Bu kadın, ecinnileri ve onların en belalılarını bile ürkütecek kadar korkunç bir yaratıktır; ben, nasıl olmuş da bunca uzun zaman onun kötülüklerine katlanmışım!" diye düşündüm. Kendim için ve felakette benim paydaşım olan için acımayla dolu, o, sözünü şöyle sürdürürken, kendisini dinledim: "Evet, ya Seydi Ahmet, sen bir oduncu olduğun halde, seni şahlardan da kudretli bir kişi yapmak istiyorum. Bunun nasıl olacağını da sana söyleyeyim: Biliyorum ki Hint sultanının ayın on dördündeki haline benzer güzellikte bir genç olan biricik bir kızı var. Kesinlikle ergenlik çağına ulaşmış olan kız, on dört yaşını henüz üç ay geçirmiş; ve sedefteki inci gibi bakire. Ve ben, onu, hayatından da çok seven babası eliyle seninle evlendirmek istiyorum. Bu tasarıda başarı sağlamak için büyük bir süratle Hint ülkelerindeki sultanın sarayına koşup gideceğim ve bu şahane genç kızın bedenine girecek ve geçici olarak ruhuna egemen olacağım; kız, yöresindekilere çıldırmış gibi görünecek ve sen, sultanın kızının iyileştiricisi olacaksın! Bunun çarelerini de ben sana göstereceğim!" diye sözünü sür-

dürdü. Böylece konuştuktan sonra, ecinni bağrından bilinmeyen bir ağacın yapraklarını çıkararak ve "Bir kez hasta sultanın yanına götürülünce, senin kesinlikle bilmediğin bir hastalığa uğramış olduğu görünümünü takınarak onu muayene edeceksin; sonra yörendekileri buna inandırmak için başını eğip düşünür gibi bir hal alacaksın. Sonra bu yapraklardan birini alarak suda ıslatacak, sonra da bunu genç kızın yüzüne sürteceksin! Ben, hemen, onun bedeninden çıkmak zorunda kalacağım; ve o saat ve o anda kız, aklını başına toplayacak ve ilk haline dönecek. O zaman, sağladığın şifadan ötürü ödüllendirilmek üzere hükümdarın genç kızının kocası olacaksın. İşte, ya Seydi Ahmet, seni, içine çekilerek günlerimi geçirmeyi umduğum bu sakin yerde, bu harika kuyuda oturmakta iken, yanıma gelerek bunu imkânsız kılan kadından beni kurtarmakla ettiğin büyük hizmeti böylece ödüllendirmiş olacağım. Allah o uğursuz kadının belasını versin!" diye sözünü sürdürerek yaprakları bana verdi.

Böylece konuşarak ecinni benden ruhsat aldı ve hemen Hint ülkelerine doğru yola çıkmamda ısrar ederek bana iyi yolculuklar diledi ve fırtınanın sürüklediği bir gemi hızıyla toprağın üstünde koşarak gözden kayboldu.

O zaman ben, sultanım, bahtımın beni Hint diyarında beklediğini bilerek ecinninin verdiği yönergeyi izlemekte tereddüt etmedim ve bu uzak ülkeye ulaşmak üzere yola koyuldum. Tanrı alnıma güvenlik içinde seferi tamamlamayı yazdığından, efendimize anlatmakta hiçbir yarar görmediğim yoksunluk, yorgunluk ve tehlikeler içinde geçen uzun bir yolculuktan sonra, kazasız belasız, gelecekte eşim olacak sultanın babası olan hükümdarın yönettiği Hint ülkelerine ulaştım. Böylece yolculuğumu sona erdirerek, gerçekten epey zamandır sultanın kızının çılgınlığının ortaya çıktığını ve gerek sarayı, gerekse bütün ülkeyi büyük bir üzüntüye uğrattığını ve en büyük hekimlerin boşu boşuna bilgilerini harcadıklarını ve sultanın, onu iyileştirecek olana kızını vermeyi vaadettiğini öğrendim.

O zaman ben, ey Emir–ül–Müminin, ecinninin bana öğrettikle-

riyle güçlü, başarı sağlamakta hiçbir kararsızlık göstermeden, sultanın kızının ruhunu tedavi etmek isteyenler için günde bir kez düzenlediği kabul saatinde huzura çıkarak kendimi tanıttım. Tam bir güvenle hastanın yattığı odaya alındım. Ciddiyetime inanmaları için her türlü önemseyen tavırları takınarak ecinninin bana verdiği dersi uygulamada noksanlık göstermedim. Bir kez yöredekilere iyice egemen olduktan sonra, hasta hakkında hiçbir soru sormaksızın elimdeki yapraklardan birini suda ıslattım ve bunu sultanın kızının yüzüne sürttüm.

O anda, genç kız, titremelerle sarsıldı ve büyük bir çığlık koparark bayıldı. Oysa, ecinninin genç kızın bedeninden şiddetle fırlamasıyla, benden başka herkesi korkutan bu durum ortaya çıkmıştı. Ama ben, heyecanlanmaktan uzak, genç kızın yüzüne gülsuyu serptim ve onu kendine getirdim. Uyandığında tamamıyla aklını başına toplamış ve yöresindeki herkesi tanıyarak ve her birini adlarıyla anarak bilgelikle, tatlılıkla ve dengelilikle konuşmaya koyulmuştu.

Sarayda ve kentte büyük bir sevinç duyuldu. Hint sultanı, yerine getirilen hizmetten minnettar, vaadini inkâr etmeyerek beni kızıyla evlendirdi. Düğünümüz hemen o gün, büyük bir görkem içinde kutlandı. İşte böylece Hint şahının kızının kocası oldum.

Tahtırevanın sol yanında oturan ikinci sultan kızına gelince, ey Emir-ül-Müminin, o da şöyle oldu:

Dev ecinni aramızda yaptığımız anlaşma gereğince Hintli sultanın bedenini terk edince, başka oturacak yeri olmadığından, kuyu da artık amcamın kızı olan o lanetli kadın tarafından sürekli olarak işgal edilmiş bulunduğundan, gidip nerede oturacağını bulmak için kafasında bir yol aramış. Genç kızın bedenine yerleşmiş bulunduğu sürece, bu tür barınmanın zevkine ulaştığından kendi kendine orayı terk edince seçeceği başka bir kızın bedenine girmeyi kararlaştırmış. Bir an bu konuda düşündükten sonra, atılımını yapıp sanki fırtınayla sürüklenen büyük bir gemi gibi son süratle Çin ülkesine doğru yollanmış.

Ve orada, on dört yaşını üç ay geçmiş, ayın on dördü kadar güzel ve sedef içindeki inci kadar bakire bir genç kız olan Çin sultanının kızının bedenine yerleşmekten daha iyi bir yol bulamamış. Birdenbire, ecinninin bedenini sardığı sultanın kızı, birçok kıvrılıp bükülmelerden sonra, yöresini deliliğine inandıracak dengesiz hareketler yapmaya ve birbirini tutmaz sözler söylemeye başlamış. Bahtsız Çin hükümdarı, kızının yanına en usta Çin tabiplerini sokmuş, ama bunların hiçbiri kızını eski haline getirememiş. Biricik kızının durumu dolayısıyla tesellisi olmayan bir umutsuzluğa kapılmış. Ama sonunda Tanrı ona acımış ve benim sayemde, sonradan eşim olan Hint sultanının kızının harika tedavisinin söylentisi onun kulaklarına da erişmiş. Hemen karımın babasına Çin sultanı olan kızının tedavi etmesi için ricacı sıfatıyla ve başarı halinde kızını benimle evlendireceğini vaadederek bir elçi göndermiş. O zaman ben, genç karım Hint sultanının kızını bulmaya gittim ve bu istemden onu haberli kıldım. Tedavi sağladığım takdirde eşim olacak Çin sultanının kızını kardeş bileceğini ona kabul ettirmede başarı sağladım. Ve Çin'e gitmek üzere yola koyuldum.

Böylece, ey Emir-ül-Müminin, sana, Çin sultanının kızının ecinni tarafından zaptedildiği hakkında bütün bu anlattıklarımı, ben, ancak Çin'e gelince ve söz konusu ecinninin ağzından daha sonra öğrendim. Dolayısıyla, o zamana kadar Çin sultanının kızının hastalığının doğasını kesinlikle bilmiyordum; ve kendi kendime, derdi ne olursa olsun, yapraklarımın onu iyi edeceğine inanıyordum. Bunun için, eski dostum dev ecinninin sultanın kızının bedenini mesken seçerek oraya yerleşmiş ve hastalığın nedeni olmuş bulunduğundan kuşku duyarak kendime tam bir güvenle kızın yanına girdim.

Bir kez Çinli sultanın yanına girip hastayla yalnız bırakılmamı istediğimde, dostum dev ecinniye ait olduğunu tanıdığım bir sesin sultan kızının ağzından bana "Nasıl, sen misin o, ya Seydi Ahmet! Demek iyiliklerle donattığım sen gelip yaşlanmaya yüz tuttuğum dö-

nemde mesken seçtiğim yerden beni kovuyorsun, öyle mi? İyiliği kötülükle karşılamaktan utanmıyor musun? Beni buradan çıkmaya zorlarsan, doğruca Hint'e gidip, senin yokluğun sırasında Hintli karınla üst düzeyde çeşitli çiftleşmelere girişip sonra da onu öldürmemden korkmuyor musun?" dediğini işittim.

Benim, onun bu tehdidinden birazcık çekindiğimi anlayınca, bundan Hintli karımın bedeninden çıktığı günden başlayarak öyküsünü anlatmak için yararlandı; ve iyiliğim için, seçmiş olduğu yeni meskeninde sakin bir hayat sürmesi bakımından onu rahat bırakmamı benden rica etti. O zaman çok şaşırdım; aslında tüm servetimin nedeni olan bu harika ecinniye olan minnetimde kusur etmemek için hastalığından kurtarmam bakımından bilgimin yeterli olmadığını ve dolayısıyla başarı sağlayamayacağımı söyleyip Çin hükümdarının kızının yanından ayrılmaya karar verdiğim sırada, Allah kafama bir düzen kurma fikrini esinledi. O zaman ecinniye dönüp ona "Ey ecinnilerin başı ve başlarının tacı, ey harika ecinni, ben Çinli sultanı iyi etmek için buraya gelmiş değilim; aksine bütün bu yolculuğu senden yardım dilemek için yaptım. Kendisiyle kuyuda çok kötü zamanlar geçirdiğin o kadını kuşkusuz hatırlarsın. İşte, o kadın, benim amcamın kızı, yani karımdı. Ve başım selamette olsun diye onu bu kuyuya atan da bendim. Ama uğursuzluk yakamı bırakmadı. Çünkü bu köpeğin kızını kuyudan kim çekip çıkardı, bilmiyorum ama, şimdi özgür ve peşimi bırakmıyor. Şimdiden sarayın avlusundan gelen dehşet saçan haykırışını duyuyorum. Lütfen dostum, bana yardım et! Yardım diliyorum senden...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Altmış Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Şimdiden, sarayın avlusundan gelen dehşet saçan haykırışını duyuyorum. Lütfen dostum, bana yardım et! Yardım diliyorum senden!" dedim. Ecinni benim bu sözlerimi işitince, izah edilemez bir korkunun pençesine düştü ve "Yardım mı diliyorsun? Ya Allah! Yardım diliyorsun, ha? Ecinni kardeşlerim kesinlikle beni bu kadınla yüzyüze gelmekten korusun! Dostum Ahmet, sen ondan nasıl kurtulursan kurtul! Bana gelince, yapacak hiçbir şeyim yok. Çünkü ben şu anda çekip gidiyorum" diye haykırdı.

Bunu söyleyip paldır küldür sultan kızın bedeninden çıktı, bacaklarını rüzgâra verip adımları altında mesafeleri eriterek tıpkı fırtına tarafından sürüklenen deniz üzerindeki bir gemi gibi kaçıp gitti.

Çinli sultanın da aklı başına geldi. Ve benim ikinci eşim oldu. O zamandan beri de, iki soylu sultanla birlikte her türlü güzellikler içinde ve narin zevklerin tadına vararak yaşıyorum. Bu durumda bir gün Hint sultanı ya da Çin sultanı olmadan ve seyahat olanaklarım kısıtlanmadan önce, doğduğum ve oduncu olarak yaşadığım barış kenti Bağdat'ı yeniden gitmeyi düşledim. İşte, ey Emir-ül-Müminin, Bağdat Köprüsü üzerinde, Hint ve Çin sultanlarının kızları olan iki eşimi taşıyan tahtırevan ve onların onuruna Hint ve Çin havaları çalan çalgıcılar ardımda olduğu halde bana rastlamanın nedeni budur. Benim öyküm de budur. Ancak Allah en iyisini bilendir!

Halife soylu atlının öyküsünü işitince, onun onuruna ayağa kalkmış ve onu yanına, tahtın şiltesi üzerine oturmaya davet etmiş. Ve onu, Güçlüler Güçlüsü'nün iradesiyle, fakir bir oduncuyken, Hint ve Çin tahtlarının varisi olarak seçilmiş bulunmasından dolayı

tebrik etmiş. Ve "Allah dostluğumuzu onaylasın ve senin için gelecekteki hükümdarlığını saklayıp korusun!" diye eklemiş.

Bunu izleyerek El–Reşit, eli açık saygın bir şeyh olan üçüncü kişiye dönmüş ve "Ey şeyh, sana dün Bağdat Köprüsü üzerinde rastladım ve sende gördüğüm cömertlik, alçakgönüllülük ve Tanrı önünde boyun eğmişlik, bende, seni daha yakından tanıma arzusu uyandırdı. Tanrı'nın seni zenginleştirmek için hoşnutlukla seçtiği yolların olağanüstü olduklarına inandım. Bunları senin ağzından dinlemek merakına kapıldım; ve işte bana bu memnunluğu sağlaman için seni buraya getirttim. Bana samimice konuş ki senin mutluluğuna daha da bilgili olarak katılarak sevinç duyayım! Ve emin ol ki, ne anlatırsan anlat, peşinen benim mendilimle örtünerek korumam ve himayem altında olacaksın!" demiş.

Eliaçık şeyh, Halife'nin önünde yeri öptükten sonra, ona "Ey Emir–ül–Müminin, sana hayatımda anlatmaya değer ne varsa anlatacağım. Benim öyküm şaşırtıcı ise de, Tanrı'nın gücü ve eli açıklığı daha şaşırtıcıdır!" diye yanıt vermiş.

Ve öyküsünü aşağıdaki gibi anlatmış:

ŞEYHİN ÖYKÜSÜ

Bil ki, ey sultanım ve tüm hayırlı işlerin sultanı, ben bütün yaşamımı, daha önce babamın ve babamın babasının çalıştığı gibi, kenevir üzerinde çalışarak, fakir bir urgancı olarak kazandım. Bu meslekten kazandığım, karımla çocuklarımı yaşatmaya ancak yetiyordu. Ama başka bir meslek tutmak için yetenek yoksunluğumdan,

fazla sesimi çıkarmadan, Nasip Dağıtıcı'nın bize verdikleriyle yetiniyordum; ve sefaletimi, bilgi noksanlığıma ve zekâmın ağır işleyişine yüklüyordum. Bunda da yanılmıyordum, bunu bütün rahatlığımla zekânın sahibi Tanrı önünde itiraf etmeliyim. Ama, ey sultanım, zekâ, kenevir üzerinde çalışan urgancının hiçbir zaman erdemlerinden biri olmamıştır ve onun seçkin yeri, kenevir üzerinde çalışan bir urgancının sarığının altı değildir. Bundan dolayı, her durumda, Tanrı'nın sağladığı ekmeği yerken, gerçekleşmez dileklerde bulunmaktan ve bir sıçrayışta Kaf Dağı'nın tepesine sıçramayı düşünmekten uzak durdum.

Böylece, günlerden bir gün, dükkânımda, ayak parmağıma takılı ve yapımını bitirmek üzere bulunduğum bir kenevirden urganı işleyip dururken; her zaman dükkânımın önünde oturarak şuradan buradan konuşmayı âdet edinmiş bulunan mahallemin zengin kesiminden iki kişinin geldiklerini gördüm. Mahallemin bu iki tanınmış kişisi, birbirine dostlukla bağlıydı ve amber tespihlerini çekerek aralarında bazen bir noktayı, bazen de başka bir noktayı tartışmayı severlerdi. Ama birbirleriyle konuşurlarken, bir sözcüğü bir diğer sözcükten daha yüksek sesle telaffuz etmez ve yaşam ilişkilerinde dostun dosta göstermek zorunda olduğu tatlılıktan ayrılmazlardı. Biri konuşurken, öbürü dinler ve bu karşılıklı olarak böylece devam ederdi. Konuşmaları o denli akla yakın olurdu ki, ben bile, kıt zekâmla, onların güzel sözlerinden nasibimi alırdım.

O gün de, bir kez bana selam verdikten ve ben de gereğince onları yanıtladıktan sonra, dükkânımın önündeki her zamanki yerlerini aldılar; ve gezintileri sırasında başlamış oldukları konuşmalarını sürdürdüler. İkisinden Si[1] Saad adında olanı, adı Si Saadi olan ötekine "Dostum Saadi, sana karşı çıkmak için değil, ama vallahi! Bu

1 *Si:* Seydi'nin (efendi) kısaltılmış şekli (Ç.)

dünyada bir insan, herhangi bir kimseye muhtaç olmadan mutlu yaşamak için kendine özgü malları ve büyük bir serveti olmalıdır. Fakirler, babadan oğula fakir doğduklarından ötürü fakirdirler; ya da zengin doğmuşlardır da, savurganlıklarıyla, sefahatla ya da başlarına kötü bir iş geldiğinden veya yaratılanın karşı çıkamadığı bir talihsizlikle servetlerini yitirdiklerinden ötürü fakir düşmüşlerdir. Her durumda, ey Saadi, benim fikrim odur ki, fakirler, uygun zamanda giriştikleri bir ticari işle kendilerine kesin bir zenginlik sağlayacak yeterince bir para toplamanın üstesinden gelememiş kişilerdir. Ve benim fikrim odur ki, bu yoldan zengin olanlar, servetlerini uygun yolda kullanırlarsa, sadece zengin olmakla kalmayıp zamanla büyük servet sahibi olurlar!" dedi.

Buna Si Saadi "Ey dostum Saad, sana karşı çıkmak için söylemiyorum ama, vallahi! Senin görüşünde olmadığım için üzgünüm. İlkin şurasını belirtmek gerekir ki, genellikle fakir yaşamaktansa refah içinde yaşamak daha iyidir. Ama, kendiliğinden zenginlik, hırsı olmayan birisini teşvik edebilecek bir değer taşımaz. Daha çok yöremizdekilere cömertçe davranmaya yarar. Ve bunun uygunsuz yanları vardır. Gündelik yaşamın bunca hay huyu ve sıkıntıları içinde kendimiz bundan bir şeyler çıkaramaz mıyız? Ve şurada gördüğümüz dostumuz urgancı Hasan'ın[1] yaşamı, sonuç bakımından bizimkine yeğlenir değil midir? Ve sonra, ey Saad, bir fakiri zengin etmek için senin gösterdiğin yol, bana senin düşündüğün kadar kesin görünmüyor. Gerçekten, bu yolun çok rastlantısal olduğunu düşünüyorum; çünkü birçok koşula bağlıdır ve de kendisi kadar rastlantısal fırsatları gerektirir; ama bunları tartışmak uzun sürer. Ben, önceden gerekli paradan yoksun olan bir fakirin en azından bir yana biraz para koymuş olan bir fakir kadar zengin olma fırsatına sahip olduğunu sanıyorum. Yani demek istiyorum ki, bir kenarda birik-

1 Littmann'da Hasan ül - Habbal (Ç.)

miş parası olmasa da, bir günden öbürüne, hiçbir zahmet duymaksızın, sadece bahtında yazılı olduğu için, sınırsız bir servet sahibi olabilir. Bundan dolayı, kötü günlerini düşünerek tasarrufta bulunmayı pek yararsız sayarım; çünkü kötü günler de tıpkı iyi günler gibi bize Allah'tan gelir; ve Kısmet Dağıtıcı'nın bize her gün verdiği nasipten tasarruf edip artanı bir kenara koymaya çalışmak yanlış hesap tutmaktır. Artan kısım, ey Saad, eğer varsa, Tanrı'nın fukaralarına dağıtılmalıdır; onu kendine saklamak demek Nasip Dağıtıcı'nın cömertliğine güven duymamaktır. Bana gelince, dostum, kendi kendime 'Memnun ol, ya Saadi, Yüce Tanrı'nın sana bir gün bağışlayacaklarının neler olacağını kim bilir?' diyerek uyandığım gün yoktur. Ve Kısmet Dağıtıcı'nın asla inancımda beni yanılttığına tanıklık etmedim. İşte bundan dolayı, hayatımda, ne ertesi gün için çalıştım ne de ertesi gün için kafa yordum" diye yanıt verdi. Dostunun bu sözlerini işiten saygıdeğer Si Saad "Ey Saadi, görüyorum ki bugün, seninkine karşı kendi düşüncemi savunmam gerçekten boş olacaktır. Bundan dolayı, umutsuzca tartışmak yerine, benim yaşamı düşünme tarzının yüceliğini sana inandırmak için bir deneye girişmeyi yeğ tutuyorum. Gerçekten, istiyorum ki, gidip gerçekten fakir ve kendisi kadar yoksul olan bir babadan doğmuş bir adam arayalım, ben ona bağış olarak ilk sermayesini oluşturacak bir meblağ vereyim! Seçeceğim adam, dürüstlüğü kanıtlanmış birisi olacağından, deney hangimizin daha haklı olduğunu ortaya koyacaktır. Her şeyi talihten bekleyen sen mi haklı çıkacaksın; yoksa, insanın kendi evini kendisinin inşa etmesi gerekeceğini düşünen ben mi?" diye yanıt verdi.

Ve Si Saadi "Peki, öyle olsun dostum! Sözünü ettiğin fakir ve dürüst adamı bulmak için uzağa gitmeye gerek yok! İşte dostumuz urgancı Hasan, istenen nitelikleri taşıyarak karşımızda duruyor. Ve senin cömert davranışına ondan fazla layık olan bulunmaz...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Altmış Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

"İşte dostumuz urgancı Hasan, istenen nitelikleri taşıyarak karşımızda duruyor. Ve senin cömert davranışına ondan daha layık olan bulunmaz!" diye yanıt verdi. Si Saad da "Vallahi, doğru söyledin! Elimizin altında bulunanı başka yerde aramak fikri, sırf benim unutkanlığımın eseridir!" diye yanıt verdi.

Sonra bana doğru dönüp "Ya Hasan, biliyorum ki senin kendiliğinden kalabalık ağızlara ve kalabalık dişlere malik kalabalık bir ailen var. Ve Bağışlayıcı'nın sana verdiği beş çocuğundan bir teki bile, en küçük bir şekilde sana yardım edecek yaşta değil! Öte yandan yine biliyorum ki, bugünkü fiyatıyla kaba kenevir pek pahalı olmasa da, onu satın almak için biraz paralı olmak gerekli! Paralı olmak için de tasarruf etmek gerek! Oysa, geliri harcamalara yetmeyen seninki gibi bir iş tutulunca tasarruf hiçbir şekilde mümkün değildir. Böyle olunca ya Hasan, senin sefaletten kurtulmana yardım olsun diye sana iki yüz altın dinarlık bir bağışta bulunmak istiyorum; böylece urgancılık işini genişletmek için sermaye sağlamış olursun. Bu durumda söyle bana bakayım, bu iki yüz altın dinarla beceri ve öngörüyle paranı arttıracak tarzda iş tutabilir misin?" diye sordu.

Ben de, ey Emir-ül-Müminin "Efendim, Tanrı ömrünü uzatsın ve eli açıklığınla bana verdiğini sana yüz katıyla iade etsin! Madem ki alçakgönüllülük gösterip bana sordun, sana açık kalplilikle tohumun benim toprağımda verimli bir yatağa düşeceğini ve imkânlarımı pek fazla arttırmaksızın mesleğimin belli başlı urgancılarının hepsinden daha fazla zengin olmak için, elimde çok az daha miktarda para bulunması elverirdi. Bununla tek başıma, bunca büyük bir kalabalık olan Bağdat kentinde, bütün urgancılar biraraya gelip bir topluluk oluştursa, Tanrı'nın lütfuyla ben, hepsinden daha zengin olurdum!" diye yanıt verdim. Ve Si Saad, yanıtımdan çok memnun

olarak, bana "Sen bende büyük güven uyandırıyorsun, ya Hasan!" dedi. Ve koynundan bir kese çıkarıp ellerimin arasına bırakarak "Al bu keseyi! İçinde söz konusu edilen iki yüz dinarı bulacaksın! Onu mutlu ve haklı işler için kullan ve onda zenginliğin için kaynak bul! Ve iyi bil ki, ben ve dostum Si Saadi, bir gün, senin yoksulluk içinde bulunduğun zamandan daha zengin ve refah içinde bulunmanı görmekle pek çok sevineceğiz!" dedi.

Bunun üzerine, ben, sultanım, keseyi alarak çok sevindim. Duyduğum sevinç öylesine büyüktü ki, dilim böylesi koşullarda açıklanması uygun olan minnettarlık sözlerini söyleyemez oldu ve ancak yere kadar eğilip bana yardımda bulunanın urbasının eteğini tutarak onu dudaklarıma ve alnıma götürme zihin çevikliğini gösterebildim. Ama, o, çabucak alçakgönüllülükle eteğini çekti ve bana veda edip arkadaşı Saadi yanında olduğu halde, ara verdikleri gezintilerini sürdürmek üzere ayağa kalktı.

Bana gelince, onlar uzaklaşınca, doğallıkla aklıma gelen ilk düşünce, tam olarak güvenlikte olması için bu iki yüz dinar içeren keseyi nereye koyabileceğimi araştırmak oldu. Benim küçük fakir evim tek bir odadan ibaret bulunduğu için, saklanacak bir şeyi içine koyacağım hiçbir dolap, hatta dolabın gölgesi, hiçbir çekmece, hiçbir kese ya da benzeri şey bulunmadığından, son kertede şaşırdım ve bir an için bu parayı onu arttırmak yolunu bulmak üzere beklerken gidip kentin dışında boş bir arazide toprağa gömmeyi düşündüm. Ama, saklama yerinin, talihsizlikle keşfedilebilmesi ya da herhangi bir çiftçinin beni fark etmesi ihtimalini düşünerek bundan vazgeçtim. Birdenbire yapacağım en iyi şeyin, bu keseyi sarığımın kıvrımları arasına saklamak olacağı fikri aklıma geldi. O saat ve o anda, ayağa kalkarak dükkânımın kapısını kapattım ve sarığımı açıp boylu boyunca yere serdim. Ve keseden harcamalar için on parça altın ayırarak geri kalanı kesesiyle birlikte elime aldım. Sarık bezinin içine sarmaladım. Bu ucu, kese üzerinde altta kalan uçla düğümleyerek, dört kat halinde iyice düzenlenmiş olan sarığı takke-

min üzerine yerleştirdim. Ve ancak o zaman rahat bir soluk alabildim.

Bu iş bitince, dükkânımın kapısını açtım ve ihtiyaç duyduğum her şeyi sağlayabilmek için çarşıya doğru yöneldim. İlkin oldukça büyük miktarda kenevir satın almakla işe başladım ve bunu dükkânıma taşıdım. Bunu izleyerek, evimde çoktandır et yüzü görülmemiş olduğundan kasaba gittim ve bir kuzu kolu satın aldım. Bu kolu

domatesli et olarak hazırlasın diye karıma götürmek üzere evin yolunu tuttum. Ve bu lezzetli yemeğin görünümüyle çocukların ne kadar sevineceğini düşünüp peşinen keyiflendim.

Ama, sultanım, benim bu sanım, cezasız kalmayacak kadar anlamsızdı. Çünkü, başıma bu kolu yerleştirip ruhum servet rüyalarına gömülmüş, kollarımı sallayarak yol alırken, birdenbire bir aç at-

maca kuzunun koluna saldırdı ve ben daha kolumu kaldıramadan ya da en küçük bir hareket yapamadan, onu ve içindekilerle birlikte sarığımı kaparak eti gagasında, sarığı da pençelerinde tutarak havalandı.

Ben, bunu görünce öyle korkunç feryatlar koparmaya başladım ki, yöremde bulunan erkekler, kadınlar ve çocuklar heyecanlandı ve hırsız kuşu korkutmak ve alıp götürdüklerini bıraktırmak için haykırışlarını benimkilere kattı. Ama çığrışmalarımız, bu etkiyi yapacağına, atmacanın kanat vuruşlarını hızlandırmasına neden oldu. Ve malımı ve kısmetimi götürerek hemen gökyüzünde kayboldu.

Ben de, iyice kızgın ve üzgün, şimdi bütün varlığım olan keseyi dikkatle çıkararak on altını daha da azaltmak pahasına, kendime yeni bir sarık edinmeye karar verdim. Oysa, daha şimdiden kenevir ihtiyacım için bunun önemli bir kısmını harcamış bulunduğumdan geride kalan para, gelecekteki servetime kaynaklık edeceği hakkındaki sağlam umutlarıma destek olmaktan artık uzaktı. Ama, kuşkusuz, bana en çok acı veren ve gözlerimde dünyayı karartan şey, koruyucum Si Saad'ın parasını bağışlayacağı adamı ne denli yanlış seçmiş olduğunu ve tasarladığı deneyin başarısızlığını görerek nasıl memnuniyetsizlik göstereceğiydi. Ve de kendi kendime "Onun bu bahtsız serüveni öğrenince, bunun belki de benim tarafımdan düzenlenmiş bir tertip olduğuna inanacak ve beni nefretle karşılayacaktır" diyordum.

Ne de olsa, sultanım, atmacanın kapmış olduğu paradan elimde kalan birkaç dinar mevcut oldukça evde şikâyet edecek pek bir şey yok sayılırdı. Ama bu paradan kalan son kırıntılar da tükenince, önceki sefalete yeniden düştük ve kendimi içinde bulunduğum durumdan kurtulmaya olanak vermeyen aynı güçsüzlüğe kapıldım. Yine de Yüceler Yücesi'nin kararlarına karşı gelmekten kendimi sakınıyor ve "Ey zavallı, Nasip Dağıtıcı sana, çok daha azını beklerken, varlık verdi; sonra da böylesinden hoşlandığı için senden, zaten kendisinin olan o varlığı geri aldı. Kararlarına boyun eğ ve iradesine ra-

zı ol!" diye düşündüm. Ben bu duygularla dalıp gitmişken yitirdiğim serveti ve bunun nereden kaynaklandığını ona açmaktan kendimi alamadığım karım, teselli kabul etmez haldeydi. Bu bahtsızlığım yetmiyormuş gibi, aynı şekilde, içinde bulunduğum şaşkınlıkla, çoktan beri fakirliğimin tanığı olan komşularıma sarığımı kaybetmekle yüz doksan dinarlık bir serveti de yitirdiğimi söyleyerek onlara, sarığımı yitirmekle aklımı da yitirdiğim izlenimini verdiğimden bu konuyu açtıkça onların alay konusu oldum. Yoldan geçerken kadınlar bana bakıp gülerek "İşte sarığıyla birlikte aklını da yitiren adam geçiyor!" diye bağırmaya başladılar.

Böylece, ey Emir-ül-Müminin, atmacanın neden olduğu bu felaket üzerinden altı ay geçtikten sonra, iki soylu dost Si Saad ile Si Saadi, iki yüz dinarlık keseyi ne yolda kullandığımın haberini almak üzere yanıma gelmeyi düşlemişler. Yanıma geldikleri zaman, Si Saad, Si Saadi'ye "Birkaç gün önce, deneyimizin başarısının tanığı olarak kendisini görüp büyük bir memnunluk duymak üzere dostumuz Hasan'ı bulmak arzusuna kapıldım. Şimdi sen de, onda, büyük bir değişiklik bulacaksın; belki de onu tanımakta zorluk çekeceğiz!" diyordu. Ve zaten nerdeyse dükkâna yaklaşmış bulunduklarından, Si Saadi gülerek ona "Vallahi, bana öyle geliyor ki, ey dostum Saad, sen hıyarı olgunlaşmadan önce yiyorsun. Ben, kendi gözlerimle, Hasan'ın, ayak parmağına geçirdiği kenevirle, eskisi gibi oturduğunu görüyorsam da, kişiliğinde beni şaşırtan hiçbir değişiklik görmüyorum. İşte eskiden olduğu gibi aynı fakir giysilere bürünmüş! Kendisinde gördüğüm tek değişiklik, sarığı altı ay öncekinden biraz daha az nefret uyandırıcı ve biraz daha az pasaklı! Kendin bakınsan söylediğimin karşı çıkılamaz olduğunu göreceksin!" dedi.

Bunun üzerine, zaten dükkânın önüne gelmiş bulunan Si Saad, beni inceleyip kendisi de durumumun değişmediğini ve görünümümün iyileşmemiş olduğunu gördü. Ve iki dost içeri girip âdet olmuş selamlaşmalardan sonra, Si Saadi bana "Pekâlâ Hasan, bu bozuk surat ve ters çehre neden? Hiç kuşkusuz, işlerin sana sıkıntı vermiş ve

de yaşam değişikliğin seni biraz kederlendirmiş!" dedi. Ben de yüzüm önüme eğik, onlara "Efendilerim, Tanrı ömrünüzü uzatsın, ama talih benim her zaman düşmanım! Şimdiki sıkıntılarım, geçmiştekilerden de beter! Si Saad'ın gösterdiği güven de, kesinlikle kölenin kusuru yüzünden değil, ama talihin tersliğinden, yerini bulmadı!" diye yanıt verdim. Ve onlara serüvenimi tüm ayrıntılarıyla, tıpkı sana anlattığım gibi, anlattım, ey Emir-ül-Müminin! Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok.

Öykümü anlatıp bitirince, Si Saadi'nin, düşkırıklığına uğramış Si Saad'a bakarak muziplikle güldüğünü gördüm. Bir anlık suskunluktan sonra Si Saad bana "Kuşkusuz, benim beklediğim tarzda bir başarı olmamış. Ama, bu atmaca öyküsü biraz garip kaçıyor ve sana başka türlü bir kullanım için verdiğim parayı kendine güzel bir ziyafet çekmek için kullanmandan şüphelenip karşı çıkmak hakkım olduğu halde, sana hiçbir serzenişte bulunmayı düşünmüyorum. Ne olursa olsun, bir kez daha, ilkine eşit miktarda bir para vererek seninle deneyi sürdürmek istiyorum. Çünkü dostum Saadi'nin benim tek bir girişimimle sonuç alınmadığından ötürü davayı kazanmasına boyun eğmek istemiyorum!" dedi. Ve bunları söyledikten sonra bana "Umarım ki, bu kez de parayı sarığının içinde saklamazsın!" diyerek iki yüz dinarı elime saydı...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Yetmişinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Umarım ki, bu kez de parayı sarığının içinde saklamazsın!" diyerek iki yüz dinarı elime saydı. Ve dudaklarıma götürmek üzere

eline sarıldığım sırada beni terk edip dostu ile birlikte dükkândan ayrıldı.

Onlar ayrıldıktan sonra yeniden işi ele aldım ve çabucak dükkânımı kapatarak o saatte karıma ve çocuklarıma rastlama tehlikesi olmadığını bilerek eve döndüm. İki yüz altın dinardan onunu bir yana ayırıp yüz doksanını bir çaputa sararak düğümledim. Artık iş, bu emaneti koyacak güvenli bir yer bulmaya kalmıştı. Uzun uzadıya düşündükten sonra, kimsenin içinde onu aramayı düşünemeyeceğini iyice tasarlayarak kepek dolu bir küpün dibine koymayı kararlaştırdım. Küpü de köşesine yeniden yerleştirerek karım yemeği hazırlamak üzere geri döndüğü sırada, dışarı çıktım. Evi terk ederken de ona, kenevir satın almaya gideceğimi, ama yemek saatinde döneceğimi söyledim.

Bu alış verişi yapmak üzere sokaktayken, kadınların hamamda saç temizlemek için kullandıkları killi toprak satan birisi sokaktan haykırarak geçmekte olduğunu bildiriyormuş. Karım da, çoktandır saçlarını temizlemediği için satıcıyı çağırmış. Ama üzerinde para bulunmadığı için, ona nasıl ödeme yapacağını bilememiş ve kendi kendine "Çoktandır şu köşede duran kepek küpü, bugün için kendisine hiç ihtiyaç duymadığım bir şey! Saç temizleyen killi toprak karşılığında satıcıya bunu vereyim!" diyerek aklından geçirmiş. Ve öyle de yapmış. Satıcı da, bu değiş tokuşa razı olduğundan, alış veriş tamamlanmış. Satıcı küpü alarak içindekilerle birlikte götürmüş.

Bana gelince, yemek saatinde, taşıyabileceğim kadar keneviri yüklenerek eve döndüm; ve evde bu maksatla bulundurduğum askıya astım. Sonra hiç soluk almadan, çabucak gidip içinde kısmetim bulunan küpe bir göz atmak istedim. Ve göreceğimi gördüm. Karıma hemen küpü neden her zamanki yerinden kaldırmış olduğunu sordum. O da bana yaptığı değiş tokuştan söz ederek rahatça yanıt verdi. Birdenbire kızıl ölüm yüreğime girdi. Ve başı dönmüş bir adam gibi yere yığıldım. Ve "Taşlanası şeytan ırak olsun, ey kadın! Senin saçlarını temizlemek için bir avuç killi toprak sağlamak uğru-

na, benim bahtımı, kendi bahtını ve de çocukların bahtını değiş tokuş ettin sen! Bu kez, dönüşü olmaksızın hepimiz mahvolduk!" diye haykırdım. Ve birkaç sözcükle ona olup biteni anlattım. O da umutsuzluk içinde bağrını döverek, saçlarını yolarak ve giysilerini yırtarak sızlanmaya başladı. "Vay saçlarım yüzünden başımıza gelenler! Şu temizlik toprağını satan tanımadığım adama çocukların nasibini

sattım. Bizim sokağımızdan ilk kez geçiyordu. Özellikle keseyi bulduktan sonra, bir daha onu hiç göremem!" diye haykırıyordu. Sonra düşünerek, böyle önemli bir konuda ona güven duymamamdan dolayı bana sitemler etti; ve "Sırrını benimle paylaşmış olsaydın, kuşkusuz bu felaketten kaçınmış olurduk!" dedi. Kadınların, çektiği acı dillerine vurunca nasıl kötü konuştuklarını bildiğin için sana onun

söylediklerini uzun uzadıya anlatmayacağım. Onu yatıştırmak için artık ne yapacağımı bilemiyordum. Kendisine "Ey amcamın kızı, lütfen sakinleş artık! Bağırıp çağırmalarınla bütün komşuları başımıza toplayacağını anlamıyor musun? Atmaca yüzünden bizimle alay edip yaptıkları zevzeklikler ve attıkları kahkahalar yetmiyormuş gibi bir de bu ikinci yüzkarasını öğrenmelerine hiç gerek yok! Bu kez, budalalığımızdan dolayı bizimle alay etmek keyiflerini iki kat arttıracaktır. Onların alaylarına hedef olacak yerde, bu kaybı göze alarak, buna sabırla katlansak ve Yüceler Yücesi'nin buyruklarına boyun eğsek daha iyi olmaz mı? Zaten Bağışlarından yüz doksan parçasını çekip bize on parçasını bıraktığına göre, bunun kullanımıyla biraz teselli bulmamız da bir nimet değil midir?" dedim. Ama benim düşünce tarzım ne kadar elverişli olursa olsun, o, kendini kaptırdığı kederden sıyrılamıyordu. Ona "Biz fakiriz, evet doğru! Ama, sonunda, zenginlerin hayatta bizden fazla nesi var? Aynı havayı solumuyor muyuz? Aynı göğü ve aynı ışığı paylaşmıyor muyuz? Sonunda onlar da bizim gibi ölmüyorlar mı?" diyerek yavaş yavaş onu yatıştırmakta başarı sağladım. Böyle konuşarak, sultanım, sonunda yalnız onu değil, kendimi de buna inandırdım. Ve işime, sanki bu iki kahredici serüveni hiç yaşamamış gibi, özgür bir yürekle sarıldım.

Ama yine de beni üzen tek bir şey kalmıştı: kendi kendime, koruyucum Si Saad gelip de bana iki yüz altın dinarı ne yolda kullandığımı sorunca, ona nasıl yanıt vereceğimi düşünüp duruyordum. Bu düşünce gözümün önünde dünyayı ve yaşamı karartıyordu. Sonunda, beni, iki dostun karşısına çıkaran o denli korktuğum gün gelip çattı. Benden haber almak için oldukça gecikmiş bulunan Si Saad, kuşkusuz, Si Saadi'ye "Gidip urgancı Hasan'ı bulmak için acele etmeliyim! Çünkü ziyaretimizi ne kadar ertelersek, o da o kadar zengin olur ve benim de duyacağım zevk aynı oranda artar!" diyor olmalıydı. Si Saadi de, sanırım, ona, gülerek "Vallahi! Seninle aynı fikirde olmaktan başka bir şey dilemezdim. Yalnız kuvvetle tahmin edi-

yorum ki, zavallı Hasan, servetin onu beklediği mahale ulaşmadan önce gideceği daha pek çok yol var! Ama işte geldik. Ve şimdi kendisi bize işlerin ne merkezde olduğunu anlatır!" diyordu, herhalde!

Ben de, ey Emir–ül–Müminin, öylesine mahcuptum ki, artık tek bir arzum kalmıştı: gidip onların bakışlarından uzakta bir yere saklanmak! Ve yer yarılsın da içine gireyim diye bütün gücümle dua edip duruyordum. Böylece, onlar dükkânın önüne gelince, sanki onları hiç görmemiş gibi yaptım; ve urgan yapımı işine kendimi alabildiğine daldırmış gibi bir tavır takındım. Başımı ancak selamlarını alıp da onlara yanıt vermek zorunda kaldığım zaman kaldırdım. Ve çektiğim işkence ve sıkıntı uzun sürmesin diye onların bana soru sormasını beklemek istemediğimden, kararlı bir şekilde Si Saad'a döndüm ve bir solukta, başıma gelen ikinci felaketi anlattım ve ona, keseyi içine sakladığım kepek küpünü karımın nasıl saç temizlemek için kullanacağı birazcık killi toprakla değiş tokuş ettiğini açıkladım. Böylece biraz yatışınca, başımı önüme eğdim, yerime oturdum ve kenevir çilesini sol ayağımın baş parmağına geçirerek yeniden işe koyuldum. Kendi kendime "Söylenecek ne varsa söyledim. Ne olacağını ancak Tanrı bilir artık!" dedim.

Oysa beni yalancı ve imanı bozuk biri yerine koyup kızacak ve sövüp sayacak yerde, Si Saad, böyle ısrarda bulunduğundan ötürü bahtın bana zarar verdiğini görerek gücengenliğe kapılmaksızın kendini tutmasını bildi. Ve bana "Herhalde, Hasan, bana bütün söylediklerin doğrudur ve gerçekten ikinci kese, öbür kese gibi elden çıkmıştır. Bununla birlikte, gerçekten, o denli dikkatle gizlediğin şeyi alıp götürmek için atmacanın ve killi toprağı satan kişinin tam da senin dalgın olduğun ya da evde bulunmadığın zamanı seçmiş olmaları biraz şaşkınlık verici! Ne olursa olsun, ben artık yeni bir denemeye girmekten vazgeçiyorum!" demekle yetindi. Sonra da Si Saadi'ye doğru dönerek, ona "Ama, ey Saadi, ben yine de, parasız hiçbir şeyin mümkün olmadığında ve bir fakirin sırfişine sarılıp bahtın

kendisine gülmesini beklemekle fakirlikten kurtulamayacağında ısrar ediyorum" dedi.

Ama Si Saadi "Nasıl bir hatadır seninki, ey eli açık Saad! Fikrinin üstünlük kazanması için yarısını bir atmacanın, yarısını da saç temizleyen killi toprak satıcısının önüne dört yüz dinarını atmakta kararsızlık geçirmedin! Pekâlâ! Ben kendi bakımımdan, senin gösterdiğin cömertliği göstermeyeceğim. Ama sadece, bahtın oyununun yaşamımızda tek kural ve üzerinde düşünmemiz gereken talihin ya da talihsizliğin tek temelinin bahtın kararları olduğunu kanıtlamak istiyorum" diye yanıt verdi. Sonra bana doğru döndü ve yerden kaldırmış olduğu büyük bir kurşun parçasını bana göstererek "Ey Hasan, bugüne kadar fırsatlar elinden kaçıp gittiğinden, ben, tıpkı cömert dostum Si Saad gibi sana yardım etmek istiyorum. Ama Tanrı bana o kadar büyük bir servet lütfetmedi; ve benim sana verebileceğim ancak kuşkusuz bir balıkçının ağlarını yerde sürüklerken yitirmiş olacağı şu kurşun parçasıdır" dedi.

Si Saadi'nin bu sözlerini duyunca, dostu Si Saad, onun benimle şakalaşmak istediğine inanarak kahkahalarla gülmeye başladı. Ama Si Saadi buna pek kulak asmadı ve ciddi bir tavırla, bana "Al şunu ve bırak Si Saad gülsün! Çünkü bir gün gelecek ki, bu kurşun parçası, eğer talihin hükmü öyleyse, senin için, bir gümüş madeninden daha yararlı olacaktır!" diyerek bana kurşun parçasını verdi.

Ben de, Si Saadi'nin ne kadar iyi bir insan ve ne kadar bilge bir kişi olduğunu bildiğimden, küçük bir karşı çıkmayla bile onu kırmak istemedim. Bana uzattığı kurşun parçasını aldım ve içinde hiç para bulunmayan kemerime sıkıştırdım. Kendisine iyiniyetleri ve güzel dilekleri için teşekkür etmeyi de unutmadım. Bunun üzerine iki dost, ben yeniden işe koyulurken, gezintilerini sürdürmek üzere yanımdan ayrıldılar.

Akşamleyin eve dönünce, yemek yiyip de yatma zamanı gelince soyunurken, ansızın yere bir şeyin yuvarlandığını gördüm. Onu ara-

yıp bulunca, kemerimden kayıp düşen kurşun parçası olduğunu gördüm. Hiç önemsemeyerek gözümün çarptığı ilk yere koydum ve yatağa uzanıp kısa bir süre sonra uyudum...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Yetmiş Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Yatağa uzanıp kısa bir süre sonra uyudum.

O gecenin sabahına doğru, komşularımdan bir balıkçı âdeti gereğince sırtına vurmadan önce ağlarını gözden geçirirken, ekmeğini kazanmak için uğraşırken gereğince işe yaramasını epeyce aksatacak şekilde ağda bulunması gerekli yerinde bir kurşun parçasının mevcut olmadığını görmüş. Elinde de bunun yerini tutacak başka parça olmadığından ve bütün dükkânların kapalı bulunduğu o saatte gidip çarşıdan bunu sağlama olanağı da bulunmadığından, o saati bekleyip sağlayacak olsa, ancak gün doğduktan iki saat sonra balık avlamaya çıkabileceğini, böylece ertesi gün için ailesinin nafakasını çıkaramayacağını düşünerek büyük bir şaşkınlığa düşmüş. Karısına, uygun bir saat olmamasına karşın, en yakın komşusuna gidip ona durumu açıklayarak ağında noksan olan bir kurşun parçası bulmalarını onlardan rica etmesini söylemiş.

Biz de balıkçının en yakın komşusu olduğumuzdan, kadın gelip bizim kapımızı çaldı ve herhalde kendi kendine "Tecrübemle, evine ancak hiçbir şeye ihtiyaç duyulmadığı zaman gidileceğini bildiğim halde, urgancı Hasan'lara kurşun parçası istemek üzere bir baş vurayım hele!" diyerek kapımızı çalmaya geldi. Beni uyandırıncaya kadar kapıyı çalmayı sürdürdü. Ben de "Kim var kapıda?" diye haykır-

dım. Kapıdaki "Benim, komşun *falan* balıkçının amcasının kızı! Ey Hasan, seni böylece uykunda rahatsız ettiğim için yüzüm karadır; ama çocuklarımın babasının ekmek parası kazanması söz konusu, onun için bu nezaketsiz davranışta bulunmak zorunda kaldım. Lütfen beni bağışla! Seni uzun süre yatağından uzakta tutmamak için, bana, ağını elverişli hale getirmek için kocama ödünç verecek bir kurşun parçan var mı, söyle?" diye yanıt verdi.

Hemen aklıma Si Saadi'nin bana verdiği kurşun parçası geldi, ve "Vallahi! Onu bunca çocuğun babası olan komşuma vermekten daha iyi şekilde nasıl kullanırdım, bilmem!" diye düşündüm. Komşu kadına, işlerine yarayacak bir kurşun parçam olduğunu söyledim; ve gidip el yordamıyla söz konusu kurşun parçasını arayıp buldum; ve karıma teslim edip kendi elleriyle komşusuna vermesini sağladım. Zavallı kadın da, boşuna bize gelmediğine ve evlerine eli boş dönmeyeceğine sevinerek karıma "Komşum, bu gece Şeyh Hasan bize gerçekten büyük bir yardımda bulundu. Bunun karşılığında, kocam, ilk ağı sizin uğrunuza denize fırlatacak ve böylece eline geçireceği bütün balıkları yarın başımız üzerinde size getireceğiz!" dedi. Komşumuz çabucak gidip kurşun parçasını balıkçı kocasına verdi; o da ağını işe yarar hale koydu ve âdeti gereğince sabah olmadan balık avlamaya gitti.

Bizim uğrumuza ağı ilk fırlatışında, sadece bir balık tutmuş. Ama bu balık bir arıştan daha büyükmüş ve oldukça iriymiş. Onu bizim için bir seleye koyup ayırarak balık avlamayı sürdürmüş. Ama tuttuğu balıkların hiçbiri onun kadar güzel ve iri değilmiş. Balık avlamayı tamamlayınca, o günün avını götürüp çarşıda satmadan önce, bizim için tuttuğu balığı kokulu yapraklarla örtülü bir seleye koyarak evimize getirdi ve "Tanrı onu sizin için lezzetli ve keyifle yenir kılsın!" diyerek bize verdi; ve "Her ne kadar yeterli ve uygun değilse de, sizden bu armağanımı kabul etmenizi rica ediyorum. Bu denli az oluşundan dolayı beni bağışlayın! Çünkü kısmetinize çıkan bu kadar! İlk attığım ağdan bu çıktı!" diye ekledi. Ben de kendisine

"Ama bu pazarlıkta biz seni aldatmış oluyoruz, ey komşu! Çünkü küçük bir bakır parayla alınabilecek bir kurşun parçası karşılığında bu kadar güzel ve iri bir balığın sağlanması ilk kez görülen bir olaydır! Ama biz bunu incinmeyesin diye ve de dost ve cömert bir yürekle önerdiğinden ötürü senin tarafından bir armağan olarak kabul ediyoruz" diye yanıt verdim. Böylece birkaç nezaket sözü daha söylendikten sonra, balıkçı yanımızdan ayrıldı.

Ben de, karıma "Görüyorsun ya karı, bir kurşun parçasının, yeri gelince, Sudan'ın bütün altınlarından daha çok yarar sağlayabileceğini söyleyen Si Saadi yanılmamış. İşte, emirlerin ve şahların bile sofralarında görmedikleri bir balık sana!" diyerek balıkçının getirdiği balığı ona verdim. Karım, bu balığı görmekle çok sevindi ama, yine de, bana "Doğru söylüyorsun, vallahi! Peki ama onu nasıl pişireceğiz? Ne bir ızgaramız ne de içine koyup bütünüyle pişirebileceğimiz yeterince büyük çömleğimiz var!" diye yanıt verdi. Ben de "Bunun hiçbir önemi yok! Onu, ister bütün olarak, ister parçalayarak yiyebiliriz, pekâlâ! Dış görünüşü bozulacak diye kaygılanma! Onu yahni olarak pişirebilmek için kesip parçalamaktan çekinme!" diyerek kendisini rahatlattım. Karım da, balığı karnından yararak bağırsaklarını çıkardı. Bu bağırsakların orta yerinde canlı bir harıltıyla ışık saçan bir şey vardı. Onu çekip çıkardı ve kovada yıkadı. Bunun, bir güvercin yumurtası iriliğinde ve kaynak suyu kadar saydam bir cam parçası olduğunu gördük. Ve bir süre seyrettikten sonra, onu oynasınlar ve o güzelim balığı hazırlarken analarını rahatsız etmesinler diye çocuklarımıza verdik.

Akşam olunca, yemek saatinde, karım henüz yağ lambasını yakmadığı halde, kendisinin üretmediği bir ışığın odayı aydınlattığının farkına varmış. Bu ışığın nereden geldiğini anlamak için her yana bakınmış ve çocukların yere bıraktıkları cam yumurtadan yayıldığını anlamış. Bu yumurtayı alıp lambanın her zamanki yeri olan rafın kenarına koydu. Ondan yayılan ışığın canlılığına bakarak şaşırmanın sınırında şaşıp kaldık. Ben de "Vallahi! Ey amcamın kızı, işte Si

Saadi'nin kurşun parçası bizi sadece beslemekle kalmadı, aydınlattı da! Bundan böyle ışık sağlamak için yağ almaktan da bizi kurtardı" diye haykırdım. Bu cam yumurtanın yaydığı harika parıltı altında, o lezzetli balığı yedik. O kutsanası gün, bu iki nimetten de yararlanarak iyiliklerinden dolayı Kısmet Dağıtıcı'ya şükürler ettik. O gece, bahtımızla mutlu, her şeyin böylece sürmesinden başka bir şey istemeyerek yatıp uyuduk

Ertesi gün, amcamın kızının uzun dili sayesinde, iri balığın karnından çıkan bu ışıklı camı bulmamızın haberi çabucak bütün mahallede duyuldu. Karım komşularımızdan kendisini görmek isteyen

ve kocası çarşıda cevahirci olan bir Yahudi karısının ziyaretini kabul etti. Karşılıklı selam kelamdan sonra, Yahudi karısı, camdan yumurtayı iyice inceleyip karıma "Komşum Ayşe, bugün beni yanına sevkeden Tanrı'ya şükürler olsun! Çünkü, bu cam parçası hoşuma gittiğinden; bende de, bazen süslenmek üzere kullandığım aşağı yukarı buna benzer bir cam parçası bulunduğundan, onunla eş oluştursun diye senden bunu satın almak istiyorum ve de pazarlık etmeksizin, sana, bunun için, gıcır gıcır on altın dinar gibi büyük bir para teklif ediyorum!" demiş. Ama, oyuncaklarının satın alınmak istendiğini işitince, çocuklar, onu satmaması için analarına rica ederek ağlamaya başlamışlar. Karım, onları yatıştırmak için ve bu cam parçası bizim için lamba yerini tuttuğundan, Yahudi karısının yaptığı öneriyi reddederek onun çileden çıkıp oradan ayrılmasına neden olmuş.

İşler bu durumda iken ben işten döndüm. Karım da bana olup biteni anlattı. Ben de ona "Hiç kuşku yok ki, amcamın kızı, bu cam yumurtanın herhangi bir değeri olmasaydı, bu Yahudi karısı on dinar gibi bir parayı bize teklif etmezdi. Sanırım ki, önerisini arttırmak üzere yeniden bize gelecektir. Ama, teklifi gereğince yükseltmemiz için bana danışmadan hiçbir şey yapma!" diye yanıt verdim. Bu durum, bana hemen Si Saadi'nin daha önce söylediği bir adamın talihinde yazılı ise bir kurşun parçasının bile ona büyük bir servet kazandıracak değerde olduğu sözünü aklıma getirdi. Benden uzun zamandır kaçan talihimin sonunda bana güleceğine tam bir güven bağladım.

Böylece, öngördüğüm gibi o akşam, cevahirci Yahudinin karısı, karıma ikinci bir ziyaret yapmaya geldi. Ve her zamanki selam ve hatır sormalardan sonra, karıma "Komşum Ayşe, sen, Tanrı'nın verilerini nasıl bu denli küçümsersin? Benim sana bir cam parçası için önerdiğim, çocuklarının kısmeti olan parayı reddetmekle bunu yapmış olmuyor musun? Ama, çocuklarının iyiliği söz konusu olduğun-

dan, kocama bu cam yumurtadan söz ettiğimde, hamile de olduğumdan ve hamile kadınların arzularını kırmamak gerektiğinden, onun karşılığında sana gıcır gıcır yirmi altın dinar ödememe rıza gösterdi!" dedi. Ama karım, bu konuda talimat aldığından "Vallahi, komşum, beni utandırıyorsun! Ama bu evde söz sahibi ben değilim, evin ve içinde bulunanların sahibi amcamın oğludur; dolayısıyla ona danışmak gerek. Teklifini kendisine bildirmek üzere onun dönüşünü bekle, olmaz mı?" diye yanıt vermiş.

Ben eve döndüğümde, Yahudi karısı, karıma söylemiş olduğu şeyi bana da tekrarladı ve "Bir cam parçası karşılığında çocuklarının nafakasını sana getirdim evladım! Ama hamile bir kadın olarak benim arzum da doyurulmalıdır ve kocam hamile bir kadının arzusunu geri çevirerek vicdanına ağırlık yüklemek istemiyor. İşte bundan dolayı, kendisi için büyük bir kayba uğrama pahasına bu değiş tokuşu yapmama razı oldu!" dedi.

Ben de, sultanım, Yahudi karısını sürebileceği kadar pey sürmesinde özgür bırakarak o sırada ona ne gibi bir yanıt verebileceğimi düşündüm ve sonunda yanıt olarak, sadece başımı olumsuz anlamda sallayarak hiçbir söz söylemeksizin yüzüne bakmakla yetindim. Bunu görünce Yahudi karısının yüzü sap sarı oldu ve güvensizlikle dolu gözlerle bana bakarak "Peygamberin üstüne dua eyle, ey Müslüman!" dedi. Ben de "Dua ve barış onun üzerine olsun ey kâfire ve tek varlık olan Tanrı'nın en seçkin kutsamaları da!" diye yanıt verdim. Kadın yeniden söze başlayarak "Nedir bu boş bakış; ve bizim aracılığımızla Nasip Dağıtıcı'nın evinize yağdırdığı nimetler karşısında bu olumsuz baş sallayış ne demek oluyor, ey çocuklarının babası!" dedi. Kendisine "Tanrı'nın İnananlar üzerine yağdırdığı nimetler sayısızdır, ey kâfirlerin kızı! Hem de yolunu şaşırmışların aracılığı olmadan!" diye yanıt verdim. O da bana "Yani, bu yirmi altın dinarı reddediyorsun, öyle mi?" dedi. Benim yeniden olumsuz işaret verdiğimi görünce de "Pekâlâ komşu, senin canına elli altın

dinar teklif ediyorum, oldu mu?" dedi. Ben de yeniden en ilgisiz tavrımla başımı olumsuz anlamda salladım; ve başka yere baktım...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Yetmiş İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ben de yeniden en ilgisiz tavrımla başımı olumsuz anlamda salladım; ve başka yere baktım.

O zaman cevahircinin karısı gidecekmiş gibi örtülerini toparladı ve kapıya doğru yöneldi; kapıyı açıyor gibi yaptı; sonra da bir anda fikir değiştirerek bana doğru döndü ve "Son teklif! Yüz altın dinar! Ve kocamın bu akıl almaz miktarı bana verip vermeyeceğini de bilmiyorum!" dedi.

Ben de o zaman yanıt vermek için alçakgönüllülük gösterdim. Ama, yine de, derin bir ilgisizlik havasını terk etmeksizin, ona "Senin böyle küskün bırakıp gitmeni istemem komşu, ama senin hesap kitaptan uzak bir halin var. Senin bana yüz dinar gibi gülünç bir bedel ödemek istediğin bu camdan yumurta harika bir şeydir; öyküsü de kendisi kadar harikadır. Bundan dolayı ve sırf seni bir komşu olarak hoşnut kılmak için ve de hamile bir kadının arzusunu kursağına tıkamamak için, bu ışık saçan yumurta karşılığında senden ne bir eksik ne bir fazla tam yüz bin dinar istemekle yetineceğim; ister alır, ister bırakırsın; çünkü güzel ve yekta olan şeylerin değerinin kocandan da çok farkında olan başka cevahirciler bana daha fazlasını da önerirler! Bana gelince, her şeyi bilen Tanrı önünde yemin ederim ki, ne fazlasını isteyerek ne de azaltarak bu değerlendirmenin dışına çıkacağım, vesselam!" dedim.

Yahudinin karısı bu sözleri işitip anlamını kavrayınca, bunları yanıtlayacak sözcük bulamadı ve ayrılıp giderken "Alıp satıcı olan ben değilim. Bu işin başı kocamdır. Önerin ona uygun gelirse, gelip seni bulur. Ama, sadece başkalarıyla konuşmadan önce bu camdan yumurtayı onun görmesini bekleyeceğini vaadet bana!" dedi. Ben de ona bunu vaadettim. Kadın da çekip gitti.

Benim de, ey Emir–ül–Müminin, bu tartışmadan sonra, camdan olduğunu sandığım bu yumurtanın, bir deniz ülkesi hükümdarının tahtından düşmüş derya mücevherlerinden biri olduğundan hiç kuşkum kalmadı. Zaten ben de, herkes gibi, derinliklerde, deniz kızlarının ve deniz ecelerinin donandığı ne gibi defineler yattığını bilirdim. Bu bulgu, benim bu inancımı kanıtlamış oldu. Bir balık avcısının aracılığıyla denizdeki genç kızların donandığı böylesine harika bir süs parçasını ellerime bırakan Kısmet Dağıtıcı'yı ululadım. Ve değerlendirmemi saptamadan önce, Yahudi cevahirciden de fazlasını ödeyecek kimseleri arayıp bulsaydım, daha fazla kâr edebilmiş olacağımı düşünmekle birlikte, Yahudi karısına önermiş olduğum yüz bin altın dinardan da hiçbir şekilde vazgeçmemeye karar verdim. Bu rakamı ciddiyetle önermiş olduğuma göre, bundan asla dönmeyi düşünmüyor ve belirtmiş olduğum rakamda ısrar etmeyi kendime vaadedip duruyordum.

Tıpkı öngördüğüm gibi Yahudi cevahircinin kendisi evimde belirmekte gecikmedi. Bana gerçekten hiç de iyi şeyler düşündürmeyen buruk bir hali vardı ve bu domuzun oğlu, daha çok, benden mücevheri koparmak için sanki onun pek değeri yokmuşçasına davranarak her türlü kurnazlığı yapacak gibi görünüyordu. Kendi hesabıma, hep güleryüzlü ve uysal bir tavır takınarak tedbiri elden bırakmamaya karar verdim; ve ondan hasıra oturmasını rica ettim. Alışılagelen selam ve hatır sormalardan sonra, bana "Umarım ki komşu, kenevir pek pahalanmamıştır, dükkânındaki işler de yolundadır!" dedi. Ben de aynı tarzda, kendisine "Tanrı'nın kutsaması asla İnananların üzerinden eksik olmaz! Umarım ki, cevahirciler çarşısında-

ki işler de senin yüzünü güldürüyordur!" diye yanıt verdim. Bana "İbrahim ve Yakup'un başları üzerine yemin ederim ki, komşum, kötüye gidiyor! Kötüye gidiyor! Ancak peynir ekmek yiyecek kadar para kazanıyoruz!" dedi. Epeyce bir süre böylece, bizi asıl ilgilendiren konuya yanaşmaksızın konuşmayı sürdürdük. Sonunda Yahudi bu tarzda davranarak benden bir şey elde edemeyeceğini anlayınca, ilk olarak bana "Komşum, amcamın kızı bana, çocuklarının oynadığı pek de değer taşımayan cam bir yumurtadan söz etti. Bilirsin ki, benim karımın durumunda olduğu gibi, kadın hamile olunca içlerinde, yerine getirilmesi imkânsız olsalar da, garip ve tuhaf arzular doğar. Ama ne yazık ki, biz, bu arzuları doyurmak zorundayız; çünkü bunu yapmazsak, zararı bebeğin bedeni ve ruhuna yansır ve çarpıklıklarla doğar. Şimdiki durumda, karımın arzusu da bu camdan yumurtaya sahip olmak şeklinde tecelli ettiğinden, onu yerine getirmezsem, bu yumurtayı, tüm iriliğiyle, doğan çocuğun burnunda ya da terbiyemin adını anmama izin vermediği daha nazik bir yerinde asılı görmekten korkmaktayım. Bundan dolayı, komşum, senden ilkin bu cam yumurtayı bana göstermeni ve eğer çarşıdan benzerini bulmak imkânı olmazsa, bana, durumdan yararlanmaya çalışmayarak bildireceğin uygun bir fiyat karşılığında, onu bana bırakmanı rica edeceğim!" dedi.

Ben de Yahudinin bu sözlerini duyunca "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt verdim. Ve ayağa kalkıp bahçede söz konusu yumurtayla oynamakta olan çocuklarımın yanına gittim ve haykırışlarına ve karşı çıkmalarına karşın onu ellerinden aldım. Sonra, hasırın üzerinde oturmuş beni beklemekte olan Yahudinin bulunduğu odaya döndüm; ve yaptığım işten ötürü özür dileyerek odanın kapı ve pencerelerini tam bir karanlıkta kalacağımız şekilde kapattım. Bunu yaptıktan sonra da yumurtayı koynumdan çıkardım ve onu Yahudinin önünde göze batar şekilde bir taburenin üstüne koydum.

Birdenbire oda, içinde kırk meşale yakılmış gibi ışığa boğuldu. Yahudi de bunu görünce "Bu Davut'un oğlu Süleyman'ın başını süs-

leyen taçtaki mücevherlerden biridir!" diye haykırmaktan kendini alamadı. Böylece haykırdıktan sonra, ağzından gereğinden fazla şey kaçırdığının farkına vararak kendini tuttu ve "Ellerimde bunlardan epeyce vardı. Ama bugün için piyasası olmadığından, onları zararına çabucak elden çıkardım. Amcamın kızının sanki şimdi hamile olmasının sırası mıydı ki, ben piyasası olmayan bir malı satın almak zorunda kalıyorum?" diye ekledi. Sonra da bana "Sen bu deniz yumurtası için ne istiyorsun bakalım, komşu?" diye sordu. Ben de "Satılık değil komşum! Ama amcanın kızının arzusu içine sinsin diye onu sana verebilirim! Zaten bu satışın fiyatı da saptanmıştır. Sözümden dönmeyeceğim, Allah da tanığımdır!" diye yanıt verdim. Bana "Biraz makul ol, ey hayırlı kimselerin evladı, evimi başıma çökertme benim! Dükkânımı da, evimi de satsam, hatta kendimi, karımı ve çocuklarımı da mezada verip çarşıda satsam, senin, herhalde şaka olsun diye saptadığın aşırı bedeli ödeyemem! Yüz bin altın dinar ha, ey şeyh? Ne biraz fazla, ne biraz eksik! Sen benim ölümümü istiyorsun!" dedi. Ben de kapıyı ve pencereleri açarak sakin bir sesle "Yüz bin dinar, fazlasını değil! Zaten bedeli arttırmam yasal olmazdı. Ama eksiğini de düşünmem! İster al, ister alma!" diye yanıt verdim. Ve "Dahası! Eğer bu harika yumurtanın, dua ve barış üzerine olası Davut'un oğlu Süleyman'ın tacındaki deniz mücevherlerinden biri olduğunu daha önce bilseydim, senden istemiş olacağım miktar yüz bin değil, on katı olurdu ve de bunu bulduğumuzu kulaktan kulağa yayarak satışa neden olan karım için dükkânından armağan olarak birkaç gerdanlık ve mücevher de isterdim. Onu sana böyle gülünç bir fiyata bıraktığım için kendini bahtlı say ve git paraları getir!" diye ekledim.

Ve Yahudi cevahirci de, yapacak başka şey olmadığını görerek, burnu iyice uzamış, bir an toparlandı, sonra bana kararlılıkla baktı ve büyük bir soluk koyvererek "Para hazır! Sen bana mücevheri ver!" dedi. Ve bunu söyleyerek başını pencereden uzatıp sokakta duran ve sırtında torbalar bulunan bir katırın dizginini tutmakta olan

bir zenci köleye "Hey, Mübarek! Torbaları ve teraziyi buraya getir!" diye haykırdı.

Zenci de, içi altın dinarlarla dolu torbaları eve getirdi; Yahudi onları birer birer boşalttı ve benim için, ne bir eksik ne bir fazla tam da kendisinden istediğim gibi yüz bin dinar olarak tarttı. Amcamın kızı da sahip olduğumuz tek tahtadan yapılma büyük sandığın içinde ne varsa boşalttı ve Yahudiden aldığımız altınları buna doldurduk. Ancak o zaman güvenle bağrımdan Süleyman'ın mücevherini çıkardım ve "İnşallah onu aldığın fiyatın on katına satarsın!" diyerek Yahudiye verdim. Bana "Vallahi" Ey şeyh, onu satmayacağım. Karımın arzusunu yerine getirmiş olmak için, ona vereceğim!" diyerek, ağzı kulaklarına varasıya kadar gülmeye başladı. Benden ruhsat alıp bana omuzlarının genişliğini gösterdi. İşte onun durumu böyle idi!

Ama Si Saad ile Si Saadi'nin ilgisi ve balık aracılığıyla gerçekleşen benim alınyazıma gelince, o da şöyle...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Yetmiş Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Ama, Si Saad ile Si Saadi'nin ilgisi ve balık aracılığıyla gerçekleşen benim alınyazıma gelince, o da şöyle!

Böylece kendimi, bir günden öbür güne, ruhumun dilemediği kadar zengin olmuş ve altına ve servete boğulmuş görünce, aslımın bir urgancı oğlu urgancı, eski bir fukara olduğumu unutmayarak ettiği hayırlardan dolayı Kısmet Dağıtıcı'ya şükranlarımı sundum; ve bundan böyle servetimi ne yolda kullanmam gerektiğini düşün-

düm. Ama ilkin gidip Si Saadi'nin önünde yeri öpmek ve ona minnettarlığımı göstermek istiyordum; ve aynı şeyi, Si Saadi gibi bana gösterdiği iyiniyetlerinde başarı sağlayamamış, yine de bugünkü durumda katkısı bulunduğunu düşünerek Si Saad'a da uygulamak üzere yanlarına gitmek istedim. Ama mahcupluk bunu yapmamı engelledi; ve zaten bunların ikisinin de nerede olduklarını bilmiyordum. Bundan dolayı, kendi arzularıyla, şimdi artık ölmüş sayılan ve de gençliği sıkıntı içinde geçmiş bulunan, Tanrı'nın rahmetini üzerinden eksik etmeyesi fakir urgancı Hasan'dan haber almak üzere dükkânıma gelmelerini beklemeyi yeğ tuttum.

Beklerken, bahtımda yazılı olan serveti nasıl en iyi şekilde kullanabileceğime karar verdim. İlk davranışım, kendime zengin giysiler alacak ya da keyifli bir yaşam sürecek yerde gidip benim uzun süre yaşamış olduğum aynı sefil durum içinde yaşayan Bağdat'ın tüm fakir urgancılarını buldum ve onları biraraya toplayarak "İşte Kısmet Dağıtan bana zenginlik verdi ve fakirlerin en düşkünü iken Hayırlarını bağışladı. Bundan ötürü, ey Müslüman kardeşlerim, Yüceler Yücesi'nin nimetlerinin sırf kendi başımda toplanmasını istemedim ve sizin de ihtiyaçlarınıza göre ondan yararlanmanızı düşündüm. Böylece bugünden başlayarak hepinizi hizmetime bağlıyor ve her günkü işinize ve becerilerinize göre bol bol ücret almanızı güvence altına alıyorum. Böylece, ailenizin ekmeğini ferahlıkla ve ertesi günün kaygısını duymadan kazanacaksınız. İşte, sizi buraya bu maksatla çağırdım. Ve de size söyleyeceğim bunlardır. Ama en cömert ve en büyük olan Tanrı'nın kendisidir!" dedim. Urgancılar bana teşekkür edip kendi haklarındaki iyiniyetlerim için beni övdüler ve kendilerine önerdiklerimi kabullendiler. O zamandan beri benim hesabıma sükûnetle ve kendilerinin ve çocuklarının nafakasını güvencede görmekten mutlu, çalışmaya devam ettiler. Ben de, kurduğum bu örgüt sayesinde, gelirimi arttırmaktan ve durumumu güçlendirmekten geri durmadım.

Epeyce bir zamandır eski fakirhanemi terk etmiş ve büyük har-

camalarla yaptırdığım bahçe ortasında bulunan başka bir binaya yerleşmiştim. O sırada Si Saad ile Si Saadi, gelip tanıdıkları zavallı Urgancı Hasan'dan haber almak istemişler. Eski dükkânımı kapalı bulunca, beni öldü sanmışlar; dükkân komşularım kendilerine, yalnız yaşamakta olduğum değil, Bağdat'ın en zengin tacirlerinden biri de sayıldığımı ve bahçeler ortasındaki bir sarayda yaşamakta bulunduğumu ve artık bana Urgancı Hasan değil, Şahane Si Hasan dendiğini anlatmışlar.

O zaman, sarayımın nerede bulunduğu hakkında kesin bilgiler edinerek oraya doğrulmuşlar ve gecikmeden bahçelere açılan büyük kapının önüne ulaşmışlar. Kapıcı onları, kaynağını nehirden alan bir harkta sürekli olarak akan canlı bir suda kökleri serinleyen meyve yüklü bir portakal ve limon koruluğundan geçirmiş. Kabul salonuna geldiklerinde, hâlâ bu serinliğin, gölgeliğin, suyun mırıltısının ve kuşların cıvıltısının etkisi altında idiler.

Ben de, kölelerimden biri onların gelişini haber verir vermez, çabucak onları karşılamaya ve öpmek için urbalarının uçlarını tutmaya koştum. Ama onlar beni engellediler ve sanki kardeşleriymişim gibi beni kucakladılar; ben de onları bahçedeki küçük kameriyede yer almaya davet ettim ve layık oldukları onur mevkiine oturmalarını rica ettim. Ben de, öyle gerektiği için, biraz ayrı oturdum. Ve onlara şerbetler ve başka serinleticiler sunduktan sonra, başıma gelenleri, noktası noktasına, hiçbir ayrıntıyı unutmadan kendilerine anlattım. Ama onu burada tekrarlamanın hiçbir yararı yok. Ve Si Saadi, memnunluğun sınırında, dostuna dönerek ona "Gördün mü, ya Si Saad!" dedi. Ve de başka bir şey söylemedi.

Onlar benim öykümün hayranlığından henüz kurtulamamışlarken, bahçede eğlenmekte olan iki çocuğum, ellerinde, onların isteği üzerine oyunlarını gözetmekte olan köle tarafından bir hurma ağacının üzerinden alınıp kendilerine verilen büyücek bir kuş yuvası olduğu halde yanımıza geldiler. Biz, bu yuvanın içinde birkaç atmaca yavrusunu barındıran bir sarık olduğunu görerek çok şaşırdık. Ben,

sarığı daha yakından inceleyince, bunun hiç kuşku duymaksızın, hırsız atmacanın başımdan kaldırmış bulunduğu sarık olduğunu gördüm. Ve konuklarıma doğru dönerek onlara "Efendilerim, Si Saad'ın bana ilk iki yüz altın dinarı verdiği gün başımda taşımakta olduğum sarığı hâlâ hatırlıyor musunuz?" dedim. Onlar da "Hayır, vallahi! Tam anlamıyla hatırlayamıyoruz!" diye yanıt verdiler. Ve Si Saad "Ama, yüz doksan dinar hâlâ içinde ise, elbette hatırlarız!" diye ekledi. Ben de "Efendilerim bundan hiç kuşkulanmayın!" diye ya-

nıt verdim. Ve kuş yavrularını kaldırıp çocuklara verdim ve yuvayı açıp sarığı boylu boyunca yere serdim. Sarığın ta ucunda dokunulmamış ve benim düğümlediğim gibi düğümlenmiş olarak içindeki dinarlarla birlikte Si Saad'ın kesesi görüldü.

Benim iki konuğum şaşkınlıklarından henüz kurtulmamışlarken, seyislerimden biri elinde bir kepek küpüyle çıkageldi; bunun, karımın, karşılığında saçlarını temizlemeye yararlı küllü toprak almak üzere tacire verdiği küp olduğunu gördüm. Köle bana "Efendim, bindiğim atın yemini yanıma almayı unuttuğum için bu küpü bugün çarşıdan satın aldım. İçinde bulduğum ağzı düğümlü çaputu sana getirdim!" dedi. Çaputu açınca, hep birlikte, içinden çıkan Saad'ın ikinci kesesini tanıdık. Ve o zamandan beri, ey Emir–ül–Müminin, üçümüz birlikte talihin kudretine inanarak ve yazgılarının yerine gelmesi bakımından kullandığı yollara hayranlık duyarak dostça yaşadık.

Ve Tanrı'nın verilerinin fakirlerine geri dönmesi gerektiği için, ödemek zorunluluğunu duyduğum sadaka ve bağışları yerine getirmekte kusur etmiyorum. İşte sen beni, Bağdat Köprüsü üzerindeki dilenciye o sadakayı verdiğimi bu nedenle gördün. Benim öyküm de budur!

Halife, eli açık şeyhin bu anlatısını işitince, ona "Kuşkusuz, ey Şeyh Hasan, bahtın yolları hayranlık vericidir ve bu anlatmış olduğun öyküyü desteklemiş olmanın kanıtını vermek üzere sana bir şey göstereceğim!" demiş. Hazine vezirine dönerek kulağına birkaç sözcük fısıldamış. Vezir de çıkıp birkaç dakika sonra, elinde küçük bir kutu tuttuğu halde geri dönmüş. Halife, kutuyu alıp açmış ve içindekini şeyhe göstermiş; o da hemen Yahudi cevahirciye terk etmiş olduğu Süleymani mücevheri tanımış. El–Reşit de ona "Bu mücevher, onu Yahudiye sattığın gün benim hazineme girdi" demiş.

Sonra, dördüncü kişi, dudağı yarık sakat okul hocasına dönerek, ona "Sen de bize anlatacağını anlat bakalım!" demiş. Adam da Halife'nin önünde yeri öptükten sonra demiş ki:

OKUL HOCASININ ÖYKÜSÜ

Bil ki, ey Emir–ül–Müminin, ben hayata bir okul hocası olarak başladım ve elimin altında seksen kadar genç çocuk vardı. Benim bu çocuklarla geçen öyküm işitilmedik bir öyküdür.

İlkin sana, sultanım, onlara karşı sertliğin sınırında sert davrandığımı söylemekle söze başlamalıyım; hem de öylesine sıkı ve sert ki, dinlenme saatlerinde bile, çalışmalarını sürdürmelerini istiyor ve evlerine ancak güneşin batışından bir saat sonra gönderiyordum. Hatta o zaman da, çarşılar ve mahalleler boyunca yürürlerken, kendilerini kötü yola sürükleyebilecek hayta gençlerle oynamalarını önlemek için onları izlemekten geri durmuyordum. İşte benim bu sert davranışım, anlatınca göreceğiniz gibi, başıma bunca felaketin gelmesine neden oldu, ey Emir–ül– Müminin!

Gerçekten, günlerden bir gün bütün bu öğrencilerimin toplanmış olduğu sınıfa ders vermek üzere girince, birdenbire hepsinin iki ayak üzerine dinelerek hep bir ağızdan "Hocamız, yüzün bugün neden bu kadar sarı!" diye bağırdıklarını duydum. Bunu duyunca çok şaşırdım; ama yüzümü öylesine sarartacak içimde hiçbir rahatsızlık duymadığım için, bunu söylemelerinden öyle pek fazla etkilenmedim ve her zaman olduğu gibi "İşe girişin bakalım, haylazlar! Şimdi çalışma vaktidir!" diyerek dersi başlattım. Ama sınıf başı olan öğrenci, kaygılı bir tavırla bana doğru ilerleyerek, bana "Vallahi, hocam, bugün yüzün gerçekten sapsarı, Allah kötülükten korusun! Eğer hastaysan, bugün senin yerine sınıfı yöneteyim!" dedi. Aynı zamanda tüm öğrenciler, büyük bir tedirginliğe kapılmış gibi ifadeler takınıp sanki neredeyse ölecekmişim gibi acıyarak yüzüme baktılar. Sonunda ben de bundan çok etkilendim ve kendi kendime "Ey *falan* ki-

şi, belki de farkında olmaksızın çok kötü durumda olmalısın! En kötü hastalıklar, varlıkları çok belirgin tedirginlikler ortaya koymadan bedene gizlice girenlerdir" dedim. O saat ve o anda ayağa kalkarak, dersin yönetimini kıdemli öğrenciye bırakarak evime döndüm ve karıma "Sarılığa karşı korunmam için ne hazırlamak gerekirse, onu hazırla!" diyerek boylu boyunca yatağa uzandım. Bunu söylerken soluk soluğa kaldım ve sanki tüm vebaların ve ateşli hastalıkların etkisi altında bulunuyormuşçasına inlemeye başladım.

İşler bu durumda iken sınıfbaşı öğrenci kapıyı çaldı ve içeri girme izni istedi. Ve bana "Hocam, senin hayırlı öğrencilerin, hanımınız, masrafı düşünmeksizin sana rahatça baksın diye aralarında yardım olarak yirmi dört dirhem topladılar" diyerek bana yirmi dört dirhem tutarında bir para verdi. Ben de öğrencilerimin bu tutumundan çok etkilenerek, yaptıklarının aslında başka bir maksada yönelik bulunmuş olacağını aklıma getirmeksizin, memnunluğumu göstermek üzere onlara bir günlük izin verdim. Ama öğrencilerin çocuk yüreklerinde saklı olan kötülükleri kim tam anlamıyla bilebilir?

Bana gelince, hiç beklenmedik bir paranın ortaya çıkışı bana epeyce zevk verdiyse de, bütün günü büyük kaygılarla geçirdim. Ve ertesi gün, sınıfbaşı öğrenci beni yeniden görmeye geldi ve beni görür görmez "Tanrı seni tüm kötülüklerden ırak eylesin, hocamız! Ama senin yüzün bugün dünkünden de sarı! Dinlen sen, dinlen! Geri kalanını düşünme...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Yetmiş Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

"Tanrı seni tüm kötülüklerden ırak eylesin! Ama senin yüzün bugün, dünkünden de sarı! Dinlen sen, dinlen! Geri kalanı düşünme!" diye haykırdı. Ben de kurnaz çocuğun sözlerinden etkilenerek kendi kendime "Kendine iyi bak, hoca; nasıl olsa masrafları öğrenciler ödüyor!" dedim. Böyle düşünerek sınıfbaşı öğrenciye de "Sen sanki ben oradaymışım gibi sınıfı yönet!" dedim. Sonra kendimi düşünerek inleyip sızlanmaya başladım. Çocuk beni bu durumda bırakarak, durumu onlara bildirmek üzere öteki öğrencilerin yanına döndü. Bu durum böylece bir hafta sürdü. Bu sürenin sonunda sınıfbaşı öğrenci bana yirmi dört gümüş dirhem daha getirdi ve bana "Hanımın sana gereğince baksın diye hayırlı öğrencilerinin kendi aralarında topladığı bir para bu!" diyerek bana verdi. Ben de, bu kez, ilkinden de çok duygulanarak kendi kendime "Ey falan kişi, senin hastalığın kutsanmış bir hastalık olacak ki, sana hiç zahmet çekmeksizin ve gayret göstermeksizin iyi olman için bunca para getiriyor. Senin alabildiğine iyi olman için bu böyle uzun süre devam eder mi acaba?" dedim. Ve o anda, içimde herhangi bir dert bulunmadığına iyice inanmış olmakla birlikte hastaymış gibi görünmeye karar verdim ve kendi kendime "Senin verdiğin derslerin ücreti, hiçbir zaman hastayken gördüğün yardım kadar olmamıştır" diyordum. O andan başlayarak ortada olmayan şeyi başkalarına inandırmanın sırası bana gelmiş oldu. Sınıfbaşı öğrencinin beni görmeyi geldiği her sefer, ona "Besinsizlikten öleceğim galiba, çünkü midem hiçbir şey kabul etmiyor!" diyordum. Oysa gerçek değildi bu; çünkü hiçbir zaman o zaman ki kadar iştahlı yemek yememiş ve bu kadar iyi olmamıştım. Böyle yaşamayı epeyce bir zaman sürdürdüm. Nihayet günün birinde bir yumurta yemeye kalkıştığım sırada içeri bir öğrenci girdi. Onu görür görmez, yaptığım ilk hareket, beni yerken

görerek kuşkulanacağı ve ikiyüzlülüğümün anlaşılacağı korkusuyla yumurtayı ağzımda saklamak oldu. Çok sıcak olan yumurta bana dayanılmaz acılar verdi. Hain kerata, hiç kuşku yok ki, durumun ne olduğunu anlayarak, çekip gideceğine, yüzüme acımış bir tavırla bakmayı sürdürdü ve bana "Hocamız, yanakların ne kadar şişmiş, kim bilir ne kadar acı çekiyorsundur! Bu herhalde kötü bir çıban olmalı!" dedi. Sonra, çektiğim işkenceden gözlerim başımdan fırlayacak gibi olmuşken ve yanıt veremeyecek bir durumda iken, bana "Onu patlatmak gerek!" dedi. Çabucak yanıma yaklaşarak yanağıma büyük bir iğne batırmak istedi. Ama bunu anlayınca ben de çabucak iki ayağım üzerine dineldim ve mutfağa koştum ve orada zaten o zamana kadar yanağımı iyice yakmış bulunan yumurtayı tükürdüm. İşte bu yanmayı izleyerek, ey Emir–ül–Müminin, yanağımda gerçek bir yara açıldı ve gözümde kızıl ölümü uyandırdı. O zaman berberi çağırdık. O da yarayı deşmek için yardı. Bu işlem sonunda ağzım yarık ve biçimsiz kaldı. Ve de işte ağzımın yarıklığı ve şekilsizliğinin nedeni budur. Sakatlığımın nedeni de şöyle:

Yanmadan ötürü bir süre istirahat ettikten sonra, okula döndüm; ve orada gürültülerini cezalandırmak üzere her zamankinden de fazla, öğrencilere karşı sert ve sıkı davrandım. İçlerinden biri işi çığrından çıkarırsa, sopa darbeleriyle onu yola getirmekten kaçınmıyordum. Sonunda onları bana saygı göstermeye öylesine zorladım ki, hapşıracak olsam, hemen kitaplarını defterlerini bırakıp iki ayak üzerine kalkarak kolları birbirine kavuşmuş, hep bir ağızdan "Çok yaşa! Çok yaşa!" diye haykırıyorlardı. Ben de yerli yerince "Siz de görün! Siz de görün!" diye yanıt veriyordum. Ve böylece onlara hepsi birbirinden yararlı ve eğitici olan bin türlü şey öğrettim. Çünkü ana babaların onları eğitmem için bana verdikleri paralar boşa gitmesin istiyordum. Ve böylece, onları, üstün vatandaşlar ve saygın tacirler yapmayı umuyordum.

Bir gün öğrencileri bir geziye çıkarmıştım; gezindiğimiz sırada

her zamankinden daha uzağa gitmiş bulunduğumuzdan uzun bir yürüyüş yapmamız dolayısıyla hepimiz çok susamıştık. Bir kuyunun yanına ulaştığımızda, kuyunun içine inip serin suyla susuzluğumu gidermeye ve kabil olursa içine kaçmış bulunan kovayı da öğrenciler için çıkarmaya karar verdim. Ortada ip falan bulunmadığından, tüm öğrencilerin sarıklarını birbirine bağlayarak uzunca bir ip yaptım ve bunu belime bağlayarak öğrencilerime beni kuyuya sarkıtmalarını emrettim. Onlar da hemen itaat ettiler. Kuyunun kenarına çıktım. Çocuklar beni kafam kayalara çarpmasın diye sonsuz bir dikkatle kuyuya indirmeye başladılar. Birden sıcaklığın serinliğe ve ışığın karanlığa dönüşmesi bende hapşırma arzusu uyandırdı. Ve de hapşırığımı tutamadım. Öğrencilerim de, ister ellerinde olmayarak, ister alışkanlıklarından ötürü, ister kötülüklerinden dolayı, aynı anda urganı bırakarak tıpkı okulda olduğu gibi, kollarını kavuşturup hep bir ağızdan "Çok yaşa! Çok yaşa!" diye bağırmaya başladılar. Ama ben onlara aynı anda yanıt veremedim. Çünkü olanca ağırlığımla kuyunun dibine düşmüştüm. Su derin olmadığından boğulmadım ama, iki bacağımı ve omuz kemiğimi kırdım. O sırada öğrenciler, kötülükleri ya da şaşkınlıklarından ötürü, hangisidir bilmiyorum; bacaklarını rüzgâra teslim ederek kaçtılar. Öylesine feryatlar kopardım ki, oradan geçenler bunları duyunca beni kuyudan çıkardılar ve acıklı bir durumda olduğumdan beni bir eşeğe bindirip eve getirdiler; orada epeyce bir zaman baygın olarak uyumuşum. Ama geçirdiğim kazadan bir türlü şifa bulamadım; bu yüzden okul hocalığı olan mesleğimi de yapamadım.

İşte bunun içindir ki, ey Emir-ül-Müminin, karımın ve çocuklarımın geçimini sağlamak için dilenmek zorunda kaldım. Ve de böylece Bağdat Köprüsü'nde beni görebildin ve yardımıma cömertçe koştun. Benim öyküm de budur!

Ağzı yarık ve sakat okul hocası, sakatlığının ve ağzının durumunun öyküsünü böylece anlatıp bitirince, Cellat Mesrur, onu da sıraya sokmuş. Ve köprüde kendini tokatlatan kör, ey yordamıyla ilerle-

yip, Halife'nin önünde saygı duruşunda bulunmuş ve Halife'nin verdiği buyrukla anlatacağını şu yolda anlatmış. Demiş ki:

KÖRÜN ÖYKÜSÜ

Bil ki, ey Emir-ül-Müminin, genç olduğum zamanlarda ben, deve sürücüsü idim. Çalışkanlığım ve gayretim dolayısıyla sonunda hepsi benim olan seksen devenin sahibi oldum. Onları ülkeler arasında ticaretle ya da hac seferi yapan kervanlara kiraladım; bu da bana büyük kâr sağladı; yıldan yıla sermayemi ve kârımı arttırdım. Gün be gün, kârımla birlikte zengin olma arzum da artıyordu. Ve Irak'ın en zengin deve sürücüsü oluncaya kadar başka bir şey düşünmedim.

Günlerden bir gün, Bağdat'tan yola çıkıp Hint'e gönderilecek mallar yükleyerek gittiğim Basra'da develeri boşaltıp bu kentten seksen devemle yüksüz olarak geri dönerken, bir vahada, onlara su içirdikten sonra, yemlensinler diye çayıra salıverdiğim sırada bana doğru bir dervişin ilerlediğini gördüm. Bu derviş samimi bir tavırla yanıma yaklaştı; karşılıklı selam verip aldıktan sonra, yanıma oturdu. Çöl âdetlerine göre yiyeceklerimizi ortaklaşa ortaya koyduk ve birlikte yemeye koyulduk. Bunu izleyerek şuradan buradan konuşmaya başladık; ve karşılıklı olarak yolculuğumuzdan ve gideceğimiz yerlerden söz ettik. O bana, Basra'ya doğru yol aldığını söyledi, ben de Bağdat'a döneceğimi söyledim. Ve aramızda bir içtenlik sürmek-

te olduğundan ben ona işlerimden ve kazançlarımdan söz ettim ve zenginlik ve servet tasarılarımı anlattım.

Derviş de, sonuna kadar sözümü kesmeden beri dinledikten sonra, gülerek yüzüme baktı ve "Ey Baba Abdullah efendim, gayretine oranla ne kadar az kâr sağlamışsın; oysa birkaç yol dönemecinden sonra talih, göz açıp kapayasıya kadar seni yalnız Irak'ın en zengin deve sürücüsü yapmaz, bütün dünyanın şahları biraraya gelse bile hepsinden güçlü bir kişi de yapardı!" dedi. Sonra da "Ey Baba Abdullah, sen hiç gizli definelerden ve yer altında gömülü servetlerden söz edildiğini duydun mu?" diye ekledi. Kendisine "Kuşkusuz ey derviş, gizli definelerden söz edildiğini sık sık duydum; ve biliriz ki, her birimiz günün birinde, talihin hükmü öyleyse, bütün şahlardan da varlıklı olarak uyanabiliriz. Ve hiçbir çiftçi yoktur ki, çiftini sürerken harika bir definenin yoluna çıkacağını ya da mühürlü taşına rastlayacağını düşlemiş olmasın! Ve hiçbir balıkçı yoktur ki, ağlarını suya atarken, bir gün gelip onu servetin sınırına ulaştıracak bir inci ya da deniz mücevheri çekeceğine inanmasın! Dolayısıyla, ey derviş, ben cahil değilim ve her zaman inanırım ki, senin tarikatından olan kişiler, büyük bir güce sahip olmayı sağlayacak sırları ve sözleri bilirsiniz!" diye yanıt verdim.

Derviş de, bu sözleri duyunca, elindeki değnekle kumları karıştırmayı kesip yüzüme yeniden baktı ve bana "Ey Baba Abdullah efendim, bugün rastlamakla hiç de fena bir buluşma yapmamış olduğunu düşünüyorum; ve inanıyorum ki, bugün, senin için talihinle karşılaşacağın yol dönemecinde olduğun gündür" dedi. Ben de ona "Vallahi, ey derviş, talih bana ne getirebilecekse ona dört elle ve gözümü açarak sarılacak ve minnettar bir yürekle kabulleneceğim!" dedim. O da, bana "Öyleyse ayağa kalk ey zavallı ve beni izle!" dedi. Kendisi de ayağa kalkıp benim önümde yürümeye başladı. Ben de "Kuşkusuz bugün, benim çoktandır beklediğim talih günümdür!" diye düşünerek onu izledim. Bir saatlik bir yürüyüşten sonra, develerimin ancak birer birer geçebileceği dar bir geçitten geçerek olduk-

ça geniş bir vadiye ulaştık. Ama arazi birdenbire vadiyle birlikte genişliyor ve biz öylesine dik bir dağın eteğine ulaşmış bulunuyorduk ki, hiçbir insan varlığının buralara gelip bize kadar ulaşmasından korkmaya mahal yoktu. Derviş bana "İşte ulaşılması gereken yere

geldik. Sen şimdi develerini durdur ve onları karın üzeri yatır; bulacağın şeylerle gelip yük saracağın zaman hazır olsunlar; biz de onları çökertmek zahmetinden kurtulalım!" dedi. Ben de, duyup itaat ettiğim yanıtını verdim; ve bütün develerimi birbiri ardından karın üzeri, bu dağın eteğindeki geniş açıklıkta yere çöktürdüm.

Sonra dönüp dervişe ulaştım; sonra ona kuru bir dal yığınını ateşe vereceği bir çakmak buldum. Bu kuru dal yığınından alevler

yükselince derviş ateşin üzerine anlamını hiç kavrayamadığım sözler telaffuz ederek bir avuç tütsü fırlattı. Hemen göklere bir duman sütunu yükseldi; derviş de bunu değneğiyle ikiye ayırdı. Ve birdenbire karşısında bulunduğumuz bir büyük kaya ikiye ayrıldı; ve önümüzde, biraz önce kaygan ve dik bir duvar halinde olan kayada geniş bir yarık belirdi...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Yetmiş Beşinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ve birdenbire, karşısında bulunduğumuz büyük bir kaya ikiye ayrıldı; ve önümüzde, biraz önce kaygan ve dik bir duvar olan kayada geniş bir yarık belirdi. Ve içerden altın para ve mücevher yığınları, tıpkı deniz kenarında görülen tuz yığınları gibi uzanırken göründü. Ve ben, bu defineyi görünce, kendimi ilk altın yığınının üzerine, bir şahinin güvercin üzerine atıldığı gibi fırlattım. Hemen, birlikte getirdiğim bir çuvalı doldurmaya başladım. Ama derviş gülmeye koyuldu ve bana "Ey zavallı, sen pek kârlı olmayan bir iş yapıyorsun! Görmüyor musun ki, altınla doldurunca onları develerin yanına taşıyamayacak kadar ağır kılıyorsun! Sen daha çok biraz ilerde gördüğün şu değerli taşlarla onları doldur. Bunların bir teki bile şu altın yığınlarından daha değerlidir; üstelik bu maden parçalarından da yüz kat daha hafiftir" dedi.

Ben de "Doğru buyurdun, ey derviş!" diye yanıt verdim. Çünkü sözlerinin ne denli doğru olduğunu anlamıştım. Torbalarımı birer birer bu taşlarla doldurdum ve bunları ikişer ikişer develerin sırtına yükledim. Böylece seksen deveme yük sardıktan sonra, bu işi

görürken, yerinden kıpırdamaksızın, gülerek beni izleyen derviş, ayağa kalktı ve bana "Artık defineyi kapatarak buradan ayrılmaktan başka yapacak işimiz yok!" dedi. Böyle konuşarak kayalığa girdi; onun sandal ağacından bir kaide üzerine oturtulmuş altın işlemeli büyük bir küpün yanına gittiğini gördüm. Ben de kendi kendime "Vallahi! Elimin altında olan seksen deve yerine bütün bu değerli taşları, paraları ve kuyum işlerini yüklemek üzere seksen bin deve olmaması ne büyük kayıp!" diyordum.

O sırada dervişin sözü edilen değerli küpe yaklaştığını ve kapağını kaldırdığını gördüm. Oradan küçük bir altın kavanoz çıkardı ve koynuna yerleştirdi. Kendisine soran gözlerle baktığımı görünce bana "Bu aldığım bir şey değil! Sadece gözler için bir merhem!" dedi. Ve bana daha fazla bir şey söylemedi. Ben de, kendimce, meraka kapılarak küpe yaklaşıp gözler için yararlı olan bu merhemden almak isteyince "Bugün için bu kadar yeter! Artık buradan çıkmanın zamanıdır!" diyerek bana engel oldu. Ve beni çıkış yoluna doğru itip anlamını kavrayamadığım bazı sözler telaffuz etti; hemen kayanın iki parçası kapandı ve açık giriş yeri, dağı oluşturan kayalar türünden, ama üzeri düz ve parlak olarak yontulmuş bir duvara dönüştü. O zaman derviş bana doğru dönüp "Ey Baba Abdullah, şimdi bu vadiden çıkacağız. İlk kez buluştuğumuz yere geldiğimizde, ganimetimizi iki eşit parçaya böleceğiz ve onu dostça paylaşacağız!" dedi.

Orada, develerimi ayağa kaldırdım ve düzgün bir sıra halinde onları vadiden çıkıncaya kadar sevkettim; ve sonra da birlikte kervanların yoluna ulaşıncaya kadar yürüdük; orada ayrılıp her birimiz kendi yoluna koyulacaktı; ben Bağdat'a, o da Basra'ya doğru! Ama yolda gitmekte iken, sözünü ettiğim bölüşme hakkında, kendi kendime "Vallahi! Bu derviş yaptığı iş karşılığında fazla şey talep etti. Defineyi onun bana açıkladığı ve Kutsal Kitap'ın kınadığı büyücülük bilimine dayanarak kapısını açtığı doğrudur. Ama benim develerim olmasaydı ne yapabilirdi? Kim bilir belki de ben olmasaydım bu işte başarı sağlamazdı; çünkü besbelli ki define benim adıma, be-

nim kaderime ve bahtıma yazılı idi! Bu değerli taşlarla yüklenmiş kırk deveyi ona vereceğimi düşününce, kazancımdan yoksun kalacağımı anlıyorum. Oysa kendisi oturmuş gülerken, keseleri taşıyarak yorulan da bendim; ne de olsa, develerin sahibi de benim! Dolayısıyla onu paylaşma sırasında keyfince hareket etmesine razı olmam gerekmez! Ona haklı olduğumu anlatmasını bilirim!" diye düşündüm.

Ve paylaşma anı geldiği zaman, dervişe "Ey kutsal kişi, sen ki, kendi tarikatının ilkelerine göre, dünya malı uğruna pek kaygılanmazsın. Bu durumda, benden haksız olarak istediğin kırk deve ile yüklerini ne yapacaksın!" dedim. Derviş de, benim söylediklerime, beklediğim gibi kızmak ya da gücenmekten uzak, sakin bir sesle, bana "Baba Abdullah, benim dünya malı için pek kaygı duymayan biri olduğumu söylemekle doğruyu ortaya koydun. Haklı bir bölüşmeyle bana düşecek olanları da kendim için değil, yeryüzünde dolaştıkça, fakirlere ve yoksullara dağıtmak için istiyorum. Haksız dediğin şeye gelince, düşün ya Baba Abdullah, sana sağladığımın yüzde biriyle bile Bağdat'ın en zengin adamı olurdun. Ve de unutma ki, hiçbir şey beni, bu defineyi sana açıklamaya zorlayamazdı ve sırrı pekâlâ kendime saklayabilirdim. Bundan dolayı açgözlülüğü bir yana bırak ve anlaşmamızı çiğnemeye kalkışmaksızın, Tanrı'nın sana bağışladığıyla yetin!" diye yanıt verdi.

O zaman ben, iddialarımın kötü nitelikli olduğunu ve taleplerimin insafa sığmadığını anlamakla birlikte, meseleyi yüzeysel ve şekilsel olarak değiştirerek "Ey derviş, beni haksız olduğuma inandırdın. Ama izin ver de sana, senin harika bir derviş olmakla birlikte, deve sürme mesleğini bilmediğini ve sadece Yüceler Yücesi'ne ibadetten başka bir şeyden anlamadığını hatırlatayım! Dolayısıyla, sahibinin sesine alışık olan bunca deveyi sürmek istersen ne kadar sıkıntıya uğrayacağını unutuyorsun! Benim sözümü dinleyecek olursan, sen mümkün olduğu kadar az deve al, sonra defineye bu develerle yeniden dönerek mağaranın kapısını istediğin gibi açıp kapatacak durumda olduğuna göre, yeniden cevahir yükleyebilirsin! Be-

nim söylediklerimi dinle de, ruhunu alışık olmadığı sıkıntılara ve tedirginliklere açık tutma!" diye yanıt verdim. Derviş de, kendisini söylediklerimi reddedebilecek durumda görmediğinden "İtiraf ederim ki, ey Baba Abdullah, bana anlattığın şeyi daha önce hiç düşünmemiştim; doğrusu bu develerle tek başıma geçecek bu yolculuğun devamı hakkında şimdi kendimi çok tedirgin hissediyorum. İyisi mi sen, bana düşen kırk deveden gönlünün çektiği yirmisini daha al; geriye kalan yirmisini bana bırak! Sonra Tanrı'nın koruması altında yoluna koyul!" diye beni yanıtladı.

Ben de dervişin bunca kolay ikna edilmeye yatkın olmasından çok şaşırarak, yine de, ilkin kendi payıma düşen kırk deveyi ayırdıktan sonra, dervişin seçimini bana bıraktığı yirmi deveyi de ayırdım. Ve gördüğü hayırlı işlerden dolayı kendisine teşekkür ederek ondan izin aldım ve Bağdat'a doğru yola koyuldum; o da yirmi devesini Basra'ya doğru sürüp gitti.

Ben Bağdat yolunda henüz pek fazla ilerlememişken, Şeytan yüreğime hırs ve nankörlük soludu. Ve yirmi devemi ve de asıl, üzerine yüklü zenginlikleri yitirdiğim için üzülmeye başladım. Kendi kendime "Bu alçak derviş definenin sahibi olduğu ve isterse oradaki tüm zenginlikleri alabileceği halde, beni neden yirmi devemden yoksun bıraktı?" diyordum. Birdenbire, hayvanlarımı durdurdum ve bütün sesimle haykırarak ve hayvanlarını durdurup beni beklemesini işaretlerle bildirerek dervişin ardından koştum. O da sesimi duydu ve durdu. Yanına ulaştığımda, kendisine "Ey derviş kardeşim! Senin durumunu, huzurunu hesaba katarak duyduğum ilgiden ötürü uzun uzadıya düşünmeden yanından ayrılmak istemedim. Özellikle, ey derviş kardeşim, senden, yirmi yüklü deveyi böylesi bir mesleğe ve bu tür uğraşılara alışık bulunmayan birisi olunca, sevketmenin ne kadar güç olacağını bir kez daha düşünmeni senden rica etmeksizin çekip gitmeye gönlüm bir türlü razı olmadı. İnan bana, sen yanında en çok on deve tutarak geri kalan onunu da benim gibi yüz deve gütmekle bir deve gütmek arasında fark gözetmeyen

bir adama vererek yükünü hafifletirsen çok daha fazla rahat edersin!" dedim. Ve bu sözlerim onda beklediğim etkiyi yaptı; çünkü derviş, hiç karşı durmaksızın, kendisine sadece on deve alarak üzerindeki, yeryüzünün tüm padişahlarının biraraya geldiklerinde ellerinde birikecek servetleri aşan değerdeki yükleriyle birlikte on deveyi daha bana bıraktı.

Bütün bunlardan sonra, ey Emir-ül-Müminin, doyum sağlamış olmam gerekirdi, değil mi? Kesinlikle böyle olmadı! Gözüm daha önce olduğu gibi, hatta daha da fazla doyumsuz kaldı. Açgözlülüğüm elde ettiklerimle daha da fazla arttı. Ve dervişi alçakgönüllülük ederek kendisinde kalan on deveyi de bana bırakması için isteklerimi, ricalarımı ve bıktırıcılığımı cömertlik göstermesi için kullanmaya koyuldum. Onu kucaklayıp ellerini öperek öylesine ve de öylesine davrandım ki, beni reddetmek gücünü kendinde bulamadı ve "Kardeşim Baba Abdullah, Kısmet Dağıtıcı'nın sana bağışladığı serveti iyi kullan ve bahtının dönemecinde rastlamış olduğun dervişi de unutma!" diyerek onları da bana verdiğini açıkladı...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Yetmiş Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

"Kardeşim Baba Abdullah, Kısmet Dağıtıcı'nın sana bağışladığı serveti iyi kullan ve bahtının dönemecinde rastlamış olduğun dervişi de unutma!" diyerek onları da bana verdiğini açıkladı.

Böylece, ben, sultanım, tüm değerli taş yüküne sahip olmaktan ötürü doyum sağlamanın sınırında olacağıma, açgözlülüğümün itişiyle bir başka şey daha talep ettim. İşte bu talep benim felaketim

olacaktı. Gerçekten aklıma dervişin mağaradan ayrılmadan önce değerli küpten çıkardığı içinde merhem bulunan küçük altın kavanozun da ötekiler gibi benim olması gerektiği geldi. Çünkü kendi kendime "Kim bilir bu merhemin ne gibi erdemleri vardır! Ve sonra, derviş mağaradan benzerlerini istediği zaman sağlayabileceğine göre, bu kavanozu da almak benim hakkımdır" diyordum. Bu düşünce bana ondan söz açma kararını verdirdi. Derviş benden izin almak üzere yanıma yaklaşıp bana sarılırken, kendisine "Tanrı senin üzerine olsun! Ey derviş kardeşim, bağrında sakladığın o küçük merhem kavanozunu ne yapacaksın? Her zaman ne merhemle ne merhemin kokusuyla ne de gölgesiyle hiçbir ilişiği olmayan bir derviş, bu merhemle ne yapabilir? Sen, iyisi mi, şu merhem kavanozunu bana ver de, öbürleriyle birlikte götüreyim ve senden bir anı olarak saklayayım!" dedim.

Bu kez dervişin öfkelenerek söz konusu kavanozu bana vermeyi reddetmesini bekliyordum. Bu reddetmeye dayanarak, ondan kavanozu zorla almayı kafama koymuştum; çünkü ondan fazlasıyla güçlüydüm ve direndiği takdirde, onu bu tenha yerde, hemen oracıkta, kafasına bir şeyle vurup öldürmeyi de düşündüm. Ama, beklediğimin tam tersine, derviş bana iyilikle bakarak gülümsedi, bağrından kavanozu çıkardı ve bana "Al, işte kavanoz, kardeşim Baba Abdullah; inşallah bu senin son dileğini karşılar! Ama yine de senin için benim yapabileceğim başka bir şey varsa, sadece söylemen yeter, hemen yerine getiririm!" diyerek zarafetle uzattı.

Ben, kavanozu elime geçirince, onu açtım ve içindekini gözden geçirerek, dervişe "Tanrı senin üzerine olsun, derviş kardeş, bana bilemediğim bu merhemin erdemini ve kullanılış şeklini söyleyerek iyiliklerini tamamla!" dedim. Derviş de "Tüm dost yüreğimle!" diye yanıt verdi. Ve "Madem ki öğrenmek istedin, o halde bil ki, bu merhem yeraltı cinlerinin parmaklarıyla hazırlanmıştır; bundan dolayı harika bir etkisi vardır. Gerçekten, bundan biraz sol gözün yöresine ve göz kapağının üzerine sürülürse, kullanan kimsenin önünde ye-

raltı definelerinin bulunduğu yer belirir. Ama, talihsizlikle sağ göze sürülürse, iki göz birden kör olur. İşte, ey Baba Abdullah kardeş, bu merhemin erdemi ve kullanış şekli böyledir, vesselam!" diye ekledi.

Ve böylece konuşarak yeniden benden izin almak istedi. Ama ben giysisinin yeninden tutup ona "Allah aşkına! Bu merhemi sol gözüme sürerek bana son bir hizmette bulun! Çünkü sen bunu benden iyi yaparsın. Çünkü sahibi bulunduğum bu merhemin erdemini denemek için sabırsızlığın sınırında bulunmaktayım!" dedim. Her zaman uysal ve sakin olan derviş, kendisine daha fazla ricada bulunulmasını istemedi ve merhemden parmak ucuna birazcık alarak sol gözümün yöresine ve sol göz kapağımın üstüne sürdü ve bana "Şimdi sol gözünü aç ve sağ gözünü kapa!" dedi.

Ben de, merhem sürülmüş sol gözümü açtım ey Emir-ül-Müminin ve sağ gözümü kapadım. Hemen gözüme her zaman yansıyan şeyler ortadan kayboldu ve üst üste gelmiş düzlemlerde yeraltı ve deniz mağaraları, temellerinden delinmiş dev ağaçların gövdeleri, kayalara oyulmuş odalar ve her türden gizli defineler onların yerini aldı. Bütün bu yerler her renk ve şekilde değerli taşlar, kuyum işleri, mücevherler, gümüş takımlarından oluşan definelerle doluydu. Yataklarındaki değerli madenleri, saf gümüşü ve doğal altını, kayalar içinde damarlar halinde billurlaşmış taşları ve toprağın gebe olduğu başkaca değerli damarları gördüm. Bunlara bakmayı ve hayran olmayı sürdürürken, kapalı tutmak zorunda bulunduğum sağ gözüm yoruldu ve açılmak istedi. O zaman ben de onu açtım ve yöremdeki doğal görünüm kendiliğinden gözlerimde eski yerlerini aldı ve sihirli merhemin etkisine bağlı olan bütün öteki görüntüler gözden kaybolup uzaklaştılar.

Böylece, bu merhemin sol göze sürüldüğü hallerde gerçek etkisi konusunda tam bir güven sağlayarak sağ göze sürüldüğü takdirde yapacağı etkiden kuşku duymaya başladım. Kendi kendime "Çok iyi biliyorum ki, bu derviş kurnazlık ve ikiyüzlülükle dolu! Sonunda

beni aldatmak için o denli hoşgörülü ve sevecen davrandı. Çünkü aynı merhemin, aynı koşullar içinde, ama sadece farklı yerlere sürülmekle bu kadar birbirine zıt iki ayrı etki yaratması mümkün değil!" dedim. Ve de gülerek dervişe "He vallahi! Ey kurnazların babası, inanıyorum ki, şimdi sen bana içinden gülüp duruyorsun! Çünkü ay-

nı merhemin birbirine bu kadar zıt etkiler yaratması mümkün değil! Ben daha çok, sen kendi üzerinde denemediğine göre, bu merhem sağ göze sürülürse, bana sol gözümün gösterdiği defineleri nasıl elde edeceğimi belirtecektir diye düşünüyorum. Ne dersin? Hiç

çekinmeden konuşabilirsin! Zaten sen haklı bulsan da bulmasan da, ben kendi sağ gözümde, kararsızlıktan kurtulmak için, onu denemek istiyorum; çünkü gün batmadan önce yola çıkmalıyım!" dedim.

Ama, rastlamamızdan beri ilk kez derviş bir sabırsızlık hareketi yaptı ve bana "Baba Abdullah, senin talebin akıldışı ve de zararlı ve de ben sana o kadar iyilik yaptıktan sonra zarar vermek istemem. Dolayısıyla inat ederek, bütün yaşamın boyunca pişman olacağın bir şey için beni itaat etmeye zorlama!" dedi. Ve "Haydi, iki kardeş gibi ayrılalım da, herkes kendi yoluna gitsin!" diye ekledi. Ama ben, sultanım, onu bırakmadım; ve tümüyle sahip olmak üzere, sol gözümle görebildiğim definelerin elime geçmesine engel olmak için zorluk çıkardığına kesinlikle inandım. Ve ona "Vallahi, ey derviş! Senden yüreği burkulu olarak ayrılmamı istemiyorsan, bana o kadar önemli şeyler bağışladıktan sonra senin için çok önemsiz olan, ama benim nasıl uygulayacağımı bilmediğim şu merhemi sağ gözüme sür! Ve zaten senin ancak bu koşulla yakanı bırakırım!" dedim.

O zaman derviş sapsarı oldu ve yüzü onda hiç görmediğim bir sertliğe büründü ve bana "Sen kendini kendi ellerinle kör ediyorsun!" dedi. Ve parmağıyla bir parça merhem alarak sağ gözümün yöresine ve sağ göz kapağımın üzerine sürdü. Ben de o anda iki gözümle artık karanlıktan başka şey görmez olup şimdi gördüğün şekilde kör oldum, ey Emir-ül-Müminin! Ve bu korkunç duruma düşünce, hemen kendime geldim ve kollarımı dervişe doğru uzatarak ona "Beni körlükten kurtar, kardeşim!" diye haykırdım. Ama hiçbir yanıt alamadım. Yalvarmalarıma ve haykırışlarıma karşı sağır kesildi. Onun develeri yola koşup benim malım ve kısmetim olan her şeyi alarak uzaklaştığını işittim.

O zaman kendimi yere attım; uzun bir süre bitkin, öylece kaldım. Ertesi gün Basra'dan geri dönen bir kervan beni bulup Bağdat'a getirmese, orada hiç kuşkusuz zihin karışıklığı ve acılar içinde ölecektim.

O zamandan beri, servetin ve kudretin elime geçmekte olduğu-

nu gördükten sonra, bu kez, eliaçıkların yolları üzerinde dilenme derekesine düştüğümü gördüm. Açgözlülüğüm ve Kısmet Dağıtıcı'nın iyiliklerini kötüye kullanmam yüreğime işte böyle çöktü ve o gün bugün kendi kendimi cezalandırmak için, bana sadaka veren herkesin beni tokatlamasını kendime reva görüyorum.

İşte benim öyküm de budur, ey Emir-ül-Müminin! Ve onu sana, kendi acımasızlığımdan ve duygularımın alçaklığından hiçbir şey saklamaksızın anlattım. Şimdi de burada bulunan saygın kişilerin her birinin, yeterli bir ceza olmasa da, kendi elleriyle bana birer tokat atmalarını rica ediyorum. Ama Tanrı'nın acıması sonsuzdur!

Halife körün bu öyküsünü işitince, ona "Ey Baba Abdullah, kuşkusuz, senin suçun büyük bir suç ve gözünün açlığı bağışlanamaz bir açgözlülük! Ama sanıyorum ki, pişmanlığın ve bağışlayıcı Tanrı önünde boyun eğişin, sana bağışlanma hakkı kazandırmıştır. Bundan dolayı kendine halkın içinde reva gördüğün bu işlemden kurtarılmanı ve yaşamının hazinemin güvencesi altında olmasını istiyorum. Ve bu maksatla hazine veziri sana her gün benim paramdan, yaşamını sürdürmen için on gümüş dirhem verecektir. Tanrı da seni bağışlasın!" demiş.

Ve bu miktar paranın dudağı yarık ve sakat olan okul hocasına da verilmesini buyurmuş. Âdeti olan tüm şahane davranışıyla rütbelerine göre muamele etmek üzere, beyaz kısrağın sahibi genç adamı, Şeyh Hasan'ı ve ardında Hint ve Çin havaları çalınan atlıyı yanında alıkoymuş.

"Ama, ey bahtıgüzel şah" diye sözünü sürdürmüş Şehrazat. "Bu öykünün uzaktan ve de yakından ZÜLEYHA SULTAN ÖYKÜSÜ ile kıyaslanabilir olduğunu sanma!" diye sözünü sürdürmüş. Şah Şehriyar da, bu öyküyü bilmediğinden Şehrazat demiş ki:

ZÜLEYHA SULTAN'IN ÖYKÜSÜ

Bana kadar ulaştı ki, ey zamanın şahı, Şam'da, halifelerin tahtında Emevilerden biri olan ve bilgelikle, bilimle ve sözgenlikle donanmış, eski kitapları ve salnameleri ve şairlerin eserlerini okumuş ve okuyup öğrendiklerini gerektiği zaman öyküler halinde efendisine anlatan ve onun yaşamını hoş ve zamanını enfes kılan bir vezire sahip bir hükümdar varmış. Günlerden bir gün, efendisi hükümdarın sıkılmakta olduğunu gören bu vezir, onu oyalamaya karar vererek "Sultanım, sen bana sık sık yaşamımda geçen olayları ve senin kölen ve kudretinin temsilcisi vezirin olmadan önce başıma gelenleri sorar dururdun. Bugüne kadar her zaman, uygun görülmez ya da kendini beğenmiş bulunurum diye bunları anlatmaktan çekinmiş ve başkalarının öykülerini anlatmıştım. Ama bugün, her ne kadar görgü kuralları bizi kendimizden söz etmekten alıkoyuyorsa da, yine de tüm yaşamıma damgasını vuran ve onun sayesinde senin yüce eşiğine kadar ulaşmış bulunduğum garip bir serüveni anlatmak istiyorum" demiş. Ve efendisinin çoktan kulak kesilmiş bulunduğunu görerek öyküsünü şöylece anlatmış:

Sultanım ve başımın tacı efendim, ben, şu mutlu Şam kentinde, kentin en saygın tacirlerinden biri olan Abdullah adlı bir babanın oğlu olarak doğdum. Benim eğitilmem için hiçbir harcamadan kaçınılmadı; böylece ilahiyat, şeriat, cebir, şiir, yıldızbilim, hüsnü hat, riyaziye ve inancımızın gelenekleri üzerinde derin bilgi sahibi hocalardan ders aldım. Aynı şekilde, bir gün gezmek duygusuna kapılıp da dünyayı dolaşırken rastladığım insanlarla konuşmam sırasında işime yarasın diye, bana, bir denizden öbürüne senin hükmün

altında bulunan bütün ülkelerin dilleri de öğretildi. Böylece, bizim dilimizin çeşitli lehçelerinden gayri, Farisice, Yunanca, Tatarca, Kürtçe, Hint ve Çin dillerinde konuşmayı öğrendim. Ve hocalar bana bu dilleri öylesine bir tarzda öğretmeyi sağladılar ve ben de öğrendiğim her şeye öylesine sahip çıktım ki, hocalar, haylaz öğrencilere beni örnek gösterir oldular...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Yetmiş Yedinci Gece Olunca

Küçük Dünyazat, büzülüp kaldığı halının üzerinden ayağa kalkmış ve kızkardeşini öperek ona "Ey Şehrazat, lütfen sözünü etmiş olduğun öyküyü bize çabucak anlat! Bu Züleyha Sultan kimdir?" demiş. Şehrazat da "Tüm dost yüreğim ve bu soylu davranışlı şaha yaraşan saygıyla!" demiş. Ve şöyle anlatmaya başlamış:

Şam hükümdarının veziri, efendisine anlatmakta olduğu öyküsünü şöyle sürdürmüş: "Hocalarım sayesinde, sultanım, zamanın tüm bilimlerini ve de dilimizin bütün lehçelerini ve de Farisi, Yunanca, Tatarca, Kürtçe, Hint ve Çin dillerinde konuşmayı öğrenince ve hocalarımın harika yöntemleri sayesinde bütün öğrendiklerime sahip olunca; babam, bahtımdan yana artık içi rahatlayarak tüm yaratıkların yaşamının bir süresi olduğu gibi, kendi yaşamının da takdir olunmuş sonunun geldiğini acı duyarak anlamış. Tanrı'nın rahmetine kavuşmadan önce beni yanına çağırdı ve bana "Oğlum, işte Ayırıcı Güç, yaşamla bağımı koparıyor, sen de yaşamını yöneten biri olmadan olayların denizinde yol alacaksın. Ama seni yalnız bırakıp giderken, edindiğin eğitim sayesinde uygun talihin gelişini çabuklaştırmayı bileceğin için teselli buluyorum. Bununla birlikte, ço-

cuğum, âdemoğulları içinde hiç kimse bahtın kendisi için ne saklamakta olduğunu bilemez. Ve Talih Kitabı'nın hükümlerine karşı hiçbir önlem kâr etmez. Böyle olunca, çocuğum, zamanın sana karşı dönüşüm göstereceği bir gün gelebilir ve yaşamın kararabilir; o zaman yapacağın tek şey, bu evin bahçesine gelerek bildiğin koca ağacın ana dalına kendini asmaktır. Seni bu kurtarır!" dedi.

Babam, bu garip sözleri söyledikten sonra bana daha fazla bir şeyler söyleyecek ya da aynı nasihatı tekrarlayacak zaman bulmaksızın Tanrı'nın rahmetine kavuştu. Ben, tüm cenaze merasimi ve matemli günler boyunca, bütün yaşamı süresince bilge bir kişi olarak tanınan ve Allah korkusuyla dolu olan babamın bu garip sözlerini düşündüm durdum. Hiç durmadan kendi kendime "Nasıl oluyor da babam, Kutsal Kitap'ın hükümlerine aykırı olarak, bana, işler ters giderse, yaratılanların Efendisi'nin sevecenliğine sığınacağıma, kendimi asarak öldürmemi nasihat ediyor? Bu anlaşılmaz bir şey!" deyip duruyordum.

Sonra, yavaş yavaş, bu sözlerin anısı kafamdan silindi ve zevk içinde yaşamayı ve hovardaca harcamayı sevdiğimden, bana düşen hatırı sayılır miras elime geçer geçmez, kendimi bütün varlığımla doğal eğilimlerime kaptırdım. Yıllarca çılgınlığın ve savurganlığın bağrında yaşadım; ve sonunda bana kalan tüm serveti yiyip bitirdim; ve bir gün anamın karnından yeni doğmuşçasına çırılçıplak uyandım. Parmaklarımı ısırarak, kendi kendime "Ey Abdullah'ın oğlu Hasan, işte kesinlikle zamanın hayınlığından değil, kendi hatan yüzünden sefalete düştün! Ve sana emlak olarak sadece bu ev ile bu bahçe kaldı. Bir süre daha yaşamını sürdürmek için bunları satmak zorundasın. Bunu izleyerek dilencilik derekesine düşeceksin; çünkü arkadaşların seni terk edecekler, hiç kimse de kendi elleriyle evini göçüren kişiye yardım etmez!" dedim. O zaman, babamın son sözleri aklıma geldi; ve bu kez "Kuşkusuz! Yollarda sadaka dilenmektense, insanın gidip kendisini asması daha doğrudur!" diyerek o sözleri haklı buldum.

Böyle düşünerek uzun bir urgan alıp bahçeye indim. Kendimi asmaya kararlı, söz konusu ağaca doğru yöneldim ve koca dalı buldum ve eski ağacın ayak ucuna üst üste iki kaya koyarak üzerine çıktım. İpin bir ucunu ona bağladım. Öbür ucuyla da, çabuk sıkışan bir düğüm yaptım ve boynuma geçirdim; yaptığım işten dolayı Tanrı'dan bağışlanma dileyerek iki kayanın üzerinden kendimi yere fırlattım. Böyle boynum sıkışmış olarak ağaçtan sallanıp dururken, benim ağırlığıma dayanamayan dal, çatırdadı ve gövdeden koptu. Bende onunla birlikte, yaşam beni terk etmeden, baygın yere düştüm.

İçinde bulunduğum baygınlıktan kendime gelince ve de ölmemiş bulunduğumu anlayınca, onca gayret harcamama karşın, bu başarısız sonuç çok onurumu kırdı. Aynı şeyi tekrarlamak için ayağa kalktığım sırada ağaçtan bir taşın düştüğünü gördüm ve bu taşın toprak üzerinde yanan bir kömür gibi parlamakta ve üzerine düştüğü toprağın bu parlak taşlarla dolu olduğunu ve de bunların, tam da dalın kırıldığı yerden hâlâ düşmekte olduğunu gördüm. O zaman iki iri kayanın üzerine çıktım ve dalın koptuğu yere yakından baktım. Ve gördüm ki, burada, kopan dalın geri kalan kısmı değil; elmas, zümrüt ve diğer her renkten değerli taşların içinden düştükleri bir oyuk vardı. Bunu görünce, sultanım, babamın sözlerinin gerçek anlamını kavradım. Sahici bir değerlendirmeyle babamın benim kendimi asıp öldürmeyi istediğinden değil, sadece dalın benim ağırlığıma dayanamayarak kırılacağını ve kötü günleri tasarlayarak benim için yaşlı ağacın gövdesine yerleştirdiği definenin ortaya çıkacağını bildiğinden dolayı kendimi asmamı nasihat ettiğini anladım.

Yüreğim sevinçle ferahlamış, evde bir balta aramaya koştum ve dalın kırılan yerini genişlettim. Yaşlı ağacın tüm gövdesinin oyuk ve dibine kadar yakut, elmas, firuze, inci, zümrütle ve her türden kara ve deniz cevherleriyle dolu olduğunu gördüm.

O zaman, Tanrı'ya hayırlarından dolayı şükrederek ve yüreğimde, benim çılgınlıklarımı tasarlayarak bu beklenmedik mutluluğu hatırlayan babamın anısını kutsayarak durdum ve saygınlık ve ağır-

başlılık donanmış bir adam olmaya karar verdim. Başlangıç için, artık benim çılgınlıklarıma tanıklık etmiş bulunan bu kentte uzun uzadıya yaşamak istemedim ve Acem ülkesine, benim için karşı durulmaz bir cekicilik taşıyan ve babamın, ruhun bütün zarafetlerinin ve

yaşamın tüm tatlılıklarının kendisinde toplandığından sık sık söz ettiği ünlü Şiraz kentine gitmeye karar verdim. Kendi kendime "Ey Hasan, bu Şiraz kentinde, bir cevahir taciri gibi yerleş ve orada dünyanın en hoş adamlarıyla tanış. Acemce konuşmayı da bildiğinden, bu senin için hiç de güç olmayacaktır!" diyordum.

Hemen yapmayı kararlaştırdığım şeyi yerine getirdim. Tanrı da bana güvenlik bağışladığından, uzun bir yolculuktan sonra, kazasız belasız, o zaman büyük hükümdar Sabur Şah'ın hükmetmekte olduğu Şiraz kentine ulaştım. Kentin en çok tutulan hanına inip orada güzel bir oda kiraladım. Ve dinlenmek için vakit yitirmeksizin, yeni ve çok güzel urbalar giyerek yolculuk urbalarımı değiştirdim.

Güzelliğiyle ruhumu heyecanlandıran ve kendimi ibadetin esrimesine kaptırdığım büyük çinili camiden çıkmakta olduğum sırada, Sabur Şah'ın vezirlerinden bir vezirin bana doğru gelmekte olduğunu gördüm. O da beni gördü ve sanki bir melekmişim gibi beni seyre koyuldu. Sonra yanıma yaklaşıp bana "Ey gençlerin en güzeli, sen nerelisin? Çünkü urbalarından anlıyorum ki, kentimizin yabancısı bulunuyorsun!" dedi. Önünde eğilerek "Ben Şamlıyım, efendim, ve Şiraz'a, burada oturanlardan feyzalmaya geldim!" dedim. Vezir de, benim sözlerimi işiterek hatırı sayılır kertede sevindi ve beni kollarında sıkarak bana "Ağzından ne güzel sözler dökülüyor, oğlum! Sen kaç yaşındasın?" diye sordum. Ben de "Kölen on altı yaşındadır!" diye yanıt verdim. O, Lut oğullarından gelme olduğu için, daha da memnun olarak, bana "Güzel yaştır bu, evladım! Güzel yaştır! Yapacağın daha iyi bir şey yoksa, benimle birlikte saraya gel, seni cemal âşığı[1] olan şahımıza tanıtayım da mabeyincilerinin arasına katıl! Kuşkusuz, sen, tüm mabeyincilerin gururu ve başlarının tacı olursun!" dedi. Ben de kendisine "Başım üzerine, gözüm üzerine! İşittim ve itaat ettim!" dedim.

O zaman beni elimden tuttu. Şuradan buradan konuşarak birlikte yol aldık. O da, benim kendi dilim olmayan Farsçayı kolaylıkla ve tertemiz bir lehçeyle konuştuğumu görmekle çok şaşırıyor ve yüzümün güzelliğine ve inceliğine hayran oluyordu. Ve de bana "Vallahi! Eğer Şam'ın bütün gençleri senin gibi ise, bu kent cennetin bir

1 *Cemal âşığı*: Güzel yüzleri seven anlamına (Ç.)

bölgesidir ve Şam'ın üzerinde görülen gök parçası, cennetin kendisidir!" diyordu. Böylece Sabur Şah'ın sarayına geldik; beni orada şaha tanıttı; o da, yüzüme gülerek bana "Şam'ın güzel yüzlüsü benim sarayıma hoş gelmiştir!" dedi. Ve de bana "Senin adın ne, ey güzel delikanlı?" dedi. Ben de "Kölen Hasan'dır, ey zamanın şahı!" diye yanıt verdim. Hükümdar, beni böyle konuşurken işitince, gönlü açılıp ferahladı ve bana "Hiçbir ad, bir yüze bu denli yaraşmaz, ey Hasan!" dedi ve "Gözlerim seni her gün görerek şenlensin diye seni mabeyinci yapıyorum" diye ekledi. Şahın elini öpüp bana gösterdiği iyiliğe teşekkür ettim. Vezir beni alıp götürdü, giysilerimi değiştirdi ve bana kendi eliyle saray görevlisi urbası giydirdi. Sonra bana mabeyincilik görevimle ilgili ilk davranış dersini verdi ve de beni koruması altına aldı. Ben de onun dostu oldum. Kendi bakımlarından hepsi de genç ve çok güzel olan öteki mabeyinciler de benim dostum oldu. Ve yaşantım, daha ilk anlardan başlayarak bana bunca neşe veren bu sarayda ince zevkler içinde geçmeyi vaadediyordu.

O zamana kadar, sultanım, yaşamımda kadın hiç yer almamıştı; ama kısa bir süre sonra bir kadın ortaya çıkmakta gecikmeyecek ve onunla birlikte yaşamımda da karmaşıklıklar başlayacaktı...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Yetmiş Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

O zamana kadar, sultanım, yaşamımda kadın hiç yer almamıştı. Ama kısa bir süre sonra bir kadın ortaya çıkmakta gecikmeyecek ve onunla birlikte yaşamımda da karmaşıklıklar başlayacaktı.

Gerçekten, hemen size söylemeliyim ki, sultanım, daha ilk günden başlayarak koruyucum bana "Bil ki, sevgili çocuk, on iki odada yaşayan tüm mabeyincilere, tıpkı saraydaki tüm ileri gelenler, subaylar ve muhafizlar gibi, sarayın bahçelerinde, belli bir saatten sonra dolaşmaları yasaklanmıştır. Çünkü, o saatten başlayarak, gelip hava alsınlar ve aralarında konuşsunlar diye, bahçeler, haremdeki kadınlara ayrılmıştır. Ve eğer herhangi bir kimse, talihsizlik eseri, bu saatlerde bahçede görülürse, başını tehlikeye sokar" dedi. Ben de, kendimi bu tehlikeye atmayacağıma dair ona söz verdim.

Bir akşam, bahçenin serinliği ve havanın tatlılığı dolayısıyla bahçedeki peykelerden birinde uyuya kalmışım. Orada öylece ne kadar uyuya kaldığımı bilmiyorum. Uykumda "Oh, bu bir melek! Bir melek bu! Ve de ne kadar güzel! Ne kadar güzel!" diyen kadın sesleri duydum. Ansızın uyandım. Ve de karanlıktan başka bir şey görmedim. Bir rüya gördüğümü düşündüm. Bu saatte bahçelerde görülürsem, şahta ve vezirinde uyandırdığım ilgiye karşın başımı kaybedeceğimi anlayarak çok korktum. Bu fikirle şaşkınlığa düşerek bu yasak yerlerde görülmemek için iki ayağım üzerine dinelip saraya doğru koşmak için can havliyle yerimden fırladım. Ama, gölgelik ve sessiz bir yerden birdenbire ve sesinin olanca alaycı edasıyla "Nereye? Nereye ey uykudan uyanmış güzel?" diyen bir kadın sesi duydum. O zaman, sanki haremdeki bütün muhafizlar peşime düşmüş gibi alabildiğine heyecanlanarak ve saraya dönmekten başka hiçbir şey düşünmeyerek bacaklarımı rüzgâra vermek istedim. Ama henüz birkaç adım atmış, bir bahçe yoluna saparken, bir bulutun altından çıkan ayın ışığında beliren güzel ve beyaz yüzlü bir kadın gördüm; ayakta durmuş, iki iri âşık ceylan gözüyle önümde duruyor ve bana gülüyordu. Tavrı görkemliydi; duruşu da şahane! Ve Tanrı'nın göğünde parlayan ay, onun yüzü kadar parlak değildi.

Ben de kuşkusuz cennetten inmiş bulunan bu görünüm karşısında, durmaktan başka bir şey yapamadım. Kafam karmakarışık, başımı önüme eğdim ve saygı duruşuna geçtim. Bana incelikle dolu

sesiyle "Böyle koşarcasına nereye gidiyorsun, gözümün nuru? Kim seni böyle kaçmaya zorluyor?" dedi. Ona "Sultanım, böyle çabucak uzaklaşmak istememin nedenlerini bilmezlikten gelemezsin. Gerçekten, günün belli bir saatinden sonra erkeklerin bahçelerde eyleşmesinin yasaklanmış olduğunu ve bu yasağa uymayanların başlarını yitireceklerini bilmen gerek! Bundan dolayı lütfen bana izin ver de, muhafızlar beni görmeden önce çekip gideyim!" diye yanıt verdim. Genç soylu kadın, gülmesini sürdürerek bana "Ey yürek meltemi, çekilmek için biraz geç kalmışsın! Senin sözünü ettiğin vakit çoktan geçti. Sen kendini kurtarmayı arayacak yerde, senin için kutsanası bir gece, bembeyaz bir gece olacak bu geceyi burada geçirsen daha iyi edersin!" dedi. Ama ben, artık iyice heyecanlanmış ve baştan aşağı titreyerek kaçmaktan başka bir şey düşünmüyor ve "Çaresiz mahvoldum! Ey iyi yüreklilerin kızı, ey sultanım, kim olursan ol, güzelliğinin çekiciliğiyle ölümüme neden olma!" diyerek sızlandım. Ve kaçmak istedim. Ama o, sol kolunu uzatarak beni engelledi ve gülmesini keserek "Öyleyse bana bak, genç budala ve söyle bana bakayım, acaba, geceler boyu, benden daha güzel ve daha genç bir kadına rastladın mı? Ben ancak on sekiz yaşındayım; ve daha hiçbir erkek eli bana dokunmadı. Yüzüme gelince, hiç de bakılmayacak kadar çirkin değil ve sana rastlayasıya kadar hiç kimse onu görmüş olmakla övünemez! Eğer hâlâ kaçmak istiyorsan, bana müthiş hakaret etmiş olursun!" dedi. Ben de ona "Ey sultanım, kuşku yok ki, sen güzelliğin dolunayısın ve her ne kadar kıskanç gece, güzelliğinin bir bölümünü gözlerimden çalıyorsa da, görebildiğim kadarı beni büyülemeye yeter. Ama, yalvarırım sana, kendini bir an için benim yerime koy, o zaman durumun ne kadar hazin ve de tehlikeli olduğunu anlarsın!" dedim. Bana "Ey yüreğimin çekirdeği, durumunun gerçekten çok nazik olduğunu kabul ediyorum; ama onun nezaketi, kaçtığın tehlikeden değil, ona neden olan şeyden dolayıdır. Çünkü sen benim kim olduğumu ve saraydaki durumumun ne olduğunu bilmiyorsun! Seni kaçıran tehlikeye gelince, seni korumam ve hima-

yem altına aldığıma göre, gerçekten, senden başkası için söz konusudur" diye yanıt verdi. Ve "Haydî bana adını söyle, kimsin sen ve saraydaki görevlerin nedir?" diye sordu. Ben de "Sultanım, ben Sabur Şah'ın yeni mabeyincisi ve Sabur Şah'ın vezirinin gözdesi Şamlı Hasan'ım!" diye yanıt verdim. Kız "Ha! Demek ki sen, Lut'ların evladının beynini sarsan şu güzel Hasan'sın, öyle mi? Bu gece, tek başıma sana sahip olmak ne büyük mutluluk, sevgili çocuk! Gel, hayatım, gel! Ve bu tatlı ve hoş anları azap veren düşüncelerle acıya boğma!" diye haykırdı.

Böyle konuşarak beni zorla kendine çekti ve yüzünü benim yüzüme sürttü; ve dudaklarını ihtirasla dudaklarıma bastırdı. Ben de, sultanım, başıma böylesi bir serüven ilk kez gelmesine karşın, bu dokunuşla babasının yavrusunun dehşetle canlandığını hissettim. Kendinden geçen genç kızı taşkınlıkla kucaklayarak yavruyu çıkardım ve onu yuvaya doğru yönelttim. Ama, onu görünce, genç kız, heyecanlanacak ve tutuşacak yerde, birden kendini kollarımdan kurtardı ve bir korku çığlığı atarak beni kabalıkla itti. Yavruyu yerine yerleştirecek zamanı ancak bulmuştum ki, birdenbire bir gül fidanının ardından bize doğru koşan ve kahkahadan kırılan on genç kızın ortaya çıktığını gördüm.

Onları görünce, sultanım, her şeyi gördüklerini ve işittiklerini ve söz konusu genç kızın benimle eğlendiğini; ve hiç kuşkusuz beni arkadaşlarını güldürmek üzere sadece alay olsun diye kullandığını anladım. Ve zaten, göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede bütün genç kızlar yöremi çevirmiş ve evcilleştirilmiş dişi geyikler gibi gülerek sıçramaya başlamışlardı. Kopardıkları kahkahalarla, bana muziplik ve merakla ışıldayan gözlerle bakıyorlar ve beni bu hale getirene "Ey kardeşimiz Hayriye, ne harikasın, sen! Ne harika! Yavru ne kadar güzel ve canlıydı!" diyorlardı. Bir diğeri de "Ve de hızlı!" diyor, bir başkası "Ve de kızgın!", bir diğeri "Ve de çapkın!", bir başkası da "Ve de büyüleyici!", bir başka kız da "Ve de iri!", bir diğeri "Ve

de sağlıklı!" Ve bir diğeri "Ve de müthiş!" Bir başkası "Ve de şaşırtıcı!" Ve bir başkası da "Bir sultan gibi!" diyorlardı.

Oracıkta ben, sıkıntı ve zihin karışıklığının sınırına ulaşmışken, bitip tükenmez kahkahalar atıyorlardı. Sıkılıyordum, sultanım, çünkü tüm yaşamımda hiçbir kadın yüzüne bakmamış ve de kadınlar topluluğu içinde bulunmamıştım. Ve onlar orada, hiçbir edepsizlik salnamesinde[1] örneği görülmemiş bir utanmazlık ve küstahlık içinde bulunuyorlardı. Ve ben orada, onların çılgınlıklarının ortasında burnum ayaklarıma kadar uzamış, bir budala gibi duruyordum.

Ama birdenbire, gül fidanlarının ardından, yeni doğan bir ay gibi görünüşü hemen tüm gülmeleri ve tüm alayları durduran on ikinci bir genç kız ortaya çıktı. Güzelliği her şeye egemen oluyor ve geçerken çiçekler saklarında eğiliyorlardı. Topluluğumuza doğru ilerledi ve yaklaşmasıyla ona yer açtılar; uzun uzadıya yüzüme baktıktan sonra, bana "Hiç kuşku yok ki, Şamlı Hasan, senin gözüpekliğin büyük bir gözüpeklik ve şuradaki genç hanıma saldırışın cezalandırılmanı gerektiriyor. Oysa, gençliğine ve güzelliğine yazık değil mi?" dedi.

O zaman bütün bu serüvenden sorumlu ve adı Hayriye olan genç kız ileri çıkıp bu konuşmayı yapanın elini öptü ve ona "Ey Züleyha Sultanımız, senin değerli yaşamın üzerine yalvarırım! Onun biraz önceki davranışı azgınlığının kanıtı değildir. Bahtı da senin ellerindedir. Biz bu güzel saldırgana, bakire genç kızlara karşı nahoş davranışından dolayı bu defalık yardım edelim!" dedi. Züleyha diye adlandırılan kız da, bir an düşündükten sonra "Pekâlâ, madem ki saldırısına hedef olan sen, onun için araya giriyorsun, bu defalık kendisini bağışlayalım! Başı kurtulsun ve içinde bulunduğu tehlikeden yakayı sıyırsın! Ve onu kurtaran genç kızları unutmaması için

1 *Edebsizlik salnamesi*: Bahname yerine kullanılmış (Ç.)

de, bu gece yaşadığı serüveni onun için biraz daha hoş kılmanın yollarını arayalım! Haydi onu alıp bugüne kadar hiçbir erkeğin varlığıyla kirletmediği kendi özel dairelerimize götürelim!" diye yanıt verdi. Böyle konuştuktan sonra, arkadaşları olan genç kızlardan birine işarette bulundu; o da hemen hafifçe serviler arasında kayboldu; ama biraz sonra da kollarında birçok ipekliler taşıyarak geri döndü; ve çok hoş kadın giysileri oluşturan bu ipeklileri ayaklarımın ucuna yaydı; ve hepsi birden giysilerimin üzerine bunları geçirmeme yardım etti. Böylece kılık değiştirince, onların topluluğuna katıldım. Ve ağaçlar arasından geçerek özel dairelerine ulaştık.

Böylece, her yanı oymalı, inci ve firuzeler kakılmış, mermerle donanmış hareme özgü kabul salonuna girince, genç kızlar, kulağıma, bu salonun şahın tek kızının ziyaretçi ve dostlarını kabul ettiği salon olduğunu söylediler. Aynı şekilde şahın kızının da Sultan Züleyha'dan başkası olmadığını açıkladılar.

Bunca güzel ve çıplak olan bu salonda, büyük halının üzerine çepeçevre yerleştirilmiş yirmi altın işlemeli şilte dizilmiş olduğunu fark ettim. Ve kaçamak olarak cilveler yapmaktan ve ateş saçan gözlerle bakmaktan geri kalmamış olan tüm genç kızlar düzenli bir şekilde gidip bu işlemeli şilteler üzerine oturdular; beni de ortalarında, ruhumu delen gözlerle bana bakan Züleyha Sultan'ın tam karşısına oturmaya zorladılar.

O zaman Züleyha içecek şeyler getirilmesini buyurdu. Öbürlerinden daha az güzel olmayan zengin giyimli altı yeni köle kız, hemencecik ortaya çıktı; ve bize, altın tepsiler üzerinde ipek peçeteler sundular. O sırada on başka köle, sadece görünüşleri bile insanın içini serinleten büyük çini bardaklar taşıyarak onları izliyordu...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Yetmiş Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

O sırada on başka köle, sadece görünüşleri bile insanın içini serinleten büyük çini bardaklar taşıyarak onları izliyordu. Ve bize buzlu şerbetler içeren çini bardaklar, yoğurt, ağaç kavunu reçeli, hıyar ve limon dilimleri sundular. İlkin Züleyha Sultan'a hizmet edildi; dudaklarına götürdüğü aynı altın kaşıkla bana biraz ağaç kavunu reçeli, sonra da bir kaşık yoğurt sundu. Sonra aynı kaşık, birçok kez, elden ele dolaştı; öyle ki, tüm genç kızlar, bu harika şeylerden birkaç kez alıp sonunda, çini tabaklarda hiçbir şey bırakmadılar. O zaman köleler bize su dolu billur bardaklar sundular.

Ve eğlencemiz, sanki hepimiz mayalanmış şarap içmişçesine canlı olarak sürdü. Görünüşü, ölçüsüz derecede zihinleri uğraştıran babasının yavrusu üzerine herhangi birinin ısrarlı ve güçlü bir şaka yaptığı her kez, kahkahalarla gülen genç kızların dudaklarındaki edepsizce sözgenliğe şaşıp kalmıştım. Kendisine saldırıda bulunmuş olduğum büyüleyici Hayriye, bu davranışımdan dolayı bana hiçbir kin duymuyor ve karşımda oturuyordu. Bana gülerek bakıyor ve gözlerin diliyle bahçedeki coşkun davranışımdan dolayı beni bağışladığını anlatıyordu. Ben, kendimce, zaman zaman gözlerimi ona yöneltiyor, sonra onun bakışını üzerimde hissedince hemen önüme bakıyordum; çünkü, yüzümde bir rahatlama belirtisi yansıtmaya çalışmakla birlikte, bu olağanüstü genç kızlar arasında çok sıkılmış bir görünüm sergileyip duruyordum. Züleyha Sultan ve nedimeleri, bunun farkına vararak kendi bakımlarından, her çareyi kullanarak beni yüreklendirmeye çalışıyorlardı. Sonunda Züleyha, bana "Ey dostumuz Hasan, ey Şamlı, sen ne zaman özgür ve rahat bir havaya gireceksin? Herhalde bu masum genç kızların insan eti yiyen yamyamlar olduğunu sanmıyorsun, değil mi? Sonra, şahın kızının hadımağalarının asla izinsiz giremeyeceği dairelerinde, hiçbir tehli-

keye uğramayacağını bilmiyor musun? Öyleyse, bir an için, Züleyha Sultan ile konuşmakta olduğunu unut ve Şiraz'ın küçük tacirlerinin basit kızlarıyla konuşmakta olduğunu düşün! Kaldır başını Hasan ve bütün bu genç ve güzel kızların yüzüne bak! Ve onları çok büyük bir dikkatle inceledikten sonra, bize çabucak, olanca içtenliğinle ve bizi incitmekten korkmaksızın, içimizden hangimizin en çok hoşuna gittiğini söyle!" dedi.

Oysa Züleyha Sultan'ın bu sözleri, ey zamanın şahı, bana cesaret ve güven verecek yerde, sıkıntımı ve huzursuzluğumu arttırdı; heyecanımın şiddetinin yüzüme yansıdığını hissederek tutarsız sözler kekelemekten başka bir şey yapamadım. O anda, yer yarılıp da beni yutsa, daha ne isterdim! Züleyha da, benim şaşkınlığımı görünce, bana "Görüyorum ki ey Hasan, seni sıkıntıya sokan bir şey istemişim senden! Çünkü, kuşkusuz, içimizden birini yeğ tuttuğunu açıklarsan, ötekilerin sana kırılacaklarından ve sana sitemde bulu-

nacaklarından korkuyorsun! Eğer, böylesine bir korku zihnini karartıyorsa, haksızsın! Bil ki, gerçekten, ben ve nedimelerim birbirimize öylesine bağlıyız ve aramızda öylesine sevecenlik ilişkileri vardır ki, bir erkek içimizden birine ne yaparsa yapsın, karşılıklı duygularımızda hiçbir değişiklik olmaz. Bundan dolayı yüreğinden, onu bunca sıkıntılı kılan korkuları at ve bizi keyfince incele, hatta önünde çırçıplak olmamızı istiyorsan, çekinmeden bunu da söyle, bu dileğini de gözümüz ve başımız üstünde tutarak hemen yerine getiririz. Yeter ki bize çabucak seçtiğin kişinin kim olduğunu bildir" dedi.

O zaman ben, bütün bu yüreklendirmeler karşısında tüm cesaretimi toplayarak Züleyha'nın nedimelerinin hepsi tam anlamıyla güzel oldukları ve en uzman gözün bile aralarında ayırım yapmasının çok güç olduğunu, öte yandan Züleyha Sultan'ın kendisi, güzellikten yana hiç de yanındaki kızlardan aşağı olmadığı halde, yüreğimin, onu bahçede büyük bir şiddetle çarptıran, babasının yavrusunun sevdiceği, şen şakrak ve nefis Hayriye'yi coşkuyla arzu ettiğini söylemeyi kararlaştırdım. Ama, duyduğum tüm arzuya ve Züleyha'nın güvence sağlayan sözlerine karşın, bu duygularımı, bütün bu bakirelerin öfkesini başım üzre çekmekten korktuğum için, açıklamaktan çekindim. Hepsini büyük bir dikkatle inceledikten sonra, Züleyha Sultan'a doğru dönüp ona "Sultanım, sana, senin güzelliklerini nedimelerinkiyle nasıl kıyaslayacağımı bilmediğimi söylemekle söze girişmeliyim; çünkü ayın parıltısı yıldızların ışıltısıyla asla kıyaslanamaz. İşte senin güzelliğin de, gözlerin bir türlü bakışlarını üzerinden alamayacağı böyle bir güzelliktir!" dedim. Bu sözleri söylerken, o çok tatlı Hayriye'ye anlamlı bir bakış fırlatarak sırf görgü kurallarının sultan hakkında bu iltifatları yapmayı beni zorladığını anlatmaktan da kendimi alamadım.

Benim bu yanıtımı işitince Züleyha Sultan, gülerek "Sözlerinin iltifat olduğu açıkça belli oluyorsa da, yakayı kurtardın Hasan! Şimdi de, konuşmakta bu denli özgür bulunduğuna göre, yüreğinin derinliğini göster de, bize, bütün bu genç kızlar içinde, hangisini en

çok canının çektiğini söyle!" dedi. Genç kızlar, sultanın isteğiyle kendi dileklerini birleştirerek hep bir ağızdan kimi üstün tuttuğumu açıklamam için beni sıkıştırıyorlardı. Ve içlerinden en çok Hayriye, gizli düşüncelerimi keşfetmiş bulunduğu halde, beni söyletmek için ateşli görünüyordu. O zaman ben, sultanım, utangaçlığımın geri kalanını da kovarak, genç kızların ve hanımlarının tekrarlayıp durdukları dileklerine boyun eğerek, Züleyha'ya doğru döndüm ve ona, elimin bir işaretiyle genç Hayriye'yi göstererek "Ey sultanım, istediğim kişi, işte şudur! Evet vallahi! En büyük arzum sevgili Hayriye'ye duyduğum arzudur!" dedim.

Ve daha ağzımdan bu sözler çıkar çıkmaz, bütün genç kızlar, ışıldayan gözlerinde en küçük bir gücenginlik olmaksızın, hep birlikte, büyük kahkahalar kopardılar. Onlara bakıp birbirlerini dürterek gülmekten katıldıklarını görünce, içimden "Bu iş, ne inanılmaz bir iştir! Bunlar gerçekten kadınlar içinde kadın, genç kızlar içinde genç kız mı? Ne zamandan beridir bu cinsten yaratıklar, kıskançlık duymaksızın ve hemcinslerinden birinin başarısı karşısında yüzlerini yırtmaksızın, bunca bigânelik ve de erdemlilik gösteriyorlar! Vallahi! Kızkardeşler bile kendi kızkardeşlerine karşı bu denli canayakınlık ve çıkar gütmezlik gösteremezler. Akıl alacak gibi değil!" diyordum.

Ama Züleyha Sultan, beni uzun süre şaşkınlık içinde bırakmadı ve bana "Tebrikler, tebrikler ey Şamlı Hasan! Yaşamın üzerine yemin ederim ki, senin ülkenin delikanlılarının ince zevki, ince görüşü ve kavrayışları varmış! Ben de, ey Hasan, gözdem Hayriye'yi yeğlediğinden ötürü çok memnun oldum. Benim yüreğimin de seçtiği ve de çok sevdiğim kız odur. Ve seçiminden dolayı da pişman olmayacaksın, ey çapkın! Ama sen, seçtiğin kişinin tüm değerini ve pahasını bilmekten uzaksın! Çünkü biz hepimiz, olduğumuz gibi, uzaktan yakından, büyülemekten, mükemmellikten, vücut güzelliğinden ve ruhsal çekicilikten yana, onunla kıyaslanmayı göze alamayız.

Ve gerçekten, görünüm aldatıcı da olsa, aslında, bizler onun kölelerivizi!" dedi.

Sonra her biri art arda, güzelim Hayriye'yi kutlamaya ve kazandığı başarı üstüne şakalar yapmaya başladı. O da, benim şaşkınlığım sürerken, yanıt vermekte noksanlık göstermekten uzak, her bir arkadaşına gereken karşılığı verdi. Bunu izleyerek Züleyha, yanındaki bir udu eline aldı ve onu "Ruhumun ruhu, şimdi senin âşığına senin erdemlerini överken abartılı davrandığımızı sanmaması için, bildiklerinin birazını göstermen uygun olacaktır!" diyerek gözdesi Hayriye'ye verdi. Ve o nefislerin seçkini Hayriye, saza düzen verip hayran edici bir girizgâhtan sonra, hafif bir sesle ona eşlik ederek şu şarkıyı söyledi:

Ben aşkın öğrencisiyim, bana güzel davranışları o öğretti.
Ruhumu yüreğimi delen o genç karacaya sakladığım hazineler koydu.
Güzel şakaklarında siyah akrepler olan,
Yaşamım boyunca yüreğimin seçtiği delikanlıyı seveceğim. Çünkü aşkımın nesnesine sadakatle bağlıyım, ben!
Ey sevdiğim, sen sevilecek bir varlık bulduğunda, onu çok sev ve ondan ayrılma. Yitirilen şey bir daha hiç bulunmaz.
Ben de, kendimce, bir kılıcın keskin ağzından da yaralayıcı olan bakışlarıyla yüreğimi delen zarif oluşumlu genç karacayı geçiriyorum.
Güzellik genç alnına veciz anlamlı sihirli çizgiler çizmiştir.
Sihir dolu bakışları öylesine büyüleyicidir ki, siyah oklarının parıldadığı gergin yayla bütün yürekleri kahreder.
Ve sen ki, kendisinden bir türlü vazgeçmediğim ve de yitirirsem yerini dolduramayacağını bildiğim!
Benimle birlikte hamama gel! Hint sümbülü yanacak, dumanları salonu dolduracak.
Ve ben yüreğin üzre aşkımızı terennüm edeceğim!

Kız şarkı söylemeyi bitirince, gözlerini bana doğru öylesine tatlı bir bakışla çevirdi ki, birdenbire tüm utangaçlığımı ve şahın kızı-

nın ve muzip nedimelerinin huzurunda bulunduğumu unutarak, aşkla ve sonsuz bir zevkle sürüklenerek kendimi Hayriye'nin ayaklarına attım. İnce giysilerinden yayılan kokuyu ve etinin sıcaklığını üzerimde hissettim ve öylesine bir sarhoşluğa kapıldım ki birdenbire onu kollarıma aldım ve o bir kumru gibi kendinden geçerken, ulaşabildiğim her yerini şiddetle öpmeye koyuldum. Ve ancak, beni erinlik yaşına ulaşmış genç bir koç gibi zincirinden boşanmış bir halde görerek müthiş kahkahalar koparan genç kızları işitince kendime geldim...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Sekseninci Gece Olunca

Demiş ki:

Ve ancak, beni, erinlik yaşına ulaşmış genç bir koç gibi zincirden boşanmış halde görerek müthiş kahkahalarla ortalığı çınlatan genç kızları işitince kendime geldim.

Bundan sonra yenildi, içildi, yaşlı bir kadın gelip topluluğa günün doğmak üzere olduğunu söyleyerek ikaz edinceye kadar çılgınca şeyler anlatıldı ve okşayıp sevmelerle vakit geçirildi. Hepsi birden, buna "Ey hanımımızın süt anası, senin yol gösterici liğin başımız üzerine, gözümüz üzerinedir!" diye yanıt verdiler. Züleyha da bana "Gidip dinlenmenin zamanıdır, Hasan! Sevgilinle birleşmek için benim korumama güvenebilirsin. Çünkü, arzularına ulaşman için hiçbir şeyi sakınmayacağım. Ama şu an için, gürültü yapmaksızın haremden çıkmalıyız!" diyerek ayağa kalktı. Ve yaşlı sütanasının kulağına bir şey fısıldadı, o da bir an yüzüme bakıp beni elimden tuttu ve kendisini izlememi istedi. Ben de, bu güvercin toplulu-

ğunun önünde eğilerek seçkin güzellikteki Hayriye'ye tutkulu bir bakış fırlattıktan sonra, beni birçok dehlizden geçirerek, birçok dönemeçlerden döndürerek alıp götüren sütanayı izledim. Sonra da anahtarı kendisinde olan küçük bir kapıya ulaştık. Buradan beni dışarı salıverdi, böylece sarayın duvarının dışına çıktığımı fark ettim.

Gün henüz doğmuş bulunduğundan, büyük kapıdan çabucak, gelişimi muhafızlara açıkça belli edecek şekilde saraya geri döndüm. Ve odama koştum. Orada eşiği aşar aşmaz koruyucum Lut evlatlarından gelme veziri sabırsızlığın ve tedirginliğin sınırında beni beklerken buldum. Benim içeri girdiğimi görünce şiddetle ayağa kalktı, beni kollarında sıktı ve beni sevecenlikle öptü ve bana "Ey Hasan, yüreğim hep seninle beraberdi; senin için büyük bir kaygı duyuyordum. Şiraz'da yabancı olduğun için, sokakları dolduran haytalar tarafından geceleyin tehlikeye uğrarsın diye bütün gece gözümü kapayamadım. Ah, sevgili çocuğum, benden uzaklarda neredeydin sen?" dedi. Ben de, ona serüvenimi anlatmaktan ya da geceyi kadınlarla geçirmiş olduğumu söylemekten kaçındım ve Bağdat'a yerleşmişken şimdi de ailesiyle birlikte Basra'ya gitmek üzere bulunan Şamlı bir tacire rastladığımı ve onun, beni, yanında bütün bir gece alıkoyduğunu anlattım. Koruyucum bana inanmak zorunda kaldı ve birkaç kez içini çektikten sonra beni dostça azarlamakla yetindi. İşte onun durumu böyleydi!

Bana gelince, yüreğimin ve ruhumun o seçkin, güzel Hayriye'ye bağlanmış olduğunu hissediyordum. Bütün o günü ve o geceyi en küçük ayrıntılarına varıncaya kadar buluşmamızı hatırlayarak geçirdim. Ertesi gün, yine anılarıma dalmışken, bir hadımağası gelip kapımı çaldı ve bana "Efendimiz Sabur Şah'ın mabeyincisi Şamlı Hasan burada mı oturuyor?" diye sordu. Kendisine "Onun dairesinde bulunuyorsun!" diye yanıt verdim. Bunun üzerine önümde yeri öptü ve ayağa kalkıp koynundan katlanmış bir kâğıt çıkarıp bana verdi. Ve geldiği gibi çekip gitti.

Ben de, hemen kâğıdı açtım ve içinde karmaşık bir yazıyla şu satırların bulunduğunu gördüm:

> Şam ülkesinin karacası, bu gece ay ışığında bahçede dallar arasında salınırsa, orada aşka kapılmış, gelişini görmekle baygın düşecek ve ona kendi dilinde, ormandaki marallar arasından kendisi seçilmiş olmakla, yüreğinin nasıl heyecanlandığını anlatacak bir maral bulacaktır.

Ve sultanım, bu mektubu okuyunca, kendimi şarap içmeden esrikleşmiş buldum. Çünkü, her ne kadar ilk gece o nefis Hayriye'nin bana bir eğilimi olduğunu anlamış olsam da, onun bağlılığının böylesi bir kanıtını görmeyi beklemiyordum. Dolayısıyla, heyecanımı bastırır bastırmaz, koruyucu vezirimin huzuruna çıktım ve elini

öptüm. Ve onu böylece istediğimi yaptırmak yatkınlığına sokunca, kendisinden gidip Mekke'den yeni gelmiş olan ve benimle buluşarak geceyi birlikte geçirmek isteyen memleketlim bir dervişi görmek için izin istedim. Bu izni aldıktan sonra, odama çekilip cevahirlerim içinden en güzel zümrütleri, en temiz yakutları, en parlak elmasları, en iri incileri, en narin firuzeleri, en mükemmel gökyakutları seçerek bunları bir altın tele geçirdim. Bahçeye gece indiği zaman, saf misk kokusu süründüm ve gürültü çıkarmaksızın koruluğa indim; orada gözden yitirilmiş, yolunu bildiğim ve benim için açık bırakıldığı anlaşılan küçük bir kapıdan içeri girdim. Ve selvinin altına ulaştım ve soluk soluğa sevgilinin gelmesini bekledim. Bu bekleyiş ruhumu tutuşturuyor ve buluşacağımız saat sanki hiç gelmeyecekmişe benziyordu. Birdenbire, ay ışığı altında, selviler arasında, hafif bir beyazlık kımıldadı ve o nefis Hayriye hayran gözlerimin önünde belirdi. Yüzüm yere doğru eğik, hiçbir şey söylemeksizin ayaklarına kapandım ve bu durumda, su gibi akan sesi, bana "Ey sevdamın Hasan'ı, ayağa kalk, sevecen ve tutkulu bir sessizlik yerine, bana olan eğiliminin gerçek kanıtlarını göster! Beni, tüm arkadaşlarım, o güzel genç kızlar, o delinmemiş inciler arasında, hatta Züleyha Sultan'dan da güzel ve arzulanır bulduğun doğru mu, gerçekten? Kulaklarıma inanabilmek için bunu ikinci bir kez daha senin ağzından duymak gerek!" demesini işitinceye kadar o durumda kaldım. Böylece konuşarak bana doğru eğildi ve ayağa kalkmama yardım etti. Ben de elini tutup tutkulu dudaklarıma götürdüm ve ona "Ey sultanlar sultanı, ilkin ülkemden getirdiğim şu tespihi al! Mutlu yaşam günlerinde bunu sana sunan köleni hatırlayarak tanelerini çekersin! Ve bir fakirin düşkün verisi olan bu tespihi yakında kadı ve şahitler huzurunda yasal kılmaya hazır bulunduğum bir aşkın açıklaması olarak kabul et!" dedim. O da bana "Ey bu akşam uğrunda kendimi tehlikeye attığım Hasan, sana böylesi bir aşk esinlediğim için çok hoşnudum! Ama ne yazık ki, yüreğimin bu zaferinden utkulansam mı, yoksa buluşmamızı yaşamımın belaları ve felaketlerinin

başlangıcı mı saymalıyım, bilmiyorum!" diye yanıt verdi. Ve böyle konuştuktan sonra, hıçkırıklar göğsünde kabarırken başını omzuma koydu. Ben de ona "Hanımım, neden bu aydın gecede, gözünün önünde dünyayı bunca karanlık görüyorsun?" dedim. O da bana "Umarım ki, Tanrı bu önsezileri hatalı kılar! Ama, bunca arzuladığımız bu buluşma anında duyduğum korkunun anlamsız olduğunu sanma! Ne yazık ki, korkularımın derin temelleri var" dedi. Sonra bir an susup bana "Bil ki, gerçekten, ey sevgililerin en sevileni, Züleyha Sultan seni gizlice sevmektedir. Ve bir andan ötekine sana aşkını itiraf etmek durumundadır. Peki sen böylesi bir itirafı nasıl karşılayacaksın? Ve bana duyduğunu söylediğin aşk, şah kızlarının en

güzeli ve en güçlüsünün göz kamaştırıcılığı karşısında tutunabilir mi?" dedi. Ama ben onun sözünü kestim ve "Evet! Hayatım üzerine yemin ederim ki, ey güzel Hayriye! Sen, onu, Züleyha Sultanınkinden de üst düzeyde her zaman yüreğimde bulacaksın! Ondan da korkulu bir rakibin olsa bile güzelliklerine tutulan yüreğimin sadakatine dokunmaya kimsenin gücünün yetmeyeceğini görürdün! Hatta Züleyha'nın babası Sabur Şah, kendisini izleyecek oğlu bulunmasa ve kızının kocası olan kişiye İran tahtını bıraksa bile, seni böylesine bir baht için feda etmezdim" dedim. Hayriye de "Ey bahtsız Hasan, ne biçim bir körlük bu seninki! Sen benim Züleyha Sultan'ın hizmetinde bir köle olduğumu unutuyor musun? Sen onun itiraf ettiği aşkı kabul etmezsen, öfkesini hem kendi başına, hem de benim başıma çekmiş olursun ve ikimiz de çaresiz mahvoluruz. Bundan dolayı, kendi yararlarımız gereği, güçlü karşısında boyun eğmelisin! Tek kurtuluş yolu budur. Tanrı da yüreği yaralı olanlardan merhemini esirgemez!" diyerek haykırdı. Ben de kendimi onun görüşüne kaptırmaktan uzak, sırf böylesi hesaplara boyun eğecek kadar korkak sanılmaktan duyduğum öfkenin sınırında, güzelim Hayriye'yi kollarımda sıkarak "Ey Yaradan'ın en güzel verilerinin özü, bu denli acı konuşmalarla ruhuma azap verme! Ve madem ki tehlike güzel başını tehdit ediyor, seninle birlikte benim ülkeme kaçalım! Orada, hiç kimsenin izimizi bulamayacağı çöller vardır. Benim, Nasip Dağıtıcı sayesinde, seni ölünceye kadar görkemlilik içinde yaşatacak zenginliğim var" diye haykırdım.

Bu sözleri duyunca, sevgilim, rahatlayarak kendisini kollarıma bıraktı ve bana "Pekâlâ Hasan, artık senin sevginden kuşku duymuyorum ve duygularını denetlemek için kanıt bulmak gayesiyle seni bilerek içine soktuğum korkulardan da kurtarmak istiyorum. Bil ki, ben senin sandığın kişi değilim. Ben hiç de Züleyha Sultan'ın gözdesi Hayriye değil, Züleyha Sultan'ın ta kendisiyim. Senin Züleyha Sultan sandığın da, benim gözdem Hayriye'nin ta kendisidir. Bütün

bu düzeni sırf senin aşkına güven duymak için kurdum. Zaten, sen de sözlerimin doğruluğunu hemen anlayacaksın!" dedi.

Ve bu sözleri söyledikten sonra yaptığı bir işaretle, selvilerin gölgeleri arasından benim Züleyha Sultan diye bellediğim, ama aslında gözde Hayriye olan kız çıktı. Ve gelip hanımının elini öptü; benim önümde de saygıyla eğildi. O güzelim sultan da bana "Şimdi, ey Hasan, adımın Hayriye değil, Züleyha olduğunu bildiğine göre, bir sultanın basit bir gözdesi için duyduğun sevgiyi ve aynı ince duyguları bir sultanın kendisi için de duyabilecek misin, acaba?" dedi. Ben de sultanım, gerekli yanıtı vermekten geri kalmadım...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça sustu.

Ama Sekiz Yüz Seksen Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ben de sultanım, Züleyha'ya, bakışlarını benim gibi bir köleye çevirip onu en yüce şahların oğullarını bile kıskandıracak bir bahta ulaştıran bir sultanın sağladığı bu büyük mutluluğu nasıl kavrayacağımı bilemediğimden söz ederek, gerekli yanıtı vermekten geri kalmadım.

Bunun üzerine ve sevgili Hayriye, bahçenin yöresini gözetmek için bizden pek uzakta kalmaksızın gezintiye çıktığı sırada, kendimizi ateşli duygularımızın akışına özgürce kaptırdık, bununla birlikte aramızda yasal olmayan hiçbir şey geçmedi. Geceyi, gözde gelip de ayrılma zamanının geldiğini bize bildirinceye kadar birbirimizi öperek ve birbirimize tatlı tatlı sarılarak geçirdik. Ama ayrılmamızdan önce Züleyha bana "Ey Hasan, anılarım seninle olsun! Senin, benim için ne kadar değerli olduğunu hemen kanıtlamayı sana vaad-

ediyorum" dedi. Ben de tüm lütuflarından ötürü minnettarlığımı göstermek üzere kendimi ayaklarının dibine fırlattım. Gözlerimizde tutkunun gözyaşlarıyla birbirimizden ayrıldık. Ben de, ilk kez olduğu gibi, aynı dönemeçleri kullanarak bahçeden çıktım.

Böylece, ertesi gün, bütün ruhumla, bende, bahçeden yeni bir buluşma düzenleyeceği umudunu uyandıran sevgilimden bir işaret bekledim. Ama o gün, benim bu en değerli umudumun gerçekleşmesini sağlayacak hiçbir şey olmaksızın geçti. Bu sessizliğin nedeni üzerinde bir karar verememenin üzüntüsüyle o gece hiç uyuyamadım. Ertesi gün de, koruyucumun zihinsel kaygılarımın nedenini bulmaya çalışan varlığına ve beni oyalamak için söylediği sözlere karşın, gözlerimin önünde her şeyi kapkaranlık görüyor ve hiçbir yiyeceğe dokunmak istemiyordum. Akşam olunca, henüz çekilme saatinin gelmediği bir sırada, bahçeye indim ve büyük bir şaşkınlıkla tüm bahçenin muhafızlar tarafından işgal edildiğini gördüm. Herhangi bir olayın söz konusu olmasından kuşkulanarak çabucak kendi daireme çekildim. Oraya ulaşınca, Züleyha Sultan'ın hadımağasını beni bekler buldum. Titreyip duruyordu ve sanki her köşede, onu parçalayacak silahlı adamlar bulunuyormuşçasına kendisini benim odamda güvenli görmediğini belli ediyordu. Bana çabucak, daha önce verdiğine benzer katlanmış bir kâğıt teslim etti ve acele sıvışıp gitti. Söz konusu katlanmış mektubu açtım ve şunları okudum:

> Bil ki, ey tatlılığın özü genç maral, zarif karacasından ayrıldığı sırada, avcılar tarafından tuzağa düşürüldü. Ve şimdi tüm ormanı işgal eden avcılar tarafından göz altına alınmıştır. Sakın maralını bulmak için geceleyin ay ışığında oraya gitmeye kalkışma! Aksine çok dikkat et ve kendini bizi izleyenlerin tuzaklarından koru! Ve de sakın, bugünlerde ne görürsen gör, ne işitirsen işit, ama gene de umutsuzluğa kapılma! Hatta ölümüm bile sana tedbiri elden bırakmayı unutturmasın! Vesselam!

Bu mektubu okuyunca, ey zamanın şahı, korkum ve önsezilerim son sınırına ulaştı ve kendimi fırtınalı düşüncelerimin seline terk ettim. Ertesi gün, tıpkı bir baykuşun kanat çırpışı gibi, Züleyha Sultan'ın ansızın olduğu kadar nedeni anlaşılmadık ölüm haberi sarayda yayılınca, kederim doruğuna ulaştı ve sükûnetle, başım bacaklarımın arasında, koruyucumun kollarına baygın düştüm.

Yedi gün ve yedi gece boyunca, ölüme yakın bir durumda kalmışım; bu sürenin sonunda, koruyucumun benden esirgemediği özenli bakım sayesinde, ruhum matemle dolu, yüreğim kesinlikle yaşama şevkini yitirmiş olsa da, hayata döndüm. Sevgilimin ölümüyle gözümde kararan bu sarayda artık daha fazla kalmak istemediğimden, sadece Tanrı'nın varlığıyla yabani otların bulunduğu sessiz yerlerde gömülüp kalmak için ilk fırsatta oradan kaçmayı kararlaştırdım. Gecenin karanlıkları inmeye başladığı sırada, elmas ve değerli taş türünden elimde kıymetli şey olarak neyim kalmışsa toparladım ve "Acı kederler ve matemlerle dolu bir yaşam sürecek yerde, keşke babamın Şam'daki bahçesinde bulunan yaşlı ağacın dalında asılıp ölseydim daha iyi olurdu!" diye düşündüm. Koruyucumun bir an yanımdan ayrılmasından, yalnızlığın ve insanların yaşadığı ülkelerden uzakta olmanın özlemiyle sarayın ve Şiraz kentinin dışına kaçmak için yararlandım.

Durmaksızın bütün gece ve bütün ertesi gün boyunca yürüdüm ve o günün akşamına doğru, yolun kenarındaki bir kaynağın başında dinlenirken, ardımda dört nal koşan bir atın ayak seslerini duydum. Biraz ötede, batan güneşin kızıl ışıklarıyla aydınlanmış ve bana Melek Rıdvan'ın yüzünden de güzel görünen genç bir atlının durduğunu gördüm. Üzerinde, ancak emirlerin ve şehzadelerin taşıdıkları kadar şahane giysiler vardı. Bana, sadece eliyle işaret ederek görgü icabı ve Müslümanlar arasında selamlaşma sırasında söylenmesi âdet olan sözleri telaffuz etmeksizin bir selam verdi. Ben de ay-

nı tarzda selamını iade ederek "Bu harika genç adamın bir kâfir olması ne kadar yazık!" diye düşündüm. Ve her şeye karşın, ona "Ey soylu kişi, akşamın serinliği seni dinlendirsin ve soylu atın da kaynağın suyunu içerek yorgunluk gidersin!" diyerek onu dinlenmeye ve atını sulamaya davet ettim. Bu sözleri duyunca gülümsedi; atından inerek ve atının dizginini bir ağaca bağlayarak yanıma yaklaştı. Ansızın beni kollarıyla sardı ve garip bir şiddetle öptü. Ben de, aynı zamanda hem şaşırmış hem de büyülenmiş olarak ona daha dikkatle baktım ve bu gençte mezar taşları altında sandığım sevgilim Züleyha'yı tanıyarak büyük bir feryat kopardım.

Şimdi, ey sultanım, Züleyha'yı yeniden bulmanın ruhuma doldurduğu mutluluğu sana nasıl anlatayım? Bu mutlu anlarda, yüreklerimizi dolduran sevincin yoğunluğu hakkında bir fikir vermek üzere konuşmaya başlasam dilimde tüy biterdi. Yalnızca, uzun bir süre birbirimizin kollarında kaldıktan sonra, Züleyha'nın başından benim acı duyduğum günlerde neler geçtiğini oracıkta anlattığını sana bildirmem herhalde yeterli olacaktır. O zaman anladım ki, durum babası şaha bildirilince büyük bir gözaltında bulundurulmak zorunda kalmış ve kendisine layık görülen bu türlü yaşamı sürdürecek yerde, gözdesinin yardımıyla ölü taklidi yaparak saraydan kaçmış ve tüm davranışlarını gözleyerek beni uzaktan izlemiş ve böylece, artık aşkımdan tam anlamıyla güven duyarak, şaşaadan uzak ve kendini tamamıyla benim mutluluğuma adayarak, benimle birlikte yaşamak istemiş. O zaman, göğün gözleri altında o geceyi paylaşılan zevkler içinde geçirdik. Tanrı da alnımıza güvenlik yazdığından sağlık içinde Şam'a ulaştık. Burada baht beni senin karşına çıkardı ve güçlü Devlet'inin veziri yaptı. İşte benim öyküm budur! Ve Tanrı en iyisini bilendir!

"Ama, ey bahtıgüzel şah, Züleyha Sultan'ın bu öyküsünün, KAYGISIZ GENÇLİĞİN NEŞELİ OTURUMLARI'ndan alınmış öykü-

lerle kıyaslanınca daha üstün olduğunu sanma!" diyerek Şehzade sözünü sürdürmüş.

Ve Şah Şehriyar'a, Züleyha Sultan Öyküsü hakkında görüşünü bildirmek için zaman bırakmayarak, demiş ki:

KAYGISIZ GENÇLİĞİN NEŞELİ OTURUMLARI

DİKBAŞLI GENCİN ÖYKÜSÜ

Anlatırlar ki, ama Tanrı daha iyisini bilir, ülkeler içinde bir ülkede, köyler içindeki bir köyde, Güçlüler Güçlüsü'nden korkan ve Tanrı'nın kutsaması sayesinde kocasına biri erkek öbürü kız iki çocuk vermiş harika bir karısı olan namuslu ve Yüceler Yücesi'nin iradesine boyun eğmiş bir adam varmış. Oğlan kendi bildiğince hareket eden ve dikbaşlı olarak, kız yumuşak huylu ve zarif küçük ayaklara sahip olarak doğmuş. Bu iki çocuk belli bir yaşa ulaşınca, babaları ölmüş. Ama öleceği zaman, karısını çağırmış ve ona "Ey *falan* kişi, senden gözümüzün bebeği olan oğlumuza, ne yaparsa homurdanmayarak, ne söylese karşı çıkmayarak, nasıl yaşamak istiyorsa öyle yaşamasında özgür kalmasını sağlayacak şekilde, özel bir özen gösterilmesini salık veririm" demiş. Karısı da ağlayarak ona vaatte bulunduktan sonra, mutlu olarak ölmüş ve başkaca bir şey de istememiş.

Ve ana, rahmetli kocasının son olarak salık verdiği görüşe uygun olarak davranmakta kusur göstermemiş. Belli bir sürenin so-

nunda, tek sonsuza dek yaşayan sadece Tanrı'dır, yatağında ölmek üzereyken, kızını yanına çağırmış ve ona "Kızım, bil ki Tanrı'nın acıması üzerine olası rahmetli baban ölürken, bana, kardeşinin arzularına hiç karşı çıkmamamı salık vermişti. Şimdi sen de bana, rahatça ölmem için, bu öneriye uygun hareket edeceğine dair söz ver!" demiş. Genç kız da anasına bu sözü verdikten sonra, kadın Tanrı'nın sağladığı barış içinde memnun ölmüş.

Öte yandan, daha anası toprağa gömülür gömülmez, genç oğlan kızkardeşini bulmaya gitmiş ve ona "Dinle, ey anamın ve babamın kızı! Şu saat ve şu anda, elimizin altında bulunan ne varsa evin içinde toplamak, mobilyaları, ürünleri, mandaları, keçileri ve tek bir sözcükle babamız bize ne bıraktıysa hepsini biraraya getirip evi de içindekilerle birlikte yakmak istiyorum!" demiş. Genç kız da şaşkınlık içinde, gözlerini iri iri açmış ve verdiği sözü unutarak "Sevgili kardeşim, sen bunu yaparsan sonra halimiz ne olur?" diye haykırmış. O da "Öyle işte!" diye yanıt vermiş. Ve dediğini de yapmış. Her şeyi evin içinde toplayarak ateşe vermiş. Her şey tutuşup ev temeline kadar yanmış. Genç oğlan da kızkardeşinin, kendilerini felaketten korumak için bazı eşyaları komşularda saklamakta başarı sağlamış olduğunun farkına vararak bu evleri aramaya gitmiş. Hemşiresinin küçük ayaklarının izini gözeterek bunları bulmuş. Bulunca, bu evleri de birbiri ardından içindekilerle birlikte ateşe vermiş. Ama ev sahipleri, gözleri dönmüş olarak, öldürmek üzere oğlanla kızın peşine düşmüşler. Genç kız, korkudan titreyerek "Görüyorsun işte ne yaptığını kardeşim! Kaçıp kurtulalım, kaçıp kurtulalım!" demiş. Ve ikisi birden, bacaklarını rüzgâra teslim ederek kaçmaya başlamışlar.

Bir gün bir gece kaçmışlar ve onları öldürmek isteyenlerin ellerinden kurtulmuşlar. İçinde yanaşmaların harman yapmakta oldukları güzel bir çiftliğe ulaşmış ve yaşamlarını kazanmak için orada yanaşma ve yardımcı olarak hizmet almak istemişler; güzel yüzlerine bakıp onları işe almışlar.

Böylece, birkaç gün sonra, genç oğlan çiftlik sahibinin üç çocuğu ile birlikte evde yalnızken, onları kendine alıştırmak için binlerce kez okşamış ve onlara "Haydi gidip sizinle harman yerinde tohum dövme oyunu oynayalım!" demiş. Dördü birden, elele tutuşarak sözü edilen harman yerine gitmişler. Genç oğlan, oyuna başlamak için, ilkin kendini tohum yerine koyup çocukları üzerine çıkararak kendini dövdürmüş; çocuklar bundan hoşlanmışlar ve sadece oyunu sürdürecek fakat ona zarar vermeyecek şekilde üzerinde tepinmişler. Sonra onlar tohum yerine geçmişler, genç oğlan da tıpkı tane çıkarır gibi onları dövmüş. Üzerlerinde öylesine tepinmiş ki, onları bir yal[1] haline getirmiş. Ve de harman yerinde ölmüşler. Onların durumu böyleymiş.

Oğlanın kızkardeşi genç kıza gelince, kardeşinin ortadan yok olduğunun farkına varınca, onun kötü bir eyleme geçmiş olabileceğini düşünmüş. Onu aramaya başlamış ve onu çiftlik sahibinin oğulları olan çocukları ezme işini bitirirken bulmuş. Bunu görünce ona "Çabuk kurtaralım kendimizi kardeşim! Çabuk kurtaralım kendimizi! Bak yine ne yapmışsın! Oysa bu çiftlikte rahatımız ne kadar iyiydi! Çabuk kurtaralım kendimizi!" demiş. Ve onu, elinden tutarak kendisiyle birlikte kaçmaya zorlamış. Onun da fikrinde bu düşünce olduğu için, kendini sürüklenmeye terk etmiş. Çekip gitmişler. Çocukların babası eve döndüğü zaman yavrularını arayınca, harman yerinde onları yal haline gelmiş olarak bulmuş. Oğlanla kızkardeşinin ortadan yok olduklarını öğrenince, adamlarına doğru dönerek "Bizden iyilik ve konukseverlik görmelerine karşın üç yavrumu birden öldüren bu iki kötü çocuğun ardından koşmamız gerek!" diye haykırmış. Ve bunlar, sopalar ve oklarla korkunç bir şekilde silahlanarak çocukların tuttuğu aynı yola koyulup iki kardeşi izlemişler.

1 *Yal:* Hamur haline getirilmiş hayvan yemi (Ç.)

Tam akşam olurken, büyük ve çok yüksek bir ağacın bulunduğu bir yere gelmişler ve gün doğmasını bekleyerek onun altında yatmışlar.

Oysa oğlanla kızkardeşi, tam da bu ağacın tepesindeki dallar arasında saklanmış bulunuyorlarmış. Şafak vakti uyandıklarında, ağacın dibinde kendilerini izleyenlerin hâlâ uyumakta olduklarını fark etmişler. Genç çocuk kızkardeşine, üç çocuğun babası çiftçiyi göstererek "Şurada uyuyan şu iri kıyım adamı görüyor musun? Ben şimdi ihtiyaçlarımı onun başına yapacağım!" demiş. Kızkardeşi korkuya kapılarak ona "Çaresiz yok oluruz, bunu yaparsan! Sakın yapma yavrum! Henüz bizim tepelerinde saklı olduğumuzu bilmiyorlar, sesini çıkarmazsan çekip giderler, biz de kurtuluruz!" demiş. Ama oğlan "Hayır!" demiş ve de "İhtiyaçlarımı bu koca herifin tepesine yapmam gerek!" diye eklemiş. En yüksek dala çömelerek ilkin çövdürmüş, sonra da dışkısını çiftçinin başının üzerine bırakarak onu âdeta boğmuş.

Adam da, bütün bunların etkisiyle sıçrayarak uyanmış ve ağacın tepesinde yaprakla rahatça silinen çocuğu görmüş. Öfkenin alabildiğine sınırında, yayını eline almış ve oklarını oğlanla kızın üzerine fırlatmış. Ama ağaç çok yüksek olduğundan oklar, dallar arasında kalarak onlara kadar ulaşamamış. O zaman adamlarını uyandırmış ve onlara "Yıkın şu ağacı! demiş. Genç kız da bu sözleri işitince, kardeşi genç oğlana "Görüyorsun işte! Mahvolduk!" demiş. Oğlan da "Kim söyledi bunu sana?" diye sormuş. Kız "Yaptıklarından ötürü, öldük biz!" diye yanıt vermiş. Oğlan "Henüz bizi ele geçiremediler ki!" demiş. Aynı anda, oradan geçmekte olan büyük bir Anka kuşu onların farkına varmış. Üzerlerine dalarak ikisini de pençelerine alarak götürmüş. Ağaç balta darbeleriyle yere yıkılırken, onlarla birlikte uzaklaşmış. Aldatılmış olan çiftçi de, yoğunlaşan hiddet ve öfkesiyle kudurmuş.

Anka kuşuna gelince, iki çocuğu pençelerinde tutarak havalarda yükselmeyi sürdürmüş. Sağlam bir toprak üzerine onları bırakmak niyetiyle o sırada üzerinde uçmakta olduğu dar bir körfez üze-

rinde süzülürken, küçük oğlan kızkardeşi olan genç kıza "Kardeşim, bu kuşun kıçını gıdıklayacağım ben!" demiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Seksen İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Küçük oğlan, kızkardeşi olan genç kıza "Kardeşim, bu kuşun kıçını gıdıklayacağım ben!" demiş. Genç kız da, yüreği korkuyla çarparak titrek bir sesle "Oh, lütfen, yavrum, yapma bunu, yapma bunu! Bizi bırakır, düşeriz!" diye haykırmış. Oğlan da "Bu kuşun kıçı kaşınmak için yaratılmış, çok istiyorum bunu!" demiş. Kız "Ölürüz!" demiş. Oğlan "Gerekli! Ve de şöyle!" demiş. Bunu söyler söylemez de kuşun kıçını gıdıklamış. Gıdıklanan kuş da ansızın irkilmiş, bu davranış ona o kadar nahoş gelmiş ki, pençesinde tuttuğu varlıkları, yani kızla kardeşini bırakıvermiş.

Onlar da denize düşmüşler. Ve son derecede derin olan denizin dibine kadar batmışlar. Ama, yüzme bildiklerinden yeniden suyun yüzüne çıkıp kıyıya kadar yüzebilmişler. Bununla birlikte, ortalıkta hiçbir kimse göremeyip hiçbir şey seçememişler, sanki tamamıyla karanlık bir gecenin ortasında imişler. Genç çocuk, tereddüt etmeden, el yordamıyla taşlar bulmuş ve bunları öylesine birbirine sürtmüş ki, kıvılcımlar çıkmış. Çok miktarda çalı çırpı toplayarak ve iki taşı kullanarak bunları yakmış. Bütün yığın ateş alınca, ortalık aydınlanmış. Ama, aynı anda, sanki bin vahşi mandanın sesi bir ağızdan çıkıyormuşçasına korkunç bir böğürme işitmişler. Ateşin aydınlığında, dehşet saçan kara ve devasa bir gulyabaninin bir fırın gibi

açık ağzıyla "Karanlıklara boğduğum ülkede ışık yakan küstah kim?" diye bağırarak kendilerine doğru ilerlediğini görmüşler.

Bunu gören kızkardeşi çok korkmuş. Fısıltılı bir sesle, kardeşine "Ey anamın ve babamın oğlu, bu kez hiç kuşkusuz öleceğiz. Oh! Ben bu gulyabaniden çok korktum!" demiş. Ve kardeşine sokulup yarı baygın, ölecek gibi olmuş. Ama oğlan, bir an bile tavrını bozmadan iki ayağı üzerine kalkmış, gulyabaniyi karşılamış ve çalılar arasından büyük korlaşmış parçalar çekerek birer birer gulyabaninin açık ağzından içeri atmış. Böylece, sonuncu büyük kor parçasını atınca, korkunç gulyabani ortasından patlamış ve güneş karanlığa boğulmuş bulunan bu ülkeyi yeniden aydınlatmış. Çünkü, devasa kıçını güneşe doğru çevirerek onun bu toprağı aydınlatmasını engelleyen bu gulyabani imiş.

Bu ülkenin hükümdarına gelince, onun da durumu şöyleymiş: Ülkede hükmeden şah, simsiyah karanlıklar içinde bunca yıl geçtikten sonra güneşin yeniden ortaya çıktığını görünce, korkunç gulyabaninin öldüğünü anlamış. Zulüm ve karanlık içinde bulunan ülkesini kurtarmış bulunan yiğidi aramak üzere, ardında muhafızlar olduğu halde sarayından çıkmış. Deniz kıyısına yaklaşırken, uzaktan hâlâ dumanı tütmekte olan çalı yığınını görmüş. Adımlarını o yana yöneltmiş. Kızkardeş, başında göze çarpan şahları olduğu halde, bu silahlı birliğin ilerlediğini görünce, büyük bir korkuya kapılmış ve kardeşine "Ey anamın ve babamın oğlu, kaçalım! Ne olursun kaçalım!" demiş. O da sormuş "Neden kaçıyormuşuz? Bizi kim tehdit ediyor?" demiş. Kız "Tanrı senin üzerine olsun! Bize doğru ilerleyen şu silahlı kişiler yanımıza ulaşmadan buradan gidelim!" demiş. Ama oğlan "Olmaz!" demiş ve yerinden kıpırdamamış.

Şah da yanındaki birlikle, duman tüten çalı yığınına yaklaşmış ve orada bin parçaya bölünmüş gulyabaniyi görmüş. Onun yanında da, genç kızın küçücük sandallarından birini bulmuş. Bu, genç kızın, biraz dinlenmek için bir kaya yığını arkasında yatmaya giden kardeşinin yanına sığınmak için koşarken küçük ayaklarından firla-

yan sandallardan biriymiş. Şah da adamlarına "Bu, kuşkusuz gulyabaniyi öldüren ve bizi karanlıktan kurtaran kimsenin sandalıdır! Onu iyi arayın ve bulun!" demiş. Genç kız da bu sözleri işitince, tepeciğin ardından çıkmak için yüreklenmiş ve şaha yaklaşmış. Ayaklarına kapanarak, sığınma dilenmiş. Şah, bulduğu sandalın tekini kızın ayağında görmüş. Genç kızı ayağa kaldırarak öpmüş ve ona "Ey kutsanmış genç kız, herhalde bu korkunç gulyabaniyi öldüren sensin! diye sormuş. Kız "Ona kimse kötülük yapmayacak değil mi?" demiş. Şah da "Aksine!" demiş. O zaman kız kayalığın ardına gitmiş ve kendisini ona teslim eden kardeşinin elinden tutmuş. Ve onu şahın önüne getirmiş. Şah da ona "Ey yiğitlerin başı ve de başlarının tacı, sana evlenmek üzere biricik kızımı vereceğim, ben de eş olarak sandalını bulduğum bu küçük ayaklı genç kızı alacağım" demiş. Çocuk da "Bunda bir uygunsuzluk yok!" demiş. Ve hepsi bir arada zevkler, mutluluklar ve refah içinde yaşamışlar.

Sonra Şehrazat demiş ki:

HALHAL

Anlatılanlar arasında anlatılmıştır ki, bir kentte, aynı babadan olan, ama aynı anadan olmayan ve birarada yaşayan ve yaşamlarını kazanmak için yün eğiren üç genç kızkardeş varmış. Bunların üçü de ay gibi güzelmiş. Ama en küçük kız en tatlı, en hoş ve elleri en becerikli olanıymış. Çünkü kendi başına, biraraya gelmiş iki kızkardeşinden de fazla iş çıkarırmış. Ve eğirdiği yün en iyi eğirilmiş ve ço-

ğunlukla kusursuz olanıymış. Bu durumda aynı anadan olmayan iki kızkardeşini kıskandırırmış.

Bir gün küçük kız, yün satarak biriktirmiş olduğu parayla çarşıya gitmiş. Yün eğirdiği sırada içine çiçek dikip önünde bulundurmak üzere, zevkine uygun bulduğu küçük bir saksı satın almış. Ama küçük saksısı elinde eve döndüğü zaman, iki kızkardeşi onu, düşüncesiz ve yersiz harcama yapan biri yerine koyarak kardeşleriyle alay etmişler. O da iyice heyecanlanıp utanarak ne diyeceğini bilememiş ve kendini avutmak için bir gül alıp küçük saksıya dikmiş. Saksının ve de gülünün önünde yününü eğirmeye koyulmuş.

Oysa, küçük kızın satın almış olduğu saksı sihirliymiş. Sahibesi yemek istediği zaman ona nefis yemekler sağlıyor, giyinmek istediği zaman harika urbalar temin ediyor ve en küçük bir arzusu olsa, onu da yerine getiriyormuş. Ama genç kız, aynı anadan olmayan kardeşlerini daha da fazla kıskandırmamak için kaymaktaşından yapılma saksının erdemlerini onlara açıklamaktan çekinir ve onların önünde, onlar gibi giyinir, hatta daha da gösterişsiz yaşarmışçasına davranırmış. Ama kızkardeşleri evden çıkınca, tek başına odasına kapanır, küçük kaymaktaşı saksısını önüne koyar, onu tatlı tatlı okşar ve ona "Benim küçük saksım! Küçük saksım benim! Bugün şu ve şu şeyleri istiyorum!" dermiş. Ve hemen kaymaktaşı saksı, güzel urbalar, şekerlemeler gibi ne isterse hemen yerine getirirmiş. Onunla başbaşa, genç kız ipekli ya da altın işlemeli giysilerle donanır, mücevherler takınır, tüm parmaklarına yüzükler takar, bileklerine ve de ayak bileklerine bilezikler geçirir ve nefis şekerlemeler yermiş. Daha sonra küçük kaymaktaşı saksı hepsini yok edermiş. Onu tekrar alır, içindeki gülle birlikte önüne koyar ve kızkardeşlerinin yanında yününü eğirmeye gidermiş. Böylece, kızkardeşlerinin yanında yoksul, kendi başına varlıklı olarak epeyce bir zaman yaşamış.

Günlerden bir gün, kentin şahı, uğruna yapılan şenlikler dolayısıyla sarayında büyük eğlenceler düzenlemiş ve oraya kentte bütün oturanlar çağrılmış. Bu üç genç kız da aynı şekilde çağrılmış. İki bü-

yük kız ellerindeki en iyi şeylerle donanmışlar ve küçük kızkardeşlerine "Sen, burada kalıp evi gözeteceksin!" demişler.

Ama onlar gider gitmez, genç kız odasına girmiş ve kaymaktaşı saksısına "Benim küçük saksım, bu akşam senden hepsi de elindeki en zengin ve en güzelinden olan yeşil ipekten bir giysi, kırmızı ipekten bir ceket, beyaz ipekten bir harmaniye ve parmaklarım için güzel yüzükler, bileklerim için firuze bilezikler ve ayak bileklerim için elmastan halhallar istiyorum. Ayrıca bana, sarayda en güzel olmam için daha da ne gerekli ise onları da ver bu akşam!" demiş. Ve dilediği her şeye sahip olmuş. Bunlarla donanmış ve şahın sarayına gitmiş ve orada sırf kadınlar için düzenlenen eğlencelere katılmak üzere hareme girmiş. Haremde sanki yıldızların ortasındaki ay gibi görünmüş. Büründüğü görkemli şeyler doğal güzelliğini öyle belirgin hale getirmiş ki, onu kardeşleri dahil, hiç kimse tanıyamamış. Tüm kadınlar yanına gelip onu hayranlıkla seyretmişler ve ona yaşlı gözlerle bakmışlar. Kız da onların saygı sunuşlarını bir sultanmışçasına tatlılık ve incelikle kabullenmiş ve tüm yürekleri fethetmiş ve bütün kadınları kendine âşık etmiş.

Ama şenlik sonuna yaklaşırken, kızkardeşlerinin kendinden önce evde bulunmalarını istemediğinden, şarkıcıların tüm dikkatleri çektiği bir andan yararlanarak, haremden gizlice kaybolarak saraydan çıkmış. Ama kaçarken acelesinden ayak bileklerindeki halhallardan birini, şahın atlarının sulandığı yalak olarak hizmet gören toprağa kazılmış su yoluna düşürmüş. Bunun farkına varmaksızın eve dönmüş ve kızkardeşlerinden önce oraya ulaşmış.

Ertesi gün...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

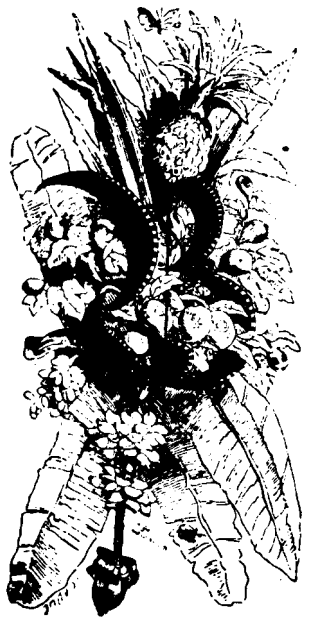
Ama Sekiz Yüz Seksen Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Ertesi gün, seyisler, şahın oğlunun atlarını sulamak üzere yalağa getirmiş, ama şehzadenin atlarından hiçbiri yalağa yanaşmak istememiş. Hepsi birden irkilip burun delikleri genişlemiş ve şiddetle soluyarak geri çekilmiş. Çünkü suyun dibinde parıldayan ve ışıltılar saçan bir şey görmüş bulunuyorlarmış. Seyisler yeniden onları suya yanaştırmışlar ve ısrarla ıslık çalarak su içirmek istemişler ama onları ikna edememişler, atlar şaha kalkıp çifte atarak dizginlerini zorluyorlarmış. O zaman seyisler, yalağın yanına gitmiş ve orada genç kızın ayak bileğinden düşürmüş olduğu halhalı görmüşler.

Şahın oğlu âdeti gereğince, atlarına bakım ve timar sağlanırken yanlarında bulunmakta iken, seyislerin kendisine getirdiği elmaslı halhalı incelemiş ve onun sarabileceği ayak bileğinin inceliğine şaşakalmış ve kendi kendine "Başım üzerine yemin ederim ki! Böylesine bir halhalın kavrayacağı hiçbir ayak bileği yoktur!" diye düşünmüş. Ve onu elinde her yana evirip çevirerek taşlarının en küçüğünün bile, Şah babasının tacındaki bütün mücevherlerden daha değerli olduğunu kabul etmiş. Kendi kendine "Vallahi! Benim bu denli büyüleyici bir ayak bileğinin ve bu halhalın sahibi olan kişiyi eşim olarak almam gerek!" demiş. O saat ve o anda gidip babasını uyandırmış ve halhalı ona göstererek "Ben bunca büyüleyici olan bu ayak bileğinin ve bu halhalın sahibini eşim olarak almak isterdim" demiş. Şah da ona "Oğlum, bunda hiçbir uygunsuzluk yok. Ama bu işe annen karışır, senin gidip onunla konuşman gerek! Çünkü bu işi ben bilmem, o bilir!" diye yanıt vermiş.

Şahın oğlu da gidip annesini bulmuş ve ona halhalı göstererek ve işi anlatarak "Yüreğimin bağlandığı bunca büyüleyici bir ayak bileğinin sahibiyle beni sen evlendirirsin. Çünkü babam, bu işi kendisinin değil, senin bildiğini söyledi!" demiş. Annesi de ona "İşittim ve

itaat ettim!" yanıtını vermiş. Ve iki ayağı üzerinde dinelerek nedimelerini çağırmış ve onlarla birlikte halhalın sahibini aramaya çıkmış.

Bütün kadınların ve bütün genç kızların ayaklarında halhalı deneyerek kentin tüm evlerini dolaşmışlar ve tüm haremlere girmişler. Ama tüm ayaklar, halhalın darlığına göre çok büyük bulunmuş. On beş günlük nafile bir arayıştan ve denemeden sonra, üç kızkardeşin evine ulaşmışlar. Ana sultan, kendi elleriyle, elmas bileziği üç kızın ayağında deneyip küçük kızın ayağına harika şekilde uyduğunu görerek bir sevinç feryadı koparmış. Ana sultan genç kızı öpmüş, öteki kadınlar da aynı şekilde kızı öpmekte sultanlarını izlemişler. Ve kızı elinden tutup saraya götürmüşler, orada şahın oğlu ile evlilikleri hemen kararlaştırılmış. Hemen kırk gün kırk gece sürecek düğün hazırlıklarına başlanmış.

Böylece, sonuncu gün, genç kız hamama götürüldükten sonra, kızın sevincini paylaşanlar ve nedime olarak görev versinler diye saraya çağırtılan kızkardeşleri, kendisini giydirip saçını taramışlar. Kendisine gösterdikleri sevecenliğe güvenerek kız, küçük kaymaktaşı saksının sırrını ve erdemlerini onlara anlatmış. Onların da, sihirli saksı aracılığıyla, hiçbir şah ya da sultan kızının süslenemeyeceği şekilde, yeni gelini süslemek için gerekli tüm giysileri, tüm süs eşyalarını ve mücevherleri sağlamaları güç olmamış. Kızın tuvaletini bitirince, güzel saçlarının üstüne sorguç şeklinde, büyük elmas iğneler yerleştirmişler.

Oysa, sonuncu iğne daha yerine yerleştirilir yerleştirilmez,

genç gelin, tepelikli bir kumru haline dönüşmüş ve kanat çırparak sarayın penceresinden uçup gitmiş. Çünkü kızkardeşlerinin saçlarının arasına soktukları iğneler, genç kızları kumrulara dönüştüren güçle donanmış bulunuyormuş. İki kızkardeşin kıskançlığı, büyük kaymaktaşı saksıdan onlara bu iğneleri istetmiş bulunuyormuş.

İki kızkardeş de şahın oğluna gerçeği anlatmaktan sakınmışlar. Ve ona, sadece kızkardeşlerinin bir an için dışarı çıktığını ve bir daha da geri dönmediğini söylemişler. Şahın oğlu da onun yeniden ortaya çıkmadığını görerek tüm kentte ve tüm ülkede onu arattırmış. Ama bu aramalar bir sonuca ulaşmamış. Kızın ortadan yok oluşu onu acılara boğmuş, eritip tüketmiş. İşte, aşkın eritip tükettiği kederli şehzadenin durumu böyleymiş.

Kumruya gelince, her sabah ve her akşam gelip genç kocasının penceresinin üzerine konar ve uzun uzadıya kederli bir sesle dem çeker dururmuş. Şahın oğlu da onun kuğuldamalarının kendi hüznüne yanıt verir gibi olduğunu anlamış ve onu büyük bir aşkla sevmiş. Bir gün, kuşun kaçmadığını görerek elini uzatıp onu yakalamış. Kuş da ellerinde çırpınmaya ve hazin kuğultusunu sürdürerek silkinmeye başlamış. Şehzade onu tatlı tatlı okşamaya, tüylerini sıvazlamaya ve başını kaşımaya başlamış. İşte böylece başını kaşıyıp dururken parmaklarının altında iğne başları gibi bazı küçük sert cisimler hissetmiş. Onları birbiri ardından yavaşça çekmiş. Sonuncu iğneyi de çekince, kumru silkinmiş ve yeniden genç kız olmuş. İkisi birlikte zevkler, mutluluklar ve refah içinde yaşamış. İki kötü kızkardeş de kıskançlıklarından ve kan boğmasından ölmüş. Tanrı da sevgililere kendi ana babaları kadar güzel birçok çocuk vermiş.

Şehrazat aynı gece şu öyküyü de anlatmış:

ŞAH KIZI İLE TEKENİN ÖYKÜSÜ

Anlatılanlar arasında anlatılır ki, Hint'in bir kentinde, Tanrı' nın keremi sayesinde aylar kadar güzel, her yanıyla mükemmel ve seyreden gözler için bir zevk oluşturan üç kızı olan bir sultan varmış. Onları son derecede seven sultan babaları, ergenlik çağına ulaştıklarında, onların değerlerini bilecek ve onları mutlu kılacak kocalar bulmak istemiş. Bu maksatla, eşi, ana sultanı çağırmış ve ona "İşte babalarının sevgilileri olan üç kızımız, ergenlik çağına ulaştı. Ağaç baharındayken kurumayı haketmeden, güzel meyvelerin habercisi çiçeklerle donanmalıdır. Bundan dolayı kızlarımız için, bizi mutlu kılacak kocalar bulmalıyız!" demiş. Hanımım sultan da ona "Fikrin çok mükemmel!" demiş. Aralarında bu maksada ulaşmak için en iyi çareleri tartıştıktan sonra, tellallarla ülkenin her yanında, üç sultanın evlenme yaşına geldiğini ve tüm emirlerin ve soylu kişilerin oğullarının olsun, sıradan sade yurttaşların olsun, belli bir günde, sarayın pencerelerinin altında bulunmasının duyurulmasına karar vermişler. Çünkü ana sultan kocasına "Evlilikte mutluluk ne zenginliğe ne de doğuştan soyluluğa bağlıdır; sadece Güçlüler Güçlüsü'nün hükmüne bağlıdır. Böyle olunca kızlarımızın kocaları olarak seçilecek kimseleri bahtın hükmüne bırakalım! Bundan dolayı, kızlar, seçme günü gelince, onlarla evlenmek isteyenlerin oluşturduğu kalabalık üzerine mendillerini atsınlar. Üç mendilin üzerlerine düşeceği kişiler üç kızımızın kocaları olsunlar!" demiş. Şah da "Harika bir fikir!" diyerek bunu yanıtlamış ve de öyle olmuş.

Böylece, tellalların ilan ettiği gün gelip de sarayın ayak ucunda

uzayan meydan kızlarla evlenmek isteyenlerle dolunca, pencere açılmış, bir ay kadar güzel olan şahın büyük kızı elinde mendiliyle ilk beliren olmuş. Kız mendili havaya atmış. Rüzgâr onu alıp götürmüş, parlak ve yakışıklı bir emirin başına düşürmüş.

Bunu izleyerek şahın yine bir ay kadar güzel ikinci kızı pencerede görülmüş ve attığı mendil, ilki kadar güzel ve hoş olan bir şehzadenin başına düşmüş.

Hint sultanının üçüncü kızı da mendili kalabalığa fırlatmış. Mendil havada dönüp dolaşmış ve bir an hareketsiz kalmış, sonra da gidip taliplerin arasında bulunan bir tekenin boynuzlarına takılmış. Ama şah, mendilin başına düşeceği herhangi bir seyirciye kızını vereceğini vaadettiği halde, bu ilk deneyi hiç olmamış gibi saymış

ve yeniden başlatmış. Genç sultan da mendilini yeniden havaya fırlatmış, mendil de, bir dolanıp bir de durduktan sonra, doğruca aynı tekenin boynuzlarına inip orada takılı kalmış. Sultan da, öfkenin sınırına ulaşarak talihin bu ikinci seçimini de olmamış saymış ve kızına deneyi tekrarını buyurmuş. Mendil de, havada birkaç kez dönüp dolaştıktan sonra üçüncü kez doğruca tekenin boynuzlarına düşmüş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Seksen Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Mendil de, havada birkaç kez dönüp dolandıktan sonra, üçüncü kez, doğruca tekenin boynuzlarına düşmüş.

Bunu görünce, genç kızın babası sultanın son kertede canı sıkılmış ve "Yo, vallahi! Onun, iğrenç bir tekenin karısı olduğunu göreceğime, sarayda yaşlandığını görmeyi yeğlerim!" diye haykırmış. Ama babasının bu sözlerini duyan genç kız ağlamaya başlamış ve gözyaşları alabildiğine yanaklarını ıslatmış, sonra iki hıçkırık arasında "Madem ki benim bahtım budur, niye onun yerine gelmesini istemiyorsun, babacığım? Niye benimle bahtım arasına giriyorsun? Bilmez misin ki, her yaratık bahtını boynuna asılmış olarak taşır? Eğer benim bahtım da bu tekeye bağlıysa, neden onun eşi olmamı engelliyorsun?" diye sözünü bağlamış. Öte yandan iki kızkardeşi de, kendi bakımlarından, en güzelleri ve en gençleri olduğu için gizlice onu çok kıskandıklarından, babasına karşı çıkmalarında onunla birleşmişler. Çünkü onun tekeyle evlenmesinin yerine gelmesi, dileklerinin ötesinde onlara intikam sağlayacakmış. Üçü birden birleşerek

öylesine ısrar etmişler ki, sultan babaları, sonunda bu garip ve olağanüstü evliliğe rıza göstermiş.

Hemen üç sultanın düğünlerinin istenen bütün görkemlilikle ve âdet olunmuş merasime göre yapılması buyruğu verilmiş. Bütün kent, kırk gün kırk gece boyunca ışıklandırılıp bayraklarla donatılmış. Bu süre içinde büyük şenlikler yapılmış ve güzel şölenler verilmiş, raks edilmiş, şarkı söylenmiş ve hokkabazlık oyunları yapılmış. Tüm yüreklerde neşenin hükmetmesi için şenlikler hiç kesilmemiş ve eğer çağrılılardan her biri, bir sultanın kızı ile görünümü tekeler içinde en korkuncu olan bir tekenin birleşmesinin sonucu konusunda zihnini yormasa, keyifler noksansız olacakmış. Gerdek gecesine yol açan bu günlerde, sultanla karısı ve de vezirle öteki saygın kişilerin eşleri, genç kızı, nefret veren kokusu, alevli gözleri ve korkunç aletiyle bu hayvanla gerdeğe girmemesi için, düşüncesinden caydırmak üzere çok çene yormuşlar. Ama kız onların hepsine, her seferinde "Herkes boynuna asılı talihini taşır, eğer benimki de bir tekenin karısı olmaksa, kimse buna karşı koyamaz!" diyerek yanıt vermiş.

Böylece, gerdeğe girecekleri gece gelince, küçük sultanı, ablalarıyla birlikte hamama götürmüşler. Sonra sultanların hepsini süslemişler püslemişler ve her birinin saçlarını yapmışlar. Ve de her birini kendilerine ayrılmış gerdek odalarına götürmüşler. Bahtın yazgısına göre, her bir sultanın yanına nasipleri olan kocalarını sokmuşlar. Ve iki büyük kızkardeşler için olan olmuş!

Ama, küçük sultanla kocası tekeye gelince şöyle olmuş! Teke, genç kızın odasına sokulunca ve kapı ikisinin üzerlerine kapanınca, karısının önünde yeri öperek saygı duruşunda bulunmuş, sonra birdenbire silkinerek teke derisini sırtından atmış ve Harut Melek gibi güzel bir delikanlıya dönmüş. Genç kıza yaklaşarak iki gözünün arasından, sonra çenesinden, sonra boynundan, sonra da hemen her yanından öpmüş ve ona "Ey ruhların hayatı, benim kim olduğumu hiç sormaya kalkma! Sadece bil ki, ben senin sultan babandan

da, kızkardeşlerinin kocaları olan amca oğullarından da daha güçlü ve zengin bir kişiyim. Çok zaman var ki aşkın yüreğimde yer etmişti, şimdi de yanına gelmekten kendimi alamadım. Beni kendi beğenine uygun görürsen ve beni koca olarak tanımak istersen, bana tek bir vaatte bulunman yeterlidir!" demiş. Genç kız da delikanlıyı tam anlamıyla kendine uygun ve zevkine denk bularak "Sana yapmamı zorunlu gördüğün bu vaat nedir! Onu bana söyle, ne denli güç olursa olsun, gözlerinin uğruna, yerine getireyim!" diye yanıt vermiş. O da "Mesele basit, ya Sitti! Sadece bana, istediğim şekle girmek için sahip olduğum güçten hiç kimseye söz etmemeyi vaadetmeni istiyorum senden! Çünkü hiç kimsenin asla benim, bazen teke, bazen insan kılığına dönüştüğümü, bazen de ortadan yok olup izimin bulunmasında zorluk çekilecek bir durumum olduğunun bilinmesini istemiyorum!" demiş. Genç kız da ona kesinlikle, istediği şeyi vaadetmiş ve "Senin gibi yakışıklı bir kocayı yitirmektense ölmeyi yeğlerim!" diye eklemiş.

O zaman, kuşkuda kalmak için hiçbir ciddi neden kalmadığını görerek, kendilerini, doğal eğilimlerinin akışına bırakmışlar. Ve büyük bir aşkla sevişmişler ve o geceyi, dudak dudak üstünde, bacak bacak üstünde, en saf zevkler ve büyüleyici değiş tokuşlarla, kutsanmış bir gece yapmışlar. Uğraşıları ve çabalarını, sabah oluncaya kadar kesmemişler. O zaman delikanlı genç kızın beyaz bedeni ve ak yatağından ayrılarak ilk kez olduğu gibi boynuzları, çatal ayakları, müthiş maytanbalı ve geri kalan yanıyla sakallı teke halini almış. Bütün olup bitenlerden sadece onur mendilinin üzerindeki kan lekeleri kalmış.

Böylece, sultanın anası, âdet gereğince kızından haber sormak ve kendi gözleriyle onur mendilini görmek üzere içeri girince, genç kızın onurunun kanıtlarını mendil üzerinde görerek işin bitmiş olduğunu kesinlikle anlayınca, şaşkınlığının sınırına ulaşmış. Kızının taptaze ve mutlu olduğunu, tekenin de halı üzerinde oturmuş akıllı uslu geviş getirdiğini görmüş. Bunu görünce, koşup kızının babası

olan kocasını aramış, o da göreceğini görmüş ve şaşkınlığı karısından aşağı olmamış. Ve de kızına "Kızım, doğru mu bu?" demiş. Kız "Doğrudur, babacığım!" diye yanıt vermiş. Babası "Utançtan ve acıdan ölmedin öyle mi?" diye sorunca da "Vallahi, kocam bunca içtenlikle ve sevimli davranmış olduğuna göre, neden ölecek mişim?" demiş. Kızın annesi "Öyleyse bir şikâyetin yok, öyle mi?" diye sormuş. Kız da "Kesinlikle!" demiş. O zaman şah da "Madem ki kocasından bir şikâyeti yoktur, demek ki onunla mutlu! Zaten bizim de kızımız için bütün istediğimiz şey bu değil mi?" demiş. Ve onu kocası tekeyle birlikte barış içinde yaşamaya terk etmişler.

Böylece, belli bir süre geçtikten sonra, tahta geçiş gününü kutlamak üzere, sultan sarayın pencerelerinin altındaki meydanda büyük bir yarışma tertiplenmiş. Bu yarışmaya, iki kızının kocaları da dahil, bütün soyluları davet etmiş. Tekeye gelince sultan onu çağırmamış. Ve yarışma başlamış. Havayı soluyan atların üstünde yarışmacılar, ciritlerini atarak büyük haykırışlar koparmışlar. Hepsinin içinde sivrilenler de iki kızın kocaları olmuş. Seyirciler bunları heyecanla alkışlamakta iken, meydana, sırf görünüşüyle bile savaşçıların alınlarını buruşturtan gösterişli bir atlı girmiş. Zafer kazanmış iki emiri art ardına cirit oynamaya davet etmiş ve ciridinin ilk vuruşuyla onları silahtan soyutlamış. Ve günün galibi olarak halk tarafından alkışlanmış. Ve de, genç atlı sarayın pencerelerinin altından ciridiyle sultanı selamlayarak geçerken, iki genç sultan ona kin dolu bakışlarını fırlatmışlar. Ama en genç olanı, onun kişiliğinde, kendi kocasını tanımış; sırrını açığa vurmamak için yüzünde buna dair hiçbir şey belli etmemişse de saçlarının arasındaki bir gülü alarak ona fırlatmış. Şahla ana sultan ve iki kızkardeşi bunu görmüşler ve onun bu hareketinden son kertede alınmışlar.

İkinci gün de meydanda cirit oynanmış. Yine bilinmeyen yakışıklı genç günün galibi olmuş. Yine sarayın pencerelerinin altından geçerken, sultanların en genci, herkesin gözü önünde, saçlarından aldığı bir yasemini ona fırlatmış. Şah, ana sultan ve iki kızkardeşi

bunu görüp âdeta boğulur gibi olmuşlar. Şah, kendi kendine "Bak şu utanmaz kıza! Allah'ın belası bir tekeyle evlenip dünyamızı kararttığı yetmiyormuş gibi, şimdi de bir yabancıya herkesin içinde duygularını belirtiyor!" diye düşünüyor, ana sultan da ona yandan yana bakışlar fırlatıyormuş. İki kızkardeşi de ona bakarak dehşetle yaka silkiyorlarmış.

Üçüncü gün de, son cirit oyununun aynı yakışıklı atlı olan galibi, sarayın pencerelerinin altından geçerken, tekenin karısı, bu kez, saçlarından bir demirhindi çiçeği alarak ona fırlatmış. Çünkü kocasının bu denli parlak bir zafer kazanması dolayısıyla kendini tutamamış. Bunu görünce, sultanın öfkesi, ana sultanın nefreti ve iki kızkardeşinin hiddeti şiddetle patlamış. Ve sultanın gözleri kıpkırmızı olmuş, kulakları titremiş ve burun delikleri kabarmış. Ve ona "Ah, utanmaz alçak, sülaleme bir tekeyi sokmakla yetinmedin, şimdi de herkesin önünde yabancıları tahrik ediyor ve onların şehvetlerini üzerine çekiyorsun! Geber öyleyse ve bizi namussuz varlığından kurtar!" diye haykırmış. Ve kafasını mermer döşemeler üzerine çarpıp parçalamaya hazırlanmış. Zavallı küçük sultan da, gözlerinin önünde ölümü görerek, can çok değerli ve sevgili olduğundan "Sana gerçeği söyleyeceğim! Beni bağışla, sana gerçeği söyleyeceğim!" diye babasına haykırmış ve soluk almaksızın, ona annesine ve kızkardeşlerine, tekeyle başından geçenleri ve tekenin kim olduğunu ve nasıl bazen teke, bazen insan olabildiğini anlatmış. Ve cirit oyunlarının galibi olan atlının kendi kocası olduğunu anlatmış.

Sultan da, sultanın eşi de, sultanın kızları olan genç kızın kardeşleri de, buna çok şaşırmışlar ve kızın bahtına hayran olmuşlar. İşte onların durumu böyleymiş.

Tekeye gelince, kaybolmuş. Artık ortada ne teke, ne tekenin kokusu duyulmuş ve ne yakışıklı genç ne de yakışıklı gencin gölgesi görülmüş. Genç sultan, birçok gece ve gündüz boşu boşuna bekledikten sonra, artık onun bir daha görünmeyeceğini anlamış ve mahzun, kederli ve umutsuz hıçkırıklarla inlemiş.

Epeyce bir zaman sürekli gözyaşları döküp eriyip biterek, tüm tesellileri reddederek böylece yaşamış. Felaketini unutturmaya çalışan herkese "Boşuna uğraşmayın! Ben yaratıkların içinde en bahtsızıyım ve de kuşkusuz öleceğim!" diye yanıt veriyormuş. Ama ölmeden önce Tanrı'nın uzayıp giden toprakları üzerinde kendisi kadar bahtın terk ettiği ve kendisi kadar mutsuz bir kadın bulunup bulunmadığını öğrenmek istemiş. İlkin yolculuğa çıkmaya ve geçtiği her kentte bulunan kadınları sorguya çekmeye karar vermiş. Sonra bu ilk düşünceyi terk ederek büyük harcamalarla Hint ülkesinde bir eşi daha olmayan bir hamam yaptırmaya karar vermiş. Ve tellallarla, tüm yurda, buraya gelip yıkanmak isteyen kadınlardan ücret alınmayacağını duyurmuş, ama hamamdan her yararlananın şahın kızına, hayatlarında uğradıkları en büyük felaketi veya en büyük kederi anlatmalarını şart koşmuş. Anlatılacak bir şeyi olmayanların da hamama girmelerine izin verilmemiş.

Böylece küçük sultanın yaptırdığı hamama ülkenin tüm dertlileri, bahtın bütünüyle kendilerini terk ettikleri, her çeşitten felaket geçirenler, her türden sefalete düşenler, dullar, boşanmışlar, tüm gönülden yaralılar ve şu veya bu tarzda zamanın kötülüklerinden ve yaşamın ihanetinden zarar görmüş olanlar üşüşmüşler. Bunların her biri, yıkanmadan önce, şahın kızına, yaşamlarında kendilerine en hüzün veren şeyin ne olduğunu anlatmış. İçlerinde kocalarından yedikleri dayakları anlatanlar varmış, dulluklarının öyküsünü anlatarak gözyaşı dökenler varmış. Kimileri de kocalarının çirkin ve yaşlı bir rakibeyi kendisine üstün tutmasının acısını anlatıyorlar ya da biricik oğlunun ya da çok sevdiği eşinin ölümünü anlatmak üzere dokunaklı sözler buluyorlarmış. İnsanın içini karartan ve acıklı bu öykülerle bir yıl böylece geçmiş. Ama küçük sultan, gördüğü binlerce kadın içinde, felaketi, yoğunluk ve derinlik bakımından kendisininkine eşit olan tek bir kadın bulamamış. Ve gittikçe daha fazla keder ve umutsuzluğa gömülmüş.

İşte tam o sırada, ölümün soluğunu ensesinde hissederek titre-

yen ve yürümek için bir bastona dayanan zavallı yaşlı bir kadın hamama gelmiş. Şahın kızına yaklaşarak elini öpmüş ve ona "Benim çektiğim dertler, ya Sitti, geçirdiğim yılların adedinden de fazladır ve sana onları anlatmayı bitiremeden dilim kurur. Bundan dolayı ben sana sadece başıma gelen ve zaten hepsinden büyük olan son felaketi anlatmakla yetineceğim. Çünkü ne anlamını ne de nedenini kavradığım tek felaket budur. Bu felaket başıma daha dün yoldayken geldi. Huzurunda böyle titreyip duruyorsam, ya Sitti, felaketi görmüş olmamdandır! Olay şöyledir: Bil ki, ya Sitti, tüm varlığım, şu sırtımda gördüğün mavi pamuklu gömleğimdir. Ve cömert yüreğinle hizmete açtığın hamamında yıkanıp sırtıma geçirmek üzere ilkin onu yıkamam gerektiğinden, nehrin kenarına giderek, kimse görmeden soyunup gömlek yıkayacak tenha bir yer bulmaya karar verdim.

Bu işi, uygunsuz bir durumla karşılaşmadan tamamlamış, gömleğimi yıkamış, güneşte kurusun diye çalılıkların üzerine henüz sermiştim ki, başında bir sürücüsü olmayan bir katırın benden yana doğru su dolu iki tulumla yaklaştığını gördüm. Biraz sonra katırcının da ortaya çıkabileceğini düşünerek henüz yarı kurumuş olan gömleğimi sırtıma geçirdim ve katırın geçip gitmesini bekledim. Ama ne katırcı ne de katırcının gölgesi vardı. Bu sahipsiz katırın başını sallayarak, yolundan ve gideceği yerden emin olarak nehir boyunca yürümesine şaşırıp kaldım. Ve merak ederek, iki ayağım üzerine dineldim ve onu uzaktan izledim. Katır biraz sonra suyun kenarından uzak olmayan bir kaya yığınının önüne geldi ve toynaklarını yere çarparak durdu. Ve sağ ayağının toynağıyla bu şekilde yere üç kez vurdu. Üçüncü vuruşunda kaya açıldı ve katır tatlı bir inişten aşağı doğru yol alıp mağaraya girdi. Ben de, çok şaşırmama karşın, bu katırı izlemek için içimden gelen arzuya engel olamadım ve onun ardından yeraltındaki mağaraya girdim.

Böylece, hiç kuşkusuz, yeraltındaki bir sarayın mutfağı olduğu anlaşılan bir yere ulaştım ve ocakların üzerine düzenli bir sırayla di-

zilmiş güzel kırmızı tencereler gördüm, bu tencerelerden yüreğimin yelpazelerini açan ve burnumun zarlarını canlandıran nefis bir koku yayılıyordu. Büyük bir açlık içimi kazımaya başladı ve canım bu harika mutfağın yemeklerini tatmak istedi. Ama ortalıkta ne aşçı, ne aşçı yamağı, ne de Allah rızası için bir şey isteyebileceğim kimse bulunduğundan, en hoş kokuyu yayan tencereye yaklaştım ve kapağını kaydırdım. Kokulu büyük bir duman beni sardı ve tencerenin dibinden ansızın bir ses bana 'Hey oradaki, hey oradaki! Bu yemek bizim hanımımız içindir! Dokunma ona, yoksa ölürsün!' diye haykırdı. Ben de, korkuya kapılarak kapağı yeniden tencerenin üstüne kapattım ve mutfaktan kaçtım. Oradan, biraz daha küçük olan ikinci bir salona ulaştım; burada tepsiler üzerinde çeşitli hamur işleri, güzel kokan poğaçalar ve yenilmesi hoş, en iyisinden birçok şey sıralanmıştı, ben de canımın isterlerine karşı duramayarak elimi tepsilerden birine doğru uzattım ve henüz nemli ve yumuşak olan bir poğaça aldım. Tam o sırada elimin üzerine vuruldu ve bana poğaça bıraktırıldı. Ve tepsinin ortasından yükselen bir ses 'Hey sen, baksana! Bunlar bizim hanımımız içindir! Dokunma, yoksa ölürsün!' diye bağırdı. Korkularım da son kertesine ulaştı ve bacaklarım titreyerek ve altımda kıvrılarak önüme doğru koştum. Ve birdenbire kendimi, dehlizler ve dehlizlerden geçerek güzelliği ve zenginliği şahların saraylarındakilerle bile karşılaştırılamayacak kubbeli büyük bir salonda buldum. Bu salonun ortasında büyük bir havuz vardı. Bu havuzun yöresinde, içlerinden biri, daha yüksekçe ve öbürlerinden görkemli kırk taht vardı.

Serinlik ve uyumdan başka bir şeyin bulunmadığı bu salonda kimsecikler yoktu. Ve orada bütün bu güzelliğe hayran olarak bir süre kalmıştım ki, o sırada, sessizliğin ortasında kulaklarıma taşlar üzerinde sürüler halinde yürüyen keçilerin toynak seslerine benzer bir gürültü geldi. İşin ne olduğunu anlayamadan, duvara yaslanmış olan bir divanın altına, görülmeksizin görebilecek şekilde sokuldum. Ve toynak sesleri toprağı sarsarak salona yaklaştı ve hemen

içeriye uzun sakallı kırk tekenin girdiğini gördüm. Sonuncusu da, sondan bir öncekinin sırtına binmişti. Ve bunların hepsi düzgün bir şekilde gidip her biri havuzun yöresindeki tahtların biri önünde durdu. Arkadaşının sırtında yol alan, taşıyıcısının sırtından inerek görkemli tahta kuruldu. Sonra tüm öteki tekeler, başları toprağa dönük, onun önünde eğildiler ve bir süre öylece kımıldamadan durdular. Sonra başlarındaki ile birlikte hepsi birden ayağa kalkıp üç kez silkindi, aynı anda teke postları üzerlerinden yere düştü. O zaman, başlarındakinin en güzelleri olan, ay gibi parlak kırk delikanlının ortaya çıktığını gördüm. Efendileri başta, havuza indiler ve suda yıkandılar. Ve Yaradan'larına şükrederek yasemin gibi bedenleriyle oradan çıktılar. Tüm güzellikleriyle çırçıplak tahtlarına oturdular.

Büyük tahta oturan delikanlıyı gözden geçirdim ve onu görmekle yüreğimin hayran kaldığını hissettim ve birdenbire gözlerinden iri damlaların aktığını gördüm. Öteki gençlerin gözlerinden de aynı şekilde yaşlar dökülüyordu, ama onunki kadar değil! Hepsi birden 'Ey hanımımız! Ey hanımımız!' diye hıçkırmaya başladılar. Ve başlarında bulunan genç, iç çekerek 'Ey zarafet ve güzellik sultanı!' diyerek hıçkırdı. Sonra yerden çıkan, tavandan inen ve duvarlardan, kapılardan ve eşyalardan sızan ve pişmanlık ve kederle vurgulanan seslerin 'Ey hanımımız! Ey zarafet ve güzellik sultanı!' diyerek bu sözleri tekrarladıklarını işittim.

Böylece bir saat kadar ağlayıp iç çekerek inledikten sonra, delikanlı ayağa kalktı ve 'Ne zaman geleceksin? Ben artık çıkamıyorum! Ey sultanım, ben çıkamadığıma göre, ne zaman geleceksin?' dedi. Sonra tahtından indi ve teke postuna büründü. Aynı şekilde diğerleri de tahtlarından inip teke postlarına büründüler. Ve geldikleri gibi gittiler. Ben de, onların toynaklarının sesini toprakta duymaz olunca gizlendiğim yerden kalktım ve geldiğim gibi oradan dışarı çıktım. Ancak yeraltı mağarasından dışarı çıkınca rahat soluk alabildim.

Ve ey sultanım, işte benim öyküm ve yaşamımdaki en büyük fe-

laket de budur. Çünkü sadece açlığıma tencerelerden, tepsilerden doyum sağlayamamakla kalmadım, bu yeraltı mağarasında gördüğüm harika şeylerden de bir şey anlamadım. Ve işte kesinlikle yaşamımın en büyük felaketi budur!"

Yaşlı kadın böylece öyküsünü anlatınca, onu yüreği çarparak dinleyen şahın kızı, arkadaşının sırtına binen tekenin kendi sevgilisi olduğundan hiçbir kuşku duymamış ve neredeyse heyecandan ölecekmiş. Ve sonunda konuşabildiğinde, yaşlı kadına "Anacığım, acıması bol Tanrı, seni buraya, benim aracılığımla yaşlılığında mutlulandırmak için göndermiş. Çünkü bundan böyle benim anam gibi olacaksın ve benim elimin altında olan her şey senin olacaktır. Ama lütfen, Tanrı'nın başına yağdırdığı hayırları için biraz minnet duymaktaysan, şu anda ve şu saatte ayağa kalk ve katırın tulumlarla içine girdiği yeri bana göster. Senden benimle birlikte içeri gelmeni değil, ama o yeri bana göstermeni istiyorum" demiş. Yaşlı kadın da işitip itaat ettiğini söylemiş. Ay, hamamın damında yükseldiği zaman, ikisi birlikte yola çıkıp ırmak kenarına gitmişler. Katırın içi su dolu iki tulum yüklenmiş olduğu halde kendilerinden yana gelmekte olduğunu görmüşler. Onu uzaktan izlemişler ve kaya yığınının olduğu yerde toynaklarıyla yeri dövdüğünü, sonra da önünde açılan yarıktan yeraltına indiğini görmüşler. Şahın kızı yaşlı kadına "Sen, beni burada bekle!" demiş. Ama yaşlı kadın onu yeraltına yalnız inmeye bırakmamış, heyecanlanmasına karşın onu izlemiş.

Yeraltı mağarasına girmişler ve mutfağa ulaşmışlar. Ocakların üzerine düzenli şekilde dizilmiş bütün kırmızı tencereler uyumla ses veriyor ve yüreğin yelpazelerini açtıran ve burun deliklerini canlandıran ve kaygılı ruhların kederini dağıtan güzel kokular saçıyorlarmış. Onlar geçerlerken tencerelerin kapakları kendiliğinden açılmış ve onlardan yükselen sesler "Hoş geldin, sultanımız, hoş geldin!" diyorlarmış. İkinci salonda da, içlerinde hamurişi tatlılar ve böreklerle, seyredenin bakışını doyuran birçok güzel ve nefis yiyeceğin bulunduğu tepsiler diziliymiş ve bütün bu tepsiler ve içinde taze

ekmeğin yer aldığı tekneler, onlar geçerken neşeli seslerle "Hoş geldin! Hoş geldin!" diyorlarmış. Yörelerindeki hava bile mutlulukla titrer ve sevinç haykırışlarıyla çınlar gibiymiş.

Yaşlı kadın da, bütün bunları görüp işiterek, şahın kızına, kubbeli salona giden dehlizin giriş yerini göstererek "Hanımım, işte buradan girmek gerek! Ben seni burada bekleyeyim! Çünkü hizmetçilerin yeri mutfaktır, taht salonları değil!" demiş. Küçük sultan da, geçtiği yerlerde mutlu seslerin kopardığı "Hoş geldin!" haykırışlarının duyulduğu dehlizler boyunca yürüyerek yaşlı kadının kendisine tanımladığı büyük salona tek başına sokulmuş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Seksen Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

Küçük sultan da, geçtiği yerlerde mutlu seslerin kopardığı "Hoş geldin!" haykırışlarının duyulduğu dehlizler boyunca yürüyerek yaşlı kadının kendisine tanımladığı büyük salona tek başına sokulmuş. Yaşlı kadının yaptığı gibi divanın altına saklanmaktan uzak, gidip havuzun kıyısındaki onur mevkiinde yükselen büyük tahtın üzerine oturmuş. Tüm önlem olarak da küçük peçesini yüzüne indirmiş.

Ve iki sevgilinin yüreğinde neşe kederlerin yerini almış. Ve kubbeden, duvarlardan ve salonun her köşesinden şarkıların ahengi işitilir ve sultanın kızının onuruna hizmetkârların övgü dolu sesleri yükselirken bir sevgili sevdiceğiyle birleşir gibi birleşmişler.

Âşıklar burada hazlar ve hoş zevkler içinde bir süre eyleştikten sonra, sultanın sarayına geri dönmüşler ve oraya ulaşmaları yalnız

yakınları tarafından değil, küçük büyük bütün halk tarafından da sevinçle ve şarkılar söylenerek karşılanmış ve tüm kent, içinde oturanlar tarafından bayraklarla süslenmiş. Ve o zamandan sonra, memnun ve refah içinde yaşamışlar. Ama Tanrı en yücedir!

Ve Şehrazat, o gece, kendini yorgun hissetmeyerek şu öyküyü de anlatmış:

ŞAHIN OĞLU İLE KOCA KAPLUMBAĞA

Anlatılanlar arasında anlatırlar ki, geçmiş zamanlarda ve yüzyıllar öncesinde, Nasip Dağıtıcı'nın üç evlat bağışladığı kudretli bir şah varmış. Baş eğmez ve yiğit savaşçılar olan bu üç oğuldan büyüğü Şatır Ali, ortancası Şatır Hüseyin ve en küçükleri de Şatır Muhammet adlarını taşırlarmış. Bu küçük oğul, üç kardeşin en yakışıklısı, en yiğidi ve en eli açık olanıymış. Babaları onları eşit bir sevgiyle severmiş, öyle ki, ölümünden sonra, her birine servetinin ve ülkesinin eşit birer parçasını bırakmaya karar vermiş bulunuyormuş. Çünkü dürüst ve adilmiş. Çünkü hiçbirini, öbürlerinin aleyhine kayırmak ya da öbürlerinden çok mülkünden yararlandırmak istemiyormuş.

Evlenme çağına geldiklerinde, babaları şah şaşırmış ve tereddüt etmiş. Görüşünü almak üzere bilge, doğruluktan ayrılmayan ve ihtiyatlı bir adam olan vezirini çağırmış ve ona "Vezirim, evlenecek yaşa gelmiş olan üç oğlumu evlendirmeyi çok istiyorum. Seni, bu konudaki görüşünü almak üzere çağırdım" demiş. Vezir de bir saat ka-

dar bir süre düşünmüş, sonra başını kaldırıp "Ey zamanın şahı, bu ince bir iştir!" demiş. Sonra da "Talih de, talihsizlik de gaiptedir ve bahtın hükümlerinin ne olduğunu hiç kimse bilmez. Bundan dolayıdır ki, fikrim, efendimiz şahın üç oğlunu kendi eşlerini seçmek üze-

re özgür bırakmasıdır. Ve bunun için üç şehzadenin yapacağı şey, sarayın taraçasına okları ve yaylarıyla çıkmalarıdır. Orada gözleri bağlanır ve kendi yörelerinde birçok kez döndürülürler. Bunu izleyerek her biri durduruldukları yöne doğru oklarını fırlatırlar. Okların düştüğü evler ziyaret edilir. Sultan efendimiz her bir evin sahibini çağırtır ve ondan evinin üzerine düşen okun sahibiyle evlendirmek üzere kızını ister. Böylece her biri bahtının alnına yazdığı genç kıza kavuşur" diye eklemiş.

Sultan, vezirinin bu sözlerini işitince, ona "Vezirim, senin verdiğin öğüt, harika bir öğüt, görüşün kabul edilmiştir" demiş. Ve hemen, avdan dönmüş olan oğullarını yanına çağırtıp vezirle kendi arasında haklarında aldıkları kararı onlara anlatmış ve onlarla ve onlarla birlikte veziri ve sarayın tüm ileri gelenleri olduğu halde taraçaya çıkmış. Yayları ve sadaklarıyla donanarak taraçaya çıkmış olan üç

şehzadenin her biri birer ok seçerek yaylarını germişler. Gözleri de bağlanmış.

İlki, şahın büyük oğlu, kendi yöresinde epeyce döndürüldükten sonra, çevrilmiş bulunduğu yöne doğru okunu fırlatmış. Ok, iyice gerilmiş yaydan kurtularak büyük bir soylunun evinin üstüne düşmüş.

Sırası gelen şahın ikinci oğlunun çektiği ok da, ülke ordularının komutanının evinin üzerine düşmüş.

Şahın üçüncü oğlu olan Şehzade Şatır Muhammet, çevrilmiş bulunduğu yöne doğru okunu fırlatmış ve ok, sahibi bilinmeyen bir evin üzerine düşmüş.

Söz konusu üç eve ziyarete gidilmiş. Soylu kişi ile ordu komutanının kızları aylar kadar güzel iki genç kızmış. Ana babaları, kızlarının şahın oğullarıyla evlendirileceğinden dolayı alabildiğine hoşnut olmuşlar. Ama Şatır Muhammet'in okunun üzerine düştüğü üçüncü eve ziyaret için gidildiğinde, burasının yalnız başına yaşayan iri bir kaplumbağanın evi olduğu görülmüş.

Şatır Muhammet'in sultan babası, vezirler ve emirler ve de mabeyinciler, bu evde tek başına yaşayan koca kaplumbağayı görüp çok şaşırmışlar. Ama bir an bile onu eş olarak Şehzade Şatır Muhammet'e almayı düşünmeyen sultan, deneyin tekrarlanmasına karar vermiş. Bunun üzerine, genç şehzade, omzunda yay ve sadağını taşıyarak yeniden taraçaya çıkmış ve orada bulunanların gözü önünde şansına güvenerek ikinci bir ok fırlatmış. Ok da, bahtın eliyle sevk olunarak yeniden gidip tam da tek başına yaşayan koca kaplumbağanın evinin üzerine düşmüş.

Bunu görünce son kertede canı sıkılmış olan şah, şehzadeye "Vallahi, oğlum, bugün elinin hiç de uğru yok! Peygambere sığın!" demiş. Genç şehzade de "Selam ve kutsamalar Onun, Yoldaşlarının ve Sadık Kullarının üzerine olsun!" diye yanıt vermiş. Sultan da yeniden söz alarak "Tanrı'nın adını anarak üçüncü bir deneme için

okunu fırlat!" demiş. Genç şehzade de "Merhameti sınırsız olan Gönlü Yüce Tanrı adına!" demiş ve okunu fırlatmış. Ok üçüncü kez, bahtın yöneltmesiyle gidip yeniden içinde tek başına koca kaplumbağanın yaşadığı evin üzerine düşmüş.

Sultan artık hiç kuşku duymaksızın deneyin olanca belirginliğiyle ve kesinlikle koca kaplumbağadan yana olduğunu görerek küçük oğlu Şehzade Şatır Muhammet'in bekâr kalmasına karar vermiş. Ve ona "Oğlum, bu kaplumbağa ne bizim soyumuzdan, ne bizim türümüzden ne de bizim dinimizden olduğu için, onunla kesinlikle evlenmeyip Tanrı bize lütuflarını sağlayasıya kadar bekâr kalman daha iyi olur!" demiş. Ama Şatır Muhammet "Dua ve barış üzerine olası Peygamber'in erdemleri üzerine yemin ederim ki, benim bekârlık zamanım geçmiştir ve koca kaplumbağa talih tarafından alnıma yazıldığına göre, ben onunla evlenmeye razıyım!" diyerek haykırmış. Sultan da şaşırmanın sınırında "Kuşkusuz oğlum, kaplumbağa baht tarafından senin alnına yazılmış, ama ne zamandan beri âdemoğulları kaplumbağalarla evleniyorlar? Bu, akıl almayacak bir şey!" diye yanıt vermiş. Ama şehzade ona "Ben eş olarak bu kaplumbağayı istiyorum, bir başkasını değil!" demiş. Oğlunu seven sultan da, ne ona karşı gelmek ne de ona acı çektirmek istemiş ve bu garip evliliğe razı olmuş.

Sultanın iki büyük oğlu Şatır Ali ve Şatır Hüseyin'in düğünleri onuruna oyunlar oynanarak, şarkılar söylenerek ve çalgılar çalınarak büyük şenlikler ve eğlenceler yapılmış. Her bir düğün için kırk gün kırk gece süren şenlikler bitince, iki şehzade gerdeğe girmek üzere karılarının yanına girmişler ve evliliklerinin gereğini tüm mutluluk ve yiğitlikle yerine getirmişler.

Ama düğün sırası genç Şehzade Şatır Muhammet ile tek başına yaşayan koca kaplumbağaya gelince, iki büyük kardeşle bunların eşleri, ana babaları, tüm emir ve soylular merasimde bulunmayı reddetmişler; ve düğünü hüzünlü yapmak için ellerinden geleni esirgememişler. Böylece genç şehzade de ruhunda eziklik duymuş ve ba-

kışlar, gülüşler ve çevrilen omuzlarla her türlü hakarete maruz kalmış. Ama gerdek gecesi, şehzade, karısının yanına girince, ne olduğunu kimse öğrenememiş. Çünkü her şey, ancak Tanrı'nın gözlerinin nüfuz edebileceği bir örtü altında geçmiş. Ve ertesi günlerde de aynı şeyler olmuş. Herkes böylesine bir birleşmenin olabilmesine

şaşıp kalmış! Hiç kimse, bir âdemoğlunun, bir su küpü kadar büyük bir kaplumbağa ile nasıl birarada yaşadığına akıl sır erdirememiş. İşte Şehzade Şatır Muhammet'in eşi kaplumbağa ile evlilikleri de böyle olmuş!

Ama sultana gelince, yıllar, saltanatının uğraşıları ve genç kü-

çük oğlunun evliliğinin neden olduğu keder hesaba katılmaksızın her türden kaygılar, sırtını kamburlaştırmış ve kemiklerini inceltmiş. Zayıflamış, sararıp solmuş, iştahını yitirmiş. Güçsüz düştükçe görüşü de zayıflamış ve neredeyse kör olmuş.

Kızlarının onları sevdiği gibi babalarını seven üç oğlu, onun için bulunduğu durumu görünce, sağlığıyla uğraşmayı haremdeki cahil ve boş inançlı kadınlara bırakmamaya karar vermişler ve babalarına sağlığını kazandırmanın en iyi yolları üzerinde anlaşmışlar. Ve onu görmeye gelerek, ellerini öptükten sonra, kendisine "Baba, işte benzin sarardı, iştahın kesildi, görüşün de zayıfladı! Her şey böyle giderse, biz, sana destek verip çare aramadığımızdan dolayı seni yitirerek kederimizden giysilerimizi yırtmaktan başka yapacak şey bulamayacağız. Dolayısıyla bizim görüşlerimizi dinlemen gerek! Çünkü biz senin oğullarınız ve sen bizim babamızsın! Biz bundan sonra haremdeki kadınların değil, eşlerimizin sana yiyecek hazırlamasını uygun görmekteyiz. Çünkü bizim eşlerimiz mutfakta daha uzmandırlar ve senin için, sana iştah verecek yemekler hazırlarlar; iştah gücü, güç sağlığı, sağlık da görüş üstünlüğünü ve hasta gözlerinin iyileşmesini temin eder!" demişler. Sultan da oğullarının gösterdiği bu ilgiden dolayı çok duygulanmış ve onlara "Tanrı sizi lütuflarına boğsun! Ey babasının oğulları! Ama bu, eşleriniz için büyük bir tedirginlik olur...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Seksen Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Tanrı sizi lütuflarına boğsun! Ey babasının oğulları! Ama bu,

eşleriniz için büyük bir tedirginlik olur!" demiş. Ama onlar "Bir tedirginlik mi? Onlar senin kölelerin değil mi? Onların, senin iyileşmen için yemek hazırlamaktan daha önemli yapacakları hangi iş olur? Karılarımızın her biri her gün ayrı birer yemek hazırlar. Böylece canın, kokusu ve tadı bakımından hangisini çekerse sana hoş gelecek olan yemeği bunların arasından seçerek yersin diye düşündük. Böylece sağlığın geri gelir ve gözlerin iyileşir!" demişler. Sultan da onları kucaklamış ve kendilerine "Bana neyin uygun olduğunu siz benden daya iyi bilirsiniz!" demiş.

Kendilerini sevincin sınırına ulaştıran bu düzenlemeyi izleyerek üç şehzade, karılarını bulmaya gitmiş ve onlara, her birinin, görünüşü ve kokusu hayranlık verici olan bir tepsi dolusu yemek hazırlamalarını söylemişler. Ve onlara "Babamın, benim evimde pişirilecek yemekleri diğer kardeşlerimin evinde pişirilecek yemeklere yeğlemesi gerek!" diyerek her biri kendi karısını yarışa kışkırtmış. Bu arada, iki büyük kardeş, küçük kardeşlerine, onunla alay ederek, karısı koca kaplumbağanın babalarının iştahını uyandırmak ve damağını tatlandırmak için ne göndereceğini sormuşlar. Ama o, kardeşlerinin sorup öğrenmek istediklerine tebessümle yanıt vermiş.

Şatır Muhammet'in tek başına yaşayan koca kaplumbağa olan karısına gelince, neler becerebileceğini göstermek için zaten böyle bir fırsat gözetiyormuş. O saat ve o anda işe koyulmuş. İlkin güvendiği bir hizmetçisini şahın büyük oğlunun karısının yanına yollamış ve ona, hanımının pişireceği dolma ve diğer yiyecekler için başka çeşnilik kullanmadığından dolayı evlerindeki sıçan ve fare pisliklerine acele ihtiyaç duyduğunu söyleyip bunları toplaması için ricada bulanma görevini vermiş. Şatır Ali'nin karısı bunu işitince, kendi kendine "Yo, vallahi! Ben bu sefil kaplumbağanın istediği sıçan ve fare pisliklerini ona vereceğime kendime saklarım. Çünkü çeşnilik olarak bunları, ben ondan daha iyi kullanmayı bilirim" demiş. Ve hizmetçiye de "Hanımının dileğini geri çevirdiğimden dolayı üzgünüm. Ama vallahi! Benim ayırdığım sıçan pisliği ancak kişisel kulla-

nımıma yetecek!" diye yanıt vermiş. Ve hizmetçi de bu yanıtı hanımı kaplumbağaya taşımak üzere geri dönmüş.

Bunu duyan kaplumbağa gülmeye başlamış ve de gülmekten katılmış. Ve aynı güvenli hizmetçisini, sultana hazırlayacağı yemeklerin üzerine serpmek üzere acele ihtiyaç duyduğu, elinde bulunan tavuk ve güvercin pisliklerini kendisinden istemek üzere şahın ikinci oğlunun karısına göndermiş. Ama hizmetçi eli boş ve istemin Şatır Hüseyin'in karısı tarafından kaba sözlerle reddedildiğini söylemek üzere geri dönmüş. Kaplumbağa da, hizmetçisinin elinde hiçbir şey bulunmadığını görerek ve şahın ikinci oğlunun karısının söylediği sözleri onun ağzından dinleyerek, keyfinden ve memnunluğundan titremiş ve öylesine gülmüş ki, sırtüstü yere düşmüş.

Bunu izleyerek yemekleri hazırlamış, tepsinin üzerini de sorgun dalından yapılma bir örtüyle örtmüş, hepsinin de üstünü gülsuyuyla kokulandırılmış ince bir peçeteyle kapatmış. Ve güvenilir hizmetçisini şaha göndermiş, o sırada kendi bakımlarından öteki şehzadelerin eşleri de kendi yaptıkları yemekleri köleleriyle saraya taşıtmışlar. Böylece yemek saati gelince, sultan üç tepsinin önüne oturmuş, ama daha birinci gelinin hazırladığı yemeğin kapağını açar açmaz, pis ve mide bulandıran ve de bir fili bile boğmaya yeterli bir fare pisliği kokusu ortalığa yayılmış. Sultan daha kokusunu duymakla bundan öylesine etkilenmiş ki, başı dönmüş ve boylu boyunca düşerek bayılmış ve çocukları çabucak yöresinde toplanmış ve yüzüne gülsuları serperek yelpazeyle yelleyerek onu kendine getirmeyi başarmışlar. O zaman şah, rahatsızlanmasının nedenini hatırlayıp öfkesini gelinine yöneltmekten ve ona lanetler yağdırmaktan kendini alamamış.

Biraz zaman geçtikten sonra onu yatıştırmış, diller dökerek onu ikinci tepsiden bir şeyler yemeye ikna edebilmişler. Ama tepsinin üstü açılır açılmaz, sanki kentin bütün kümes hayvanlarının pisliği getirilip orada yakılmış gibi ekşi ve pis bir koku salonu doldurmuş. Ve bu koku bahtsız sultanın boğazına, burnuna ve hasta gözle-

rine dolmuş ve bu kez tam anlamıyla kör olup öldüğünü sanmış. Ama çabucak pencereler açılmış ve kötülüğün nedeni olan tepsi ortadan kaldırılmış; havayı temizlemek ve kötü kokuları ortadan kaldırmak için günlükler ve aselbent yakılmış.

Keyfi kaçmış olan sultan biraz iyi hava soluyup konuşabilecek hale gelince "Ben sizin karılarınıza ne kötülük ettim de çocuklarım, benim gibi bir ihtiyara böyle kötü davranıyorlar ve ölmeden mezarımı kazıyorlar? Allah indinde cezasız kalmayacak bir cürümdür bunların yaptığı!" diye haykırmış. Yemekleri hazırlayan kadınların kocaları olan iki şehzade de mahcup olarak bunun, onların anlayışını aşan bir olay olduğu yanıtını vermişler. İşler böyleyken, genç şehzade Şatır Muhammet gelip babasının elini öpmüş ve ondan daha önceki düşkırıklıklarını unutup kendisine sunacağı zevkten başka bir şey düşünmemesini rica etmiş. Sultan da, bunu işitince öfke ve nefretin sınırına ulaşarak "Sen ne diyorsun, ey Şatır Muhammet? Yaşlı babanla alay mı ediyorsun yoksa? Yani ben şimdi, kadınların elinden çıkmış bunca korkunç ve berbat şeyleri gördükten sonra, senin kaplumbağa karının hazırladıklarını mı yiyeceğim? Ben çok iyi anlıyorum ki, siz üçünüz, benim karaciğerimi patlatmaya ve bana bir yudumda ölümü tattırmaya yemin etmişsiniz!" diye haykırmış. Ama, genç şehzade, babasının ayaklarına atılarak ve yaşamı ve imanın kutsal gerçekleri üzerine yemin ederek, üçüncü tepsideki yemeğin ona sıkıntılarını unutturacağını ve Şatır Muhammet olarak, babasının hoşuna gitmezse, tüm yemekleri kendisinin yutmaya razı olduğunu söylemiş. Yalvarıp rica ederek öylesine ısrar etmiş ve yemeği o kadar övmüş ve alçakgönüllülükle yenmesini dilemiş ki, artık şah düşünmeyi bırakıp "Koruyucu Tanrı'ya sığınırım!" deyimini telaffuz ederek üçüncü tepsinin kapağını açması için kölelerden birine işaret etmiş.

Ama, kapak kaldırılır kaldırılmaz, kaplumbağanın tepsisinden, en hoş mutfak kokularından oluşmuş bir duman yükselmiş ve Şahın içine öylesine hoş ve nefis bir şekilde sinmiş ki, o anda, sulta-

nın yüreğinin yelpazeleri açılmış, ciğerlerinin yelpazeleri genişlemiş ve burun deliklerinin yelpazeleri titremiş ve çoktandır yitirdiği iştahı yerine gelmiş ve gözleri açılıp görüşü saydamlaşmış. Yanaklarının rengi pembeleşmiş ve yüzüne dinlenmiş bir hal gelmiş. Sonra da miskle kokulandırılmış ve içine kar doğranmış şerbet içmiş ve duyduğu zevkle doymuş midesinin dibinden gelen geğirtilerle birkaç kez geğirmiş. Ve rahatlığın ve huzurun doruğuna ulaşmış. Ve "El Hamdül'illâh!" diyerek Nasip Dağıtıcı'ya iyiliklerinden dolayı şükretmiş.

Küçük oğluna, karısı koca kaplumbağanın yaptığı yemeklerden dolayı duyduğu memnunluğu nasıl anlatacağını bilememiş. Şatır Muhammet de onun tebriklerini kardeşlerini kıskandırmamak

ve darıltmamak için alçakgönüllülükle kabul etmiş. Babasına "Babacığım, bu, sadece karımın becerilerinin bir kısmıdır. Ama, eğer Allah isterse, kendisi sana, övgülerine daha çok layık olacak başka şeyler de sunacaktır!" demiş. Ve ondan, memnun bulunduğuna göre, kaplumbağanın tek başına, her gün, kendisine yemek hazırlaması için izin vermesini rica etmiş. Sultan da "Tüm sevecen baba yüreğimle, yavrum!" diye yanıt vermiş. Ve bu sıkıbesi sayesinde tamamıyla iyileşmiş. Gözleri de aynı şekilde iyileşmiş.

İyileşmesini ve gözlerinin yeniden görmesini kutlamak için, sultan, sarayda, üç oğlunu da karılarıyla birlikte çağırdığı şahane bir şölen vermiş. Ve şehzadelerin eşleri, kocalarına onur verecek ve babalarının önünde yüzlerini ağartacak şekilde sultanın önüne çıkmak üzere en iyi şekilde hazırlanıp donanmışlar.

Koca kaplumbağa da, aynı şekilde, halkın içinde kocasının yüzünü ağartmak üzere tavrındaki güzellik ve giysilerindeki zarafeti belirtecek tarzda kendini hazırlamış. İstediği gibi süslenince, sır tutan hizmetçisini büyük eltisine göndererek, kaplumbağa olarak, saraya giderken binek hayvanı olarak kullanmak üzere iri kıyım kazını göndermesini rica etmiş. Ama elti sultan, ona hizmetçinin ağzıyla, böyle güzel bir kazı olsa kendisinin binek hayvanı olarak kullanacağı yanıtını yollamış. Kaplumbağa da bu yanıta gülmekten sırtüstü yere devrilmiş, sonra, bu kez hizmetçisini, iri tekeyi bir günlüğüne kendisine ödünç vermesi ricasıyla ikinci eltisine göndermiş. Ama hizmetçi, ağzında acı sözler ve nahoş yorumlarla donanmış olumsuz bir yanıt getirerek hanımının yanına dönmüş. Kaplumbağa da duyduğu neşeyle sarsılıp titreyerek ferahlık ve keyiflenmenin sınırına ulaşmış.

Şölen vakti gelince, hanım sultanın nedimeleri, hanımlarının buyruğu üzerine, şahın oğullarının üç eşini karşılamak için haremin dış kapısında sıralanmış dururlarken, ansızın kendilerine doğru süratle yaklaşan bir toz bulutunun yükseldiğini görmüşler. Bu bulutun ortasında hemencecik önde koşan kocaman bir kazın belirdiğini

ve toprak düzeyinde, ayaklarını çılgınca fırlatan, boynu ilerde, kanat çırpan ve kazın sırtında korkudan yüzü alt üst olmuş şekilde tüneyen ilk şehzadenin karısının bulunduğunu anlamışlar. Ve onun da hemen arkasında meleyen ve yeri döven bir koçun üzerine at biner gibi binmiş ve baştan aşağı toza bulanmış ikinci şehzadenin karısı görünmüş.

Bunu gören sultanla eşi, son kertede alınmışlar ve utanç ve öfkeden suratları kararmış. Ve sultan, onlara "Zehirleyip boğarak benim ölümümü istemiş olmanız yetmiyormuş gibi, şimdi de beni halkın önünde gülünç duruma düşürmek ve halk arasında saygınlığımı giderip onurumu kırmak istiyorsunuz!" diye azarlayıp sitemler etmiş ve hanım sultan da, onları, aynı şekilde, öfkeli sözlerle ve gözlerini döndürerek karşılamış. Ve eğer üçüncü şehzadenin karısının mevkibiyle gelişi haber verilmemiş olsaymış kim bilir ne olurmuş. Sultanın ve karısının yüreği korku doluymuş, çünkü kendi kendilerine "Bizim gibi insan türünden olan iki gelinimizin gelişi böyle olunca, kaplumbağa türünden olan üçüncününki kim bilir nasıl olur?" diyorlarmış. Ve de "Büyük ve Kudretli olan Tanrı'dan başka güvenilecek ve sığınılacak varlık yoktur!" diyerek Allah'ın adını anıyorlar ve soluklarını tutarak felaketin gelmesini bekliyorlarmış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Seksen Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

... Ve soluklarını tutarak felaketin gelmesini bekliyorlarmış.

Tam o sırada, meydan üzerinde, ilk haberci kafilesi görülerek Şehzade Şatır Muhammet'in eşinin gelişini bildirmiş. Hemen işle-

meli giysiler ve yenleri sarkan görkemli ceketler giymiş dört yakışıklı seyisin ilerlediği görülmüş, ellerinde uzun değnekler olan bu seyisler "Şahların kızına yol verin!" diye haykırıyorlarmış. Sonra güzel renkli kumaşlarla kaplı ve dört zencinin sırtında taşıdığı bir tahtırevan gelip giriş yerinin merdivenlerinin dibinde durmuş. Ve içinden kimsenin tanımadığı görkemle ve güzellikle donanmış bir sultan çıkmış. Aynı şekilde kaplumbağanın da ortaya çıkacağı beklendiğinden bu sultanın onun nedimesi olduğu sanılmış. Ama merdiveni kendi başına çıktığı ve tahtırevanın da uzaklaştığı görülünce, onun kişiliğinde Şatır Muhammet'in eşini tanımak zorunda kalmışlar ve onun güzelliğini, zarafetini, davranış inceliğini, güzel tavırlarını ve hareketlerinden yayılan tüm sihri görerek sultanın yüreği ferahlamış. Şölene katılma zamanı gelince, sultan, oğullarını ve oğullarının karılarını kendisinin ve sultan hanımın yöresine yer almaya çağırmış. Ve yemek yenmeye başlanmış.

Tepsi üzerinde getirilen ilk yemek, âdet gereğince kabartılıp tereyağında pişirilen pilav olmuş. Ama, henüz kimse sunumunu sunmadan önce, güzel sultan, onu kaldırmış ve tümüyle saçının üzerine dökmüş. Ve aynı anda, tüm pirinç taneleri incilere dönüşmüş ve sultanın güzel saçları boyunca dökülmüşler ve yöresinde dağılarak, harika bir gürültüyle yere düşmüşler.

Orada bulunanlar bu denli şaşılası bir olay önünde şaşkınlıktan kendilerine henüz gelmemişken, bir kaşık dolusu yoğun yeşil mercimek çorbası[1] alarak onu da aynı şekilde başından aşağı dökmüş. Yeşil mercimek çorbası da ... saydam, en lekesiz birçok zümrüde dönüşmüş ve saçlarından ve giysilerinden dökülerek yöresine saçılmış ve yerde güzelim yeşil renkleriyle incilerin beyazlığı birbirine katılmış. Bu mucizeleri görerek sultan ve karısı ile çağırılılar hay-

1 Mardrus'ta mulûkiyye olarak geçiyor bu çorba (Ç.)

ran olmuşlar. Ve hizmetçiler koşuşarak sofraya başka pirinç pilavı ve mercimek çorbası getirmişler. Diğer iki genç sultan da, kıskançlıktan sapsarı olmuş ve eltilerinin başarısıyla silinmek istemediklerinden, onlar da sırayla yemek tabaklarını ellerine almışlar. Büyüğü pirinç tabağını, küçüğü de mercimek çorbasının kâsesini! Ve her biri bunları kendi başları üzerine dökmüş. Birinin başında pilavın pirinci yine pirinç olarak kalmış, başı yağlanmış, pirinçler de berbat bir şekilde yapışmışlar. Yeşil mercimek çorbası da çorba olarak kalmış ve başından aşağı saçlarından ve yüzünden sığır pisliği gibi son kertede müthiş bir yapışkanlıkla süzülerek ikinci gelinin giysilerini yemyeşil bir örtü gibi tümüyle kaplamış.

Sultan da, bunları görünce, tiksinmenin sınırındaki bir tiksinme duymuş ve iki büyük gelinin yerlerinden kalkıp gözlerinden uzak kalmak üzere salondan dışarı çıkmalarını haykırmış ve bundan böyle, onları bir daha yeniden görmek değil, kokularını bile duymak istemediğini bildirmiş, onlar da o saat ve o anda kalkmışlar, kocalarıyla birlikte utanç duymuş, alçalmış ve berbat bir halde onun huzurundan ayrılmışlar.

O hayranlık uyandıran sultana ve kocası Şehzade Şatır Muhammet'e gelince, onları öpen ve yüreğine bastıran sultanla salonda başbaşa kalmışlar, sultan onlara "Siz sadece, benim evladımsınız!" demiş. Ve hemen oracıkta tahtı küçük oğluna miras bıraktığını yazdırmak istemiş ve emirlerini, vezirlerini biraraya getirmiş, onların önünde tahtını Şatır Muhammet'e bıraktığını kaleme aldırmış. Sonra dönüp oğluyla eşine "Sizin, bundan böyle sarayda, benimle birlikte oturmanızı istiyorum, çünkü siz olmadan kuşkusuz ölürüm!" demiş. Onlar da "İşitmek itaat etmektir! Ve senin buyruğun başımız üstünedir, gözümüz üstünedir!" diye yanıt vermişler.

O hayranlık verici sultan da, artık bir daha yaşlı sultanda nahoş duygular uyandıran kaplumbağa şekline girmemek üzere, hizmetçisine, evinde bırakmış olduğu bağasını kendisine getirmesini buyurmuş. Ve bağa eline geçince onu yakıp ortadan kaldırmış. Ve

ondan sonra hep sultan şeklinde kalmış. Onu kusursuz, gözler için hayranlık uyandırıcı bir bedenle donatan Tanrı'ya şükürler olsun! Esmet Dağıtıcı da onları lütuflarıyla kaplamış ve onlara pek çok çocuk bağışlamış. Ve memnun ve refah içinde yaşamışlar.

Ve Şehrazat, Şahın kendisini zevkle dinlediğini görerek ona şu öyküyü de anlatmış:

HAŞLANMIŞ NOHUT SATICISININ KIZI

Bana kadar ulaşan öykülerden birine göre, vaktiyle Kahire'de, Bağışlayan Tanrı'nın tüm varlık olarak üç kız bağışladığı namuslu ve saygın bir haşlanmış nohut satıcısı varmış. Genellikle kız çocukları dünyaya gelmekle, birlikte kutsanmışlık getirmese de, nohut satıcısı, Yaradan'ın verisine boyun eğerek karşılamış ve üç kızını büyük bir sevgiyle sevmiş. Kızlar da aylar gibi güzelmiş ve en küçükleri de güzellikte, sevimlilikte, zarafette, kavrayışta, zekâda ve mükemmellikte öteki iki kızkardeşini geçiyormuş. Ve bu küçük kızın adı Zeyna imiş.

Her sabah, üç genç kız, kendilerine, ipek ve kadife üzerine nakış işlemeyi öğreten hocalarına giderlermiş. Çünkü babaları olan haşlanmış nohut satıcısı, evlenirlerken talih, yollarına kendisi gibi herhangi bir satıcı değil, tacir oğulları çıkarsın diye, onların çok iyi bir eğitim görmelerini istiyormuş. Ve her sabah nakış öğretmenleri-

ne giderlerken, genç kızlar, kıvrak yürüyüşleri, sanki sultanın kızlarıymış gibi havaları ve yüzlerindeki ince peçelerden tüm güzelliğiyle beliren üç çift Babilli gözleriyle sultanın oğlunun penceresinin altından geçerlermiş.

Sultanın oğlu da, onların gelişini görünce, onlara, pencereden, kışkırtıcı bir sesle "Haşlanmış nohut satıcısının kızlarına selam olsun! Üç elif boyluya selam olsun!" diye bağırırmış. Kızların büyüğü ile ortancası, her zaman, gözlerinin hafif bir gülüşüyle, sultanın oğlunun selamını yanıtlar, küçük ise hiç yanıt vermez ve başını bile kaldırmaksızın yolunu sürdürürmüş. Ama sultanın oğlu, örneğin haşlanmış nohuttan haber sorar ve de haşlanmış nohutun o günkü fiyatını veya satışının yolunda olup olmadığını öğrenmek ya da haşlanmış nohutun yararı veya zararı üzerine bilgi edinmek ister ya da haşlanmış nohut satıcısının sağlığı üzerinde soru açarsa, sadece küçük kız, ondan yana yüzünü çevirmeksizin "Senin nohutla ne ilişkin var, ey zift suratlı?" diye yanıt verirmiş.

Ve üçü de kahkahadan kırılır ve yollarını sürdürürlermiş.

Haşlanmış nohut satıcısının kızları arasından en genci olan küçük Zeyna'ya tutkuyla bağlı olan sultanın oğlu, onun alaylı küçümsemesine, arzularına yanıt vermede isteksizliğine üzülmekten kendini alamazmış. Ve bir gün, şehzadeyle her zamankinden fazla alay edince, çapkınlıkla ondan bir şey elde edemeyeceğini iyice anlamış ve onu babasının kişiliği dolayısıyla alçaltarak ve cezalandırarak intikam almaya karar vermiş. Çünkü genç Zeyna'nın sevecenliğin sınırında babasını sevdiğini biliyormuş. Ve kendi kendine "Böylece ona kudretimi göstermiş olurum!" diyormuş.

Kendisi sultanın oğlu olmakla tüm canlar üzerinde güç sahibi bulunduğundan haşlanmış nohut satıcısını huzuruna çağırtmış ve ona "Sen şu üç kızın babası değil misin?" diye sormuş. Satıcı da titreyerek "Evet vallahi, ya seydi!" diye yanıt vermiş. Sultanın oğlu da ona "Pekâlâ, ey Âdem, yarın namaz vakti, benim huzuruma, aynı anda giyinik ve çıplak, aynı anda gülen ve ağlayan, aynı anda at üzerin-

de ve yürüyerek, bana olduğun gibi gel! Eğer şartlarımı yerine getirmezsen ya da ikisini yerine getirip de birini getiremezsen, çaresiz öleceksin! Başın da omuzlarından uçup gidecek!" demiş. Zavallı haşlanmış nohut satıcısı da yeri öpmüş ve "Bu istedikleri, gerçekte, müthiş şeyler! Ve benim çaresiz mahvolduğum da besbelli!" diye düşünerek oradan ayrılmış.

Ve yüzü sapsarı, midesinin torbası tersine dönmüş ve burnu ayaklarına kadar uzamış olarak kızlarının yanına ulaşmış. Kızları onun tedirginliğini ve perişanlığını görmüş ve en küçükleri olan genç Zeyna, ona "Neden babacığım, yüzünü sararmış ve dünyanı gözünde kararmış görüyorum?" diye sormuş. O da kendisine "Kızım, içimde bir felaket sezintisi var, göğsümde de bir katılık!" diye yanıt vermiş. Kız "Anlat bana bunun nedenini, babacığım, belki de böylece içindeki daralma geçer ve göğsün ferahlar!" demiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Seksen Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

... Haşlanmış nohut satıcının kızı, babasına "Anlat bana bunun nedenini, babacığım; belki de, böylece içindeki daralma geçer ve göğsün ferahlar!" demiş. Babası da ona, başından sonuna kadar, hiçbir ayrıntıyı unutmaksızın, meseleyi anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın hiçbir yararı yok.

Genç Zeyna babasının serüveninin öyküsünü işitince; kederinin, yüzünün renginin değişmesinin ve göğsünün daralmasının nedenini öğrenmiş ve öylesine çok, öylesine çok gülmüş ki, neredeyse bayılacakmış. Sonra ona doğru dönüp "Mesele bundan ibaret mi, babacığım? Öyleyse, Allah aşkına tedirginliği ve kaygılanmayı bırak

da, bu işte benim söyleyeceklerime göre davran! Sonunda, bu beş para etmez sultanın oğlu, parmaklarını yiyecek ve kahrından patlayacak! İşte şöyle!" demiş. Ve bir an düşündükten sonra "İlk koşulunu yerine getirmek için, komşumuz balıkçıya gitmekten ve ondan

ağlarından birini sana satmasını rica etmekten başka yapacağın şey yok! Sonra bu ağı bana getir, bundan sana bir giysi yapacak ve bütün urbalarını çıkardıktan sonra bunu sana giydireceğim! Böylece sen hem giyinmiş, hem de çıplak olacaksın! İkinci koşula gelince, sultanın sarayına gitmeden önce yanına bir soğan alman yetişir! Eşiğe geldiğinde bunu gözüne sürersin! Böylece aynı andan hem güler, hem de ağlar durumda olursun!

Ve nihayet üçüncü koşula gelince, komşumuz eşekçiye git, ondan geçen yıl doğan sıpasını ödünç iste! Onu yanına alır ve sultanın oğlu olan o haytanın yanına varınca, sıpaya binersin; ayakların yere

değeceği için, sıpa yol alırken, ayaklarını sürükle! Böylece hayvan üzerinde iken, aynı zamanda yürümekte olursun!

Benim görüşüm budur! Aslında Tanrı en yüce ve en iyi bilendir!" demiş.

Akıllı Zeyna'nın babası haşlanmış nohut satıcısı, kızının bu sözlerini duyunca, onu iki gözünün arasından öpmüş ve kendisine "Ey anasının babasının kızı, ey Zeyna, senin gibi kızı olanlar ölmez! Kafana bunca aklı ve zekâna bunca kavrayışı koyan Tanrı'ya şükürler olsun!" demiş. Ve o saat ve o anda, yüzünde dünya ağarmış, yüreğinden kaygılar uçup gitmiş ve bağrı ferahlamış. Bir lokma ekmek ve bir yudum su içmiş ve kızının kendisine öğütlediği her şeyi yapmak üzere evden çıkmış.

Ertesi gün her şey gerektiği gibi hazır olunca, haşlanmış nohut satıcısı, gerekli görünümü sağlayarak, yani hem giyinik hem çıplak, hem gülen hem de ağlayan, hem yaya hem de sürücü olarak ve de sıpanın kabul salonunda anırıp yellendiği bir sırada, saraya gidip sultanın oğlunun huzuruna çıkmış. Bunu gören sultanın oğlu öfke ve düşkırıklığının sınırına ulaşmış ve istenen koşulları yerine getirdiği için haşlanmış nohut satıcısına savurduğu tehditlerin hiçbirini yerine getirememiş ve sanki karaciğerindeki safra kesesi patlar gibi olmuş. Kendi kendine bu kez genç kızı tuzağa düşüreceğine ve kurtuluşu olmayan bir batağa saplayacağına yemin etmiş. Ve haşlanmış nohut satıcısını yanından kovarak genç kıza yapacağı kötülükleri düşünmeye başlamış. İşte onun durumu böyleymiş!

Genç Zeyna'ya gelince, dehşetli öngörülü olduğundan, gözü uzağı gördüğü ve burnu olacakların kokusunu aldığı için, babası kendisine sultanın oğlunun öfkesini anlatınca genç haytanın kendisine tehlikeli bir tarzda saldıracağından kuşku duymamış. Kendi kendine "O bize saldırmadan önce biz ona saldıralım!" demiş. Hemen iki ayağı üzerine fırlayarak işinin ustası bir silahçıya gitmiş ve ona "Ey becerikli ellerin ustası, bana boyumun ölçüsüne göre tümüyle çelikten bir zırh ve aynı madenden ayaklıklar, kolluklar ve bir de miğfer

yapmanı istiyorum. Ama bütün bunlar, yürümek için küçük bir hareket yapıldığında ya da ufacık bir dokunuşta, sağır edici bir gürültü çıkarsın ve korkunç bir patırtı yapsın!" demiş. Silahçı da, işitip itaat ettiği ve söz konusu olan bu eşyayı buyurduğu gibi yapacağı yanıtını vermiş.

Gece olunca, genç Zeyna, demir zırhlara bürünerek dehşetli bir kılık değişimine uğradıktan sonra, cebine bir makas, bir de usturа koymuş, eline de sivri bir diren almış ve bu donanımla saraya doğru yola çıkmış.

Daha uzaktan böylesine korkunç bir savaşçının yaklaşmakta olduğunu gören sarayın kapıcı ve muhafızları, her doğrultuda kaçışmışlar. Sarayın içindeki köleler, demirden giysinin çeşitli yanlarının çıkardığı sağır edici patırtıdan ve bunları taşıyan kişinin ürkünç görünümünden ve de savurduğu mızrağın akıbetinden dehşete düşerek kapıcı ve muhafızların örneğini izlemiş ve çabucak iyice saklanabilecekleri birer köşe aramışlar. Böylece, haşlanmış nohut satıcısının kızı, hiçbir engel ve en küçük bir direnme isteğiyle bile karşılaşmaksızın, hiçbir güçlük görmeden sultanın oğlu olan genç haytanın her zaman eyleştiği odaya ulaşmış.

Sultanın oğlu da, bütün bu müthiş gürültüyü işiterek ve onu koparanın içeri girdiğini görerek büyük bir korkuya kapılmış ve can alan bir ifritin ortaya çıktığını sanmış. Ve sapsarı olmuş, titremeye ve dişleri çatırdamaya başlamış ve "Ey can alan kudretli ifrit, bana acı, Allah da sana acısın!" diyerek yere kapanmış. Ama genç kız, sesine korkunç bir eda vererek "Dudaklarını kilitle, ağzını kapat ey pezevenk, yoksa şu direni gözüne sokarım!" diye yanıt vermiş. Ve korku içinde kalan çocuk, dudaklarını ve ağzını kapatmış, ne bir söz ne bir hareket yapmayı göze almış. Haşlanmış nohut satıcısının kızı da, o, yerde hareketsiz ve baygın yatarken, yanına yaklaşmış ve makasla usturayı çıkararak sol tarafındaki sakalın ve sağ yanındaki saçların yarısını ve yeni terlemiş bıyıklarının yarısını ve kaşlarının ikisini birden kazımış. Ondan sonra yüzünü eşek dışkısıyla sıvamış ve

bir parçasını da ağzına tıkmış. Bunları yaptıktan sonra, hiç kimse yolunu engellemeyi göze almadığından, geldiği gibi çekip gitmiş. Ve kazasız belasız evine dönmüş, orada hemen sırtındaki zırhları çıkarmış ve ertesi sabaha kadar güzel bir uyku çekmek üzere kızkardeşlerinin yanına yatmış.

O gün de, her zamanki gibi, üç kızkardeş, yıkanıp süslendikten sonra, nakış hocasının yanına gitmek üzere evden çıkmışlar. Ve her

sabah olduğu gibi, sultanın oğlunun penceresinin altından geçmişler. Ve onu, âdeti gereğince, pencerede, ama yüzü ve başı, sadece gözleri ortada kalacak şekilde bir başörtüsüyle sarılı olarak otururken görmüşler. Üçü de, onun yüzüne her zamanki gibi kaçamak bakacak yerde, bu kez ısrarla ve fingirdeyerek bakmışlar. Sultanın oğlu da, kendi kendine "Bilmiyorum ama, galiba artık bana alışıyor-

lar! Belki de yüzümü ve başımı saran başörtüsü, gözlerimi daha iyi belirtiyor da ondan!" demiş. Ve onlara "Ey üç elifler, ey yüreğimin kızları, üçünüze de selam olsun! Bu sabah haşlanmış nohutlar ne âlemde?" diye haykırmış. Üç kızkardeşin en genci olan Zeyna, başını ona doğru kaldırarak kızkardeşleri adına "He, vallahi! Senin de selam üzerine olsun ey yüzü gözü sarılı! Bu sabah sakalının ve bıyığının yarısı ne âlemde ve de tependeki saçın yarısıyla o güzelim kaşların ne yapıyor? Ya eşek dışkısının tadını nasıl buldun yavrum? İnşallah iyice hazmedersin!" diye yanıt vermiş. Ve bunu söyledikten sonra, kızkardeşleriyle birlikte kahkahalar koparark ve uzaktan sultanın oğluna alaylı ve kışkırtıcı işaretler yaparak koşmaya başlamış. Hepsi o kadar!

Bütün bunları işitip gören sultanın oğlu, hiç kuşku duymadan, gece gelen ifritin haşlanmış nohut satıcısının küçük kızından başkası olmadığını anlamış. Ve öfkenin sınırında, safra kekesinin burnuna kadar yükseldiğini hissetmiş. Ya genç kızın üstesinden gelmeye ya da ölmeye yemin etmiş. Tasarısını hazırlayarak sakalının, bıyıklarının, kaşlarının ve saçlarının büyümesini beklemiş. Genç düşmanının babası haşlanmış nohut satıcısını huzuruna getirtmiş ve adam saraya doğru yaklaşırken, kendi kendine "Kim bilir bu kez bu pezevengin bana hazırladığı nasıl bir felaketle karşılaşacağım?" diyormuş. Haşlanmış nohut satıcısı oldukça güvensiz olarak sultanın oğlunun huzuruna çıkmış; şehzade de ona "Ey Âdem, senden çılgıncasına âşık olduğum üçüncü kızını bana vermeni istiyorum! Eğer bana karşı durmayı göze alırsan, başın omuzlarından uçacaktır!" demiş. Ve haşlanmış nohut satıcısı "Bunda bir uygunsuzluk yok! Ama sultanımızın oğlu, evlilikten önce, kızıma danışmam için bana bir süre bağışlasın!" diye yanıt vermiş. O da "Git ona danış! Ama şunu iyi bil ki, eğer kabul etmezse, o da senin gibi kara ölümü tadacaktır!" diye yanıt vermiş.

Ve haşlanmış nohut satıcısı zihni karmakarışık, kızını bulmaya gidip durumu ona açıklamış ve "Kızım, bu kaçınılmaz bir felaket-

tir!" demiş. Ama kız gülmeye başlamış ve ona "Vallahi babacığım! Ortada ne felaket ne de felaketin kokusu var! Çünkü bu evlilik, benim için de, senin için de, kızkardeşlerim için de Tanrı'nın bir lütfudur! Olumlu yanıtımı veriyorum" demiş. Haşlanmış nohut satıcısı da gidip kızının yanıtını, şahın oğluna bildirmiş; o da rahatlamış ve sevinçten sıçrayıp durmuş. Ve hemen evlilik hazırlıklarına başlanması için buyruk vermiş ve de hazırlıklar hemen başlamış. Onun durumu böyleymiş!

Genç kızın durumuna gelince, şekerden bebek yapma sanatında usta bir şekerci bulmaya gitmiş ve ona "Senden tıpkı benim boyumda, görünümümde ve de rengimde, saçları şekerden teller halinde, güzel siyah gözleri, küçücük hoş bir burnu, uzun ince kaşları ve diğer her yanı yerli yerinde bir bebek yapmanı istiyorum!" demiş. Parmakları pek becerikli olan şekerci, sadece bir Âdem kızı gibi konuşması noksan, tıpkı kızın boyuna göre ve kendisine benzer şekerden bir bebek yapmış.

Gerdeğe girecekleri düğün gecesi gelince, genç kız, nedimeleri olan kızkardeşlerinin yardımıyla kendi giysisini şekerden bebeğe giydirmiş ve onu kendi yerine yatağa yatırmış; üzerine de cibinliği çekmiş, Kızkardeşlerine gerekli yönergeyi vererek gidip odada yatağın gerisinde saklanmış.

Gerdeğe girme zamanı gelince, Zeyna'nın kardeşleri iki genç kız, damadı karşılamış ve onu gerdek odasına sokmuşlar ve ona "Narin bir kızdır o, kendisini sana teslim ediyoruz! Kibar ve tatlıdır göreceksin zaten!" demişler. Sonra da ondan izin alıp kendisini odada yalnız bırakmışlar.

Sultanın oğlu da, haşlanmış nohut satıcısının kızının kendisine yaptığı tüm hakaretleri ve ona karşı birikmiş tüm öfkelerini ve de tüm alçaltmaları ve uğramış olduğu horgörmeleri hatırlayarak cibinlik altında uzanmakta ve kendisine bakmakta olduğunu sandığı genç kıza yaklaşmış. Birdenbire büyük kılıcını kınından çıkarmış ve tüm gücüyle ona bir darbe indirmiş ve kafasını, parçaları her yana

saçılarak uçurmuş. Bu parçalardan biri kurbanına küfür savurmak üzere açtığı ağzına girince "Vallahi! Sağlığında bana eşek dışkısı yediren kız, ölümünden sonra, bedeninin hoş tadını tattırıyor!" diye haykırmış. Ve böylesine tadına doyulmaz bir yaratığın başını uçurmuş bulunmaktan dolayı pişmanlık duyarak bebeği parçaladığı kılıçla kendi karnını delmek istemiş.

Ama birdenbire gerçek genç kız saklandığı yerden çıkmış ve ardından kolunu tutup ona "Birbirimizi bağışlarsak, Tanrı da bizi bağışlar!" diyerek ona sarılmış. Sultanın oğlu da bunca arzuladığı genç kızın tatlı gülüşünü görerek tüm sıkıntılarını unutmuş. Ve onu bağışlanmış ve sevmiş. Artlarında pek çok çocuk bırakarak refah ve mutluluk içinde yaşamışlar.

Şehrazat da, o gece hiçbir yorgunluk duymaksızın, Şah Şehriyar'a HÜLLECİ diye adlandırılan aşağıdaki öyküyü anlatmış.

HÜLLECİ

Anlatırlar ki, Şam kentinde dükkân sahibi genç bir tacir, ayın on dördü gibi güzelmiş ve çarşıdaki kadın müşterilerden bir teki bile onun harika güzelliğinin çekiciliğine dayanamazmış. Çünkü, gerçekte, ona bakan gözler için bir neşe ve seyredenin ruhu için bir cehennem azabı imiş. Ve tıpkı şairin hakkında şöyle söylediği genç gibiymiş.

Sultanım güzelliğin şahıdır ve Yaradan'ın eseri olan vücudunda, özensiz tek bir yer bile yoktur; çünkü her yanı eşitlikte mükemmeldir.
Yüreği ne denli katıysa şekilleri de o denli narindir; uzun çekik gözleri ilgisizlere savaş açar; ve en soğuk yüreklerde yangınlar çıkarır.
Saçları kıvır kıvırdır ve akrepler gibi siyahtır; endamı bhank ağacının dalları gibi bükülgendir ve Hint kamışının sapı gibi incedir.
Ama iri kalçaları, yürürken, Bedevinin çanağındaki yoğurt gibi titrer.

Günlerden bir gün, delikanlı her zamanki gibi, dükkânındaki vitrinin ardında, iri siyah gözleri ve yüzünün baştan çıkarıcılığıyla otururken; alış veriş yapmak üzre içeriye bir hanım girmiş. Dükkân sahibi onu saygıyla karşılamış ve aralarında alış veriş üzerine bir konuşma başlamış. Ama bir an gelmiş ki kadın, onun güzelliğine kesinlikle kapılıp kendisine "Ey ay yüzlü, yarın seni görmek için yeniden geleceğim. Benden memnun olacaksın!" demiş. Ve pazarlık etmeksizin dükkândan bir şeyler satın aldıktan sonra onun yanından ayrılmış ve kendi yoluna gitmiş.

Vaadettiği gibi, ertesi gün aynı saatte dükkâna geri gelmiş. Yanında elinden tutarak getirdiği kendinden de genç, güzel, çekici ve arzu uyandıran bir genç kız varmış. Genç adam da, yeni geleni görünce, sadece onunla meşgul olmuş ve ikincisi sanki orada değilmişçesine artık ona ilgi göstermemiş. O da gencin kulağına eğilerek "Ey kutsanmış yüzlü, vallahi, hiç de fena seçim yapmadın! Eğer istiyorsan, seninle, benim kendi kızım olan bu genç kız için aracılık yaparım" demiş. Genç adam da "Ey seçkin hatun, bana gelecek hayır senin elindedir! Kuşkusuz, dua ve barış üzerine olası Peygamber üzerine yemin ederim ki, kızın olan bu gence karşı arzum sonsuzdur. Ama, ne yazık ki, arzu etmek demek, elde etmek demek değildir. Çünkü gördüğüme göre, senin kızın benden çok daha zengindir" demiş. Ama kadın "Peygamber aşkına! Oğlum, bunun ne önemi var?

Biz seni, evli kadın için sözleşmeye yazılması gerekli mehrden azat ederiz ve bütün düğün masraflarını ve öteki harcamaları üzerimize alırız. Senin yapacağın hiçbir şey kalmaz ve temiz bir yuva, sıcak ekmek, diri bir ten ve refah bulursun! Çünkü, senin kadar yakışıklı birisi bulununca, bildiğin o iş dolayısıyla yiğitçe, kuru, sert ve uzun süreli davranmadan başka şey istenmez!" diyerek haykırmış. Delikanlı da "Bunda bir uygunsuzluk yok!" diye yanıt vermiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Doksanıncı Gece Olunca

Demiş ki:

"... Kuru, sert ve uzun süreli davranmandan başka şey istenmez!" diyerek haykırmış. Delikanlı da "Bunda bir uygunsuzluk yok!" diye yanıt vermiş.

Hemen oracıkta, tüm sorunlar üzerinde anlaşmaya varılmış ve düğünün en kısa sürede, merasimsiz, çağrısız, ne çalgıcı, ne oyuncu ne de şarkıcı bulunmaksızın ve de gezinti ve mevkip tertiplenmeksizin kutlanması kararlaştırılmış.

Ve saptanan günde kadı ile şahitler getirtilmiş. Dinsel yazının gereklerine göre sözleşme yazılmış. Anne, kadı ile şahitlerin huzurunda genç adamı gerdek odasına götürmüş ve kendisine "Bahtının sefasını sürün evlatlarım!" diyerek onları başbaşa bırakmış. O gece, Şam kentinde, bu birbirini kucaklayan ve bir bademin iki yarısı gibi birbirine uyan iki genç kadar güzel çift yokmuş.

Zevk içinde bir gece geçirdikten sonra, ertesi gün, delikanlı ayağa kalkıp hamamda gusul abdesti almaya gitmiş. Sonra da her zamanki gibi dükkânına yollanmış ve orada çarşının kapanmasına ka-

dar kalmış. O zaman ayağa kalkmış ve karısını bulmak üzere yeni evine dönmüş.

Hareme girip doğruca bir gün önce birçok harika zevkler tattığı gerdek odasına girmiş. Ve orada cibinliğin altında karısının, saçları karmakarışık, yanakları sakaldan yoksun ve kadını aşkla bağrına basmış genç bir oğlanla yanyana uyumakta olduğunu görmüş. Bunun üzerine, gencin gözünde dünya kararmış ve odadan dışarı fırlayarak kaynanasını aramış ve ona görülecek şeyi göstermek istemiş. Ve ona tam da kapının eşiğinde rastlamış; kadın onu yüzü sapsarı ve heyecan içinde görünce "Neyin var evladım, Muhammet aşkına!" demiş. O da "Dua ve barış onun üzerine olsun! Nedir bu, ey hala? Yatakta gördüğüm bu çocuk da kimdir? Taşlanası Şeytan'dan Tanrı'ya sığınırım!" diye yanıt vermiş. Ve sanki ayaklarının dibinde birisi varmış gibi yere tükürmüş. Anne ona "Bu öfke ve heyecan nedendir oğlum? Karın bir başkasıyla birlikte diye mi? Ama, Peygamber'in saygınlığı aşkına! Sen, havayı soluyarak mı besleneceğini sanıyorsun? Senden çeyiz ve mehr olarak hiçbir şey istemeksizin kızımı eş olarak sana vermişsem; şimdi, davranışından dolayı ona kusur bulma ve heveslerinden dolayı terslenme hakkın mı var sanıyorsun? Doğrusu, senden yana büyük bir hak iddiası olurdu bu, oğlum! O zaman, iki kadının davranışlarında özgür olmadıkça nasıl yaşamlarını sürdürebileceklerinin de yanıtını vermen gerekirdi! Anladın mı şimdi?" demiş. Delikanlı da, bütün bu işittiklerinden dolayı şaşırıp kalarak "Tanrı'ya sığınırım! Acıması boldur onun!" diye mırıldanmaktan başka bir şey söyleyememiş. Anne de "Ne! Hâlâ şikâyet mi ediyorsun? Ama, oğlum, eğer bu yaşama tarzımız senin hoşuna gitmiyorsa, bize sırtının genişliğini göstermekten başka yapacağın şey yok!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işiten genç adam, öfkenin sınırında, kızın anasının da işiteceği bir tarzda "Boşuyorum onu, Tanrı da Peygamberi de tanığım olsun ki boşuyorum!" diye haykırmış. Ve o anda, genç kadın cibinliğin altından gerinerek kalkmış ve usulüne uygun boşanma sö-

zü edildiğini duyarak, artık kendisi için yabancı olmuş saydığı delikanlının yanına başını örterek gelmiş. Onunla birlikte, kendisine büyük bir aşkla sarılan kişi de cibinliğin altından dışarı çıkmış. Uzaktan köse bir gence benzeyen bu kişi, şimdi çözülmüş olan saçları omuzlarından aşağı dökülüp topuklarını döven genç bir kız çıkmış.

Bahtsız genç adamın şaşkınlıkla hareketsiz kaldığı bir sırada, ananın bir perde arkasına gizlemiş olduğu iki şahit ortaya çıkmışlar ve ona "Senin usulüne uygun olarak söylediğin boşanma sözlerini duyduk ve eşinle boşanmış bulunduğuna tanık olduk!" demişler. Ana gülerek ona "Pekâlâ oğlum, artık senin buradan çekip gitmekten başka yapacak işin kalmadı! Kötü bir izlenimle buradan ayrılmak istemiyorsan, bil ki, karınla yatarken gördüğüne inandığın şey, vicdanın üzerine çökmüş bir günahtır! Ama yine de bil ki, karın daha önce sevdiği ve onun tarafından sevildiği genç bir adamla evliydi. Ama bir gün tartıştılar ve tartışmanın verdiği kızgınlıkla, damadım kızıma "Talâk–ı selâse ile boşsun" dedi. Oysa, sen de bilirsin ki, bu, en ağır boşama sözleridir ve de en ciddisi! Ve bunu telaffuz eden, kadın ikinci bir kişiyle yeni bir evlenme yapmaksızın ve ondan da boş düşmeksizin eski karısıyla evlenemez. Bize bir hülleci gerekiyordu evladım! Ve sonunda sana rastladım. Ve seni görünce, mükemmel bir hülleci olacağını anladım. Olan oldu, vesselam!" demiş. Oracıkta, onu evden dışarı çıkarmış ve ardından kapıyı kapamış. O sırada ilk koca, kadı ve şahitler önünde, boşadığı karısıyla ikinci bir evlilik sözleşmesi yapmış.

Ve işte ey bahtıgüzel şah, hüllecinin öyküsü böyledir. Ama KOLLUKÇUBAŞININ ÖYKÜSÜ kadar hoş olmaktan uzaktır.

KOLLUKÇUBAŞININ ÖYKÜSÜ

Bir zamanlar Kahire'de Tanrı'nın lütuflarını esirgemeyesi muzaffer hükümdar Salahaddin'in saltanatı sırasında Mısır'a gelmiş olan bir Kürt yaşarmış. Ve bu Kürt, koca bıyıklı, gözlerine kadar büyümüş sakallı, gözlerine kadar düşen kaşlı, burnuna ve kulaklarına kadar ulaşan gür kıllı, iri kıyım korkunç bir herifmiş. Ve tavrı öylesine ürkütücü imiş ki, onu hemen kollukçubaşı yapmışlar. Mahallenin yumurcakları, onu sadece uzaktan görmekle, bacaklarını rüzgâra vererek sanki önlerinde bir gulyabani belirmişçesine kaçışırlarmış. Analar da çocuklarını yaramazlıkları dayanılmaz hale gelince, Kürt kollukçubaşıyı çağırmakla tehdit ederlermiş. Tek sözcükle, kentin mahallelerinin korkuluğu imiş.

Günlerden bir gün, yalnızlığın üzerine çöktüğünü hissetmiş ve akşamları eve döndüğünde, dişlerinin altında taze et bulmanın iyi olacağını düşünmüş. Ve gidip bir çöpçatan bulmuş ve ona "Bir karı almak istiyorum. Ama çok tecrübem var benim ve kadınların kendileriyle birlikte ne gibi sıkıntılar getireceğini bilirim. Bundan dolayı, mümkün mertebe az sıkıntı çekmek için senin bana, anasının eteğinin dibinden hiç ayrılmamış ve benimle tek gözden oluşmuş bir evde yaşamaya razı olacak bir bakire bulmanı istiyorum. Koşul olarak da onun bu evden hiç dışarı çıkmamasını ileri sürüyorum. Böyle bir kızı bulup bulamayacağın artık senin bileceğin iştir!" demiş. Çöpçatan da "Bulabilirim! Hele sen pey akçesini ver!" diye yanıt vermiş. Kollukçubaşı da, pey akçesi olarak ona bir altın dinar verip yoluna gitmiş. Çöpçatan da iki ayağı üzerine dinelmiş ve söz konusu genç kızı aramaya başlamış.

Birkaç gün arayıp girişimlerde bulunduktan, sorular sorup yanıtlar aldıktan sonra, tek bir odadan oluşmuş evden dışarı çıkmamak koşulunu kabul ederek Kürtle evlenmeye razı olan bir genç kız bulmuş. Çöpçatan da girişimlerinin başarıyla sonuçlandığını bildirmek üzere kollukçubaşıya haber vermeye gitmiş ve ona "Sana bulduğum genç kız anasının yanından hiç ayrılmamış bir bakiredir ve kendisine koşulu açıkladığım zaman 'Ya yiğit kollukçubaşıyla evleneceğim ya da anamla birlikte evde kapanıp kalacağım, hepsi aynı şey!' dedi" demiş. Kürt de bu yanıttan çok doyum sağlayarak çöpçatana "Nasıl biri bu?" diye sormuş. Kadın da "Şişman, tombul ve beyaz!" diye yanıt vermiş. Kollukçubaşı "Ben de böylesini severim!" demiş.

Genç kızın anası babası verimkâr, kız razı, Kürt de razı olunca, düğün şenlikleri gecikmeksizin kutlanmış. Ve koca bıyıklı Kürt şişko, tombul ve beyaz olan genç kızı, bir odadan oluşmuş evine götürmüş; ve onunla ve bahtıyla eve kapanmış. Artık o gece neler olup bittiğini Allah bilirmiş.

Ertesi gün, Kürt, güvenlik işleriyle uğraşmak üzere evden çıkıp gitmiş ve bunu yaparken kendi kendine "Bu genç kızla talihim güvenliktedir" diyormuş. Akşamüstü evine dönerken evinde her şeyin yolunda olduğunu görmek için bir bakışı yetmiş. Her gün kendi kendine "Benim yiyeceğime burnunu sokacak olan henüz doğmamıştır" diyormuş. Sakin yaşamı mükemmel, güvenliği tammış. Ama tüm deneylerine karşın, kadının kurnaz yaradılışlı olduğunu ve bir şey yapmak isteyince, onu kimsenin durduramayacağını bilmiyormuş. Nitekim bunun da kısa zamanda kanıtını görecekmiş.

Gerçekten de, o sokakta, evin penceresinin karşısında koyun eti satan bir kasap varmış. Bu kasabın da tam anlamıyla gözüpek, doğası bakımından coşkulu ve şakrak bir oğlu varmış; bu oğlan sabahtan akşama kadar çok güzel bir sesle, ara vermeksizin şarkı söyler dururmuş. Kürt kollukçubaşının genç karısı, kasabın oğlunun

güzelliğinin ve sesinin tatlılığının etkisinde kalmış ve aralarında olacak şey olmuş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Doksan Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

Kürt kollukçubaşının genç karısı, kasabın oğlunun güzelliğinin ve sesinin tatlılığının etkisinde kalmış ve aralarında olacak şey olmuş.

Günün birinde Kürt kollukçubaşı, âdeti olduğundan daha erken saatte eve dönmüş ve kapıyı açmak için anahtarı kilide sokmuş. Âşığı ile birlikte olan karısı, tam da çiftleşmenin heyecanına kapıldığı bir sırada, âşığını çabucak odanın bir köşesine, gerili bir ipe asılmış kocasının ve kendisinin tüm giysilerinin arkasına gizlemiş. Sonra her zaman büründüğü büyük örtüsünü almış ve kocasını karşılamak üzere küçük merdivenden aşağı inmiş. Ama kocası, daha merdivenin ortasındayken, evinde, daha önce sıradan günlerde geçmemiş olan bir olayın geçmiş olmasından kuşkulanmış. Ve karısına "Ne var? Niçin bu örtüye büründün?" demiş. O da "Bu örtünün öyküsü, efendim, iğnenin ucuyla gözün iç köşesine yazılsa, saygıyla okuyacak olanlar için ders oluştururdu! Ama ilkin gel divana otur da, sana onu anlatayım!" diye yanıt vermiş. Ve onu divana sürükleyip oturmasını rica ederek sözünü şöyle sürdürmüş: "Bil ki, gerçekte, Kahire kentinde, korkunç görünümlü ve kıskanç ve de karısını boyna gözaltında tutan bir kollukçubaşı varmış. Sadakatinden güven duymak için, onu, bunun gibi küçük tek bir odadan oluşmuş evinde kapalı tutarmış. Ama aldığı tüm önlemlere karşın, karısı

onu bütün yüreğiyle boynuzluyormuş; ve duyarsız boynuzlarının üstünde komşusu kasabın oğluyla çiftleşiyormuş; öyle olmuş ki, bir gün, kollukçubaşı, âdet edindiği saatten önce dönmüş ve de evde bir şeyler döndüğünden kuşkulanmış. Gerçekten de karısı onun eve döndüğünü işitince, hemen âşığını saklamış ve tıpkı benim sana yaptığım gibi kocasını da bir divana sürüklemiş. O zaman elinde bulunan bir kumaşı başı üzerine örtmüş, ve uçlarını işte aynen şöyle sıkı sıkıya bağlamış!" Ve bunu söyleyerek genç kadın, elindeki örtüyü Kürdün başına sarıp gülerek öyküsünü sürdürmüş: "Ve köpoğlunun başı ve boynu örtünün iyice altında kaldığı bir sırada, genç kadın kocasının giysilerinin arkasında saklanmış olan âşığına 'Hey sevgilim, çabuk! Kaç kendini kurtar!' diye bağırmış. Genç kasap da, saklandığı yerden çıkmış ve merdivenlerden çabucak inerek kendini sokağa atmış. Ve işte elimde tuttuğum örtünün öyküsü böyledir, ya seydi!" demiş.

Böylece öyküyü anlattıktan sonra, âşığının da kaçıp artık güvenliğe kavuştuğunu anlayınca, genç kadın, Kürt kocasının boynuna iyice sardığı örtüyü çözmüş ve öylesine gülmüş ki, sırtüstü yere düşmüş.

Kürt kollukçubaşıya gelince, böylece boğulmaktan kurtulunca, genç karısının öyküsüne ve şakasına gülse mi, ağlasa mı bilememiş. Zaten Kürtmüş, yine Kürt kalmış. Ve işte bundan dolayı bu olaydan hiçbir şey anlamamış.

Ve Şehrazat, o gece, ayrı türden üç kişi, yeni bir koca, bir âşık ve bir hırsız arasında bir civanmertlik yarışması oluşturan şu öyküyü de anlatmış:

EN GÖNLÜ YÜCE HANGİSİ?

Anlatırlar ki, bir zamanlar Bağdat'ta çocuklarından biri birbirlerini sonsuz bir aşkla seven iki kardeş varmış. Ana babaları her zaman "Habip büyüdüğü zaman onu Habibe ile evlendireceğiz!" diyerek bahtlarını birbirine bağlamış imişler. Bu çocuklar birlikte yaşayıp birlikte büyümüşler. Onlarla birlikte karşılıklı sevecenlikleri de büyümüş. Ama, evlenme yaşına geldiklerinde, baht onların evlenmelerine izin vermemiş. Çünkü ana babaları zamanın dönüşümüne uğrayıp çok fakir düşmüşler; ve Habibe'nin ana babası kızları için Bağdat'ın zengin tacirlerinden olup kızlarını evlenmek üzere isteyen saygın bir şeyhin talebeni yerine getirmeyi uygun görmüş.

Böylece kızın şeyhle evlenmesi kararlaştırılınca, genç Habibe, son kez olarak yeğeni Habip'i görmek istemiş. Ve ağlayarak ona "Ey amcamın oğlu, ey sevgilim, ne olup bittiğini biliyorsun, anam babam beni, hiç görmediğim ve de beni hiç görmemiş olan bir şeyhe vermek istiyorlar. Böylece, sonsuza dek birbirimizden yoksun kalacağız! Belki de ölmemiz yaşamamızdan yeğdir!" demiş. Habip de hıçkırarak "Ey sevgili yeğenim! Bahtımız acıymış, artık yaşamımız da anlamını yitirdi! Nasıl birbirimizden ayrı yaşar da, hâlâ hayatın tadına varabilir, yeryüzünün güzelliklerinden zevk alabiliriz? Yazık, yazık yeğenim! Bahtımızın yükünü acaba nasıl taşırız?" diye yanıt vermiş. Başbaşa verip ağlamışlar; neredeyse kederden bayılacaklarmış. Sonra, gelinin kocasının evine gitmesi için beklendiğini söyleyerek onları ayırmışlar.

Ve üzgün Habibe'yi mevkip halinde şeyhin evine götürmüşler. Âdet olunan merasimlerden sonra iyi dilekler ve kutlamalarla dü-

ğün son bulmuş; ve genç gelini kocasının evinde bırakarak herkes çekip gitmiş. Gerdeğe girme zamanı gelince, şeyh zifaf odasına girmiş ve karısının yatakta ağladığını ve göğsünün hıçkırıklarla dolarak kabardığını görmüş. Kendi kendine "Hiç kuşkusuz, bu da, analarından ayrılan tüm genç kızlar neden ağlıyorlarsa, o yüzden ağlıyor. Ama genellikle bu pek öyle uzun sürmez. Yağ sürülünce bütün gıcırdayan kilitler sesini keser, tatlılıkla arslan yavruları bile evcilleştirilir!" demiş. Ve ağlamakta iken onun yanına yaklaşıp kendisine "Ya Sitti Habibe, ey ruhun ışığı, neden böyle gözlerinin güzelliğini bozuyorsun? Yanında bulunan yeni bir varlığı unutturduğuna göre nasıl bir dert bu seninki?" demiş. Ama, kocasının sesini duyan genç kız gözyaşları ve hıçkırıklarını iki katına çıkarmış ve başını daha fazla yastıklara gömmüş. Şeyh de şaşırıp kalarak, ona "Ya Sitti Habibe, eğer uğrunda ağladığın kişi annense, ondan ayrıldığın için ağlıyorsan, söyle bana, gidip onu hemen getireyim!" demiş. Genç kız da, yanıt olarak yastıktaki başını olumsuz anlamda sallayarak daha da fazla ağlamış; başka da yanıt vermemiş. Kocası ona "Baban, kızkardeşlerinden biri ya da dadınsa ya da alışık olduğun horoz, kedi ya da ceylan gibi bir hayvansa uğrunda bunca üzülerek ağladığın, söyle bana Allah aşkına! Gidip getireyim!" demiş. Ama yastıktaki başın olumsuz anlamdaki bir işareti buna yanıt olmuş. Şeyh de bir an düşünüp "Belki de bütün çocukluğunu ve genç kızlığını geçirdiğin ana babanın evidir seni ağlatan, ey Habibe! Eğer böyleyse söyle bana, elinden tutup seni oraya götüreyim!" demiş. Genç kız, kocasının tatlı sözleriyle belli ölçüde yatışarak başını biraz kaldırmış; gözleri yaşla doluymuş, güzel yüzü alev gibi parlakmış. Hıçkırıkla titreyen bir sesle "Ya seydi, uğrunda ağladığım annem değildir; babam, kardeşlerim, dadım ve alışık olduğum hayvanlar da değildir! Senden, gözyaşlarımın ve kederimin nedenini açıklamaktan beni bağışlamanı rica ediyorum" diye yanıt vermiş. Yüce yürekli şeyh de, karısının yüzünü ilk kez açık olarak görerek her yanından saçılan çocuksu çekicilikten ve konuşmasındaki tatlılıktan etkilenmiş. Ve ona

"Ya Sitti Habibe, ey genç kızların en güzeli ve de başlarının tacı, eğer ailenden ve evinden uzaklaşmak sana bunca acıyı vermemişse, bir başka neden var demektir. Üstesinden gelebilmek için bunu bana açıklamanı rica ediyorum" demiş.

Kız da "Lütfen! Bunu sana anlatmaktan beni bağışla!" diye yanıt vermiş. Şeyh "Demek ki, bana karşı duyduğun nefret ve tiksintiden başka bir nedeni yok bunun, öyle mi? Vallahi, eğer annen aracılığıyla eşim olmak istemediğini daha önce bana bildirseydin, seni kendine karşın, evime sokmak zorunda kalmazdım!" demiş. Kız da "Yo, vallahi! Benim kederimin nedeni nefret ya da tiksinti değildir! Hiç görmediğim birisi için nasıl böyle duygular besleyebilirim? Ama bu, sana açıklamak istemediğim başka bir nedene bağlıdır!" demiş. Ama adam, kendisini öylesine ısrarla ve iyimserlikle sıkıştırmış ki, genç kız, gözlerini yere eğerek ve sonunda "Benim gözyaşlarımın ve kederimin nedeni, evde kalmış olan bir başka varlık içindir; bu da birlikte büyüdüğüm ve beni seven ve çocukluğumdan beri kendisini sevdiğim amcamın oğludur! Ve aşk, efendim, kökleri yüreklerde yer alan bir bitkidir; onu koparmak için, yüreği de birlikte koparmak gerekir!" diyerek yeğenine olan sevgisini açıklamak zorunda kalmış.

Karısının bu açıklaması üzerine, şeyh, hiçbir söz söylemeksizin başını eğmiş. Bir saat kadar düşündükten sonra, başını kaldırıp genç kıza bakmış ve "Efendim, Tanrı'nın yasası ve dua ve barış üzerine olası Peygamber'in kavli, İnanç sahiplerine öteki inanç sahiplerine ait olan şeyi zorla almaktan engeller. Bir lokma ekmeğin bile İnanç sahiplerinin ağzından zorla alınmaması gerekirken, yüreğinin koparılması söz konusu olabilir mi? Böyle olunca, artık yüreğini ferahlat ve gözlerinin yaşını dindir! Bahtında yazılı olan ne varsa, o olur!" demiş. Ve de "Haydi ayağa kalk, bir anlık karıcığım! Ve benim rızam ve tam irademle, senin üzerindeki hakları benimkinden üstün olan kişiyi bul ve kendini özgürce ona ver. Yarın sabah hizmetçiler uyanmadan ve onlara görünmeksizin buraya dönersin! Çünkü

şu andan başlayarak sen artık benim kendi etimden ve kanımdan olma kızım gibisin! Babası da kızına dokunmaz. Ben ölünce de, mirasçım olursun!" diye eklemiş. Sonra da yine "Tereddüt etmeden ayağa kalk kızım ve ölülere ağlar gibi ağlamakta olan yeğenini teselli et!" diye eklemiş.

Ayağa kalkmasına yardım etmiş ve onu kendi eliyle gelinlikleri ve düğün takılarıyla donatmış ve onu kapıya selametlemiş. Kız da güzel urbaları ve takılarıyla, kâfirlerin bir şenlik gününde dolaştırdıkları bir put gibi sokağa çıkmış...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Doksan İkinci Gece Olunca

Demiş ki:

Kız da, güzel urbaları ve takılarıyla, kâfirlerin bir şenlik gününde dolaştırdıkları bir put gibi sokağa çıkmış.

Ama gecenin bu saatinde kimsenin geçmediği sokakta henüz yirmi adım atmamışken, simsiyah bir şekil gölgeler arasından fırlamış ve ona doğru ilerlemiş. Bu, geceleyin bir kurban aramak peşinde olan ve kızın parıldayan takılarını görerek kendi kendine "İşte beni bütün yaşamımda zengin kılacak kısmet!" diye düşünmüş olan bir hırsızmış. Onu kabaca durdurmuş ve boğuk ve korkunç bir sesle kıza "Bağırmak için ağzını açarsan, uzunluğun enliliğine katılır!" diyerek onu soymaya hazırlanmış. Henüz elini gerdanlıklarının üzerine koymuşken, bakışları kızın yüzünün güzelliğine takılmış ve tam bir şaşkınlığa uğrayarak içinden "Vallahi! Ben aslında onu her şeyiyle birlikte kaldırmalıyım; çünkü o, tüm hazinelerden daha değerlidir!" diye düşünmüş. Ve ona "Hanımım, sana hiçbir kötülük yapıl-

mayacaktır! Ama karşı çıkma ve kendi rızanla benimle birlikte gel! Gecemiz kutsanmış bir gece olacaktır!" demiş. Çünkü içinden "Bu bir çengidir! Çünkü bunca süsle donanarak ancak çengiler geceleyin sokağa çıkar! Herhalde bir soylunun evindeki düğünden dönüyor olmalı!" diye düşünüyormuş.

Genç kız da tüm yanıt olarak ağlamaya başlamış. Hırsız da ona "Allah aşkına! Neden ağlıyorsun sen? Eğer kendini özgürce bana verirsen, sana kötü davranmayacağıma ve seni soymayacağıma yemin ederim!" demiş. Ve aynı zamanda, onu elinden tutarak götürmek istemiş. O zaman, kız, gözyaşları dökerken, ona kim olduğunu ve kocası şeyhin gönül yüceliğini anlatmış ve öyküsünün hiçbir yanını saklamamış. Ve de "Ve şimdi, senin eline düştüm. Bana ne istersen yap!" diye eklemiş.

Bağdat hırsızlar loncasının en usta soyguncusu olan hırsız, genç kızın bu garip öyküsünü işitince ve şeyhin civanmertçe davranışının tüm kapsamını işitince, bir an için başını eğmiş ve derin derin düşünmüş. Sonra başını kaldırıp genç kıza "Peki senin sevdiğin şu amcanın oğlu nerede oturuyor?" diye sormuş. O da "*Falan* mahallede, *falan* sokakta, *falan* evin bahçesinde bulunan odada oturur!" demiş. Hırsız da "Hanımım, hiç kimse bir hırsız yüzünden iki sevgilinin aşklarından yoksun kaldıklarını söyleyemeyecektir! Tanrı, yeğeninle geçireceğin bu gece için sana en seçkin lütuflarını bağışlasın! Bana gelince, benim gibi bir başka soyguncunun cansıkıcı varlığından korumak için sana eşlik edip oraya kadar götüreceğim!" demiş. Sonra da "Hanımım, rüzgâr herkesin ise de, flavta benim değil!" diye eklemiş. Ve böylece konuşarak hırsız genç kızın elinden tutmuş ve bir sultana gösterilen tüm saygıyla, ona âşığının evine kadar eşlik etmiş. Sonra, urbasının eteğini öperek ondan izin alıp kendi yoluna gitmiş.

Genç kız da bahçenin kapısını itmiş ve doğruca yeğeninin odasına gitmiş. Ve onun, kendisini düşünerek tek başına, hıçkırmakta olduğunu işitmiş. Kapıyı çalmış; yeğeninin hıçkırıklarla dolu sesi "Ka-

pıda kim var?" diye sormuş. Kız da "Habibe!" demiş. İçeriden oğlan "Bu, Habibe'nin sesi!" diye haykırmış. Ve de "Habibe öldü! Onun sesiyle bana seslenen, sen kimsin?" demiş. Kız "Ben, senin amcanın kızı Habibe'yim!" demiş.

Kapı açılmış ve Habip, yeğeninin kollarına baygın düşmüş. Ve Habibe'nin gösterdiği özen sayesinde baygınlıktan kurtulmuş. Habibe onu yanına oturtmuş, başını dizlerine yatırmış ve kocası şeyhle ve civanmert hırsızla başına gelenleri anlatmış. Habip de bunu işitince, o kadar heyecanlanmış ki, ilkin ağzından tek bir sözcük bile çıkarmamış. Sonra ansızın ayağa kalkarak yeğenine "Gel, sevgili yeğenim!" demiş. Ve onu elinden tutarak ve artık onu kazanmayı düşünmeyerek, birlikte sokağa çıkmış ve tek bir sözcük söylemeden, kızı götürüp kocası şeyhin evine bırakmış.

Şeyh karısının genç Habip ile birlikte geri döndüğünü görünce, onların ikisini birden evine sevkeden nedeni anlamış ve onları odasına sokarak bir baba çocuklarını kucaklar gibi kucaklamış ve ağırbaşlılık yüklü bir sesle "İnanç sahibi karısına 'Sen benim etimden, kanımdan olma kızımsın!' dediği zaman, hiçbir kudret artık onu sözlerinden caydıramaz! Böyle olunca, çocuklarım, bana hiçbir şey borçlu değilsiniz! Çünkü ben kendi sözlerimle bağlıyım!" demiş. Ve böylece konuşarak evini ve mallarını onlar adına yazdırmış ve bir başka kente yaşamaya gitmiş.

Ve Şehrazat bu konuda ona hiçbir şey sormaksızın, öykünün bittiğinin takdirini Şah Şehriyar'a bırakmış ve o gece şu öyküyü de anlatmış:

İĞDİŞ EDİLEN BERBER

Anlatırlar ki, bir zamanlar Kahire'de, güzellikten ve değerden yana eşsiz genç bir adam varmış. Bu genç adamın da, kocası yiğit ve kabadayı olan ve bir parmağıyla bile bu delikanlıyı ezecek kadar güçlü elleri bulunan yüz güvenlik görevlisinin emiri, yani bir yüzbaşı olan ve genci çok seven, onun da kendisinin de çok sevdiği genç bir kadın dostu varmış. Bu yüzbaşı, haremine doyum sağlamaya yetecek tüm üstün nitelikleri taşıyormuş; ama delikanlının sakalı bile yokmuş. Kadın bu kuzu etini üstün tutanlardan ve de gezintilerde üzerine gençlerin binmesini yeğleyen kısraklardan biriymiş.

Günlerden bir gün, yüzbaşı evine dönmüş ve genç karısına "Ey *falan* kişi, bu akşam ben, dostlarımla birlikte temiz hava solumak için *falan* yerdeki bahçelere çağrılıyım. Şayet, şu ya da bu, bir iş çıkar da bana ihtiyaç duyulursa, beni nerede aratacağını bilesin!" demiş. Karısı da ona "Kimse senden zevk ve memnunluk içinde olmanı dilemekten başka bir şey istemez! Git bahçelerde eğlenmene bak, efendim, ruhun ferahlasın, için açılsın! Bu, bizi de sevindirir!" demiş. Yüzbaşı da bir kez daha, bu denli üzerinde titreyen, itaatkâr ve terbiyeli bir karısı olduğu için kendi kendini kutlayarak yoluna gitmiş.

O daha sırtını çevirir çevirmez, karısı "Bu öğle sonrasında şu vahşi domuzu bizden uzaklaştıran Tanrı'ya şükürler olsun! Şimdi hemen gönlümün takılı bulunduğunu çağırtayım!" diye içinden haykırmış. Ve hizmetinde bulunan küçük hadımağasını çağırarak ona "Oğlan, git de, *falanı* benim için bul! Onu evinde bulamazsan, kendisine rastlayasıya kadar aramanı sürdür ve kendisine 'Hanımım se-

lam yolladı ve şu anda gidip kendisini evinde bulmanı istedi!' de!" demiş. Küçük hadımağası da hanımının yanından çıkmış, delikanlıyı evinde bulamayarak, onu aramak için her yanı dolaşarak, çarşıda gidip oturmayı âdet edindiği dükkânları yoklamış. Sonunda onu başını kazıtmak üzere gittiği bir berberin dükkânında bulmuş. Berberin, tam da boynuna temiz bir peçete sarıp traşa girişeceği ve ona "Tanrı sağlıklar versin!" dediği sırada onu bulmuş. Küçük hadımağası delikanlının yanına yaklaşarak ona doğru eğilmiş ve kulağına "Hanımım *falan* kişi sana en seçkin selamlarını yolluyor; beni de bugün kıyının yaklaşmaya müsait olduğunu ve yüzbaşının bahçelerde bulunduğunu sana bildirmekle görevlendirdi. Eğer konuşmayı diliyorsan, durup gecikmeden gelmen yetişir!" demiş. Genç adam da, bunu işitince, berbere "Başımı çabuk kurut da gideyim; buraya bir başka sefer gelirim!" diye haykırmış. Bu sözleri söyleyerek sanki başının kazınması berber tarafından sağlanmış gibi avcuna bir gümüş dirhem koymuş. Berber de, bu cömertliği görünce, kendi kendine "Başını hiç kazımadığım halde, bana bir dirhem veriyor; ya kazımış olsaydım acaba ne verirdi! Vallahi, işte gözönünde tutulacak bir müşteri! Hiç kuşku yok ki, başını kazıdığımda, bana bunun gibi bir avuç gümüş dirhem verir!" demiş.

İşler bu durumda iken, delikanlı çabucak ayağa kalkmış ve sokağa çıkmış. Berber de ona dükkânının eşiğine kadar eşlik ederek "Uğurlar olsun efendim! Benim dileğim odur ki, işlerini düzene koyup bu dükkâna döndüğünde, girişindekinden daha da yakışıklı olarak çıkarsın! Uğurlar olsun!" demiş. Delikanlı da "Tamam, Talip! Geri döneceğim!" diye yanıt vermiş. Çabucak uzaklaşarak sokağın köşesinde gözden kaybolmuş.

Ve yüzbaşının karısı olan dostunun evine ulaşmış. Gidip kapıyı çaldığı sırada, çok şaşırarak, sokağın öbür yanından berberin kendisine doğru yaklaşmakta olduğunu görmüş. Kendisine uzaktan işaretler eden bu berberi, ardından böylesine koşturtan şeyin ne olduğunu bilemeyerek, kapıyı çalmaktan vazgeçmiş. Berber de ona

"Efendim, Tanrı seninle olsun! Senin gelişinin ışık ve kokuyla dolan dükkânımı unutmamanı senden rica ediyorum. Bir bilge kişi 'Bir yer hoşuna gitmişse, başka yer arama?' demiştir. Ve Arapların büyük hekimi Yüce Tanrı'nın lütufları üzerine olası Ebu el-Hüseyn İbni Sina 'Hiçbir süt, çocuk için, ana sütüyle kıyaslanamaz! Ve hiçbir şey de usta bir berberin eli kadar hafif değildir!' demiştir. Dolayısıyla, efendim, senden, benim dükkânımı çarşının bütün öteki berber dükkânlarından ayırmanı umarım!" demiş. Delikanlı da "He vallahi! Kuşkusuz, ayırırım, ey berber!" demiş. Zaten içerden açılmış bulunan kapıyı itmiş ve çabucak ardından kapamış. Ve sevgilisine kavuşmak ve onunla her zaman yaptığı şeyi yapmak için yukarı çıkmış.

Berbere gelince, dükkânına dönecek yerde, sokakta kapının karşısında dikili kalmış ve kendi kendine "Eğer bu bulunmaz müşteriyi burada bekleyip onu kendim dükkâna götürmezsem, kendi başına benim dükkânımı meslektaşlarımınkinden ayırt edemez!" diyormuş. Ve kapıyı bir an bile gözlerinden uzak tutmayarak orada kesin olarak çakılı kalmış.

Yüzbaşıya gelince, buluşma yerine gittiğinde, kendisini çağırmış olan dostu ona "Ya seydi, sana karşı işlemiş bulunduğum kabalıktan dolayı lütfen beni bağışla! Ama annem öldü ve gidip onun gömülme işleriyle uğraşmak zorundayım. Bugün oturup seninle keyif çatamadığımdan dolayı beni affet! İnşallah yakında yeniden birarada geliriz!" demiş. Ve tekrar tekrar özürler dileyerek ondan izin istemiş ve çekip gitmiş. Yüzbaşı da, burnu iyice uzamış, kendi kendine "Allah, eğlence gününü bu denli berbat şekilde karartan uğursuz yaşlıların belasını versin! Şeytan, onları beşinci cehennemin en derin çukuruna tıksın!" demiş. Bunu söyleyerek öfkeyle havaya tükürmüş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

... Ve yüzbaşı burnu iyice uzamış, kendi kendine "Allah eğlence gününü bu denli berbat şekilde kararttan uğursuz yaşlıların belasını versin! Şeytan, onları beşinci cehennemin en derin çukuruna tıksın!" demiş. Bunu söyleyerek sakalları arasından "Sana ve seni içine alan toprağa tüküreyim, ey uğursuzluk anası!" diyerek öfkeyle havaya tükürmüş. Yeniden evinin yolunu tutmuş ve gözleri öfkeden dönerek kendi sokağına ulaşmış. Başını evin pencerelerine dikerek önüne atılacak kemiği bekleyen bir köpek gibi orada kazık kakmış olan berberi görmüş. Onun yanına yaklaşarak kendisine "Sen kimsin be Âdem? Ve seninle bu ev arasında ne gibi bir ilişki var?" demiş. Berber de onun önünde yere kadar eğilerek "Ey seydi yüzbaşı, burada dükkânımın en iyi müşterisini bekliyorum! Çünkü ekmeğim onun ellerindedir!" diye yanıt vermiş. Yüzbaşı da çok şaşırarak, ona "Ne diyorsun sen, ey ifritlerin kötülük ortağı? Şimdi benim evim senin türünden berberlerin müşterileri için buluşma yeri mi oldu, yani?" diye sormuş; sonra da "Yürü ulan pezevenk, yoksa tokatımın ağırlığını suratında duyacaksın!" demiş. Berber de "Tanrı'nın adı senin ve namusluluğun ve tüm erdemlerin buluşma yeri olan evinin ve evinde oturan saygın kişilerin üzerine olsun, yüzbaşı efendim! Ama senin değerli yaşamının üzerine yemin ederim ki, benim en iyi müşterim içerdedir! Ve içeri girdiğinden beri epeyce bir zaman oldu; oysa benim dükkânım ve işim burada daha fazla beklememe imkân vermiyor! Senden rica ediyorum, onu görürsen, daha fazla gecikmemesini söyle!" demiş. Genç kadının kocası da, ona "Bu senin müşterin ne biçim bir adam, ey pezevengin oğlu ve deyyusların peydahladığı herif?" demiş. O da "Gözleri *şöyle*, boyu da *şöyle* olan, geri yanı da alımlı, güzel bir delikanlı! Tam bir şalabi, mükem-

mel bir züppe, tavır ve hareketleri ince, kendisi de cömert! Nefis! Bir şekerpare, bir arı kovanı vallahi!" yanıtını vermiş.

Yüz güvenlik muhafızının komutanı olan yüzbaşı, bu övgüyü ve evine girenin bu şekilde tanımlanmasını işittikten sonra, berberin gırtlağına sarılmış ve onu birkaç kez sarstıktan sonra, kendisine "Ey pezevenk çocuğu ve soytarıların oğlu ve ey orospuların piçi!" demiş. Ve sarsıla sarsıla hışırı çıkmış olan berber "Tamam, kabul!" diye haykırmış. Yüzbaşı da "Sen hâlâ benim evim hakkında bu tür sözler söylemeye cesaret mi ediyorsun?" diye sözünü sürdürmüş. Berber de "Efendim, müşterim, ama kendisine 'Eli uz berber seni dışarıda bekliyor!' deyince bak bakalım ne söyleyecek?" demiş. Ağzından köpükler saçan yüzbaşı da ona "Peki, sen burada kal, gidip sözünün doğru olup olmadığını denetleyeyim!" diye haykırmış ve çabucak evine girmiş.

Oysa, bütün bu konuşmalar olurken, genç kadın, sokakta neler olup bittiğini pencerenin ardından görüp işitmiş ve âşığını evin sarnıcında gizleyecek zaman bulmuş. Yüzbaşı, odalara girince, ortada ne genç bir adam, ne genç bir adamın kokusu, ne de ona uzaktan yakından benzeyen herhangi bir şey bulunuyormuş. Ve de karısına "He vallahi! Ey karı herhangi bir adamın bizim evimize girmiş olması ihtimali var mı?" diye sormuş. Karısı da, bu varsayımdan son kertede alınarak "Bu, bizim evimize ve bana karşı nasıl bir utanç verici şeydir! Nasıl oluyor da, efendim, herhangi bir adam buraya girebilir? Kötülük bizden ırak olsun!" diye haykırmış. Yüzbaşı da "Şurada, evimizden bir müşterisinin çıkmasını beklediğini söyleyen bir berber var!" demiş" Kadın "Onu duvara sıkıştırıp ezmedin mi?" demiş. O da "Şimdi oraya gidiyorum!" demiş. Ve aşağı inip berberi gırtlağından yakalamış ve ona, kendisini fır fır döndürerek "Ey anasının ve karısının pezevengi! Sen nasıl oluyor da bir İnanç sahibinin haremi hakkında böyle sözler söylüyorsun?" diye haykırmış. Ve neredeyse, bir vuruşta enini boyuna katacakken, berber "Peygamberimizin bize açıkladığı gerçek üzerine yemin ederim ki, ey yüzbaşı, de-

likanlının evine girdiğini şu gözlerimle gördüm! Ama çıktığını görmedim!" diye haykırmış. Öteki de evirip çevirmeyi bırakmış ve ölüm karşısında bile bu adamın söylediklerine dört elle sarılmasına şaşkınlığın sınırında şaşıp kalmış. Ve ona "Sana yalan söylediğini kanıtlamadan seni öldürmek istemiyorum, ey köpek! Gel benimle birlikte!" demiş. Ve onu eve sürüklemiş ve onunla birlikte aşağıdaki, yukarıdaki bütün odaları araştırmaya başlamış. Her yer aranıp ziyaret edildikten sonra, yeniden avluya inmişler ve her köşeyi araştırıp hiçbir şey bulamamışlar. Yüzbaşı berbere dönüp ona "Hiçbir şey yok!" demiş. Öbürü de "Doğru, ama şurada bir sarnıç var, orayı henüz ziyaret etmedik!" demiş.

Hepsi bu kadar! Delikanlı da onların geliş gidişlerini işitiyormuş. Ve bu sarnıç ve sarnıcı ziyaret laflarını duyunca "Ah! Alçak, orospuçocuğu! Beni yakalatacak!" diye düşünerek içinden berbere lanetler savurmuş. Kendi bakımından da kadın, berberin sarnıcı ziyaret etmekten söz ettiğini duymuş ve çabucak aşağı inerek kocasına "Ne zamana kadar ey Âdem, bu binlerce utanmaz boynuzlunun ürününe evi ve haremi dolaştıracaksın? Ve sen bunun türünden bir yabancıyı evinin mahremiyeti içinde bu şekilde dolaştırmaktan utanmıyor musun? Onu suçuna göre cezalandırmak için neyi bekliyorsun?" diye haykırmış. Yüzbaşı da "Doğru söyledin, ey kadın, onu cezalandırmak gerek! Ama hakaret gören sensin, onu cezalandırmak da sana düşer! Yüklenen suçun niteliği ve ağırlığına göre onun cezasını ver!" demiş.

O zaman genç kadın, yukarıya çıkıp mutfaktan bir bıçak almış ve demirini akkor haline gelinceye kadar kızdırmış ve yüzbaşının çoktan bir vuruşta yıktığı berberin yanına yaklaşmış. Ve kızgın bıçakla, yüzbaşı onu yerde tutarken, zekerini ve taşaklarını dibine kadar yakmış. Sonra onu, ardından "Bu sana namuslu insanların haremi hakkında kötü konuşmanın ne demek olduğunu öğretir!" diye haykırarak sokağa atmışlar. Ve bahtsız berber, gelip geçen yufka yü-

rekli insanlar onu kaldırıp dükkânına götüresiye kadar orada kalmış. Onun durumu işte böyleymiş!

Sarnıca kapatılmış olan delikanlıya gelince, evde tüm gürültü kesilir kesilmez, çabucak gizlendiği yerden çıkmış ve bacaklarını rüzgâra teslim etmiş. Ve örtülecek şeyi Tanrı örter.

Ve Şehrazat, o gecenin, Şah Şehriyar'a, FİRUZ İLE KARISI' NIN ÖYKÜSÜ'nü anlatmadan geçip gitmesini istememiş.

FİRUZ İLE KARISI

Anlatırlar ki, şahın biri, bir gün sarayının taraçasında oturmuş hava alıyor; başının üzerindeki gökyüzünü, ayağının altındaki bahçeleri seyrederek gözlerini şenlendiriyormuş. Birdenbire sarayın karşısında bulunan bir evin taraçasında, güzellikte eşine rastlamadığı bir kadın görmüş. Yöresinde bulunanlara dönmüş ve onlara "Bu ev kime ait?" diye sormuş. Ona "Hizmetkârın Firuz'a! Bu da onun karısıdır!" diye yanıt vermişler. O zaman taraçadan inmiş ve tutku onu içmeden sarhoş etmiş ve de aşk yüreğini sarmış. Hizmetkârı Firuz'u çağırtmış ve ona "Al şu mektubu ve *falan* kente git ve yanıtıyla birlikte geri dön!" demiş. Firuz da mektubu almış ve evine gitmiş; mektubu başının altına koymuş ve o geceyi böylece geçirmiş. Sabah olunca kalkmış ve hükümdarının kendisine karşı kurduğu düzeni bilmeden söz konusu olan kente doğru yola çıkmış.

Şaha gelince, koca yola çıkar çıkmaz, çabucak ayağa kalkmış ve kılığını değiştirerek Firuz'un evine doğru yönelmiş ve kapıyı çalmış. Firuz'un karısı "Kapıda kim var?" diye sormuş. O da "Ben kocanın efendisi olan Şah'ım!" diye yanıt vermiş. Kadın da kapıyı açmış. Şah içeri girmiş ve "Seni ziyarete geldik!" diyerek oturmuş. Kadın gülmüş ve "Ben bu ziyaretten Tanrı'ya sığınırım. Çünkü gerçekte, bundan hayırlı bir şey beklemiyorum!" diye yanıt vermiş. Ama şah "Ey yüreklerin arzusu, ben kocanın efendisiyim ve senin de beni tanımadığını sanmıyorum!" demiş" Kadın da "Kuşkusuz, seni tanıyorum sultanım efendim! Senin tasarını da, ne istediğini de biliyorum. Ve kocamın efendisi olduğunu da! Sana, senin meramını çok iyi anladığını kanıtlamak için, ey hükümdarım, şairin şu sözlerini kendi durumuna uyarlamak için yüce bir ruhla davranmanı da öğütlerim:

> Eğer yoldaki başkaları, benim susuzluğumu gideren ıslak taşa dudaklarını değdirebiliyorlarsa, çeşmeye giden yola koyulmam.
> İğrenç sinek topluluğu vızıldayarak tepsinin üzerine konarsa, içimi üzen açlığım ne kadar çok olursa olsun, zevkim için hazırlanmış yemeklerden hemen elimi çekerim.
> Arslanlar, köpeklerin aynı yörede dillerini şaplatarak su içmekte özgür oldukları zaman, suyun kenarına götüren yoldan sakınmazlar mı?

Ve bu dizeleri okuyarak Firuz'un karısı "Ve sen, ey şah, başkalarının senden önce dudaklarını değdirdiği çeşmeden içer misin?" diye eklemiş. Şah, bu sözleri işitince, ona şaşırarak bakmış. Öylesine etkilenmiş ki, yanıt oluşturacak tek bir söz bulmaksızın sırtını çevirip gitmiş; ve acele kaçışı sırasında, pabuçlarından birini evde unutmuş ve onun durumu işte böyleymiş.

Firuz'un durumuna gelince şöyle! Şahın onu yolladığı yere gitmek üzere, evinden çıktığı zaman, mektubu cebinde aramış ama bulamamış. Ve onu yastığının altında unuttuğunu hatırlamış. Hemen

eve dönmüş ve tam şah evden çıkmış bulunduğu sırada oraya ulaşmış. Ve eşikte şahın pabucunu görmüş. O anda, kentin dışında uzak bir ülkeye gönderilmesinin nedenini anlamış. Kendi kendine "Efendim şah, beni oraya dile vurulamaz bir tutkuya özgürce yol bulmak için göndermiş demek!" demiş. Bununla birlikte sesini çıkarmamış ve odasına gürültü yapmaksızın girerek daha önce unutmuş olduğu mektubu almış ve karısı gelişinin farkına varmadan dışarı çıkmış. Ve çabucak kenti terk etmiş ve efendisi şahın kendisine yüklediği görevi yerine getirmek üzere yola koyulmuş. Tanrı ona güvenlik sağladığı için, mektubu varacağı yere ulaştırmış ve istenen yanıtla birlikte şahın kentine geri dönmüş. Evine gidip dinlenmeden önce, gösterdiği gayretten dolayı ödüllendirilmek umuduyla çabucak şahın huzuruna çıkmış, o da kendisine yüz dinar ödül vermiş. Bilinen mesele hakkında da hiçbir şey konuşulmamış.

Firuz da, yüz dinarı alarak cevahirciler ve kuyumcular çarşısına gitmiş, elindeki bütün parayla, kadınlara özgü süslerden oluşan harika şeyler satın almış. Ve aldığı şeyleri karısına götürerek ona "Bunlar benim dönüşümü kutlamak içindir!" demiş. Ve "Bunları ve burada sana ait ne varsa al ve babanın evine dön!" diye eklemiş. Kadın ona "Sebebi ne bunun?" diye sorunca; o da "Efendim şah, beni iyiliklerine boğdu. Ben de bunu herkesin bilmesini, babanın da, sana gitmeni söylediğim yerde, bütün bunları üzerinde görerek sevinmesini istiyorum!" demiş. Kadın da "Sevgiyle ve tüm neşeli yüreğimle!" diye yanıt vermiş.

Kocasının kendisine getirdiği bütün süsleri ve daha önce elinde olan diğer bütün ziynetleri donanmış ve babasının evine gitmiş. Babası da onun gelişiyle ve üzerinde gördüğü güzel şeylere bakarak çok sevinmiş. Kadın babasının evinde, kocası Firuz'un aklından gelip onu aramak fikri geçmeksizin, hatta ondan haber almak üzere hiç kimseyi de göndermeksizin bir ay kalmış.

Böylece bir ay ayrı kaldıktan sonra, genç kadının kardeşi Firuz'u bulmaya gelmiş ve ona "Ey Firuz, eğer karına karşı beslediğin

öfkenin ve onu terk edişinin nedenini açıklamak istemiyorsan, gel meseleyi, efendimiz şahın önünde çözümleyelim!" demiş. Firuz da "Sizler bunu bir dava konusu yapabilirsiniz, ama ben yanıt vermiyorum!" diye onu yanıtlamış. Genç kadının kardeşi "Yine de gel, benim açtığım davayı dinle!" demiş. Ve onunla birlikte şahın huzuruna çıkmış.

Şahı toplantı salonunda bulmuşlar, kadı da onun yanında oturuyormuş. Genç kadının kardeşi şahın önünde yeri öptükten sonra "Efendimiz, size bir mesele için davada bulunmaya geldim!" demiş. Şah da ona "Davayla ilgili konulara kadı efendi bakar. Senin de ona başvurman gerek!" demiş. Genç kadının kardeşi de kadıya doğru dönmüş ve "Tanrı kadı efendimizin yardımcısı olsun! Bizim meselemiz ve davamız şudur: Biz, bu adama, yüksek duvarlarla çevrili ve korunaklı, harika şekilde bakımlı, çiçekler ve meyve ağaçları dikilmiş bir bahçe kiraladık; ama o, çiçekleri koparıp tüm meyveleri yedikten sonra duvarları yıktı ve bahçeyi dört yandan esen rüzgârlara terk etti. Şimdi de kira sözleşmesini bozmak ve bahçemizi bize o haliyle geri vermek istiyor! İşte bizim meselemiz ve davamız budur, ya seydi kadı!" demiş.

Kadı da Firuz'a dönüp ona "Ve sen, buna ne diyeceksin, ey genç adam?" demiş. O da "Gerçekte, bahçeyi onlara öncekinden çok daha iyi durumda iade ettim!" diye yanıt vermiş. Kadı, kardeşe "Açıkladığı gibi bahçeyi size, çok iyi durumda iade ettiği doğru mu?" demiş. Kardeş de "Hayır! Ama yine de bize onu geri vermeye iten nedeni öğrenmek isterim!" demiş. Kadı da, Firuz'a dönerek "Ne dersin buna, genç adam?" diye sormuş. Firuz da "Onu kendilerine isteyerek, ama yine de istemeden iade ettim. Ve bu geri verişin nedeni, madem ki bilmek istiyor, bir gün sözü edilen bahçeye girdiğimde yerde oradan geçen arslanın ayak izlerini görmemdir. Bunu görünce, kendimi tehlikeye atarak bir daha oraya girersem, arslanın beni yutacağından korktum. İşte bundan dolayı bahçeyi sahiplerine geri

verdim. Bunu da arslana saygı duyduğum ve kendi canımdan korktuğum için yaptım...

Anlatısının burasında Şehrazat, günün belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Doksan Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

"İşte bundan dolayı bahçeyi sahiplerine geri verdim. Bunu da arslana saygı duyduğum ve kendi canımdan korktuğum için yaptım!" diye yanıt vermiş.

Yastıklara dayanarak oturan ve belli etmeden onları dinleyen şah, hizmetkârı Firuz'un sözlerini duyunca ve bunların neyi hedeflediğini ve anlamını kavrayınca, oturduğu yerden kalkmış ve genç adama "Ey Firuz, yüreğini ferah tut, kaygılarını yatıştır ve bahçene dön! Çünkü, sana İslamın gerçekliği ve kutsallığı üstüne yemin ederim ki, bahçen iyi savunulmuştur. Ve hayatımda hiç görmediğim kadar iyi korunmaktadır; duvarları her türlü saldırıdan masundur; ağaçları, meyveleri ve çiçekleri de benim hiç görmediğim şekilde en sağlıklı ve en güzel olan varlıklardır!" demiş.

Firuz da onun ne demek istediğini anlamış. Karısının yanına dönmüş ve onu sevmiş. Böylece, ne kadı, ne salonda bulunanlar, Şah ile Firuz'un ve karısının kardeşinin aralarında sır olarak kalan bu meseleden herhangi bir şey anlamamışlar. Ama Tanrı her şeyi bilir!

Ve Şehrazat şunu da söylemiş:

DOĞUM YERİ VE RUH

Vaktiyle, doğum yeri bakımından Suriyeli olan ve Tanrı'nın tüm Şamlılara doğuştan nasip ettiği gibi bir ağırkanlılık ve kaba ruhlulukla donanmış bulunan bir adam varmış. Şurası çok iyi bilinen bir şeydir ki, Tanrı insanlara verilerini dağıtırken her toprağa orada yetişecek ürünlere yansıyacak nitelikleri ve kusurları dağıtmıştır. Bundan dolayı Kahire'de oturanlara zekâ ve incelik, Yukarı Mısır'da oturanlara cinsel güç, Arap cetlerimize şiir sevgisi, merkezin[1]

1 *Merkez:* Mathers'de Middle kingdom maral geziyor, Arapların ortasındaki eski devletlerden birini bulunduran yöre (Ç.)

atlılarına yiğitlik, Irak'ta oturanlara uygar ahlâk, gezgin göçebelere konukseverlik ve birçok ülkenin insanlarına daha başka verilerde bulunmuştur; ama Suriyelilere kazanç hırsı ve ticaret ruhu vermiştir de, güzel verileri dağıtırken onları tümüyle unutmuştur. Bundan dolayı ne olursa olsun Suriye'den bir Şamlı, daima ağır kanlı birisi olup zekâsı ancak ticaret ve kazanç yolunda kaba tuzaklar kurmaya açık bir niteliktedir.

İşte böylece söz konusu Suriyeli de günlerden bir gün, Kahire'ye gidip alış verişte bulunmak arzusu duymuş. Hiç kuşku yok ki, gidip dünyanın en tatlı, en şakayı sever insanları arasında yaşamak fikrini, onun kötü talihi kendisine esinlemiş bulunuyormuş. Ama, ülkesinden olan herkes gibi, kendine güveni tammış ve yanında götürdüğü güzel şeylerle orada bulunanların gözlerini kamaştıracağını düşünüyormuş. Gerçekten, sandıklara elindeki en gösterişli mallardan ipekliler, değerli kumaşlar, işlemeli silahlar ve benzeri şeyleri yerleştirmiş ve korunaklı Mısr el-Kahire kentine gelmiş.

İlkin malları ve kendisi için bir yer bulmak üzere tacirlerin yanına gitmeye handa oda kiralamakla işe başlamış. Her gün müşteri ve tacirlerin yanına gitmeye ve onları mallarını göstermek üzere hana çağırmaya koyulmuş. Belli bir süre böylece çalışmalarını sürdürmüş; günlerden bir gün, gezmeye çıkıp sağa sola bakınırken, salınarak yürüyen ve kendi aralarında şuradan buradan söz ederek gülüşen üç genç kadına rastlamış. Bunlardan her biri diğerlerinden daha güzel, daha çekici, daha hoşmuş. Tacir bunları görünce, bıyıkları dikleşmiş ve oynamış; ve göz işaretlerine kapılarak onlara yaklaşmış ve kendilerine "Bu gece hep birlikte eğlenmek üzere, kaldığım hana gelip hoşça bir arkadaşlık sağlamanız mümkün mü?" demiş. Onlar da gülerek "İsteriz doğrusu ve seni eğlendirmek için ne söylersen yaparız!" diye yanıt vermişler. O da "Benim yerimde mi, sizin evinizde mi, hanımlarım?" diye sormuş. Kadınlar "He vallahi, senin yerinde! Kocalarımızın yabancıları evimize sokmaya izin vereceklerini sanmıyorsun herhalde!" demişler. Sonra da "Bizler bu gece se-

nin yanına geliriz. Hangi handa kaldığını söyle bize!" diye eklemişler. Adam da "*Falan* sokaktaki hanın bir odasında kalıyorum" demiş. Kadınlar "Bu durumda bize bir yemek hazırlarsın ve yemekleri sıcak tutarsın! Biz gelir seni yatsı namazından sonra ziyaret ederiz" demişler. O da "Çok güzel söylediniz!" demiş. Kadınlar yollarını sürdürmek üzere onun yanından ayrılmışlar. O da kendi bakımından azık sağlamaya gitmiş ve balık, hıyar, istridye, şarap ve kokular satın almış ve hepsini odasına taşımış. Pirinç ve sebzelerle yapılanların dışında beş çeşit etli yemek hazırlamış; ve bunları kendi başına pişirmiş.

Yemek saati geldiği vakit, üç kadın, vaadettikleri gibi, onları tanınmaz kılan mavi bezden yeldirmelerine bürünerek gelmişler. Ama, içeri girerlerken, bu örtülerini, omuzlarının üzerine fırlatmışlar ve aylar gibi ışık saçarak gidip birer köşeye oturmuşlar. Suriyeli de ayağa kalkıp yemek dolu sahanları önlerine koyduktan sonra, bir testi gibi onların karşısında yer almış. Kadınlar canları çektiği kadar yemek yemişler. Sonra onlara üzerinde şarap bulunan bir tabure getirmiş ve aralarında bardak dolaşmaya başlamış. Suriyeli de onların ısrarlı davetlerine uyarak hiçbir kadeh dolaşımını geri çevirmemiş; ve öylesine içmiş ki, başı her doğrultuda dönmeye başlamış. Ve o zaman biraz yüreklenerek arkadaşlarının yüzlerine uzun uzun bakmaya koyulmuş; güzelliklerine hayran olmuş ve mükemmellikleriyle büyülenmiş. Zihni şaşkınlıkla aptallaşma arasında gidip gelmiş; zirzoplukla yanılgıya düşme arasında sallanıp durmuş. Artık erkeği dişiden ayıramaz olmuş. Durumu unutulmayacak, ama bahtı ağlanacak hale gelmiş. Görmeksizin bakmış ve içmeksizin yemiş. Sümkürmüş, aksırmış. Gülmüş ağlamış. Bundan sonra üç kadından birine dönerek ona "Tanrı üzerine olsun! Ya Sitti, acaba senin adın nedir?" diye sormuş. Kadın "Adım, Benim gibisini gördün mü'dür!" diye yanıt vermiş. Bunu duyunca aklı daha da fazla uçmuş ve "Yo vallahi, asla senin gibisini görmedim!" diye haykırmış. Sonra da yere uzanarak dirsekleri üzerine dayanmış ve ikinci kadına "Ya sen,

ya Sitti, ey yüreğimin hayat kanı, senin adın nedir?" diye sormuş. Kadın da "Asla bana benzer birini görmedin'dir!" diye yanıt vermiş. O da "Maşallah, Asla benzer birini görmedin hanımım!" diye haykırmış. Sonra da üçüncüye dönüp ona "Ve sen, ya Sitti, ey yüreğimin yangını, senin saygın adın nedir acep?" diye sormuş. Kadın "Yüzüme bak beni tanırsın'dır!" diye yanıt vermiş. Bu üçüncü yanıtı da işitince Suriyeli yerlerde yuvarlanmış ve olanca sesiyle "Uygunsuzluk yok, ey Yüzüme bakıp beni tanırsın hanımım!" diye haykırmış.

Ve yeniden bardağı dolaştırmaya başlamışlar ve tacir sıra kendine gelince onu dibine kadar boşaltmış; ve bardak dolaştırılması bitince başı ayaklarının arasında yere yıkılmış. Onu bu halde görünce, kadınlar ayağa kalkmışlar, onun sarığını kaldırıp başına bir deli takkesi giydirmişler. Sonra yörelerine bakmışlar ve para ya da değerli eşya olarak bahtlarına ne düşmüşse alıp kendilerine mal etmişler. Ganimetleri yüklenerek, yürekleri yeğni, onu hanında, bir manda gibi horlarken terk etmişler. Ve han odasını sahibine bırakmışlar.

Ve ayıpları örten de örtülmesi gerekeni örtmüş.

Ertesi gün Suriyeli içine düştüğü pis çukurdan çıkınca, kendisini odasında yapayalnız bulmuş ve orada nesi varsa silinip süpürüldüğünün farkına varmış. Hemen aklı başına gelmiş ve "Övülesi Yüce Tanrı'dan daha yüce ve daha güçlü varlık yoktur!" diye haykırmış. Başında deli takkesi olduğu halde handan dışarı fırlamış; ve her gelip geçene, adı *falan*, *falan* ve *falan* olan kadınlara rastlayıp rastlamadıklarını sorup durmuş. Ve kadınların kendi isimleri olarak kendisine söylediklerini sayıp dökmüş. Onu böyle gülünç bir kılıkla gören halk, kendisinin maristandan kaçtığını sanmış ve kimileri ona "Yo, vallahi, senin gibisini görmedik!" derken; kimileri de "Asla sana benzeyen birini görmedik!" diyorlar; kimileri de "Sana bakıyoruz, gerçekten; fakat seni tanımıyoruz!" diye yanıt veriyorlarmış.

Böylece, sorup soruşturmaları bitince, artık kime başvuracağını ve kime şikâyet edeceğini bilememiş; sonunda yoldan geçen mer-

hametli ve aklı başında biri, ona "Dinle beni, Suriyeli! Bu şartlar altında senin yapacağın en iyi şey, durup gecikmeden Suriye'ye dönmendir; çünkü Kahire'de, halk, sert beyinleri yeğni beyinlere döndürmeyi ve taşlarla ne denli iyi oynarlarsa, yumurtalarla da o denli iyi oynamayı bilir" demiş.

Suriyeli de burnu ayaklarına kadar uzamış olarak kendi ülkesi olan Suriye'ye geri dönmüş ve bir daha da oradan ayrılmamış.

Ve böylesi olaylar sık sık başına geldiği için, Suriye'nin safdilleri, Mısırlılar hakkında ağızlarını açıp her kötü şeyi söylerler.

Şehrazat, bu öyküyü anlatıp bitirince susmuş. Şah Şehriyar da ona "Ey Şehrazat, bu nükteli fıkralar benim çok hoşuma gitti ve bunları dinledikten sonra, daha çok bilgi edindim ve aydınlandım!" demiş. Şehrazat da gülerek "Tek eğitici ve aydınlatıcı Tanrı'dır!" demiş. Sonra da "Ama SİHİRLİ KİTABIN ÖYKÜSÜ ile karşılaştırılınca bu nükteli fıkraların ne değeri olur?" diye eklemiş. Şah Şehriyar da "Nedir bu Sihirli Kitap, ey Şehrazat ve onun öyküsü nasıldır?" demiş. O da "Ey şahım, Tanrı isterse ve seni memnun edecekse, sana onu anlatmayı yarına saklıyorum!" demiş. Şah da "Kuşkusuz! Yarın gece, bu bilmediğim öyküyü dinlemek isterim!" demiş.

Ve Sekiz Yüz Doksan Beşinci Gece Olunca

Küçük Dünyazat, sokulduğu halı üzerinden ayağa kalkmış ve "Ablacığım, sen bize SİHİRLİ KİTABIN ÖYKÜSÜ'nü ne zaman anlatmaya başlayacaksın?" demiş. Şehrazat da "Efendimiz şahımızın dileği olduğuna göre, gecikip geri bırakmaksızın, hemen!" diye yanıt vermiş.

Ve demiş ki:

SİHİRLİ KİTABIN ÖYKÜSÜ

Halkların salnamelerinde ve eski devirlerin kitaplarında anlatırlar ki, ama ancak Tanrı geçmişi bilir ve geleceği görür! Gecelerden bir gece, Bağdat'ta hükmetmekte olan Abbasoğulları'ndan Halife Harun Reşit, uyanarak yatağında doğrulmuş ve sıkıntının pençesinde ve geceliğine bürünmüş olarak, yanına celladı çağırtmış; o da hemen huzuruna gelmiş. Ona "Ey Mesrur, bu gece göğsümde bir ağırlık ve sıkıntı var, senin, huzursuzluğumu dağıtmanı istiyorum!" demiş. Mesrur da "Ey Emir–ül–Müminin, kalk da göklerin tavanına çakılmış yıldızları ve ayın dolanıp durduğunu görmek için taraçaya çıkalım, bu sırada suların çağıldayan musikisi ve şairin aşağıdaki gibi tanımladığı bostan dolabının ahenkli iniltileri bize kadar yükselsin!

> Bostan dolabı ki, her gözünden inleyerek gözyaşları akıtır, yüreğini dolduran sihre karşın, günlerini tekdüze bir inlemeyle geçiren âşığa benzer!

Ve aynı şair, ey Emir–ül–Müminin, akarsudan söz ederken demiştir ki:

> Benim yeğlediğim bir genç kızdır. O beni içmekten alıkoyar, eğlendirir beni!
> Güzel bir bahçedir o: gözleri kaynaklar gibi, sesi akan suyun sesidir."

Harun Reşit de, celladını dinlemiş ve başını olumsuzlukla silkerek ona "Bu gece böyle bir şey yapmaya hiç hevesim yok!" demiş.

Mesrur da "Emir-ül-Müminin, senin sarayında, her renkten, aylara merallere benzer, çiçekler gibi güzel, giysilere bürünmüş yüz altmış genç kız var. Ayağa kalk ve kendileri bizleri görmeksizin, hepsini sırayla kendi dairelerinde birer birer görelim! Onların şarkılarını işitir, oyunlarını seyreder ve birbirleriyle oynaşırken görürsün. Belki de o sırada ruhun, onlardan birinin çekimine kapıldığını hisseder. Ve onu meclisine alırsın bu gece; o da oyunlarını seninle paylaşır. Bakalım sıkıntıdan bir şey kalır mı?" demiş. Ama Harun "Ey

Mesrur, git hemen Cafer'i bana bul!" demiş. O da işitip itaat ettiği yanıtını vermiş. Sonra da gidip Cafer'i evinde bulmuş ve ona "Emir-ül-Müminininin yanına gel!" demiş. O da "İşittim ve itaat et-i:m!" demiş. O saat ve o anda ayağa kalkıp giyinerek saraya dönen Mesrur'u izlemiş. Ve daima yatağında bulunan Halife'nin huzuruna çıkmış; ve elleri arasından yeri öperek ona "İnşallah kötü bir şey yoktur!" demiş. Harun da "İyi bir şey de yok, ey Cafer! Yorgun, bıkkın ve sıkıntılıyım bu gece! Mesrur'u, seni buraya getirip beni oyala-

yasın ve sıkıntımı dağıtasın diye sana yolladım" demiş. Cafer de bir an düşünüp "Emir-ül-Müminin! Ruhumuz ne göğün güzelliğiyle, ne bahçelerle, ne meltemin tatlı esintisiyle, ne çiçekleri seyrederek neşelenemiyorsa, bir çare kalıyor demektir; o da kitaplardır. Zira ey Emir-ül-Müminin, bahçelerin en güzeli hâlâ da kitap dolu bir dolaptır. Onun rafları boyunca gözlerle bir gezinti yapmak gezintilerin en hoş olanıdır! Bu durumda kalk kitap dolabındaki raflardan rasgele bir kitap çekelim!" diye yanıt vermiş. Harun da bunu "Doğru söylersin Cafer! Bu, cansıkıntısının en iyi ilacıdır. Bunu hiç düşünmemiştim" diyerek yanıtlamış. Ayağa kalkmış ve Cafer ile Mesrur yanında olduğu halde, kitap dolaplarının bulunduğu salona gitmiş.

Cafer ile Mesrur, her biri ellerinde meşaleler tutuyor, Halife de harika dolaplarda ve kokulu ağaçtan yapılmış raflarda dizili bulunan kitapları eline alıyor ve açıp kapıyormuş. Böylece birçok rafı gözden geçirmiş ve sonunda eline çok eski bir kitap almış ve rasgele bir yerini açmış. İlgisini çekmesi gereken bir şey görmüş olacak ki, kitabı bir müddet sonra bırakacağı yerde, oturup sayfa açmaya ve okumaya başlamış. Ve birdenbire öylesine gülmeye başlamış ki, sırtüstü devrilmiş. Sonra kitabı yeniden eline almış ve okumayı sürdürmüş. Bu sefer de gözlerinden yaşlar akmaya başlamış ve bu yaşlar sakallarının arasından süzülerek dizlerinin üzerinde tuttuğu kitabın üstüne damlamış. Sonra kitabı kapamış, onu yeninin içine sokmuş ve oradan ayrılmak üzere ayağa kalkmış.

Cafer Halife'nin böyle gülüp ağladığını görünce, efendisine "Emir-ül-Müminin ve İki Âlem'in hükümdarı, hemen hemen aynı zaman içinde seni güldürüp ağlatan sebep ne olabilir acaba?" demekten kendini alamamış. Halife de, bunu işiterek ve öfkenin sınırında öfkelenerek, Cafer'e, hiddetli bir sesle "Ey Barmaki köpeklerinden biri olan köpek! Nedir senin yaptığın bu edepsizlik? Sen ne diye araya giriyorsun? Rahatsız edici ve kendini beğenmiş hallerinle haddini aşıyor ve bulunduğun mevkiin sınırlarını zorluyorsun! Madem ki artık seni ilgilendirmeyen bu işe karıştın, öyleyse, bu işin

doğuracağı tüm sonuçların ortaya konmasını istiyorum. Ve sana gidip bu kitabı okuyunca neden gülüp ağladığımı söyleyebilecek ve bu kitabın başından sonuna kadar içeriğini keşfedebilecek birini bulmanı emrediyorum. Eğer bu adamı bulup getirmezsen, boynunu vurduracak ve beni neyin güldürüp ağlattığını sana göstereceğim!" diye haykırmış.

Cafer bu sözleri işitip bu öfkeyi görünce "Ey Emir-ül-Müminin, ben bir hata işledim. Hata, bana benzer kişilerin aczini gösterir; ama bağışlamak da senin gibi Yüce ruhlu olanlara yaraşır" demiş. Harun da "Hayır! Söz bir kez ağzımdan çıktı! Sen gidip bana, bu kitabın bütün içeriğini bana açıklayabilecek birini bulacaksın! Yoksa kafanı o saat ve o anda kestireceğim" diye yanıt vermiş. Cafer de "Emir-ül-Müminin, Tanrı gökleri ve dünyayı altı günde yarattı, istese bir saatte de yaratabilirdi. Bunu yapmamışsa, yarattıklarına, her şeyde, hatta iyilik yapmada bile, sabırla ve ılımlılıkla hareket etmelerini öğretmek için yapmamıştır. İyiliğin tam tersini yapmak söz konusu olunca, ey Emir-ül-Müminin, sabır ve ılımlılık zorunlu olur. Bununla birlikte, benim, seni neyin güldürüp ağlattığını bulacak kişiyi mutlaka bulmamı istiyorsan, kölene sadece üç günlük bir ruhsat ver!" demiş. Halife de "Söz konusu kişiyi derhal bulup bana getirmezsen, ölümlerin en korkuncuyla öleceksin!" demiş. Cafer de buna "Hemen bu görevi üstleniyorum" diye yanıt vermiş. Ve oradan rengi dönmüş ve ruhu bulanık, yüreği acı ve kederle dolu dışarı çıkmış.

Acı dolu yüreğiyle evine gelince babası Yahya'ya ve kardeşi El-Fadl'a veda etmiş ve gözleri yaşla dolmuş. Onlar kendisine "Ey Cafer, neden seni bunca keder ve sıkıntı içinde görüyoruz?" diye sormuşlar. O da, kendilerine, Halife ile aralarında neler geçtiğini anlatmış ve kendisine zorlanan koşulu açıklamış. Ve "Sivri uçlu bir aletle oynayan, onu eline batırır; arslanla dövüşen ölür. Bana gelince, artık benim, Halife'nin yanında hiçbir yerim yok; çünkü bundan böyle, onun yanında bulunmak benim için en büyük tehlikedir. Hatta

senin için de baba, senin için de kardeşim! En iyisi onun gözünden ırak olayım! Çünkü hayatın korunması, değeri biçilmez bir şeydir ve üzerinde asla gereğince düşünülmez! Uzaklaşmak boyunlarımızın güvenliği için en iyi korunma yoludur. Zaten şair de 'Hayatını tehdit eden tehlikelerden korun ve bırak evin onu inşa edenden yakınsın!' demiştir" demiş.

Bunu duyan babasıyla kardeşi "Gitme Cafer, belki de Halife seni bağışlar!" diye yanıt vermişler. Ama Cafer "Şartını koştu! Ben, ilk bakışta Halife'nin neden gülüp ağladığını ne bilir ve bu Allah'ın belâsı kitabın baştan aşağı okunmasıyla içeriğini bulmaya yetenekli birini nasıl bulurum?" demiş. O zaman Yahya "Doğru dersin Cafer! Başlarımızı korumak için buradan ayrılmaktan başka çare yok! En iyisi sen Şam'a git ve talihin tersliği geçinceye ve mutlu günlerin gelesiye kadar orada otur!" diye yanıt vermiş. Cafer de "Peki, benim yokluğumda karım ve haremim ne olacak?" diye sormuş. Yahya da "Sen git ve gerisiyle hiç zihnini yorma! Çünkü senin açmak için zaman bulamadığın kim bilir ne kapılar vardır! Şam'a git, çünkü senin için bahtın hükmü budur" demiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Doksan Altıncı Gece Olunca

Demiş ki:

"Çünkü senin açmak için zaman bulamadığın kim bilir ne kapılar vardır! Şam'a git, çünkü senin için bahtın hükmü budur!" demiş. Ve "Senden sonra olacaklara gelince, Allah kerimdir!" diye eklemiş. Sonunda, Vezir Cafer, babasının dediklerine kulak vermiş ve durup beklemeden, yanına içinde bin dinar bulunan bir torba alarak keme-

rini ve kılıcını takmış, babası ve kardeşinden ruhsat almış, bir katıra binmiş ve yanına hiçbir köle ya da hizmetkâr almaksızın, Şam yoluna koyulmuş. Doğru bir çizgi izleyerek, çölü geçip sürdürdüğü yolculuğu on günde bitirerek, gözlerin şenliği Şam'ın kapısı olan yeşil ovalar içindeki El Marec'e gelmiş.

Ve yöresindeki yeşilliğin ortasında sivrilen ve dibinden tepesine kadar yaldızlı kiremitlerle kaplı Gelin Camisi'nin minarelerini ve çiçeklerle şenlik içinde akarsuların beslediği bahçeleri; mersin tarlalarını, menekşeyle örtülü tepeleri ve gül bahçelerini görmüş. Ve durup bütün bu güzellikleri seyretmiş ve ağaçlarda şakıyan kuşları dinlemiş. Yine görmüş ki, burası, eşi menendi yeryüzünde yaratılınamış bir kenttir. Sağa bakmış, sola bakmış; sonunda bir Âdem görmüş. Onun yanına yaklaşıp kendisine "Kardeşim, bu kentin adı nedir?" diye sormuş. O da "Efendim, bu kente eski zamanlarda Cullak derlerdi. Şairin dizelerinde şöylece sözünü ettiği şehir burasıdır" demiş:

> Adıma Cullak derler, yürekleri kendime bağlarım; güzel sular bağrımda akar, ben de ve benden dışarı!
> Cennet bahçesi yeryüzünde; ve tam görkemler kenti, ey Şam!
> Senin güzelliklerini hiç unutmayacağım ve de senin kadar hiçbir şeyi sevmeyeceğim.
> Kutlu olsun taraçaların, ne canlı harikalar parıldar senin taraçalarında!

Ve bu dizeleri okuyan adam "Ona Şam da derler; namı diğer 'Ben'; çünkü o Tanrı'nın yeryüzündeki Ben'idir!" diye eklemiş.

Cafer de bu açıklamaları işitince, büyük bir zevk duymuş ve adama teşekkür etmiş ve katırından inmiş ve onunla birlikte evler ve camiler boyunca yol almak üzere dizginlerinden tutmuş. Ertesi gün de, önünden geçtiği güzel evleri birbiri ardından gözden geçirerek ağır ağır dolaşmış. Böylece bakınırken, iyice süpürülüp sulan-

mış bir sokağın dibinde, büyük bir bahçenin ortasında görkemli bir evin farkına varmış. Bahçede de içine güzel Horasan halıları serilmiş ve zengin kumaşlar asılmış, ipek yastıklarla ve şiltelerle iyice donatılmış işlemeli ipekten bir çadır görmüş. Çadırın ortasında, on dördüncü günündeki ay gibi güzel bir genç adam oturmaktaymış. Başında bir atkıdan ve üzerinde pembe renkli bir gömlekten başka bir şey olmaksızın üstün körü giyinmiş bulunuyormuş. Önünde de, onu dikkatle izleyen bir topluluk ve en ince türden çeşitli içkiler bulunuyormuş. Cafer bir an için bu görünümü gözden geçirmek üzere orada durmuş; ve ona daha da dikkatle bakınca, genç adamın yanında duru bir gökteki güneş kadar parlak bir genç kadının bulunduğunu fark etmiş. Bu kadının kucağında anasının kucağındaki bir yavru gibi bir ut varmış. Ve şu dizeleri okuyarak kadın ut çalıyormuş:

Eyvahlar olsun o kimselere ki, yüreği sevdiklerinin ellerindedir. Onu yeniden elde etmeye kalkışırlarsa, öldürülmüş bulurlar!
Kendilerini aşka düşmüş bulurlarsa, onu sevdiklerine emanet ederler. Ve de âşık olunca onu terk etmek zorunda kalırlar.
Süt bebeğiyken daha, onu ta içlerinden koparırlar. Ey kuş tekrarla: 'Süt bebeğiyken onu kopardılar!' diyerek.
Haksızlıkla öldürüldü o! Sevgili, alçakgönüllü âşığına cilveler yapayım derken!
Ben aşkın etkilerini araştıran kişiyim, ben aşkın kendisiyim! Kardeşiyim aşkın ve iç çekerek derim ki:
Bakın aşkın yaşlandığı kişiye! Yüreği yaşlanmamış olsa da, onu toprağa gömdüler!

Cafer de, bu dizeleri ve bu şarkıyı işitince, sonsuz bir zevk duymuş; ve bu sesin vurgulamalarıyla uzuvları heyecanla sarsılmış ve "Yarabbi, ne güzel ses!" demiş. Ama o sırada genç kız başka bir makam üzre bir taksim yapmış; ve udu dizlerinde tutarak şu dizeleri okumuş.

İçin duygu yüklü, âşıksın sen! Eğer ben de seni seversem hiç de şaşırtıcı olmaz!
Elimi sana doğru kaldırıyorum, alçakgönüllülükle merhamet ve bağışlanma diliyorum. Bana merhamet eder misin?
Ömrüm senin rızanı almak için yalvarmakla geçti; ama içimde seni, acıması olan biri gibi hissettim.
Ve aşkın pençesine düştüğüm için bir köle oldum ve yüreğim zehirlendi; gözyaşlarım akıyor!

Bu şiirin oluşturduğu şarkı bittiği sırada Cafer duyduğu zevke kendini kaptırdığından, şarkıyı söyleyen genç kızı daha iyi işitmek ya da görmek arzusuyla gittikçe daha fazla çadıra yaklaşmış bulunuyormuş. Birdenbire çadır altında yatmakta olan genç adam, onu fark etmiş ve yarı yarıya ayağa kalkarak genç kölelerinden birini çağırmış ve ona "Şurada karşımda, çadırın kapısında duran adamı görüyor musun?" demiş. Genç köle de "Evet!" demiş. Ve genç adam "Bu bir yabancı olmalı! Çünkü üzerinde yolculuk alametleri görüyorum; git onu al, bana getir! Ve de incitmekten sakın!" demiş. Oğlan da "Zevk ve sevinçle!" diye yanıt vermiş. Ve çabucak, yaklaşmakta olduğunu gördüğü Cafer'i görmeye gitmiş ve ona "Tanrı adına! Efendim, lütfedin de yüce yüreklilikle efendimizi görmeye gelin!" demiş. Cafer de, genç köleyle birlikte kapıyı açmış ve çadırın giriş yerinin önünde katırını saygıyla beklemekte olan kölelere teslim etmiş ve çadırın eşiğini aşmış. Onun onuruna hemen ayağa kalkmış olan genç adam, ona doğru ilerlemiş ve iki elini alabildiğine uzatarak sanki evvelden beri onu tanıyormuşçasına kendisini selamlamış; ve onu yolladığı için Tanrı'ya şükürler ederek şu şarkıyı söylemiş:

Ey ziyaretçim, hoş gelmişsin! Bizi varlığınla neşelendirdin! Ve bu buluşmayla bize hayat verdin!
Çehren üzerine yemin ederim ki, sen görününce yaşarım, sen gözden yok olunca ölürüm!

Ve bu dizeleri Cafer'in onuruna okuduktan sonra, ona "Oturmak lütfunda bulunmaz mısın, ey canım efendim? Mutlu gelişin dolayısıyla Tanrı'ya övgüler olsun!" demiş. Bunu izleyerek Kuran'daki konuklarla ilgili sureyi okuduktan sonra, şarkısını şöyle sürdürmüş:

Eğer geleceğinden daha önce haberli olsaydık,
Ayaklarına halı olsun diye yüreklerimizin saf kanını akıtır; ve gözlerimizin kadifesini sererdik!
Çünkü senin yerin göz kapaklarımızın üzerindedir!

Ve bu şarkıyı bitirdiği zaman Cafer'e yaklaşmış, onun göğsünü öpmüş, erdemlerini övmüş ve ona "Efendim, bugün mutlu bir gün-

dür ve zaten bir şenlik günü olmasaydı; Tanrı'ya şükretmek için onu, o hale getirirdim!" demiş. Ve hemen köleler, önlerinde saygıyla dolanmaya başlamışlar. Genç adam da onlara "Bize hazır olan ne varsa, getirin!" demiş. Onlar da etler ve daha pek çok harika şeyler içeren yemek tepsilerini getirmişler; genç adam da Cafer'e "Efendim, bilgeler 'Çağrılı isen, ruhunu önünde bulunanlarla doyur!' derler. Biz, eğer gelişinle bizi onurlandıracağını bilseydik, vücudumuzun etini sana sunardık. Ve küçük çocuklarımızı kurban ederdik!" demiş. Cafer de "Öyleyse elimi uzatıyorum ve doyuncaya kadar yiyeceğim!" diye yanıt vermiş. Genç adam da ona, kendi eliyle en güzel lokmaları sunarak hizmet etmeye koyulmuş; ve tüm samimiyetiyle zevk içinde onunla konuşmaya başlamış. Sonra ibrik ve leğen getirilmiş; el yıkanmış. Sonra genç adam onu içki salonuna geçirmiş. Orada, genç kızdan şarkı söylemesini rica etmiş. Kız da udu alıp düzen tutturmuş; onu göğsüne dayamış; bir an mırıldandıktan sonra, şu şarkıyı söylemiş.

> Bu öyle bir ziyaretçidir ki, hepimiz gelişini saygıyla karşıladık; aynı anda ruhtan da umuttan da daha tatlı!
> Saçının karanlıklarını şafağa yayar; ve şafak utançtan görünmez olur.
> Ve bahtım beni öldürmek isteyince, ondan korunma dilerim; ve onun gelişi ölümün çağırdığı bir ruhu yeniden canlandırır.
> Ben Âşıklar Emiri'nin kölesi oldum ve aşkın egemenliği altında olmak, benim işimdir!

Cafer de, ev sahibi genç adamınkine eşit, aşırı bir neşeyle duygulanmış. Bununla birlikte, Halife ile aralarında geçen olay konusundaki tedirginliği de hiç eksilmemiş. Bu kaygı, yüzünden ve davranışından açıkça anlaşılıyormuş. Onun tedirgin, korkmuş, düşünceli ve kararsızlık içinde oluşu genç adamın gözünden kaçmamış. Ve kendi bakımından, Cafer, onun kendi durumunun farkına vardığını, ama kibarlığından derdinin nedeni hakkında soru sormaktan

çekindiğini anlamış. Ama genç adam, sonunda "Efendim, dinle bak, bilgeler ne demiştir:

Gelebilecek olaylardan korkma, vereceği acıya da aldırma! İyisi mi, kaygı ve sıkıntıdan uzaklaştıran şu ağuyu, şu şarap bardağını kaldır.
Görmez misin ki eller, içki kadehlerine çiçekler işlemiştir?
Bağ bozumu üzümünü, zambakları, nergisleri, menekşeleri ve Neman'ın çizgili çiçeğini!
Eğer sıkıntılar içini bunaltıyorsa, uyusunlar diye içkiler, çiçekler ve gözdeler arasın da salla onları!"

Sonra Cafer'e "Göğsünü daraltma, ferah tut, efendim!" demiş. Genç kadına da "Şarkı söyle!" demiş. O da söylemiş. Onun şarkılarıyla içi ferahlayan ve hayranlık duyan Cafer, sonunda "Bazen şarkı söyleyerek, bazen sohbet ederek, gün bitip gece karanlıklarla gelinceye kadar eğlenceyi kesmeyelim!" demiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Doksan Yedinci Gece Olunca

Demiş ki:

"Bazen şarkı söyleyerek, bazen sohbet ederek, gün bitip gece karanlıklarla gelinceye kadar eğlenceyi kesmeyelim!" demiş.

Genç adam da kölelerine atları getirmelerini buyurmuş; onlar da hemen itaat etmişler. Ve efendilerinin konuğuna, şahlara layık bir kısrak sunmuşlar. İkisi birden bineklerinin üzerine atlamışlar; ve çarşı ve sokakları seyrederek, bir binanın fenerlerle donatılmış ve parlak şekilde aydınlatılmış ön cephesine ulaşıncaya kadar Şam'ı dolaşmaya başlamışlar; binanın kapısının üstünde altın zincirle asılı

bulunan büyük bir bakır lamba bulunuyormuş. Konutun içinde, harika yontularla donanmış her türlü kuş ve çiçeği eyleştiren kameriyeler varmış; ve bütün bu kameriyelerin orta yerinde gümüş pencereli, kubbeli bir salon bulunmaktaymış. Salon kuş sesleriyle, çiçek kokularıyla ve ırmak çağıltılarıyla canlanan bir cennet bahçesi gibi ortaya çıkmış; konut tümüyle bu kuşların çeşitli dillerdeki ötüşleriyle çınlıyor ve zemini ipek halılarla kaplanmış, bunların yöresinde işlemeli ve içi devekuşu tüyüyle doldurulmuş şilteler serili bulunuyormuş. Yine bu salonda her türden sayısız görkemli eşya ve değerli mallar görülüyor; çiçek ve meyvelerin kokuları duyuluyor; ve ayrıca gümüş tabaklar, gümüş sofra takımları, değerli bardaklar, buhurdanlar, akamber, sarısabır tozu ve kuru yemişler bulunuyormuş. Özet olarak, burası, şairin şu dizelerle tanımladığı konut gibiymiş.

Ev tam bir şaşaa içindeydi
ve tüm harikasını yansıtarak parıldıyordu.

Cafer oturunca, genç adam ona "Senin gelişinle efendim ve çağrılım, başımıza gökten binlerce kutsama indi!" demiş. Ve daha pek çok hoş şeyler söylemiş; sonunda da "Senin kentimize gelişini acaba hangi nedene borçluyuz?" diye sormuş. Ve "Sen burada tam içtenliğiyle bir aile ve huzur bulacaksın!" diye eklemiş.

Cafer de "Efendim, ben, meslekten askerim; ve bir bölük askerin komutanıyım; Basra kenti halkındanım ve şimdi oradan geliyorum. Buraya gelişimin nedeni de, Halife'ye borçlu bulunduğum haracı ödemediğimden dolayı yaşamımı yitirmekten korkarak başımı eğerek kaçmamdır. Ve baht beni senin yoluna ulaştırıncaya kadar ovalar çöller boyunca koşup durdum" diye yanıt vermiş. Genç adam da "Ey hoş gelişli kişi! Adın ne senin?" demiş. Cafer "Adım seninki gibidir, efendim!" diye yanıt vermiş. Genç adam bunu işitince gülümsemiş ve "Öyleyse efendim, senin adın da

Ebu'l Hasan! Ama, senden artık hiçbir göğüs daralması ve yürek sıkıntısı çekmemeni rica ediyorum" demiş. Ve kendilerine hizmet edilmesi buyruğunu vermiş. Ve önlerine her türden lezzetli ve hoş şeylerle dolu tabaklar getirmişler; onlar da doyuncaya kadar yemişler. Sonra sofrayı kaldırmışlar ve ibrik ve leğen getirmişler; ellerini yıkamışlar ve kalkıp içi çiçek ve meyvelerle mükemmel şekilde dolu içki salonuna geçmişler. Genç adam da, genç kadına, musiki ve şarkı söyleme konusundan söz açmış; kadın da çalıp söylediği şarkılarla ikisini de büyülemiş ve sanatının üstünlüğüyle gönüllerini ferahlatmış; ve bizzat konut, duvarlarıyla heyecanlanıp sarsılmış. Cafer de, heyecanının fazlalığıyla giysilerini çıkarmış ve onları parçalayarak uzağa fırlatmış. Genç adam ona "Vallahi! Umarım ki giysilerini keder ve acıdan değil de, bir zevk yansıması olarak yırtmış olasın! Tanrı, düşmanın verdiği acıdan bizi ırak eylesin!" demiş. Sonra kölelerinden birine işaret etmiş; o da Cafer'e hemen yüz dinar değerinde yeni giysiler getirmiş ve giyinmesine yardım etmiş. Genç adam, genç kadına "Utun düzenini değiştir!" demiş. O da düzen değiştirip şu dizeleri okumuş:

> Kıskanç bakışım ona bağlandı. O başkasına bakınca ıstırap duydum. Dileklerimi ve şarkımı 'Sana olan dostluğum, ölüm yüreğime girinceye kadar sürecek!' diye haykırarak bitirdim.

Bu şarkı bitince, Cafer yeniden haykırarak giysilerini yırtmış; genç adam da ona "Tanrı yaşamını iyileştirsin; başlangıcını sonu gibi yapsın ve sonunu da başladığı gibi bitirsin!" demiş. Köleler Cafer'i ilk getirdiklerinden de güzel giysilerle donatmışlar. Ve genç kadın bir saatlik bir süre, kendi aralarında görüşürlerken, hiçbir şey söylememiş. Sonra genç adam Cafer'e "Dinle, efendim, şair, bu kutsal günde mutlulanmamız için, seni sevkettiği kent hakkında ne söylemiş" demiş. Ve genç kadına "Bizim vadimiz üzerine şairin söyledi-

ği dizeleri oku! Hani şu eski Rabvat Vadisi üzerine söylediklerini!" demiş. Genç kadın da şöyle şarkı söylemiş:

> Ey Rabvat Vadisi'nde narin meltemin kokular getirdiği gecemizin cömertliği!
> Bu bir vadidir ki, güzelliği bir gerdanlık gibidir: onu ağaçlar ve çiçekler çevreler.
> Kırlar her çeşitten çiçeklerle kaplanmıştır; kuşlarının üzerlerinden uçup durduğu.
> Ağaçları bizi altlarında oturur görünce, kendiliklerinden meyvelerini fırlatırlar.
> Biz de kenarda oturup konuşma ve şiirle dolup taşan bardaklar sunarız birbirimize.
> Vadi bize cömert davranır, meltemi de çiçeklerin bize yolladıklarını getirir.

Genç kız şarkısını bitirince, Cafer, üçüncü kez giysilerini yırtıp atmış. Genç adam da ayağa kalkarak onu başından öpmüş ve ona bir başka giysi giydirmiş. Çünkü bu genç adam, ileride görüleceği gibi, zamanının en cömert ve en savurgan adamı imiş; ve eliaçıklığı ve ruh yüceliği en azından Tay kabilesinin reisi Hatem'inki kadarmış. Sonra da aralarında günün olayları üzerinde konuşmuşlar ve öyküler ve fıkralar anlatmışlar ve güzel şiirlerden söz etmişler. Genç adam Cafer'e "Efendim, ruhunu kaygı ve kederle doldurma!" demiş. O da, kendisine "Efendim, ben yurdumu ansızın terk ettim. Bunu da eğlenmek ve dünyayı görmek niyetiyle yaptım. Ama Tanrı eğer bana yeniden yurduma dönmeyi bağışlarsa ve ailem, dostlarım ve komşularım beni sorgu suale çekerlerse ve nerelerde olduğumu ve neler gördüğümü öğrenmek isterlerse, bana bu ülkenin Şam kentinde lütfettiğin iyilikleri ve başıma yığdığın nimetleri ve burada gördüklerimi ve yaptığımız güzel konuşmaları onlara anlatacağım; ve senin kentinde, senin yanında zihnimi zenginleştiren bütün o eğitici konuşmalarımızı aktaracağım" demiş. Genç adam da "Kibirli

düşüncelere karşı Tanrı'ya sığınırım! Tek keremkâr olan odur!" diye yanıt vermiş. Ve de "Sen benimle istediğin kadar, bir ay, bir yıl, hatta keyfin diliyorsa daha fazla kalabilirsin! Çünkü bu ev, sahibiyle ve içindekilerle birlikte senin evindir" diye eklemiş.

Durum böyleyken, gece ilerlediğinden hadımağaları gelip Cafer için salonun baş köşesindeki onur yerinde rahat bir yatak hazırlamışlar; ve Cafer'inkinin yanıbaşına ikinci bir yatak sermişler. Sonra her şeyi düzenleyip yerli yerine koyarak oradan ayrılmışlar. Vezir Cafer, bunu görünce, kendi kendine "Herhalde ev sahibim bekârdır! Herhalde bunun için yatağını benim yatağımın yanına koydurdu. Sanırım ki, ona, bunu sormayı göze almalıyım!" demiş. Ve bunun sonucu olarak, ev sahibine "Efendim, sen evli misin, bekâr mı?" diye sormak cesaretini göstermiş. Genç adam da "Evliyim, efendim!" yanıtını vermiş. Bunu duyan Cafer "Evliysen, haremine gidip evli kimseler gibi orada yatacak yerde, niçin benim yanımda yatıyorsun?" diye sormuş. Genç adam da "Vallahi, efendim harem, içinde bulunanlarla uçup gitmez; sonradan gidip orada yatacak bol bol vaktim olur. Ama şimdi, senin gibi bir ziyaretçi, bir Tanrı konuğu burada bulunurken, gidip haremde yatmam ve seni yalnız bırakmam nezaketsiz bir davranış olur! Hiç de zarif ve şık bir davranış olmaz. Böylesi bir davranış, kibarlığa ve konukseverlik görevlerine aykırı olur. Ve gerçekte, efendim, bu evde varlığın saygıyla baştacı edildikçe, başımı haremde dinlendirmeyecek ve orada yatmayacağım; ve bu, sana uygun gelecek, senin seçtiğin gün, kendi ülkene ve kentine dönmek istemene kadar aramızda böylece sürüp gidecek!" diye yanıt vermiş. Ve o gece, aynı odada uyumuşlar.

Ertesi gün, sabahın erken saatinde kalkıp hamama gitmişler. Oraya aslında adı Yüce Gönüllü Attaf olan genç adam, konuğunun kullanımı için daha önce bir bohça görkemli giysi yollamış bulunuyormuş. Zevkli bir banyo aldıktan sonra, hamamın kapısında koşumlanmış olarak buldukları harika atlara binmişler. Ve Hanım Sultan'ın kabrini ziyaret etmek üzere mezarlıklar yakasına doğru

yol almışlar. Bütün günü ünlü kişilerin yaşamlarını ve ölümlerini anmakla geçirmişler. Ve ondan sonraki günleri de bazen şu yeri, bazen bu yeri ziyaret ederek, geceleri de bildiğimiz tarzda yan yana uyuyarak geçirmişler; bu, böylece dört ay kadar sürmüş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Doksan Sekizinci Gece Olunca

Demiş ki:

Ve ondan sonraki günleri de bazen şu yeri, bazen bu yeri ziyaret ederek, geceleri de bildiğimiz tarzda yan yana uyuyarak geçirmişler; bu, böylece dört ay kadar sürmüş.

Bu sürenin sonunda, Cafer'in ruhu sıkılmış ve hüzünlenmiş; ve günlerden bir gün, oturup ağlamış. Gönlü Yüce Attaf da, onu gözyaşları içinde görünce "Tanrı derdi ve kederi senden ırak eylesin, efendim! Seni neden böyle ağlar görüyorum? Kim senin derdine sebep oluyor? Niçin ruhunu bunca ağırlaştıran nedeni bana açıklamıyorsun?" diyerek ona soru sormuş. Cafer de "Kardeşim, göğsümü aşırı derecede sıkışmış hissediyorum; şöyle rasgele Şam sokaklarını gezmeye çıksam ve Emevilerin camisini ziyaret ederek ruhumu yatıştırsam diyorum!" diye yanıt vermiş. Gönlü Yüce Attaf da "Seni kim engelliyor, kardeşim? İstediğin yere gidip gezmekte ve ruhunu dilediğin gibi ferahlatmakta ve böylece göğsünün genişlemesini ve zihninin açılıp şenlenmesini sağlamakta özgür değil misin? Gerçekte, kardeşim, dileğin kolayca ve zahmetsizce yerine getirilir!" diye yanıt vermiş. Cafer de dışarı çıkmak üzere iken, ev sahibi "Efendim, yalnız bir parça sabretmek lütfunu göster ki, adamlarım altına rahvan bir kısrak çeksinler!" demek için onu durdurmuş. Ama Cafer

"Dostum, ben yürüyerek gitmeyi yeğlerim; çünkü at üstündeki adam, yöresine bakıp gözlemler yaparak asla hoşça vakit geçiremez. Daha ziyade onu at üzerinde gören halk ona bakar ve onu gözlemleyerek keyiflenirler" diye yanıt vermiş. Gönlü Yüce Attaf da, ona "Öyle olsun! Ama izin ver de, sana, hiç değilse, şu bir kese dinarı vereyim! Böylece, yolunda, eliaçık davranır ve kalabalığa avuç dolusu para dağıtabilirsin!" demiş. Ve de "Şimdi, gezmeye gidebilirsin! İnşallah bu senin ruhunu yatıştırır, seni sakinleştirir ve seni bize neşe ve memnunluk içinde geri getirir!" diye eklemiş.

Sonuç olarak, Cafer, Gönlü Yüce Attaf'tan üç yüz dinar içeren bir kese almış; ve evsahibinin hayırlı dilekleriyle konuttan çıkmış. Ve Halife'nin kendisine koştuğu şart konusundaki düşünceleriyle ve buna hiçbir çözüm yolu bulmaksızın ve kendisine meseleyi çözümlemesine yarayacak hiçbir şey ya da bir kimseyi bulduğu hiçbir serüven yaşamaksızın ağır ağır yürümüş; ve böylece görkemli caminin önüne gelmiş; ve ana kapısına ulaştıran kırk basamak merdiveni çıkmış; ve her yanı çinilerle, yaldızla ve değerli taşlarla ve harika mermerlerle donanmış duvarlarını ve zeminini ve içine dökülen saydam suyu insanın havadan ayırt edemediği güzel havuzları seyretmiş; ibadetini yapmış; vaaz dinlemiş ve orada, ruhuna büyük bir ferahlığın indiğini ve yüreğinin tazelendiğini hissederek öğleye kadar kalmış. Sonra da camiden çıkmış, kapıdaki dilencilere sadakalar vermiş ve şu dizeleri okumuş.

> Cullak Camisinde güzellikleri birarada gördüm. Duvarlarında güzelliğin anlamı açığa vurmuş.
> Eğer camilere gelenler olursa; onlara, giriş kapılarının her zaman ardına kadar açık olduğunu söyleyin!

Bu güzel camiden ayrılınca, mahalleler ve sokaklar boyunca bakınıp gözlemde bulunarak gezintisini sürdürmüş; sonunda akla durgunluk veren gümüş pencerelerinin kenarı altınla donanmış ve her

penceresinde ipek perdeler asılmış bulunan görünüşü şahane bir evin önüne ulaşmış. Kapısının karşısında üzerine halı serilmiş mermer bir kanepe varmış. Cafer kendini gezinti dolayısıyla yorgun hissettiğinden bu kanepenin üzerine oturmuş; ve kendi başına, özel durumunu, son zamanların olaylarını ve kendi yokluğu sırasında Bağdat'ta neler olabileceğini düşünmüş. Ve birdenbire pencere perdelerinden biri aralanmış ve altın bir süzgeç tutan bembeyaz bir el, ardından da bu elin sahibi genç bir kadın belirmiş. Bu genç kadın, akla ziyan veren bakışları ve eşi bulunmaz yüzüyle dolunay gibiymiş. Bir an pencerenin kenarına sıralanmış fesleğen, katmerli yasemin, menekşe ve şebboy gibi çiçekleri kendi elleriyle sularken, yaptığı hareketlerle denge, bakışım ve uyum dolu bir zarafet sergilemiş. Cafer de, onu görünce, yüreğinin aşkla yaralandığını duyumsamış; ve iki ayağı üzerinde kalkarak onun önünde saygıyla yere kadar eğilmiş. Genç kız da, bitkilerini sulamayı bitirerek sokağa bakmış ve yere kadar eğilmiş bulunan Cafer'i görmüş. İlkin pencereyi kapatmak ve gözden yok olmak istemiş. Sonra, düşünce değiştirmiş ve pencerenin pervazından eğilerek Cafer'e "Bu ev, senin evin midir?" diye sormuş. O da "Yo, vallahi! Hanımım, ev benim evim değil, ama kapısındaki köle, senin kölendir. Ve de buyruklarını beklemektedir!" diye yanıt vermiş. Genç kadın da "Madem ki, bu ev senin evin değildir; burada ne yapıyor ve neden ayrılıp gitmiyorsun?" demiş. Cafer "Senin onuruna birkaç dizi şiir düzenlemek için ya Sitti!" diye yanıt vermiş. Genç kadın "Sen dizelerinde benim için ne söyleyebilirsin ki, ey Âdem?" diye sormuş. Cafer, hemen doğaçlamadan şu şiiri okumuş:

Bakışları ve göz kapaklarıyla ağaran hayranlık uyandırıcı bir giysi içinde göründü;
Ona 'Gel bir tanem, gözlerinin selamından başka selam vermeksizin gel! Seninle mutlulanırım, yüreğim mutlulukla dopdolu!

Yanaklarını güllerle donatan Rabbime şükürler olsun! İstediğini, hiçbir şey esirgemeden istediği gibi yaratır.
Beyazdır giysin, ellerin gibi, bahtın gibi; ve beyaz üstüne beyaz, ak üstüne aktır!' dedim.

Sonra, Cafer, bu dizelere karşın, genç kadın çekilmek isteyince "Bekle lütfen, hanımım! Senin yüzün ve görünümün üzerine düzenlediklerimi de dinle!" diye haykırmış;

Genç kadın da "Sen bu konuda ne söyleyebilirsin?" demiş. O da şu dizeleri okumuş:

Yüzünün, başındaki peçeye karşın, ufuktaki ay gibi ışıldadığını görmüyor musun?
Görkemi tapılası şakaklarındaki gölgeleri aydınlatır; ve güneş onun yürüyüşünü görünce karanlıklara girer.
Alnı gülü gölgede bırakır, yanağı elmayı! Anlamlı bakışı halkı duygulandırır ve büyüler.
Ve bundan dolayı bir ölümlü onu görürse aşkın kurbanı olur ve arzu ateşlerinde yanar.

Genç hanım doğaçlamadan söylenen bu şiiri duyunca, Cafer'e "Harika söyledin! Ama bunlar senin boyundan büyük sözler!" demiş. Ve ona bağrını delip geçen bir bakış fırlatmış; ve pencereyi kapayarak çabucak gözden kaybolmuş. Vezir Cafer, pencere ikinci bir kez daha açılır da, o harika varlığı yeniden görürüm umuduyla oturduğu mermer kanepenin üstünde sabırla beklemiş. Ve oradan ayrılmak üzere her ayağa kalkışında, içinden bir ses ona "Otur yerine!" diyormuş. Akşam oluncaya kadar bu tür davranmayı bırakmamış. Bunun üzerine, yüreği tutkulu ayağa kalkmış ve Yüce Yürekli Attaf'ın evine dönmüş. Ve bizzat Attaf'ı evinin giriş yerinde, eşikte, kendisini beklerken bulmuş. Attaf, onu görünce "Efendim, yokluğunla bugün beni son derecede üzdün! Uzun uzadıya beklemekten

ve dönüşünün gecikmesinden dolayı aklım fikrim sendeydi" diye haykırmış. Ve bağrına atılarak onu gözleri arasından öpmüş. Ama Cafer hiçbir yanıt vermemiş. Ve anlaşılmaz bir tavır takınmış. Attaf da, ona bakmış ve onu rengi değişmiş, sarı ve tedirgin görünce yüzünden pek çok şey okumuş. Ona "Efendim, yüzünü karmakarışık ve ruhunu kırgın görüyorum" demiş. Cafer de "Efendim, senin yanından ayrılışımdan şu ana kadar, şiddetli bir baş ağrısından ve sinir bozukluğundan ıstırap çekmekteyim; çünkü bu gece kulağımın üzerine yatmışım. Camide de, inanç sahiplerinin okudukları dualardan bir şey duymadım! Durumum acınası ve koşullarım berbat!" diye yanıt vermiş.

O zaman Yüce Yürekli Attaf, konuğunu elinden tutup onu her zaman içinde konuşmaktan hoşlandıkları salona götürmüş; ve köleler akşam yemeği için yemek tepsilerini getirmişler. Ama Cafer hiçbir şey yememiş ve sofrayı kaldırmaları için eliyle işaret etmiş. Genç adam da ona "Neden yemek yemekten uzaklaşıyor ve sofranın kaldırılmasını istiyorsun?" diye sormuş. O da "Çünkü bu sabah yaptığım kahvaltı bana çok ağır geldi ve akşam yemeği yememi engelliyor! Ama bunda hiçbir uygunsuzluk yok! Çünkü bir saatlik bir uyku bu ağırlığı geçirir ve yarın midemle hiçbir derdim kalmaz!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Attaf, Cafer'in yatağını her zamankinden erken hazırlatmış; Cafer de, içi epeyce çökük, buraya uzanmış. Üzerine örtüyü çeken Cafer, genç kadını, onun güzelliğini, zarafetini, davranışını, mutlu orantılarını ve Şanı Yüce Bağışlayan'ın ona bağışladığı tüm güzelliği, görkemi ve parlaklığı düşünmeye koyulmuş ve geçmiş günlerinde başına gelen her şeyi, Halife ile olan meselesini, konulan koşulu, ailesini, dostlarını ve ülkesini unutmuş. Ve düşüncelerinin uğultusu öyle bir hale gelmiş ki, baş dönmesine kapılmış ve bedeni harap olmuş. Ateş içinde kalarak sabaha kadar yatağında bir o yana, bir bu yana dönüp durmuş. Ve sanki aşk denizinde yitip gidecek gibi olan birine dönmüş.

Yataktan kalkmayı âdet edindikleri saat gelince, ilkin Attaf ayağa kalkmış ve dostunun yatağı üzerine eğilerek ona "Sağlığın nasıl? Bu gece tüm düşüncem senin durumun üzerineydi. Ve çok iyi gördüm ki, bütün gece uykuyu tatmadın!" demiş. Cafer de "Kardeşim, pek iyi değilim, keyifsizim!" diye yanıt vermiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Sekiz Yüz Doksan Dokuzuncu Gece Olunca

Demiş ki:

"Kardeşim, pek iyi değilim, keyifsizim!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince, Yüce Yürekli Eşsiz Attaf, heyecanın sınırında heyecanlanmış ve hemen bir beyaz köle gönderip bir tabip aratmış. Köle de, olanca hızıyla görevi yerine getirmeye seğirtmiş; ve Şam'ın en iyi tabibi, zamanının en usta hekimiyle geri dönmüş.

Büyük bir bilge olan tabip de, yatağında, gözleri yitik bir şekilde uzanmakta olan Cafer'e yaklaşmış, yüzüne bakıp ona "Beni görmekle heyecana kapılma, iyiliğin verileri üzerine olsun! Elini bana ver!" demiş. Ve onun elini tutmuş, bileğini yoklamış; hiçbir rahatsızlık olmaksızın, her şeyin yerli yerinde olduğunu görmüş; ne bir acı, ne bir ıstırap varmış; nabız atışları düzenli ve doğalmış. Bütün bunları gözlemleyerek hastalığın nedenini bulmuş; dert, aşk derdiymiş. Ve Attaf'ın önünde bulgusunu hastaya açıklamak istememiş. Ve her şeyi zarafet ve gizlilik içinde yapmış olmak için eline bir kâğıt alıp reçetesini oraya yazmış. Bu reçeteyi yavaşça Cafer'in başının altına koymuş ve ona "Çare senin başının altındadır. Sana bir müshil yazdım. Bunu alırsan iyileşirsin!" demiş. Böylece konuştuktan sonra, hekim, pek çok olan öteki hastalarını ziyaret etmek üzere Cafer'

den izin almış. Attaf da, ona kapıya kadar eşlik etmiş; ve kendisine "Ey hekim, nesi var hastanın?" diye sormuş. O da "Bulgum kâğıt üzerinde yazılıdır" diye yanıt vermiş; ve oradan ayrılmış.

Attaf da konuğun yanına dönerek onu şu şiiri okumayı bitirirken bulmuş:

> Bir tabip geldi bana bir gün; elimi ve nabzımı tuttu. Ama ona elimi bırak, ateş yüreğimdedir! dedim.
> O da bana 'Gül şurubu iç, dil suyuyla iyice karıştırdıktan sonra; ve kimseye söyleme!' dedi. Ona 'Gül şerbetini iyi tanırım ben; benim yüreğimi uçuruma atan yanakların suyudur!' diye yanıt verdim;
> 'Ama nasıl ey hekim dil suyunu bulabilirim ben? Ve ta içimde oturmakta olan yakıcı ateşi nasıl soğutabilirim?' dedim.
> Hekim de bana 'Aşka düşmüşsün sen!' dedi; ben de ona 'Evet!' dedim.
> O da yanıt verdi: 'Tek çare şurada yazılıdır!' diyerek.

Şiiri işitmemiş, ama anlamını kavramadan sadece son dizeyi yakalamış olan Attaf da, yatağın baş ucuna oturmuş; ve Cafer'e, hekimin ne söyleyip ne gibi bir çare gösterdiğini sormuş. Cafer de "Kardeşim, bana kâğıt yazdı ve şuraya yastığımın altına koydu" diye yanıt vermiş. Attaf da kâğıdı yastığın altından çekmiş ve okumuş. Ve hekimin eliyle şu satırların çiziktirilmiş olduğunu görmüş.

> Şifalar sunucu, tedavilerin ve sağlam sıkıbesinin üstadı Tanrı'nın adıyla! Tanrı'nın yardımı ve kutsamasıyla alınacak ilacı şöyle saptadım: Üç ölçü sevgilinin safi varlığı, bir parça önlemle kıskançlar tarafından gözlenmiş olma korkusu; ve dahi, iki ölçü ayrılık otuyla karıştırılmaksızın saf sevecenlikle ağzı sıkılık; bunları bir parça alt ve üst dudaklardan alınmış buse tütsüsü özü ile her birinden iki ölçü alıp sonra bilinen iki güzel nardan yüz buse alınıp bunların ellisi dudaklardan geçirilerek güvercin tarzı, yirmisi küçük kuşların tarzı izlenerek tatlandırılmalı; sonra iki eşit ölçü Halep inceliği ve Irak iç çekişleri alınmalı; sonra iki okka, ağzın içindeyken ve dışındayken

dil ucu alınıp ufalanıp karıştırılmalı; sonra bir fırına üç dirhem Mısır tanesi koyup buna iyi cinsten yağ eklenerek aşk suyunda ve arzu şurubunda bir zevk odunu ateşi üzerinde ateş sönünceye kadar kaynamaya bırakılmalı; sonra hepsini yumuşak bir kumaş üzerine yay! Sonra buna iki okka salya şurubu ekle ve üç gün süreyle iç! Dördüncü gün, bir dilim arzu kavununu, badem sütüyle ve limon suyuyla ve nihayet üç ölçü kalça kıvırmasıyla karıştırarak ye! En sonunda da, sağlığın sefasını sürmek üzere hamamda yıkan! Vesselam!

Yüce Yürekli Attaf bu reçetenin okumasını bitirince, gülmekten kendini alamamış ve ellerini birbirine çırpmış. Sonra Cafer'e bakıp ona "Kardeşim, bu tabip büyük bir tabipmiş, buluşu da büyük bir buluş! İşte pekâlâ senin aşk hastası olduğunu bilmiş!" demiş. Ve "Haydi söyle bana bakayım, sen kime âşık oldun? Ve de kimin tarafından sevildin?" diye eklemiş. Ama Cafer, başını eğerek hiçbir yanıt vermek ve tek bir sözcük söylemek istememiş. Attaf da, onun sürdürdüğü sessizlikten, sırrını saklamasından ve kendisine güvensizlik duymasından çok üzülmüş; ve ona "Kardeşim, sen artık benim dostum ve benim evimde bedendeki ruh gibi değil misin? Ve ikimizin arasında dört aydır sevecenlik, arkadaşlık, muhabbet ve saf bir dostluk yok muydu? Öyleyse neden durumunu benden gizliyorsun? Bana gelince, çok üzgünüm ve seni, bu denli nazik bir sorunla yalnız başına, rehbersiz görmek beni korkutuyor! Gerçekten, sen bir yabancısın, bu kentin halkından değilsin; oysa ben bu kentin çocuğuyum; ve sana yardım edebilirim; ve senin derdini ve tedirginliğini yok edebilirim! Sana ait olan yaşamım ve aramızdaki ekmek ve tuz hakkı uğruna, senden sırrını bana açıklamanı rica ediyorum!" demiş. Ve onunla bu tarzda konuşmayı sürdürerek sonunda onu konuşmaya razı edebilmiş. Cafer başını kaldırarak ona "Derdimin nedenini senden daha fazla saklayamayacağım, kardeşim! Ve bundan böyle, tedirginlik ve sabırsızlık hastası olan âşıkları ayıpla-

mayacağım! Çünkü işte, başıma, asla ve hiç gelemeyeceğini sandığım bir iş geldi! Ve bundan böyle de neler geleceğini bilmiyorum. Çünkü benim başıma gelen can sıkıcı bir olaydır; ve ölesiye yaralıyım!" demiş.

Ve başına geleni; nasıl mermer kanepe üzerine oturmuşken karşısında bir pencerenin açıldığını ve çağının en güzel genç bir kadının göründüğünü; ve penceredeki çiçekleri suladığını ona anlatmış. Ve "Şimdi fırtınalı yüreğim onun için bir aşkla tutuşuyor! Benim bulunduğum tarafa doğru bir tek bakış fırlattıktan sonra çabucak pencereyi kapattı; ve bunu bir yabancı tarafından görülüp keşfedilmek istemiyormuşçasına telaşla yaptı. Ve şimdi ben, ona duyduğum aşırı çarpıntı ve aşk ateşiyle hiçbir şey yapamıyor; yiyip içmekten kesilmiş bulunuyorum; ve yüreğimde yer tutmuş olan kişiye karşı duyduğum arzunun şiddetiyle uykularım da yok oldu!" diye eklemiş; ve "İşte benim durumum budur, kardeşim Attaf; ve senden hiçbir şey gizlemeksizin başıma gelen her şeyi anlattım!" demiş.

Yüce Yürekli Attaf, konuğunun bu sözlerini işitince ve derdinin ne denli büyük olduğunu anlayınca başını eğmiş ve bir saat süreyle düşünmüş. Çünkü, edindiği tüm bilgi ve belirtilerden ve sokağın, evin ve pencerenin tanımlanmasından, söz konusu genç kadının, kendisine özgü köleleri ve hizmetçileriyle ayrı bir evde oturan kendisinin sevdiği ve onun tarafından sevildiği kendi amcasının kızı, yani karısı olduğunu anlamış bulunuyormuş. Kendi kendine "Ey Attaf, Yüceler Yücesi Tanrı'dan başka başvuru ve güç kaynağı yoktur! Biz Tanrı'dan geliyoruz ve yine ona dönüyoruz!" demiş. Ve gönül yüceliği ve ruh büyüklüğü hemen üstün gelmiş ve "Ben dostluğunu kum ve su üzerine kuranlara benzemeyeceğim; ve Bağışlayıcı Tanrı üzerine yemin ederim ki, konuğuma ruhum ve varlığımla hizmette bulunacağım!" diye düşünmüş.

Böyle düşünerek, gülen ve sakin bir yüzle, konuğuna doğru dönmüş ve ona "Kardeşim, yüreğini ferah tut ve gözlerini kurut; çünkü senin meseleni dilediğin doğrultuda sonuçlandırmayı başım

üzerine alıyorum. Gerçekte bana sözünü ettiğin genç hanımın ailesini tanıyorum; bu, birkaç gün önce kocasından boşanmış bir kadındır. Şu saat ve şu anda meseleyi uğraşmak üzere gidiyorum. Sana gelince, kardeşim, tam bir sükûnetle benim dönüşümü bekle ve memnun ol!" demiş. Ve onu yatıştırmak için başka sözler de söylemiş ve evden çıkmış.

Cafer'in görmüş olduğu genç kadının, yani karısının yaşamakta olduğu eve gitmiş ve giysi değiştirmeksizin ve kimseye haber vermeksizin selamlığa girmiş; ve genç hadımağalarından birini çağırarak ona "Amcamın, yani karımın babasının evine git! Ve ona buraya gelmesini söyle!" demiş. Genç hadımağası da, kayınpederin evine gitmiş ve onu efendisine getirmiş.

Attaf da onun onuruna ayağa kalkmış, ona sarılmış ve onu oturtmuş ve kendisine "Amcacığım, merak etme, iyilikten başka şey söz konusu değil! Bil ki, Tanrı iyiliklerini kullarına yollayacağı vakit, izleyecekleri yolu da onlara gösterir. Benim yolum da belli olmuştur. Çünkü yüreğim Mekke'ye yöneliktir ve Tanrı'nın evini kutsamalar üzerine olası Peygamber'in kabrini ziyareti dilemektedir! Ve bu kutsal yerleri bu yıl ziyareti ve hac yapmayı; sonra da tam bir hacı olarak geri dönmeyi kararlaştırdım. Bundan dolayı ardımda bağlantılar, borçlar ya da vecibeler ve de fikrimi yoracak şeyler bırakmak istemiyorum. Çünkü hiç kimse ertesi gün bahtının kendisine yar olup olmayacağına güven duyamaz. Bundan dolayıdır ki, amca, sana kızının, yani karımın yazılı boşanma belgesini vermek üzere seni çağırdım!" demiş.

Yüce Yürekli Attaf'ın amcası onun bu sözlerini ve boşanmak isteğini işitince, son derecede heyecanlanmış ve kafasında meselenin ağırlığını abartarak "Ey Attaf, oğlum, seni böyle bir işleme başvurmaya zorlayan sebep nedir? Eğer eşini burada bırakarak yola çıkacaksan; yokluğun ne kadar uzun sürerse sürsün ve kendine ne kadar süre tanırsan tanı; eşin, karın olarak yaşamını sürdürmekten geri kalmayacak ve sana bağlı ve senin mülküne dahil olacaktır! Hiç-

bir şey seni, onu boşamaya zorlamamalıdır oğlum!" demiş. Attaf da, gözlerinden yaşlar akarken "Amcacığım, yemin ettim ve yazılı olan yerine gelmelidir!" diye yanıt vermiş.

Genç kadının babası da, Attaf'ın bu sözleri üzerine üzülmüş ve üzüntünün yüreğine işlediğini duyumsamış. Attaf'ın genç eşi de, bu haberle, ölü gibi olmuş; durumu acınacak hale gelmiş; ve ruhu gece içinde, acılar içinde, kederler içinde yüzmüş. Çünkü çocukluğundan beri amcasının oğlu olan kocası Attaf'ı seviyormuş; ve ona karşı sevecenliği üst düzeydeymiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Dokuz Yüzüncü Gece Olunca

Demiş ki:

Çünkü çocukluğundan beri amcasının oğlu olan kocası Attaf'ı seviyormuş ve ona karşı sevecenliği üst düzeyde imiş.

Attaf'a gelince, amcasına bu haberi verdikten sonra hemen konuğunu bulmaya gitmiş ve ona "Kardeşim, boşanmış genç kadın işiyle ilgilendim; Tanrı da benim aracılığımı başarıya ulaştırmayı nasip etti. Artık sevin, çünkü onunla birleşmen şimdi kolaylaşma yoluna giriyor. Ayağa kalk, üzerindeki hüznü ve rahatsızlığı silkerek at!" demiş.

Cafer de hemen ayağa kalkmış ve rahatsızlığı kaybolmuş; ve iştahla yiyip içmiş; ve Yaradan'ına şükretmiş. O zaman Attaf da ona "Şimdi bil ki, kardeşim, daha da etkili şekilde aracı olmam ve kendisiyle senin evlenmen için, kadının babasıyla yeniden görüşmem gerek; çünkü senin bir yabancı olduğunu anlayarak bana 'Ey Attaf, ne zamandan beri babalar, tanımladıkları yabancı erkeklerle kızlarını

evlendiriyorlar?' diyebilir. Bundan dolayı, benim fikrim odur ki, kızın babasıyla tanışarak daha fazla yarar sağlarsın! Bu maksatla, senin kullanımın için kentin dışında çadır kurdurarak içine güzel halılar, şilteler, yastıklar ve göz kamaştıran şeylerle donatacak ve de bunları sağlayacağım. Ve sen, hiç kimse buradan çıktığını bilmeksizin, bu güzel çadırlarda oturmaya gideceksin; bunlar bir yolculuk sonunda kurulmuş çadırlar olacak; ve oradan kente görkemli şekilde girmiş olacaksın. Ben de kendi bakımımdan, senin Bağdat'tan gelen önemli bir kişi, hatta Cafer–ül–Barmaki'nin ta kendisi olduğunu ve kentimizi ziyaret için Emir–ül–Müminin tarafından yollandığını yayacağım! Şam Naibi ve kadı da gidip kendilerine Vezir Cafer'in geldiğini bizzat bildirmem üzerine, kendiliklerinden gelip seni karşılarlar ve selam verip önünde eğilerek elleri arasından yeri öperler. Ve sen, o zaman, her birine gerekli sözleri söyler ve onlara rütbelerine uygun olarak davranırsın. Ben de gelir, çadırda seni ziyaret ederim; ve sen hepimize birden 'Kentinize hava değişimi ve zevkime uygun bir eş bulmak için geldim. Ve Emir Amr'ın kızının güzelliğinden söz edildiğini duyduğumdan, eş olarak onu almayı isterdim!' dersin! Ve o zaman kardeşim, tam da istediğin olur!" demiş.

Gönlü Yüce Attaf, adını ve durumunu bilmediği, ama aslında gerçekten Cafer–ül–Barmaki'nin ta kendisi olan konuğuyla böyle konuşmuş. Ve ona karşı, böyle davranmasının nedeni, onun konuğu olması ve onunla konukseverliğinin ekmeğini ve tuzunu tatmış bulunmasıymış. Çünkü Gönlü Yüce Attaf, cömert bir yüreğe ve üstün bir duyarlığa sahipmiş. Ve yeryüzünde, ondan önce onunla kıyaslanabilecek kimse bulunmadığı gibi, ondan sonra da asla olmayacakmış.

Cafer'e gelince, dostunun bu sözlerini işitince iki ayağı üzerine kalkmış ve Attaf'ın elini tutarak öpmek istemiş; ama Attaf onu engellemiş ve çabucak elini geri çekmiş. Cafer, adını gizlemeyi ve Barmaki'lerin başı ve başlarının tacı ve de büyük vezir olarak durumunu ortaya koymamayı sürdürmüş; ve evsahibine heyecanla teşek-

kür etmiş ve geceyi onunla birlikte geçirmiş ve onunla aynı yatakta yatmış. Ertesi gün de, günün belirdiği saatte, ikisi birlikte ayağa kalkmış, abdest alıp sabah namazını kılmışlar. Sonra birlikte dışarı çıkmışlar ve Attaf dostuna kentin dışına çıkarken eşlik etmiş.

Bunu izleyerek, kente dönüp çadırlar ve atlar, develer, katırlar, köleler, memluklar, dağıtılacak birçok armağan içeren küçük sandıklar, altın ve gümüş torbalarını içeren büyük kasalar gibi gerekli her şeyi hazırlatmış. Bütün bunları gizlice kent dışına yollamış; sonra gidip dostunu bulmuş ve onu tam anlamıyla ihtişamlı ve yüksek değerde bir vezir urbasıyla donatmış. Sonra da baş çadırda onu büyük bir vezir tahtına çıkarmış ve oraya oturtmuş. Ve o andan başlayarak büyük vezir Cafer olarak çağıracağı kişinin aslında Yahya–ül–Barmaki'nin oğlu Cafer'in ta kendisi olduğunu bilmiyormuş. Bu iş böylece düzenlenip bitirilince, Şam Naibi'ne haberci köleler göndermiş ve ona Halife'nin görevli olarak gönderdiği büyük vezir Cafer'in gelişini bildirmiş.

Şam Naibi de bu olayı haber alır almaz, yanında kentin ileri gelenleri ve kendi yetki ve yöntemi altındaki yakın maiyeti olduğu halde kentten dışarı çıkmış; ve veziri karşılamaya gitmiş; elleri arasından yeri öpmüş ve ona "Efendim, kutsal gelişini niçin önceden bize bildirmedin? Biz de elimizden geldiğince sana layık bir karşılama yapardık!" demiş. Cafer de "Bunun kesinlikle gereği yok! Tanrı seni kollasın ve yüce sağlığını arttırsın! Ben buraya hava değişimi ve kentinizi görmek için geldim. Zaten, burada çok az bir süre, sadece evlenebilecek kadar kısa bir zaman kalacağım. Gerçekte de, Emir Amr'ın soylu bir kızı olduğunu öğrendim; sizin bu meseleyi kızın babasıyla konuşmanızı ve onu eş olarak bana sağlamanızı diliyorum" diye yanıt vermiş. Şam Nabibe de "İşittim ve itaat ettim! Tam da şu sırada kocası, Hac için Hicaz'a gideceğinden onu boşamış bulunuyor. Ve ayrılık için iddet süresi geçer geçmez zat–ı Devletinle söz kesilmesi yapılması için hiçbir engel kalmayacaktır" diye yanıt vermiş. Ve Cafer'den izin alıp o saat ve o anda Gönlü Yüce Attaf'ın boşadığı

genç kadının babasını bulmaya gitmiş ve onu çadırlarına getirtip büyük vezir Cafer'in soylu kızıyla evlenmek dileğinde bulunduğunu bildirmiş. Emir Amr da işitip itaat ettiği yanıtını vermekten başka bir şey yapamamış.

O zaman Cafer onun urbalarının ve altın torbalarının getirilmesini buyurmuş ve bunları dağıtmış. Sonra kadı ve şahitler getirtilmiş. Ve genç kadının mehri olarak on torba altın ve değerli armağanlar taşıyan on sandık sözleşmeye kaydedilmiş. İrili ufaklı armağanlar çıkarılarak Barmaki'lerin cömertliğine yaraşır şekilde herkesi sevindirmek üzere orada bulunan zengin ve yoksullara dağıttırılmış. Bir saten kumaş üzerine sözleşme yazıldıktan sonra, şekerli şerbetler getirilmiş ve çağrılıların önüne yemekle ve harika şeylerle donanmış sofralar serilmiş. Herkes yemek yemiş ve ellerini yıkamış. Sonra, tatlılar, meyveler ve soğuk meşrubat sunulmuş. Her şey bittikten ve sözleşme geçerlik kazandıktan sonra, Şam Naibi, Vezir Cafer'e "Oturman ve eşini kabul etmen için sana bir ev hazırlatacağım!" demiş. Cafer de "Bu olmamalı! Ben burada Emir-ül-Müminin'in yüklediği resmi görevle bulunmaktayım; eşimi de alıp birlikte Bağdat'a götürmem gerek! Ancak oraya döndüğümüzde düğün merasimleri düzenlenecektir!" diye yanıt vermiş. Evlenen kadının babası da "Evlenme sözleşmesi yapıldığına göre, canın ne zaman isterse buradan ayrılırsın!" demiş. Cafer de "Bu da olamaz! Çünkü ilkin gidip kızının çeyizini hazırlatmam gerek! Ve ancak bu hazırlık bitince yola çıkarız!" diye yanıt vermiş. Kadının babası da "Bunda en küçük bir uygunsuzluk yok!" demiş.

Çeyiz hazır olunca ve her şey gerektiği gibi tamamlanınca, evlenen kadının babası tahtırevanı hazırlatmış ve kızını içine yerleştirmiş; çadır bozulup büyük bir kalabalığın izlediği kervan yola koyulmuş. Ve iki taraftan da vedalaşmalar yerine getirildikten sonra Tiniyad ül-İkab denen bir yere ulaşmışlar; o sırada Cafer geriye bakıp uzaktan Şam'dan o yana doğru dört nal at süren bir atlının geldiğinin farkına varmış. Ve hemen işin ne olduğunu anlamak üzere ker-

vanı durdurmuş. Atlı iyice yanlarına yaklaşınca, Cafer ona bakıp atlının, arkalarından gelerek "Eğlen biraz kardeşim!" diye haykıran Gönlü Yüce Attaf olduğunu anlamış. Attaf, Cafer'e yaklaşıp onu öptükten sonra, kendisine "Efendim, senden uzakta hiçbir huzurum

kalmadı. Ey Ebul Hasan kardeşim, keşke seni hiç görüp tanımasaydım; çünkü şimdi senin yokluğuna katlanamıyorum" demiş. Cafer de teşekkür edip ona "Senin bana ettiğin iyilikleri karşılayacak gücüm yok. Ama Tanrı'ya yakın zamanda birleşmemizi kolaylaştırması ve bir daha bizi birbirimizden ayırmaması için dua etmekteyim. O, Güçlüler Güçlüsü'dür ve istediğini yapabilir!" demiş. Sonra Cafer atından inip yere ipek bir halı serdirmiş ve Attaf'ın yanına oturmuş. Önlerine kızartılmış bir horoz, piliçler ve tatlılarla başkaca hoş şeyler getirmişler. Onlar da yemişler. Sonra da kuruyemişler, şekerlemeler ve olgun hurmalar getirilmiş. Bir saat süreyle içki iç-

mişler; ve atlarına binmişler. Cafer, Attaf'a "Kardeşim, her yolcu, ayrıldığı yere dönmelidir" demiş. Attaf da onu bağrına basmış, iki gözünün arasından öperek ona "Kardeşim Ebul Hasan, bize mektup göndermeye ara verme ve yüreğimiz üzerine çöken ayrılığını unutma! Ve başına gelenlerden bana haber ver ki, sanki senin yanındaymış gibi olayım!" demiş. Sonra karşılıklı olarak veda sözcükleri sarf etmişler ve birbirinden izin almışlar. Ve her biri yoluna gitmiş. İşte Vezir Cafer ile dostunun aynı Cafer olduğunu hiç bilmeyen Yüce Yürekli Attaf'ın durumu böyleymiş.

Boşanmış olan ve Cafer'in yeni eşi olmuş bulunan genç kadının durumuna gelince onunki de şöyle...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Dokuz Yüz Birinci Gece Olunca

Demiş ki:

Boşanmış olan ve Cafer'in yeni eşi olmuş bulunan genç kadının durumuna gelince; onunki de şöyle: Develerin ve kervanın yol aldığı sırada durduklarını görünce, başını tahtırevandan çıkarmış ve yeğeni Attaf'ın yerdeki halı üzerinde Cafer ile karşı karşıya oturduklarını ve ikisinin birlikte yiyip içtikten sonra vedalaştıklarını görmüş; ve kendi kendine "Vallahi! Şurada oturan yeğenim Attaf, şuradaki de penceredeki çiçekleri sularken üzerine su sıçrattığımı sandığım ve beni pencerede gören kişi! Ve hiç kuşku yok ki, bu adam benim yeğenimin dostu! Adam bana âşık olmuş ve gidip derdini yeğenim Attaf'a dökmüş; ve beni ve evimi ona tanımlamış olacak! O zaman da yeğenimin yüce yürekliliği ve ruh büyüklüğü ona civanmertlik göstermek zorunluluğunu yüklemiş ve dostu benimle evlensin diye

beni boşamış olacak!" demiş. Ve böylece düşünerek kendi kendine başına gelenleri: sevdiği yeğeninden, ana babasından ve kentinden ayrılışını hatırlayarak tahtırevanda ağlamaya başlamış; ve gözlerinden yakıcı gözyaşları akmış ve bu sırada şu dizeleri okumuş.

Sevdiğim yerlerin, yitirdiğim güzelliklerin anısıyla ağlıyorum. Bir gün çıldırırsa eğer âşığı ayıplamayın!
Çünkü bu yerlerde, bu evlerde o çok sevilenler oturur, övgüler olsun Tanrı'ya! Onun sağladığı yerler ne hoştur!
Tanrı, aramızda geçen günleri korusun, ey değerli dostlarım ve aynı evde mutluluk bizi birleştirsin!

Bu şiiri okuyup bitirince, ağlayıp inlemiş ve şu dizeleri de söylemiş:

Hâlâ sensiz ve bizi bitiren tüm kaygılar arasında yaşadığıma şaşıyorum.
Sizleri düşünerek, ey gözümden ırak olan sevgililer, yaralı yüreğimin hâlâ sizlerle olmasını arzuluyorum.

Bunu izleyerek yine ağlamış ve hıçkırmış ve şu dizeleri de hatırlamaktan kendini alamamış:

Canımı verdiğim sizler, geri dönün. Onu sizden koparmak istedim, ama başaramadım.
Ve ölüm gelmeden önce, son bakışımı fırlattığım sen, uğrunda feda ettiğim bir yaşamdan geri kalan acı!
Eğer hepiniz yitip gittiyseniz, şaşırmam; ama onun bahtı bir başkasına ait olsaydı, şaşırırdım doğrusu!

İşte onun durumu böyleymiş! Büyük Vezir Cafer'e gelince şöyleymiş: Kervan yola koyulduğu anda tahtırevana yaklaşmış ve yeni evlendiği eşine "Ey tahtırevandaki hanım, sen bizi öldürdün!" de-

miş. Ama bu sözleri duyan kadın, ona tatlılıkla ve alçakgönüllülükle bakmış ve "Seninle konuşmamalıyım; çünkü ben senin dostun ve yoldaşın olan gönlü yüceliğin ve özverinin sultanı Attaf'ın yeğeni ve karısıyım. Sende insani duygunun zerresi varsa, özverisi içinde onun sana yaptığını sen de ona yap!" diye yanıt vermiş.

Cafer bu sözleri işittiği zaman ta içinden sarsılmış; ama durumun yüceliğini kavrayarak genç kadına "Sen gerçekten onun yeğeni ve eşi misin?" demiş. Kadın da "Evet! *Falan falan* şeylerin olduğu ve yüreğinin bana bağlandığı gün, pencerede gördüğün bendim. Ve sen ona gidip olup biteni anlattın. O da beni boşadı. Ve iddet süresini beklerken, şimdi bana bunca acıya mal olan bütün bu şeyleri hazırladı. Şimdi sana durumu anlattığıma göre, artık senin için bir erkek gibi davranmaktan başka şey kalmadı" demiş.

Cafer, bu sözleri işitince "Tanrı'dan geliriz biz, Tanrı'ya döneriz. Ve sen, artık bana haramsın! Özlemle gitmek istediğin yere geri dönesiye kadar benim ellerimde kutsal bir emanetsin!" diyerek yüksek sesle haykırmaya başlamış.

Hizmetkârlarından birine de "Seni hanıma bakmakla görevlendiriyorum" demiş. Ve böylece gece ve gündüz yolculuklarını sürdürmüşler. Onların durumu da böyleymiş.

Harun Reşit'e gelince, onunki de şöyle: Cafer'in ayrılışından sonra, onun yokluğuyla keyfi kaçmış ve üzüntüye kapılmış. Büyük bir sabırsızlık içinde onu yeniden görmek arzusuyla kıvranmış. Ona dayattığı gerçekleşmesi imkânsız koşullarla vezirini bir serseri gibi çöllerde ve ıssız yerlerde dolaşmaya, doğduğu ülkeyi terk etmeye zorlaması yüzünden pişmanlık duymuş. Onu aratmak üzere her yana haberciler yollamış. Ama ondan hiçbir haber alamamış. Ve artık onu yanında bulmamaktan ötürü büyük sıkıntılar duymuş. Bu yüzden pişmanlıkla onu bekler olmuş.

Böylece, Cafer kervanıyla Bağdat'a yaklaşınca, halifeye haber verilmiş ve onun da ruhu şenlenmiş; yüreğinin hafiflediğini ve göğ-

sünün ferahladığını duymuş. Ve onu karşılamaya gitmiş; ve onun yanına ulaşır ulaşmaz onu öpüp bağrına basmış. Birlikte saraya dönmüşler ve Emir-ül-Müminin vezirini yanı başına oturtmuş ve ona "Şimdi, bu sarayı terk etmenden başlayarak tüm öykünü ve yokluğunda başına gelen her şeyi bana anlat!" demiş. Cafer de, oradan ayrıldığı günden başlayarak dönünceye kadar başına gelen her şeyi ona anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın hiçbir yararı yok. Halife çok şaşırmış ve ona "Vallahi! Yokluğunla bana büyük acı duyurdun. Ama şimdi senin dostunu tanımak için büyük bir merak duyuyorum! Tahtırevandaki genç kadına gelince, benim fikrim odur ki, onu hemen boşamalısın ve onu hemen güvenilir bir hizmetkârla dönüş yoluna sokmalısın! Çünkü yoldaşın sende bir düşman bulursa, bizim de düşmanımız olur. Onu da kendi ortamımıza çekeriz, onu görürüz; onu işitmekten zevk duyarız ve birlikte hoşça zaman geçiririz. Böylesine birisi ihmal edilemez; ve onun yüce yürekliliğinden büyük dersler alırız ve başka yararlı şeyler de ediniriz!" demiş. Cafer de "İşitmek itaat etmektir" diye yanıt vermiş. Ve söz konusu genç kadın için, çok hoş bir bahçe ortasında çok güzel bir ev hazırlatmış ve buyruğuna köleler ve hizmetkârlar vermiş; ve halılar, çiniler ve ihtiyaç duyabileceği pek çok şey göndermiş. Ama kesinlikle evine gitmemiş ve onu görme yollarını aramamış. Ve her gün ona selamlar ve dönüşüne ve yeğeniyle birleşmesine güvenle bakmasına dair haberler yollamış. Ve varlığını sürdürmek için aylık bin dinar harçlık ayırmış. İşte Cafer ile Halife'nin ve tahtırevandaki genç kadının durumu böyleymiş!

Attaf'a gelince, her şey çok başka türlü olmuş! Gerçekten Cafer'e veda edip kendi yoluna dönünce, onu kıskanan kimler varsa, '.endisini Şam Naibi'nin gözünden düşürmek için olayların gelişiminden yararlanmışlar. Ve Naip'e "Efendimiz, nasıl oluyor da gözlerini çevirip bir kez Attaf'a bakmıyorsun? Vezir Cafer'in onun dostu olduğunu bilmiyor musun? Ve Attaf'ın biz hepimiz geri döndüğümüz halde, ona veda etmek üzere ardından koştuğunu ve ona Kati-

fa'ya kadar eşlik ettiğini bilmiyor musun? Ve Cafer'in ona 'Senin için yapabileceğim bir şey var mı, Attaf?' dediğini; onun da 'Evet, bir şey var. Benim için Şam Naibi'ni yerinden edecek bir buyrultu çıkar!' diye yanıt verdiğini bilmiyor musun? Aralarında bütün bunlar konuşuldu. Yapılacak en güvenli iş, o seni akşam yemeğine çağırmadan önce senin onu sabah kahvaltısı için yanına çağırmandır.

Çünkü başarı, fırsatı kullanmaya bağlıdır. Ve saldırı, ancak onu vaktinde yapana yarar sağlar" demişler. Şam Naibi de onlara "Güzel konuştunuz. Öyleyse onu hemen benim yanıma getirin!" demiş. Onlar da, Attaf'ın, kendisine karşı kimsenin bir düzen hazırlayabileceğini düşünmeksizin sükûnetle dinlenmekte olduğu evine gitmişler ve kılıç ve sopalarla donanmış olarak onun üzerine atılmışlar; ve her yanı kanla kaplanasıya kadar onu dövmüşler. Ve Naip'in huzuruna getirmişler. Naip de evinin yağmalanmasını buyurmuş. Köleleri, serveti ve tüm ailesi kudurmuş kimselerin eline geçmiş; ve Attaf "Benim suçum ne?" diye sorunca "Ey katran suratlı! Sen, övülesi Tanrı'nın adaletinden o denli habersiz misin ki, sultanımız ve babamız olan Şam Naibi'ne saldırırsın ve sonra da evinde barış içinde uyumanın mümkün olduğunu sanırsın?" diye yanıt vermişler. Ve o saat ve o anda başını kesmesi için cellada emir verilmiş. Cellat da giysisinden bir parça kopararak gözlerini bağlamış. Ve tam boynunu vurmak üzere elini kaldırdığı sırada, cezanın verildiği yerde hazır bulunan emirlerden biri ayağa kalkıp "Ey Naip, bu adamın başını vurdurmak üzere bu denli acele etme! Çünkü acele etmek Şeytan'ın buyruklarından biridir; ve de atasözü 'Yüreğinde sabır taşıyanlar maksadına ulaşır, acele eden de hatadan yakasını kurtaramaz!' der. Dolayısıyla bu adamın boynunu vurdurmak için acele etmekten vazgeç; çünkü belki de seni ona karşı kışkırtanlar yalan söylemektedir. Ve hiçbir kimse kıskançlıktan bağışık değildir. Böyle olunca, sabret; çünkü belki daha sonra onun hayatına haksızca son verdiğinden dolayı pişman olursun! Ve Vezir Cafer, dostu ve arkadaşı olan kişiye karşı davranışını öğrenirse başına ne geleceğini kim bilebilir? O zaman senin başın da artık omuzların üzerinde pek güven içinde olmaz!" demiş...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Demiş ki:

"O zaman senin başın da artık omuzların üzerinde pek güven içinde olmaz!" demiş.

Şam Naibi bu sözleri işitince uykusundan uyanmış ve elini kaldırarak Attaf'ın yaşamını tehdit etmekte olan celladı tam sırasında durdurmuş. Ve Attaf'ın sadece hapse atılmasını ve boynundan zincire vurulmasını buyurmuş. Ve onu, bağırıp yalvarmalarına karşın, emrolunduğu gibi boynundan zincire vurmuşlar. Bütün geceleri ve bütün gündüzleri Attaf ağlayarak, Tanrı'ya onu ve bu dert ve felaketlerden kurtarması için dua ederek geçirmeye başlamış. Ve bu tarzda üç ay yaşam sürdürmüş.

Gecelerden bir gece uyanmış ve Tanrı önünde boyun eğip zincirlerinin uzunluğunun izin verdiğince mahbesinde yürümeye başlamış. Hapishanede yalnız olduğunu ve bir gün önce ekmek ve suyunu getiren gardiyanın üzerine kapıyı kapatmayı unuttuğunu görmüş. Attaf da, bunu görünce, kaslarının birdenbire olağanüstü güçlendiğini duyumsamış ve gözlerini Tanrı'nın göklerine doğru çevirerek ve büyük bir güç harcayarak, bir darbede onu bağlayan zinciri kırmış. Ve el yordamıyla, bin ihtiyatla, uyuyan hapishanenin karmaşık dehlizlerinden geçerek, dışarı çıkış sağlayan kapının önüne ulaşmış. Onu bir köşede asılı olan anahtarıyla açmak zor olmamış ve hiç gürültü yapmaksızın sokağa çıkmış ve gece boyunca kaçmış ve Tanrı'nın karanlıkları onu sabaha kadar korumuş. Kentin kapıları açılar açılmaz halkın arasına katılarak dışarı çıkmış ve Halep doğrultusunda çabucak yol almaya başlamış. Uzun yürüyüşlerden sonra, başına hiçbir şey gelmeksizin Halep kentine ulaşmış ve büyük camiye girmiş. Orada, açıkça yola koyulacakları belli olan bir grup yabancı görmüş. Onlara nereye gideceklerini sormuş. Onlar da "Bağdat'a!" diye yanıt vermişler. Attaf da hemen "Ben de sizinle geleyim!" diye

haykırmış. Onlar kendisine "Bedenlerimiz toprağa aittir, ama geçimimiz sadece Allah'tandır!" demişler. Ve aralarına Attaf'ı da alarak yola çıkmışlar. Yirmi günlük bir yürüyüşten sonra, Küfe kentine ulaşılmış; ve böylece yolculukları Bağdat'a ulaşıncaya kadar sürmüş. Attaf da, buranın, sağlam yapılı, zarif, göğe yükselen sarayları ve hoş bahçeleriyle güzel bir kent olduğunu görmüş; bu kentte aynı şekilde bilginler de, cahiller de; yoksullar da zenginler de, iyiler de kötüler de varmış. Ve yoksul giysileriyle, başında kirli ve yırtık bir sarıkla kente girmiş. Bakımsız bir sakalla ve uzayarak gözlerini kapatmış olan saçlarıyla, durumu, acınasıymış. Böylece rastladığı ilk caminin kapısını açmış. İki günden beri ağzına bir lokma bile girmemiş imiş. Bir köşeye oturup dinlenmeye koyulmuş. O sırada cami kapılarında dilenen serseri dilencilerden biri gelip tam karşısına oturmuş. Omzuna asmış olduğu eski bir torbayı ortaya koyup açarak içinden ekmek, bir piliç; sonra bir ekmek daha, sonra da reçeller, sonra bir portakal, sonra zeytinler, sonra hurma ezmesi, sonra hıyar çıkarmış. Serseri, yemek yemeye koyulmuş. Attaf da onu, sanki Allah'ın kutsaması ikisinin de üzerine olası Meryem'in oğlu İsa'nın sofrasındaymış gibi bu yemeği sükûnetle yuttuğu sırada seyrediyormuş. Attaf, sadece iki gündür yemek yememiş değil, dört aydır doygunluk da sağlamamış bulunmakla kendi kendine "Vallahi, şu nefis piliçten bir parça, şu ekmekten bir lokma, hiç değilse şu hıyardan bir dilim yesem!" deyip duruyormuş. Ve ekmek, piliç ve hıyar üstündeki arzusu gözlerinde o denli kuvvetli ışıldıyormuş ki, sonunda serseri bunun farkına varmış; Attaf da çok aç olduğundan gözyaşlarını tutamamış. Serseri onu seyrederken başını sallamış ve güzel şeyleri ağzına tıkıştırdıktan sonra, konuşmaya başlayıp "Ey kirli sakallıların babası, yabancılar gibi ve gözleriyle efendisinin yediği ekmekten lokma dilenen aç köpekler gibi davranıyorsun? Tanrı'nın korumasıyla Cakarta, Baktra[1] Dicle ve Fırat'ı besleyecek kadar,

1 *Cakarta:* Eski adı Batavya olan Endonezya'nın baş kenti: *Baktra:* Afganistan'da eski bir kent (Ç.)

hatta Basra'nın, Asi Irmağı'nın ve Mısır'ın Nil'inin sularını oluşturacak ve Tuz Denizi'ni ve tüm okyanusların derinliklerini dolduracak kadar gözyaşı döksen, yediklerimden bir lokmasını bile sana koklatmam! Ama beyaz piliç eti, sıcak ekmek ve yumuşacık kuzu eti yemek istiyorsan; Yahya ül-Barmaki'nin oğlu Vezir Cafer'in konutunun kapısını çalman yeter! Çünkü, Şam'da, Attaf adlı birinden konukseverlik görmüş olduğundan, o da, onun anısı ve onuruna hayırda bulunuyor ve yatıp kalkıp ondan söz ediyor!" demiş.

Torbası bu denli güzel yiyeceklerle dolu olan serserinin bu sözlerini işitince Attaf, yüzünü göğe kaldırmış ve "Ey maksatları hiç anlaşılmaz Yüce Tanrı, işte yeniden hayırlarını gösteriyorsun kölene!" demiş. Ve şu dizeleri okumuş:

İşlerini Yaradan'a emanet et, karmakarışık oldukları zaman! Sonra, kederlerini dışlayarak düşüncelerini uzaklaştır!

Sonra bir kırtasiyeciye gitmiş ve ondan sadaka olarak bir yaprak kâğıt istemiş; ve sadece birkaç satır yazı yazmak için bir kalem ödünç almış. Tacir de ona istediklerini severek vermiş. Attaf da kâğıt üzerine şu satırları yazmış:

Tanrı'nın halini bildiği kardeşin Attaf tarafından! Dünyaya sahip olan hiç gururlanmasın! Çünkü bir gün sarsıntı geçirir ve acı bahtıyla tozların içinde tek başına kalır! Şimdi beni görsen, yoksulluk ve sefilliğimden dolayı tanıyamazsın! Çünkü zamanın dönüşümü, açlık, susuzluk ve uzun bir yolculuk bedenimi ve ruhumu bitkin hale getirdi. Ve buraya ulaşarak işte seni yeniden buldum. Barış seninle birlikte olsun!

Sonra kâğıdı katlamış, kalemi, çok teşekkür ederek sahibine geri vermiş. Ve ona Cafer'in evinin nerede olduğunu sormuş; ve ev kendisine gösterilince, gidip evin karşısında, kapının önünde, belli

bir mesafede ayakta durmuş. Evin muhafizları onu öylece ayakta durmuş hiçbir şey söylemeksizin beklerken görmüşler. Onlar da, onunla hiç konuşmamışlar. Ama tüm bu durumdayken sıkılmaya başladığı bir sırada, görkemli bir urbayla ve altın bir kemerle donanmış bir hadımağası yanından geçmiş. Attaf da ona yaklaşıp elini öpmüş ve kendine "Efendim, dua ve barış üzerine olası Tanrı'nın Elçisi 'İyi bir işin aracısı, iyi bir iş yapan kişi gibidir; ve bu işi yapan Cennet'te Allah'tan mükâfat görür!' demiştir" demiş. Hadımağası da "Senin isteğin nedir?" diye sormuş. O da "Senden şu kâğıdı 'Kardeşin Attaf kapı önünde!' diyerek bu evin sahibine götürmeni rica ediyorum" demiş.

Hadımağası bu sözleri işitince, büyük bir öfkeye kapılmış gözleri başından fırlayarak "Ey yüzsüz yalancı! Vezir Cafer'in kardeşi olduğunu nasıl iddia edebiliyorsun?" diye haykırmış. Ve elinde tuttuğu sapı altın kaplı bir bastonla Attaf'ın suratına vurmuş. Attaf'ın kanı yüzünden fışkırmış; ve boylu boyunca yere devrilmiş. Çünkü açlığı ve döktüğü gözyaşları onu iyice takatten düşürmüş bulunuyormuş. Ama Kutsal Kitap'ta söylendiği gibi "Tanrı kimi kölelerin yüreğine iyilik eğilimi yerleştirip kimilerinin yüreğine de kötülük eğilimi koyar!" Bundan dolayı olup biteni uzaktan gören ikinci bir hadımağası, davranışından dolayı kendisine karşı öfke ve hoşnutsuzlukla dolu olarak ve Attaf'a acıyarak ilkinin yanına gelmiş. İlk hadımağası ona "Sen onu Vezir Cafer'in kardeşi olduğunu iddia ederken duymadın mı?" demiş. İkinci hadımağası da "Ey kötü herif, kötülüğün oğlu ve kötülüğün kölesi! Ey melun! Ey domuz! Cafer bizim peygamberlerimizden biri midir? O da bizim gibi yeryüzünün bir köpeği değil midir? Babası ile anası Âdem ile Havva olduğuna göre, bütün insanlar kardeş değil midir? Ve de şair şöyle dememiş midir?

> İnsanların, kıyas yoluyla, hepsi kardeştir. Babaları Âdem'dir, anaları da Havva!
> Aralarındaki fark, sadece yüreklerinde iyiliğin az veya çok olmasından doğar!"

Ve böylece konuşarak Attaf'ın üzerine eğilmiş; onu kaldırıp oturtmuş; yüzünden akan kanı silmiş; ve de ona "Kardeşim! Senin arzu ettiğin şey nedir?" diye sormuş. Attaf da "Ben sadece şu kâğıdın Cafer'e götürülmesini ve kendi eline verilmesini dilemekteyim!" diyerek yanıt vermiş. Yüreği merhametli hizmetkâr da kâğıdı Attaf'ın elinden almış ve büyük Vezir Cafer ül-Barmaki'nin, kimisi sağında kimisi solunda görevlileri, yakınları ve dostlarıyla çevrili olarak oturmakta bulunduğu salona girmiş. Hepsi içmekte, şiir okumakta, ut musikisi ve nefis şarkılar dinleyerek keyif içinde bulunmakta imişler. Vezir Cafer de, bardağı elinde, yöresindekilere "Ey burada toplanmış bulunan sizler, gözden ırak olmak, gönülde var olmayı engelleyemez! Ve hiçbir şey beni kardeşim Attaf'ı düşünmekten ve ondan söz etmekten alıkoyamaz. O, çağının ve zamanının en harika adamıdır. Bana atlar, beyaz ve siyah genç köleler, genç cariyeler, güzel kumaşlar, göz kamaştıran şeyler armağan etti. Hem de, karımın çeyizini ve mehrini oluşturabilecek bollukta! Böyle davranmasaydı, kuşkusuz mahvolacak ve çaresiz yitip gidecektim. Benim kim olduğumu bilmeden ve bir çıkar ve karşılık beklemeden bana iyilik eden kimsedir, o!" diyormuş.

İyi yürekli hizmetkâr, efendisinin bu sözlerini işitince, yüreğinde bir sevinç duymuş; ilerleyip önünde boyun ve baş eğmiş; ve ona kâğıdı sunmuş. Cafer de kâğıdı almış; okuyarak öylesine sarsılmış ki, zehir içmiş biri gibi görünmüş. Artık ne yapacağını ve ne söyleyeceğini bilememiş. Ve elinde billur bardak ve kâğıt olduğu halde boylu boyunca yüzüstü yere yıkılmış. Bardak bin parçaya bölünmüş ve alnında derin bir yara açmış. Kanı akmış ve kâğıt elinden düşmüş.

Hizmetkâr bunu görünce, doğacak sonuçtan korkarak çabucak bacaklarını rüzgâra vermiş. Vezir Cafer'in dostları, efendilerini ayağa kaldırmışlar; yüzünün kanını silmişler. Ve "Yüceler Yücesi ve Güçlüler Güçlüsü Tanrı'dan başka sığınacak yer ve güçlü varlık yoktur! Bu lanetli hizmetkârların hepsi aynı maldır: zevk içindeyken

şahların yaşamlarını alt üst ederler; ve keyifliyken ağızlarının tadını kaçırırlar. Vallahi! Bu kâğıdı kim yazdıysa valinin huzuruna sürüklenerek beş yüz sopa atıldıktan sonra zindana konulmaya layıktır!" diye haykırmışlar.

Sonuç olarak da, vezirin köleleri, mektubu yazmış olanı araştırmak üzere dışarı çıkmışlar. Attaf da "O benim, efendilerim!" diyerek tüm araştırmaları önlemiş; onlar da Attaf'ı yakalamış valinin huzuruna çıkarmışlar; ve ona, beş yüz sopa vurulmasını istemişler. Vali de dileklerini yerine getirmiş. Ve de fazladan, mahpus zincirlerinin üzerine "Müebbet" yazdırarak hapse atmış. İşte Yüce Yürekli Attaf'ın durumu böyleymiş. Ve onu böylece yeniden zindana atmışlar; orada iki ay kalmış ve yine izleri silinip yok olmuş.

Bu iki ayın sonunda, Emir-ül-Müminin Harun Reşit'in bir oğlu doğmuş; ve bu münasebetle sadaka dağıtılmasını, herkese bahşişler verilmesini ve hapishane ve zindanlardan mahpusların salıverilmesini buyurmuş. Böylece bırakılanların arasında Yüce Yürekli Attaf da bulunuyormuş.

Attaf kendini zayıflamış, aç, harap ve çıplak olarak kodesten kurtulmuş görünce, bakışlarını göğe çevirerek "Her durumda sana şükürler olsun Tanrım!" diye haykırmış. Ve hıçkırarak "Herhalde bütün bu belalar geçmişte işlediğim bir hata yüzündendir! Çünkü Tanrı beni hayırlarıyla donatmıştı; bense ona karşı çıkarak ve itaatsizlik göstererek yanıt verdim. Ama sefahatta ve nefret uyandıran davranışlar içinde bulunmakta çok ileri gittiğim için ondan beni bağışlamasını dilerim!" demiş. Sonra da şu dizeleri okumuş:

> Ey Tanrı! Kulun yapmaması gerekeni yapar; yoksuldur ve sana dayanır!
> Yaşamın zevkleri içinde, kendini unutur; cahilliğimizden ötürü bağışla bizlerin kusurlarını!

Ve sonra yine ağlayıp kendi kendine "Şimdi ben ne yapacağım?

Ülkeme döneyim diyerek yola çıksam, böyle zayıf düştüğümden oraya ulaşmadan ölürüm; ulaşsam da Naip yüzünden talihten yana benim için hiçbir güvenlik söz konusu değil! Burada kalsam, dilenciler içinde, kendim de bir dilenci olmakla birlikte, hiç kimse beni tanımadığı için, loncalarına almazlar; ve kendime hiçbir yararım ve hayrım dokunmaz. Bundan dolayı kaderimi Bahtların Sahibi'nin ellerine bırakayım...

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama Dokuz Yüz Üçüncü Gece Olunca

Demiş ki:

"Bundan dolayı kaderimi Bahtların Sahibi'nin ellerine bırakayım! İşte her şey benim aleyhime döndü; ve her şey beklediğimin tersine oldu. Ve şair şöyle dediği zaman ne kadar haklıymış:

> Ey dost! Dünyayı doğudan batıya baştan aşağı dolaştım. Tüm rastladığım zahmet ve yorgunluktur.
> Zamanın insanlarıyla düşüp kalktım. Ne hoş bir dost buldum, ne de dengimi!"

Ve yeniden ağlayıp "Tanrım! Bana sabretmek erdemini ver!" diye haykırmış. Bunu izleyerek ayağa kalkıp bir camiye yönelmiş ve içine girmiş. Ve orada ikindiye kadar kalmış. Açlığı iyice arttığından "Senin Büyüklüğün ve Haşmet'in üzerine yemin ederim ki Tanrım, Sen'den gayri hiç kimseden bir şey dilemeyeceğim!" diye haykırmış ve hiçbir İnanç sahibine el açmaksızın, gün batıncaya kadar camiden ayrılmamış. O zaman, "Tanrı'nın kutsaması ve barışı üzeri-

ne olası Peygamber'in 'Tanrı kutsal yerde uyumana izin verir; ama, sen, orayı Tapınanlara bırak; çünkü ibadet yeri dua etmek içindir, uyumak için değil?' sözünü hatırlıyorum" diyerek camiden çıkmış. Ve bir süre sokaklarda yürümüş ve sonunda harabe halindeki bir yapıya ulaşmış; ve geceyi geçirip uyumak üzere içine girmiş. Karanlıkta, sendeleyerek yüzüstü yere düşmüş. Onu sendeleten engelin üstüne düştüğünü hissetmiş. Ve bunun yeni öldürülmüş bir insan cesedi olduğunu görmüş; ve katilin bıçağı da yerde, cesedin yanı başındaymış.

Attaf da, bunu görünce, üstündeki paçavralar kana bulanmış olarak şiddetle ayağa kalkmış. Ve orada, hareketsiz, şaşkın kalmış. Bu durumda iken, vali ve güvenlikle ilgili adamları harabenin kapısı önünden geçiyorlarmış; Attaf da onlara "Buraya gelin!" diye haykırmış. Meşaleleriyle içeri girmişler. Ve orada öldürülmüş olan kişinin cesedini ve yanı başında bıçağı ve başucunda dinelen üstü başı kan içindeki Attaf'ı bulmuşlar. Ve ona "Ey sefil, demek onu sen öldürdün!" diye haykırmışlar. Attaf da hiçbir yanıt vermemiş. O zaman kendisini yakalamışlar ve vali "Elini kolunu bağlayın ve durumu yazılı olarak büyük Vezir Cafer'e bildiresiye kadar onu hücreye tıkın! Cafer ölümüne hükmederse, onu asarız!" demiş. Onlar da valinin dediğini yapmışlar.

Gerçekten, ertesi gün, yazı işleriyle görevli kişi, Cafer'e hitaben, sonu şöyle biten bir yazanak kaleme almış: "Bir yıkıklığa girdik ve orada birini öldürmüş olan bir adama rastladık. Soru sorduk; susarak cinayeti işleyenin kendisi olduğunu kabul etti. Buyruklarınız nedir?" Vezir de onlara suçluyu öldürmelerini buyurmuş. Sonuç olarak, Attaf'ı hapisten çıkarmışlar ve asmak, baş kesmek cezalarını yerine getirmek üzere kullanılan meydana getirmişler. Paçavralarından bir parça yırtmışlar ve gözlerini bağlamışlar. Ve onu cellada teslim etmişler. Cellat da valiye "Başını keseyim mi, efendim?" diye sormuş. Vali "Kes!" diye yanıt vermiş. Cellat da havada parlayıp kıvılcımlar saçan palasını kaldırmış; başının üstünde döndürmüş; ve

başı uçurmak üzere tam önüne getirmişken, ardından "Elini tut?" diye bir ses duymuş. Bu, bir gezintiden dönerken oraya uğrayan Vezir Cafer'in sesiymiş.

Vali onu karşılamaya koşmuş ve elleri arasından yeri öpmüş. Cafer de ona "Buraya niçin bir kalabalık toplanmış?" diye sormuş. Vali de "Şamlı bir genç adamın idamı için! Dün yıkıklıkta bulduğumuz ve üç kez tekrarladığımız halde, öldürülen soylu kişi konusunda tüm sorularımızı susarak yanıtlamaktan kaçan kişidir, bu!" diye yanıt vermiş. Cafer de "Oh! Şam'dan buraya kadar birisi geliyor da, kendini bunca kötü bir duruma sokuyor, ha! Vallahi böyle bir şey olamaz!" demiş. Ve adamı huzuruna getirmelerini buyurmuş. Ve adam huzuruna getirilince, Cafer onu tanıyamamış; çünkü Attaf'ın çehresi değişmiş; ve güzel yüzü ve hoş davranışları yitip gitmiş bulunuyormuş. Cafer ona "Sen nerelisin, ey genç adam?" diye sormuş. O da "Ben Şamlıyım!" diye yanıt vermiş. Cafer de "Kentin içinden mi, yöresindeki köylerden mi?" diye sormuş. Attaf da "Vallahi efendim, doğduğum Şam kentinin içinden!" diye yanıt vermiş. Cafer "Acaba, rastlantısal olarak orada yüce yürekliliği ve eli açıklığıyla ünlü Attaf adlı birini tanıyor musun?" diye sormuş. Ölümüne hükmolunan kişi de "Ben onu, sen onun dostuyken ve onun konuğu olduğun *falan* mahallenin, *falan* sokağındaki *falan* evde oturduğun sırada ve onunla bahçelerde ikiniz birlikte dolaştığınız günlerde tanıyordum! Onun yeğeni ve karısı olan kişiyle evlendiğinin zaman tanıyordum! Onunla Bağdat yolu üzerinde, aynı bardaktan içip vedada bulunduğunuz gün tanıyordum!" diye yanıt vermiş. Cafer de "Evet! Attaf hakkında söylediğin her şey doğrudur! Peki beni terk ettikten sonra ona ne oldu?" diye sormuş. O da "Efendim, talih peşine düştü; ve başına *şu* ve *şu* ve *şu* olaylar geldi!" deyip Bağdat yolu üzerinde ayrıldıkları günden celladın boynunu kesmek üzere olduğu o ana kadar başına gelen her şeyi anlatmış. Ve şu dizeleri okumuş:

Zaman beni kurban etti ve sen görkem içinde yaşadın! Kurtlar beni yutmak için peşime düştü; ve sen, arslan olarak orada idin!
Sana gelen her susamışın susuzluğunu giderdin! Her zaman sığınacağımız sen oldukça benim susuz kalmam mümkün müdür?

Ve bu dizeleri okuyup bitirince "Ey efendim Cafer, seni tanıdım! Ve de ben, Attaf'ım!" diye haykırmış. Cafer de kendi bakımından iki ayağı üzerine kalkmış ve büyük bir feryat koparark Attaf'ın kollarına atılmış. Heyecanları öylesine büyük olmuş ki, bir süre kendilerini yitirerek öylece kalmışlar. Kendilerine geldikleri zaman, öpüşerek başlangıcından sonuna kadar başlarına gelenleri karşılıklı olarak birbirlerine sorup anlatmışlar. Daha birbirlerine her şeyi açıklamayı bitirmeden, birdenbire büyük bir feryat duymuşlar; dönüp baktıkları zaman bu feryadı koparanın "Burada olup biten şeyler insanlığa sığmaz!" diyerek onlara doğru yaklaşan bir şeyh olduğunu görmüşler. Ona bakınca, bu şeyhin sakalına kına yakmış, çıplak başını da mavi bir mendille bağlamış yaşlı bir kişi olduğunu anlamışlar. Cafer de, onu görerek yaklaşmasına izin vermiş ve ona ne demek istediğini sormuş. Sakalı kınalı şeyh "Ademoğulları, masumu celladın baltasından uzaklaştırın! Çünkü suç, onun suçu değildir! O, kimseyi öldürmedi. Cesedi bulunan genç adamın öldürülmesi, onun işi değildir! Onun bu işle ilgisi yoktur! Çünkü katil olan kişi benim!" diye haykırmış. Vezir Cafer de ona "Demek ki onu sen öldürdün, öyle mi?" diye sormuş. O da "Evet!" demiş. Cafer "Peki neden öldürdün? Haşimiler'den soylu bir genci böyle öldürmüş olmak için yüreğinde Allah korkusu yok muydu?" diye sormuş. Şeyh de "Ölü olarak bulduğunuz bu genç adam, benim yakın adamımdı ve onu ben yetiştirdim. Her gün harcamaları için benden para alırdı. Ama bana sadık kalacak yerde, gidip kimi vakit Şumuşak denen biriyle, kimi vakit Nagiş, Gasis, Gubar ve Guçir adlı birileriyle ya da benzeri rezillerle eğlenmeye gidiyordu; ve beni yüzüstü bı-

rakıp günlerini bunlarla geçiriyordu. Ve bunların hepsi, hatta çöpçü Odis ile eskici Ebu Butran bile onu kazandıklarından ötürü yüzüme karşı övünüyorlardı.

Ve kıskançlığım da her geçen gün artıyordu. Ona, böyle davranmaktan vazgeçmesi için çok öğütler verdim; ama hiçbir öğüt ve azar yarar sağlamadı; sonunda, dün akşam, onu, işkembeci Şumuşag ile bastırdım; o manzarayı görünce, dünya gözümde karardı; ve onları bastırdığım yıkıklıkta onu öldürdüm; ve onun bana neden olduğu tüm işkencelerden böylece kurtuldum. İşte benim öyküm budur!" diye yanıt vermiş.

Sonra da "Bugüne kadar sesimi çıkarmadım. Ama suçlu yerine bir masumun idam edileceğini öğrenince, artık sırrımı saklayamadım ve buraya masumu celladın baltasından kurtarmak üzere geldim. Ve işte karşınızdayım. Benim boynumu vurun ve yaşama karşı yaşam alın! Ama ilkin bu işle hiçbir ilişkisi olmayan bu genç adamı serbest bırakın!" diye eklemiş. Cafer, şeyhin bu sözlerini işitince, bir an düşünmüş ve "Bu olay kuşkulu! Kuşku olunca da, el dokundurmamak gerek! Ey şeyh, Tanrı'nın barışı içinde uzaklaş buradan! Seni Tanrı bağışlasın!" demiş ve onu uzaklaştırmış.

Ondan sonra Attaf'ı elinden tutarak onu yeniden bağrına basmış ve hamama götürmüş. Ve perişan durumdaki Attaf ancak o zaman dinlenip tazelenmiş; ve onunla birlikte Halife'nin sarayına gitmiş; Cafer Halife'nin huzurunda yer öpmüş ve "Yüce Yürekli Attaf burada, ey Emir-ül-Müminin! Şam'da beni ağırlayan ve bana o denli saygı, iyilik ve cömertlikle davranan ve beni kendi canından aziz bilen kişi odur!" demiş. El-Reşit de "Onu hemen bana getir!" demiş. Cafer de onu, olduğu gibi, bitkin çökmüş ve heyecanla titrer halde, huzura çıkarmış. Bununla birlikte Attaf, en zarif bir tarzda ve en sözgen bir dille Halife'ye saygılarını sunmaktan geri kalmamış. El-Reşit de, onu bu durumda görerek içini çekmiş ve "Seni nasıl bir durumda görmekteyim, ey zavallı!" demiş. Attaf da ağlamış; ve El-Reşit'in çağrısı üzerine başlangıcından sonuna kadar tüm öykü-

sünü anlatmış. Ve o, bunları anlatırken El-Reşit, üzgün Cafer ile birlikte ağlayıp acı duymuş.

İşte tam o sırada Cafer tarafından bağışlanan sakalı kınalı şeyh içeri girmiş. Halife onu görünce gülmeye başlamış. Sonra Gönlü Yüce Attaf'a oturmasını ve yeniden öyküsünü anlatmasını rica etmiş. Ve Attaf konuşmasını bitirince Halife Cafer'e bakıp ona "Anlat bakayım bana ey Cafer! Kardeşin Attaf için ne yapmayı düşünüyorsun?" demiş. O da "İlkin kanım ona aittir ve ben onun kölesiyim! Sonra, üç milyon altın dinar içeren bir sandığı ve bir o kadar milyon değerindeki safkan atı, genç oğlanı, siyah ve beyaz köleyi ve her ülkeden genç kızı ve her türden görkemli eşyayı da onun buyruğu için hazır tutuyorum ve onunla muhabbeti sardırmamız için istediği kadar bizimle kalmasını diliyorum!" demiş. Ve "Yeğeni ve eşi olan hatuna gelince, bu benimle kendisi arasında bir şeydir!" diye eklemiş. Halife de artık iki dostu kendi başlarına bırakmanın zamanı geldiğini anlamış; ve yanından ayrılmalarına izin vermiş. Cafer, Attaf'ı evine götürmüş ve ona "Ey kardeşim Attaf, bil ki, seni seven amcanın kızına hiç dokunulmamıştır ve ayrıldığımız günden bu yana onu yüzü açık görmedim.

Anlatısının burasında Şehrazat, sabahın beli değini görerek yavaşça susmuş.

Ama Dokuz Yüz Dördüncü Gece Olunca

Demiş ki:

"Ey kardeşim Attaf, bil ki, seni seven amcanın kızına hiç dokunulmamıştır ve ayrıldığımız günden bu yana, onu yüzü açık görmedim. Ve işte ondan bağımı koparıyorum: Ellerime teslim ettiğin o değerli emaneti, önceki durumuyla aynen sana geri veriyorum!" de-

miş. Ve gerçekten de öyle yapmış. Attaf ile yeğeni de aynı sevecenlik ve aynı tatlılıkla birbirine kavuşmuşlar.

Attaf'ın tüm çektiklerinin nedeni olan Şam Naibi'ne gelince; Cafer, onu tutuklasınlar, zincire vursunlar ve zindana atsınlar diye görevliler göndermiş. O da yeni bir emre kadar bu durumda kalmış.

Attaf da, yeğeninin yanında, dostu Cafer'in yanında ve Harun Reşit'in samimiyeti içinde birkaç ay Bağdat'ta kalmış. Hatta tüm yaşamını Bağdat'ta geçirebilirmiş; Ama Şam'dan, ailesinden ve dostlarından kendisine pek çok mektup gelerek, ondan, ülkesine dönmesini rica ettiklerinden oraya dönmenin görevi olduğunu düşünmüş. Ve Halife'nin gönlünü yaparak kendisinden, dostça üzüntüler ve sitemler pahasına da olsa, izin koparmış. Bununla birlikte Halife, hakkındaki iyi düşüncelerinin sağlam bir kanıtını oluşturmak üzere onu Şam Valisi tayin etmiş; ve görevin bütün nişanlarını kendisine tevdi etmiş. Değerli armağanlar, yüklü katırlar ve develerle birlikte maiyetine de atlılar vermiş. Ve bu atlılar ona Şam'a kadar eşlik etmişler.

Tüm Şam kenti, kentin en gönlü yüce evladı Attaf'ın dönüşü nedeniyle ışıklandırılmış ve bayraklarla donatılmış. Çünkü Attaf kentin her kesiminden halk, özellikle de onun yokluğu dolayısıyla her zaman gözyaşı dökmüş olan yoksullar tarafından sevilip sayılıyormuş.

Naip'e gelince, onun durumuyla ilgili olarak Halife, ikinci bir ferman yollayarak yaptığı haksızlıklardan dolayı ölümüne hükmetmiş. Ama Gönlü Yüce Attaf, onun adına Harun Reşit nezdinde şefaatte bulunmuş; o da ölüm cezasını müebbet sürgüne çevirmiş.

Halife'nin içinden birçok yerleri okuyarak gülüp ağladığı Sihirli Kitap'a gelince, artık söz konusu olmamış. Çünkü El-Reşit, Veziri Cafer'i görmekle çok sevinmiş ve artık geçmişin olaylarını unutmuş bulunuyormuş. Cafer de, kendi bakımından, bu kitabın neler

içerdiğini öğrenemediği gibi, onu açıklayabilecek kişiyi de bulamamış; ve konuşmaları bu vadiye sürüklemekten özellikle kaçınmış. Zaten bunu bilmenin hiç yararı da yokmuş; çünkü o günden sonra hepsi mutluluk, sükûnet ve katıksız bir dostluk içinde ve yaşamın tüm zevklerini tadarak, kendisine inananları merhametle saran, tek sonsuza dek Yaşayan'ın emrinde olan Neşeleri Bozan, Mezarları Kuran gelinceye kadar yaşamışlar.

Ve işte ey bahtıgüzel şah, Şam'da oturan Gönlü Yüce Attaf hakkında öykücülerin bana anlattıkları bunlar! Ama onun öyküsü, uzaktan yakından, eğer sözlerim ruhunu sıkmazsa, sana anlatmak için sakladığım öyküyle mukayese kabul etmez!" diye sözünü sürdürmüş. Şehriyar da "Sen ne diyorsun, ey Şehrazat? Bu öykü bana çok şey öğretti ve beni çok düşündürdü. Ve de şimdi, ilk günkü gibi, seni dinlemeye hazırım!" diye yanıt vermiş. O zaman Şehrazat demiş ki:

On Dördüncü Cildin Sonu

İçindekiler

Harun Reşit'in Bağdat Köprüsü Üzerindeki Rastlantılarının Öyküsü 7

Genç Adamın Öyküsü 14

Atlının Öyküsü 41

Şeyhin Öyküsü 51

Okul Hocası'nın Öyküsü 81

Körün Öyküsü 86

Züleyha Sultan'ın Öyküsü 99

Kaygısız Gençliğin Neşeli Oturumları 126

Dikbaşlı Gencin Öyküsü 126

Halhal 132

Şah Kızı ile Tekenin Öyküsü 138

Şahın Oğlu ile Koca Kaplumbağa 151

Haşlanmış Nohut Satıcısının Kızı 165

Hülleci 174

Kollukçubaşının Öyküsü 179

En Gönlü Yüce Hangisi? 183

İğdiş Edilen Berber 189

Firuz ile Karısı 195

Doğum Yeri ve Ruh 200

Sihirli Kitabın Öyküsü 205